لغات القرآن

عربی ○ اردو

تالیف

داعی قرآن الحاج عبدالکریم پاریکھ

عربی — اردو

مؤلفہ

مولانا عبدالکریم صاحب پاریکھ

ناگپور ۔ انڈیا

مجلس نشریاتِ اسلام

۱۔کے۔۳۔ ناظم آباد مینشن۔ ناظم آباد ۱ کراچی ۱۸

پہلی بار	انڈیا	مارچ ۱۹۵۲
دوسری بار	"	جولائی ۱۹۵۴
تیسری بار	"	جولائی ۱۹۶۰
چوتھی بار	"	ستمبر ۱۹۶۲
پانچویں بار	"	نومبر ۱۹۶۳
چھٹی بار	"	اگست ۱۹۶۵
ساتویں بار	انڈیا	دسمبر ۱۹۶۸
آٹھویں بار	"	ستمبر ۱۹۶۹
نویں بار	"	جون ۱۹۷۳
دسویں بار	"	ستمبر ۱۹۷۸
گیارھویں بار	کراچی	اکتوبر ۱۹۸۲
بارھویں بار	"	جنوری ۱۹۸۵
تیرھویں بار	کراچی	فروری ۱۹۹۲

طباعت .... تیکیل پرنٹنگ پریس۔ کراچی
ضخامت .... ۲۸۶ صفحات
ٹیلیفون ۶۲۱۸۱۷

ناشر
فضل ربی ندوی
مجلس نشریات اسلام ۱۔ کے۔ ۳ ناظم آباد مینشن۔ ناظم آباد نمبر ۱ کراچی ۱۸

عالم اسلام کے مشہور مفکر

حضرت مولانا سید ابوالحسن علی ندوی مدظلہ العالی کا ارشاد گرامی

الحمد للہ وسلام علی عبادہ الذین اصطفٰی

امابعد! قرآن مجید آخری آسمانی کتاب اور انسانیت کے نام اللہ کا آخری پیغام ہے اور اس لحاظ سے قیامت تک کے لیے آنے والی انسانی نسلوں کی اخروی سعادت ونجات اور دنیاوی صلاح وفلاح اسی سے متعلق ووابستہ ہے یا دوسرے لفظوں میں یہ کہ تمام انسانوں کی دینی ودنیوی کامیابی اور انسانیت کی تقدیر اس عظیم کتاب سے وابستہ ومنسلک ہے۔ اس لیے اس کی شرح وتفسیر، اس کے معانی ومطالب کا افہام وتفہیم اور اس کے ابدی پیغام کی طرف دعوت اور [illegible] تبلیغ ایک دائمی ضرورت ہے۔

مبارک ہیں وہ لوگ جن سے قرآن کریم کی کوئی خدمت لے لی جائے اور اس خدمت کو دنیا میں بھی قبول عام حاصل ہو جائے، اور قرآن کے پڑھنے والے اس سے مستفید ہوں اور قرآن فہمی میں انہیں آسانی حاصل ہو۔

قرآن کے خدمت گزاروں میں ایک نام محبی الحاج عبدالکریم صاحب پاریکھ کا بھی ہے جن کو لوگ ان کی طویل خدمات کے سبب ایک مبلغ اسلام اور داعی قرآن کی حیثیت سے عرصہ سے جانتے اور ان کی تقریروں سے مستفید ہوتے ہیں۔ ناگپور کے علاقہ میں ان کے درس قرآن نے مسلم نوجوانوں اور جدید تعلیم یافتہ طبقہ کو بہت متاثر کیا اور ان میں دین کا شوق اور قرآن کا ذوق پیدا کر دیا۔ اور وہ اپنی تجارتی مصروفیتوں کے ساتھ ساتھ اب بھی یہ دینی

خدمت انجام دے رہے ہیں۔

ان کی کتاب "لغات القرآن" بھی اسی سلسلے کی کڑی ہے جسے انھوں نے قرآن کو عوام و خواص تک پہنچانے اور اس سے استفادہ کو آسان بنانے کے لیے لکھا تھا۔ اس کی مقبولیت کا کچھ اندازہ اس سے بھی ہوتا ہے کہ ۱۵، ۲۰ سال کے عرصہ میں اس کے تقریباً ایک درجن ایڈیشن بڑی تعداد میں نکل گئے۔ انھوں نے مستند اردو تراجم کو سامنے رکھ کر ہر پارے کے مشکل الفاظ کا ترجمہ موقع محل کے لحاظ سے کر دیا ہے۔ افعال کے سامنے ان کے حروف اصلی بھی لکھ دیئے ہیں اور انگریزی داں طبقہ کی سہولت کے لیے کہیں کہیں الفاظ کے انگریزی معانی بھی دے دیئے ہیں اور کتاب کے شروع میں مختصر طور پر نحوی قواعد بقدر ضرورت آ گئے ہیں۔ اس طرح یہ کتاب قرآن مجید کی کلید اور "گائیڈ بک" بن گئی۔ یہاں یہ وضاحت ضروری ہے کہ مصروفیات کے سبب کتاب پر جستہ جستہ نظر ہی ڈالنے کا موقع مل سکا۔ اللہ تعالیٰ مؤلف کو جزائے خیر دے اور کتاب کی افادیت و مقبولیت میں مزید اضافہ فرمائے۔

ابوالحسن علی ندوی

ناظم ندوۃ العلماء لکھنؤ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

نقشِ اوّل تا نقشِ ثانی

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ جَعَلَ لِکُلِّ شَیْئٍ سَبَبًا ۝ وَاَنْزَلَ عَلٰی عَبْدِہٖ کِتَابًا عَجَبًا!! فِیْہِ مِنْ کُلِّ شَیْئٍ حِکْمَۃً وَّ نَبَأً والصلوٰۃ والسلام علیٰ مُحَمَّدٍ اَشْرَفِ الْخَلِیْقَۃِ عَجَمًا وَّعَرَبًا

اللہ تعالیٰ کا بہت بڑا فضل و احسان ہے کہ زمانۂ حال میں مسلمانوں کے بہت سے طبقے قرآن پاک کو سمجھ کر پڑھنے کی طرف مائل ہو رہے ہیں۔ اور الحمد للہ کہ ان لوگوں کی تعداد برابر بڑھتی جا رہی ہے۔ ان حضرات کی سہولت کے پیشِ نظر احقر نے "آسان لغات القرآن" کے نام سے ایک مجموعہ قرآنی الفاظ کا تلاوت کی ترتیب پر جمع کر کے مارچ ۱۹۵۲ء میں شائع کیا تھا۔ رب اکبر کا فضل و احسان ہی تھا کہ یہ مجموعہ مقبول ہوا۔

پہلا ایڈیشن ختم ہوتے ہی دوسرے ایڈیشن کی ضرورت محسوس ہوئی اور اسی دوران میں جو مخلص دوست اس کتاب سے فائدہ اٹھا چکے تھے اور ہند و پاک کے بعض دینی رسائل جو اس کتاب پر ناقدانہ تبصرہ کر چکے تھے اور بعض علماء کرام کے جو مشورے اور تجربات جواب تک آ چکے تھے ان سب مفید اور مخلصانہ اصلاحی اشارات کو سامنے رکھتے ہوئے دوسرا ایڈیشن ۱۹۵۴ء میں نظرِ ثانی کے بعد تیار کیا گیا۔ پہلے ایڈیشن میں بہت سے الفاظ جو عام طور پر اچھے اردو داں لوگ جانتے ہیں، انھیں چھوڑ دیا گیا تھا مثلاً عَوْرَتٌ، قَمِيْصٌ، تِجَارَةٌ، زِيَادَةٌ، اِحْسَانٌ، حَسَنٌ، عَجِيْبٌ، وَالِدٌ، طَعَامٌ، اِمْسَاكٌ وغیرہ۔ اسیطرح نِعْمَتْ، اَسْبَاب، غَالِب، وَالِدَيْن، تَاْوِيْل جیسے الفاظ بھی زائد مان کر چھوڑ دئے گئے تھے کہ اردو زبان میں یہ الفاظ روزمرہ استعمال میں

آتے ہیں۔ لیکن علماء کرام کے مشورے سے دوسرے ایڈیشن میں اس کی اصلاح کرلی گئی اور تقریباً تمام الفاظ کو جمع کرنے کی کوشش کی گئی۔ یہ مجموعہ الفاظ بھی قرآن کے نازل کرنے والے نے عوام میں مقبول کرادیا اور دوسرا ایڈیشن بھی ہاتھوں ہاتھ نکل گیا۔

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ وَالشُّکْرُ لِلّٰہِ

اللہ تعالیٰ کے بے پایاں رحمت کے صدقے اب یہ تجربہ حاصل ہوا کہ سینکڑوں کی تعداد میں کاروباری، تاجر پیشہ، کم پڑھے لکھے لوگوں کے ساتھ خواتین کا ایک مخصوص طبقہ اور مزدور پیشہ بھائیوں کے ساتھ ساتھ کالج کے طلبہ اور دینی مدارس کے فارغین تک کتاب اللہ کی تلاوت حق تلاوتہ سے مستفیض ہوئے، اور یہ سب نہایت ہی کم وقت میں سہل الحصول کے طریق پر عربی کے گرامر کے بعد قرآن پاک کے لفظی معنیٰ یاد کرکے ترجمہ کرنے کے قابل ہوگئے اور ساتھ ہی ساتھ نماز اور تراویح وتلاوت میں لوگوں کی دلچسپی بھی بہت سے علاقوں میں بڑھنے لگی کہ نماز اور تلاوت میں جو کچھ کلام پاک پڑھا جائے اسے اگر کسی درجہ میں سمجھا جائے تو عبادت کا لطف کچھ اور ہی آنے لگتا ہے۔ پھر اس کتاب کے ذریعہ الحمدللہ ایک خاص طبقہ وجود میں آیا جو مختلف مسلک کے لوگوں کا مجموعہ ہونے کے باوجود عقائد میں بُنْیَانٌ مَّرْصُوْصٌ بن کر قرآن مجید کی مرکزی دعوت توحید و رسالت، حشر وحساب اور جنت ودوزخ کا پختہ یقین لے کر داعیانہ کردار ادا کرنے کے لئے باہم مربوط ہونے لگا۔ جو آگے چل کر "مَجْلِسِ تَعْلِیْمُ الْقُرْاٰن" بن کر اللہ کی کتاب کی خدمت انجام دینے میں خالص رضائے الٰہی کے کام میں جٹ گیا۔ اور بہنوں بھائیوں کا ایک سیل رواں قرآن سیکھنے سکھانے میں لگ گیا۔ نیز فرقہ واریت، گروہی عصبیت، شرک بدعات اور رسمی دین داری کے بالمقابل توحید، حب اللہ، حقیقی دین داری، وحدت امت، صاحب قرآن سیدنا محمد الرسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سے سچی محبت واطاعت کی صفات، تقویٰ، خشیت الٰہی، خوفِ یوم الحساب ،

امر بالمعروف، نہی عن المنکر اور عام انسانوں کی بھلائی کے کام کے لئے ایک گروہ علم اور عمل کی وادی میں آگیا۔

احقر کے ناقص خیال میں یہ بات تجربہ کے بعد بیٹھ سی گئی کہ بہت سے مخلص دوست بھائی اور بہنیں جو مہینوں گرامر کے تمام اصول جان لینے کے چکر میں رہے اور جب کوئی نتیجہ نہیں نکلا تو مایوس ہو کر بیٹھ گئے۔ اس لئے طالب علم کو دماغی کشمکش میں ڈالے بغیر سنہ ۱۹۶۰ء کے تیسرے ایڈیشن میں عربی کے نو۹ سبق بھی تیار کئے گئے۔ اور ان اسباق میں پوری کوشش کی گئی کہ دماغی الجھن کے بغیر فطرت کے طریقۂ تعلیم پر الفاظ کی ڈھلائی کا طریقہ بتا کر سادہ ڈھنگ پر گرامر کے چند اصولوں کو شامل کیا جائے اور اب الحمدللہ یہ کتاب بڑی حد تک لوگوں کو تعلیم القرآن سے قریب ہونے کا ذریعہ بنتی رہی اور مسلسل سنہ ۱۹۷۳ء تک اس کے نو۹ ایڈیشن شائع ہوئے۔ یہ محض قرآن کے بھیجنے والے اور نازل کرنے والے کے فضل وکرم سے ہوا اور سارا کریڈٹ CREDIT اللہ کے رسول کی لائی ہوئی کتاب کا اللہ کے رسول کے لئے ہی مخصوص ہے۔ ہم عاصیوں خاطیوں سے جو کچھ ہو جائے وہ ہماری کسی فضیلت کی وجہ نہیں بن سکتا۔ بلکہ محض اللہ تعالیٰ کا فضل وکرم ہی کہنا چاہیئے۔

یہ بات تو سب لوگ جانتے ہیں کہ قدرتی طور پر بچہ ابتدا میں صرف ونحو اور گرامر نہیں سیکھتا بلکہ الفاظ بولتا اور یاد کرتے جاتا ہے۔ پھر ماحول سے الفاظ کو لیتا ہے یہاں تک کہ الفاظ کی ڈھلائی کا علم بھی اسے بکثرت الفاظ کے یاد ہونے پر خود بخود آنے لگتا ہے۔ چند ماہ میں بچہ جب اپنی مادری زبان بولنے لگتا ہے تب بھی اسے گرامر کی اتنی شدید ضرورت نہیں پڑتی جتنی کہ بول چال میں حصہ لینے اور الفاظ کا ذخیرہ بنانے کی ہوتی ہے ذو معنیٰ الفاظ کا محل بھی آدمی جب بول چال میں حصہ لیتا ہے تب معلوم ہوتا ہے بعض الفاظ ہر زبان میں کئی کئی معنیٰ میں استعمال ہوتے ہیں۔ لیکن بول چال میں حصہ

لینے اور عبارت میں ان الفاظ کو دیکھ کر ہر آدمی اس کے معنیٰ سمجھنے میں دشواری محسوس نہیں کرتا۔ البتہ عبارت سے ذو معنیٰ لفظ کی علیحدگی اور بول چال کے ماحول سے دوری میں ہر شخص کو پریشانی ہونا قدرتی بات ہے۔ اسی ضرورت کے پیش نظر اس لغات القرآن میں کوئی لفظ اگر ایک جگہ ایک معنیٰ میں اور دوسری جگہ دوسرے معنیٰ میں آیا ہے تو دوسری تیسری بار اسے لکھ کر عبارت کے لحاظ سے معنیٰ لکھ دئے گئے ہیں۔

مثال کے طور پر قرآن مجید میں بہت سے الفاظ دو یا تین معنیٰ میں استعمال ہوئے ہیں۔ تو وہاں اس عبارت اور پوری آیت (سیاق وسباق) میں ایسا لفظ دیکھنے پر معلوم ہو جاتا ہے کہ کس معنیٰ میں یہ لفظ استعمال ہوا ہے۔ مثلاً ما، تَوَلّٰی حُسْن، اِحْسَان، حِسَان وغیرہ ٹھیک اسی طرح ہماری زبان میں لفظ خلاص یا ختم ہوگیا ہم کہتے ہیں تو عبارت سے اس لفظ کے تعلق کی بنیاد پر ہی معنیٰ کا تعین ہوگا۔ جیسے کہ پانی خلاص ہوگیا، مریض خلاص ہوگیا یا ختم ہوگیا، کاروبار ختم ہوگیا۔ اب فیصلہ فرمائیں کہ ہمارے روزمرہ کے معاملات میں ہم لوگ ایک لفظ خلاص اور ختم کو کبھی واقعی پانی کے ختم یا خلاص ہونے کو بولتے ہیں، لیکن یہی لفظ موت اور دیوالہ کے لئے بھی استعمال ہوتا ہے اسی طرح کھانا پینا، چغلی کھانا، رشوت کھانا، مار کھانا، رحم کھانا، قسم کھانا، خوف کھانا اب اگر کسی دیہاتی سے بھی ہم یہ کہیں کہ رحم کھاؤ تو وہ اس کا مطلب روٹی کھاؤ کی طرح نہیں لے گا۔

لفظ سونا کو لیجئے یہ نیند لینے کے لئے بھی بولا جاتا ہے اور سونے کے زیورات کے لئے بھی۔ اور کون نہیں جانتا کہ ہم کسی سے کہیں کہ جائیے تو وہ اس کا مطلب چلے جائیے لے گا۔ لیکن اندر آجائیے، بیٹھ جائیے کا مطلب تو تشریف لائیے ہوگا یہاں "جائیے" کا مطلب کوئی بھی چلے جائیے نہیں لے گا۔ اسی پر قیاس کرنا چاہیئے کہ ہر زبان میں ذو معنیٰ لفظ ہوتے ہیں اور عبارت کے اعتبار سے اس کے معنیٰ متعین کرنا دیہاتی گنوار بھی

جانتے ہیں۔ اور یہ بات تمام انسانی زبانوں میں پائی جاتی ہے۔ عبارت سے الگ لفظ کے معنیٰ کبھی کچھ اور ہوتے ہیں اور کسی ایک عبارت میں آنے پر اس کے معنیٰ خاص اور متعین طور پر ہوتے ہیں اور دوسری عبارت میں دوسرے معنیٰ ہوتے ہیں۔ پس عاجز کا مقصد اس بحث سے یہ ہے کہ قرآن پاک کے معاملہ میں پوری عبارت دیکھنے کی مشق کرائی جائے یہ طریقہ فطرت کے موافق ہوگا۔ ایسا اس احقر کا خیال ہے۔

اس مجموعۂ الفاظ قرآنی میں حسب ذیل تراجم، تفاسیر، حدیث و لغات سے استفادہ کیا گیا ہے، تفسیر جلالین، تفسیر قادری، موضح القرآن شاہ عبدالقادر صاحبؒ، ترجمہ شاہ رفیع الدین صاحبؒ، تفسیر بیان القرآن مولانا اشرف علی تھانویؒ۔ ترجمہ مولانا احمد رضا خاں صاحب بریلویؒ اور نعیم الدین صاحب مراد آبادی کی تفسیر، ترجمہ فتح محمد خاں صاحب جالندھری، تفہیم القرآن از مولانا سید ابوالاعلیٰ مودودی صاحب، مولانا عبدالماجد صاحب دریابادی کی تفسیر ماجدی، ترجمہ مولانا ثناء اللہ صاحب امرتسری ترجمہ ڈپٹی نذیر احمد صاحب، گجراتی میں غلام محمد صاحب صادق، ہندی میں بشیر احمد صاحب اور محمد فاروق خاں صاحب، انگریزی میں علامہ عبداللہ یوسف علی صاحب اور محمد مارماڈیوک پکتھال صاحب۔

احادیث رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم میں خاص طور پر بخاری شریف، اور صحاح ستہ کی تمام تر وہ حدیث جو قرآن کے کسی آیت یا جملہ کی شرح میں حضور صاحب قرآن محمد الرسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سے منقول ہیں، انھیں بھی ہر جگہ سامنے رکھا گیا ہے۔ لغات القرآن میں قاضی زین العابدین صاحب سجاد میرٹھی کی قاموس القرآن اور اس لغات القرآن میں قریب قریب ہر معروف لغت کا نچوڑ سامنے رکھا گیا اسی طرح کسی ایک لفظ میں بھی معنیٰ کے لحاظ سے مطلق آزادی نہیں برتی گئی اور تمام علماء کرام کے تراجم، تفاسیر اور لغات کا ایک سنگم یا حسین امتزاج جمع کیا گیا۔ باقی کسی لفظ کا آزاد ترجمہ ہرگز نہیں کیا گیا، بلکہ کسی نہ کسی

عالم ربانی کے ترجمہ وتفسیر میں سادہ اور قرآن کے مزاج سے قریب عمدہ، اچھے اور مناسب معنیٰ کا انتخاب کیا گیا۔ استفادہ کرتے وقت علماء امت کے کئے ہوئے عظیم کام میں الفاظ کا یہ انتخاب عام فہم، فصیح اور طاقتور نیز موجودہ زمانہ میں زبان کی ترقی کا خیال رکھ کر کیا گیا ہے، تاہم کسی بھی بشری کام کو مکمل اور سو فی صد کامیاب کہنا صحیح نہیں ہے اور یہ کسی علمی کام کی برائی بھی نہیں بلکہ بندہ شرمندہ ہے، بھول چوک ہونا اس کی فطرت میں شامل ہے، آپ کہیں کسی غلطی کی نشاندہی کریں گے تو میں عمر بھر شکر گزار اور دعا گو رہوں گا کہ اس علمی خدمت میں آپ نے بھی میرا ہاتھ بٹایا۔ جزاکم اللہ۔

اب الحمدللہ کہ کتاب کا دسواں ایڈیشن آپ کے ہاتھ میں ہے اور خدا کا شکر ہے کہ اس کتاب کا ہندی ایڈیشن جناب نند کمار صاحب اوستھی نے لکھنؤ میں شائع کیا ہے۔

آپ چاہیں تو اس پتہ پر منگا سکتے ہیں:۔

BHUWAN VANI TRUST
Chaupalia Road, LUCKNOW

اسی طرح اس لغات القرآن کا خالص انگریزی ایڈیشن عربی کے متن کے ساتھ الحسنات رام پور والوں نے شائع کیا ہے اب ہندی انگریزی اردو عربی چاروں زبانوں میں یہ کتاب الحمدللہ دستیاب ہے۔

نئے ایڈیشن میں ناظرین کی سہولت کے لئے ہر لفظ کا سلسلہ وار نمبر دیا گیا ہے۔

کسی نمبر کا لفظ بار بار آیا ہو تو اس میں "دو" مقصد سامنے رکھے گئے ہیں ایک تو ذو معنیٰ ہونے پر الگ الگ لکھنا ضروری تھا، دوسرے بار بار کی تکرار سے یاددہانی خوب اچھی طرح ہوگی اور ہمت بھی بڑھے گی کہ یہ لفظ تو ہمیں یاد ہے اسی طرح ہر رکوع کے خاتمے پر ع کا نشان آپ دیکھیں گے۔ یہ سلسلہ بیس پاروں تک ہے اس کے بعد پاؤ آدھے اور پون کے نشان آپ کو ملیں گے۔ سورتوں کے نمبر بھی ترتیب وار دیئے گئے ہیں

ناظرین سے خصوصی گذارش ہے کہ ابتدا میں عربی کے نو۹ سبق اچھی طرح حفظ یاد کر لینے کے بعد اس لفظی مجموعہ کو ایک ایک رکوع تک یا جیسے سہولت ہو یاد کرتے رہیں۔ پھر ترجمہ از خود کریں۔ اور اطمینان کے لئے اپنے کسی بھی مستند اور پسندیدہ عالم کے ترجمہ سے ملا کر دیکھ لیں، انشاء اللہ ہمت خوب بڑھ جائے گی اور دل میں وسعت پیدا ہوگی۔ اسی طرح کثرت مطالعہ سے ایک وقت ایسا بھی آجائے گا کہ آپ بغیر کسی ترجمہ قرآن کے قرآن کو اسی کی زبان میں سمجھتے چلے جائیں گے۔ تب آپ کو تلاوت کی حلاوت کا اندازہ ہوگا کہ کتنی بڑی نعمت سے اب تک ہم انجان تھے۔ آگے اللہ رب العزت عمل کی توفیق بھی عطا فرمائے گا۔ محنت کے ساتھ ساتھ اللہ سے دعا بھی کرنی چاہئے کہ وہی عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ قرآن کا علم دینے والا اور اس کی نسبت اپنی طرف کرنے والا ہے۔ اگر اس کی مدد شامل حال نہیں تو لاکھ کوشش کے بعد بھی کچھ حاصل نہ ہوگا۔ ہدایت کی طلب اور جستجو اسی کی بارگاہ میں کرتے رہنے سے وہ سمیع العلیم ہر کسی کی پکار کو سنتا ہے۔

انڈیکس کی مدد سے یا اشاریہ میں آیتوں کے اگلے پچھلے حصے دیکھ کر اپنے سابقہ اور رٹے شدہ خیالات کی تائید میں جو لوگ قرآن کے بارے میں بات کرتے ہیں، انھیں اصل کلام اللہ کی چاشنی اور حلاوت سے محرومی ہے اور ایسے لوگ علم کی دنیا میں دیانتدار نہیں مانے جاسکتے اور در اصل قرآن کے بھیجنے والے اور لانے والے کی عظمت سے انھیں واقفیت ہی نہیں۔ اسی لئے بعض ایسے لوگوں نے انکار سنّت یا انکار حدیث کا فتنہ بھی کھڑا کیا کہ عمل صالح اور نمونے سے چھٹی ملے۔ دماغی عیاشی کے لئے، بحث و مباحثہ کے لئے تنگ بندی کرنے والے ان اصحاب کو بعض سادہ لوح مفکرین نے اہل قرآن جیسے عظمت والے خطاب سے نواز دیا۔ حالانکہ ایسے افراد کو ابھی قرآن کی ہوا بھی نہیں لگی۔ پھر چونکہ یہ نام نہاد اہل قرآن حدیث کا استخفاف اور انکار کر کے سنّت کو بیچ سے ہٹا دینا چاہتے تھے اس لئے ان کی مدافعت کے لئے اہل حق صالح علماء ربانی کا ایک بڑا گروہ حدیث کی مدافعت پر کھڑا ہوا۔ لیکن

بحث وتکرار میں کبھی کبھی حد اعتدال سے آگے بڑھ جانا ایک فطری کمزوری ہے (جس سے صرف اللہ کے نبی ہی محفوظ رہتے ہیں) جس کی وجہ سے اہل حق کی بعض محترم ہستیوں نے قرآن کے پڑھنے پڑھانے والوں کو بھی پست ہمت کردیا کہ یہ ہر ایک کا کام نہیں۔ اس طرح شیطان کو دوہرا مقصد حاصل ہوگیا کہ قرآن کی مدافعت کرنے والے بے عمل اور جاہل نکلے اور جو لوگ حدیث وسنّت کی مدافعت کرنے والے تھے انھوں نے قرآن پڑھنا سمجھنا بہت مشکل اور دور کی بات بتانا شروع کیا۔ اور اس راہ کے بے شمار خیالی خطرات کا تذکرہ ہونے لگا۔

میرا یہ تجربہ ہے کہ جو شخص بھی پورا قرآن سمجھ کر پڑھے گا وہ کبھی بھی رسول کی اطاعت اور ذخیرۂ احادیث تو کیا اہل ایمان کی مجموعی علمی واسلامی تاریخ کو بھی نظر انداز نہیں کرسکتا تفسیر، حدیث، فقہ، تزکیہ اور احسان (تصوف) یہ سب تمامتر قرآن ہی کا خلاصہ، شرح اور تفصیل ہیں۔ پھر سنّت یا حدیث رسول تو واقعی قرآن کی چلتی پھرتی تفسیر ہے۔ اس کا استخفاف اور اس سے لاپرواہی کوئی بے وقوف وغبی شخص ہی کرسکتا ہے اَعَاذَنَا اللّٰہ۔

اس لئے اس عاجز کا مشورہ یہ ہے کہ جو لوگ قرآن کی کسی آیت کا اگلا پچھلا لفظ .. کھینچ تان کر کسی نئے فلسفے کے موجد بنے ہیں یا ان کی تصنیفات سے لوگوں نے فہم قرآن حاصل کیا ہے، ان سے گذارش کروں گا کہ قرآن کی عربی زبان سے قرآن کو سمجھنے کی کوشش کریں انہیں چند ہی دن میں پتہ چل جائے گا کہ انھیں ان کے نفس نے یا دوسروں نے کسی آیت میں اور کس لفظ میں کہاں کہاں دھوکہ اور مغالطہ دیا تھا۔

اسی طرح جو علماء حق حدیث وسنّت کی مدافعت میں کوشاں ہیں، انہیں ان کی مساعی پر مبارک باد دیتے ہوئے بڑے ادب سے یہ گذارش کروں گا کہ قرآن کو عوامی ہونے میں آپ حسب سابق اپنا تعاون جاری رکھیں اور عوام الناس میں علم قرآن کو کھل جانے دیں، کیونکہ ہر علم کے جاننے والے جب لاکھوں، کروڑوں کی تعداد میں ہوجاتے ہیں تب

اس علم میں دھوکہ بازی کسی کی بھی نہیں چل سکتی۔ مغالطہ یا غلط تاویلات اور من مانی وہیں چل پاتی ہے جہاں کسی کتاب کے جاننے والے دس یا پانچ ہوں اور بقیہ جہل میں مبتلا ہوں۔ اسے ایک سادہ مثال کے ذریعہ یوں سمجھا جا سکتا ہے کہ جب دنیا میں پہلی بار موٹر کار تیار ہوئی تو بتایا جاتا ہے کہ موٹر بیچنے والی کمپنی خریدار کو ایک ایسا آدمی بھی ساتھ کر دیتی تھی جو موٹر کے تمام پرزوں کے بارے میں جانکاری رکھتا تھا اور موٹر چلانا بھی جانتا تھا مگر کبھی کبھی ایسے آدمیوں نے موٹر مالک کی لاعلمی کے سبب پانی کی ٹنکی میں تیل کی ضرورت بتا کر خوب رقم وصول کر لی۔ لیکن آج تو کسی بھی شہر میں سینکڑوں مستری، ڈرائیور اور بہت سے خود موٹر کار کے مالک بھی اس فن سے واقف ہیں۔ اور اب کوئی کسی کو دھوکہ دے کر موٹر میں پانی کی ٹنکی میں تیل ڈالنے کا مشورہ ہرگز نہ دے گا۔ لیکن یہ سب اس وقت ہوتا ہے جب کوئی علم عام ہو جائے۔ پس میری یہ گذارش ہے کہ قرآن کی تلاوت میں ہر جگہ متن کے ساتھ معنیٰ بھی بتائے جائیں تاکہ یہ کتاب عوام الناس میں علم و عمل کے لحاظ سے پھیل جائے۔

قرآن سیکھنے سکھانے والوں سے درخواست ہے کہ اردو زبان میں سب سے بہتر اور مستند اور متفق علیہ ترجمہ شاہ ولی اللہ محدث دہلوی رحمۃ اللہ علیہ کے صاحبزادے حضرت شاہ عبدالقادر محدث دہلوی رحمۃ اللہ علیہ کا ہے اور موصوف کی مختصر تفسیر موضح القرآن جو عام طور پر مترجم قرآن مجید کے حاشیوں پر پائی جاتی ہے نیز انہیں کے برادر مولانا شاہ رفیع الدین دہلوی رحمۃ اللہ علیہ کا لفظی ترجمہ۔ اگر آپ انہیں بنیاد بنا کر چلیں گے تو فہم قرآن میں انشاء اللہ کبھی بھی دھوکہ نہ ہوگا۔ اس لغات القرآن میں بھی اس کی حد بندی کا خوب خیال رکھا گیا ہے۔

انگریزی ایڈیشن میں پکتھال صاحب اور علامہ عبداللہ یوسف علی صاحب کے ترجمے سامنے رکھے گئے۔ اور جناب عبدالرشید خاں صاحب اور جناب آدم عیسیٰ صاحب ALIG B.COM نے کافی محنت سے یہ کام کیا ہے۔ عاجز نے بھی مفہوم کے لحاظ سے

خوب اچھی دیکھ بھال کی ہے۔ اللہ نے چاہا تو انگریزی داں طبقہ بھی فیض یاب ہوگا۔

۱۹۵۲ء میں پہلا ایڈیشن نقش اول سے چلا تھا۔ اب ۱۹۷۶ء کا نقش ثانی لکھا گیا پچیس ۲۵ سال دیکھتے دیکھتے گزر گئے۔ پتہ نہیں نقش ثالث لکھنے کی کسی اور ایڈیشن ہیں نوبت آئے گی یا نہیں یا پھر حشر کے دن ہم آپس میں ملیں گے، جب تَرٰی کُلَّ اُمَّۃٍ جَاثِیَۃً اور کُلُّ اُمَّۃٍ تُدْعٰی اِلٰی کِتَابِھَا کا منظر سامنے ہوگا۔ تب معلوم ہوگا کہ احقر کی خدمت، محنت کہاں تک ٹھکانے لگی اور کتنے انسان اس کتاب کے ذریعہ قرآن مجید کو پاکر علم و عمل کے لحاظ سے اس یَوْمُ الدِّیْن کے موقع پر کامیاب ہوکر دنیا میں آنے کا اپنا مقصد حاصل کر چکے تھے۔

قرآن مجید عقیدۂ آخرت اس کے لوازمات آئندہ پیش آنے والے واقعات اور انسان کو کن کن منزلوں سے گزر کر کہاں تک سفر کرتے کرتے کس مقام پر پہنچنا ہے۔ اس کی تفصیل سے بھرا پڑا ہے اور یہی اس کے نزول کا مقصد ہے کہ انسان مرنے سے پہلے اس راہ ہدایت کو اختیار کرے جو قرآن اس کے سامنے رکھتا ہے

اِنَّ ھٰذَا الْقُرْآنَ یَھْدِیْ لِلَّتِیْ ھِیَ اَقْوَمُ

خادم

عبدالکریم پاریکھ

ناگپور - ۸

۱۵ ربیع الثانی ۱۳۹۶ھ

۱۶ اپریل ۱۹۷۶ء

بروز جمعہ بوقت شب (۸ ½)

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

گذارش ناشر

الحمدللہ کہ ان دنوں ہم لوگوں میں قرآن فہمی کا ذوق بڑھتا جارہا ہے۔ ترجمے کے ذریعہ قرآن کو سمجھنے کی پہل ولی اللہ دہلویؒ نے کی ہے۔ ان کے بعد شاہ عبدالقادر صاحبؒ و حضرت شاہ رفیع الدین صاحبؒ نے اردو زبان میں ترجمہ فرماکر ہمارے لئے اللہ کی رحمت کے دروازے کھولدئے۔

"لغات القرآن" شروع کرنے سے پیشتر یہ جان لینا ضروری ہے کہ یہ لغات صرف نظریاتی کتاب نہیں ہے، بلکہ یہ ایک عملی کتاب ہے۔ اس کے مطالعہ کے ساتھ ہی ساتھ ترجمے والا قرآن شریف پڑھتے جائیے، انشاءاللہ چند ماہ کے قلیل عرصے میں آپ خود بخود ترجمہ کرنے لگ جائیں گے۔ اور سچ تو یہ ہے کہ اسی وقت آپ کو اس چھوٹی سی کتاب کی اہمیت واضح ہوگی۔ اگر لغات کے لفظ و معانی حفظ کر لئے جائیں اور تلاوت شروع کردی جائے تو یوں محسوس ہوتا ہے، گویا ہمارے سینوں کی تاریکی اور تنگی کو اللہ نے دور کردیا ہے۔ اور اپنے نور سے منوّر کردیا ہے۔

اللہ تعالیٰ کا شکر واحسان ہے کہ اس نے ہمیں قرآن شریف کو سمجھنے کا ذوق

عطا فرمایا ہے۔ دعا ہے کہ اللہ تعالیٰ مرتّب لغات کی محنت کو قبول فرمائے۔ اور ذخیرۂ آخرت بنائے۔

اَللّٰھُمَّ اٰنِسْ وَحْشَتِیْ فِیْ قَبْرِیْ۔ اَللّٰھُمَّ ارْحَمْنِیْ بِالْقُرْاٰنِ الْعَظِیْمِ وَاجْعَلْہُ لِیْ اِمَامًا وَّنُوْرًا وَّھُدًی وَّرَحْمَۃً۔ اَللّٰھُمَّ ذَکِّرْنِیْ مِنْہُ مَانَسِیْتُ وَعَلِّمْنِیْ مِنْہُ مَاجَھِلْتُ وَارْزُقْنِیْ تِلَاوَتَہٗ اٰنَاءَ اللَّیْلِ وَالنَّھَارِ وَاجْعَلْہُ لِیْ حُجَّۃً یَّا رَبَّ الْعَالَمِیْنَ (اٰمین)

ناشر

محمد عبدالرشید خاں۔ کامٹی

انتساب

سرورِ عالم خاتم النبیین

محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کے نام

جن کے ذریعہ عالم انسانیت کو ہدایت

عنایت فرمائی گئی۔

سبق (۱)

مبتدا اور خبر

اللہ خالق ہے　　　محمدؐ نبی ہیں　　　طارق مجاہد ہے

اِس طرح کے الفاظ کو عربی میں مبتدا اور خبر کہا جاتا ہے، ان الفاظ کی عربی بنانا ہو تو ہر لفظ کو دو دو پیش دیدیجئے۔

اَللّٰہُ خَالِقٌ　　　مُحَمَّدٌ نَبِیٌّ　　　طَارِقٌ مُجَاهِدٌ

کتنی آسان بات ہے اور ہاں اس سبق کے آخر میں جو الفاظ اور اس کے معنیٰ دیئے گئے ہیں انھیں اچھی طرح یاد کر لیجئے، پھر ان جملوں کا جو ذیل میں درج ہیں ترجمہ کیجئے۔

عَبْدٌ صَالِحٌ　　　اِبْنٌ صَغِيْرٌ　　　جُنْدٌ كَبِيْرٌ

رَجُلٌ ذَكِيٌّ　　　حَامِدٌ عَالِمٌ　　　خَالِدٌ قَوِيٌّ

اردو سے عربی میں ترجمہ کیجئے:-

راستہ سیدھا ہے　　　ماموں نیک ہے　　　گھر بڑا ہے

دوست نیک ہے　　　بیٹا سچا ہے　　　بھائی عبادت گذار ہے

خالد بیٹا ہے　　　حامد چچا ہے

یہ تمام الفاظ مذکر تھے۔ اب مؤنث کی علامتیں ذہن نشین کر لیجئے، آسان بات یہ ہے کہ جس طرح ہم اردو میں آدمی کے لئے جمیل اور عورت کے لئے جمیلہ استعمال کرتے ہیں اسی طرح

عربی میں بھی کوئی مؤنث ہو تو اس کی علامت " ۃ " لگائی جاتی ہے۔

جیسے :-

رَاشِدٌ	رَاشِدَۃٌ	صَالِحٌ	صَالِحَۃٌ
خَالِدٌ	خَالِدَۃٌ	عَابِدٌ	عَابِدَۃٌ

مشق کیجئے

اِبْنٌ جَمِیْلٌ	بِنْتٌ جَمِیْلَۃٌ	اَبٌ صَالِحٌ	اُمٌّ صَالِحَۃٌ
اَخٌ ذَکِیٌّ	اُخْتٌ ذَکِیَّۃٌ	خَالٌ ذَکِیٌّ	خَالَۃٌ ذَکِیَّۃٌ

اس سبق کی ایک خاص بات یاد رکھئے وہ یہ کہ کسی لفظ میں خصوصیت[1] پیدا کرنے کے لئے " ال " استعمال کیا جاتا ہے ٹھیک اسی طرح جس طرح انگریزی میں " THE " کا استعمال ہوتا ہے اور کسی لفظ میں " ال " کے لگا دینے سے دو پیش کی جگہ ایک پیش باقی رہے گا

مثال کے طور پر ان الفاظ پر غور کیجئے بات سمجھ میں آجائیگی

حَمْدٌ	اَلْحَمْدُ	اِنْسَانٌ	اَلْاِنْسَانُ
رَسُوْلٌ		اَلرَّسُوْلُ	

---

[1] بعض اوقات عمومیت بھی مراد ہوتی ہے مثلاً اِنْسَانٌ اَلْاِنْسَانُ

مشق

اَبٌ صَالِحٌ   اَلْاَبُ صَالِحٌ   رَجُلٌ قَوِیٌّ   اَلرَّجُلُ قَوِیٌّ

اُوپر کے جملوں میں دکھایا گیا ہے کہ "ال" کے لگنے سے دو پیش کی جگہ ایک پیش باقی رہتا ہے۔

ترجمہ کیجئے:۔

بَیْتٌ رَفِیْعٌ   اَلْبَیْتُ رَفِیْعٌ   اَلْاِسْلَامُ دِیْنٌ   رَسُوْلٌ صَادِقٌ

اَلرَّسُوْلُ صَادِقٌ   نُوْحٌ نَبِیٌّ   قُرْاٰنٌ مَجِیْدٌ

نوٹ:۔

(۱) مبتدا اور خبر ہر ایک پر "ہے" کے معنی[۱] پیدا کرنے کے لئے دو[۲] دو[۲] پیش لگائے جائیں گے۔

(۲) "اَلْ" کے استعمال پر دو کی جگہ صرف ایک پیش باقی رہے گا۔

(۳) مؤنث کی علامت "ۃ" ہے

(۴) پہلا لفظ یعنی مبتدا اگر مؤنث ہے تو اس کی خبر بھی مؤنث ہوگی مثال کے طور پر

باپ نیک ہے   ماں نیک ہے

اَبٌ صَالِحٌ   اُمٌّ صَالِحَۃٌ

سبق نمبر (۱) کے الفاظ کے معنیٰ

خَالِقٌ	پیدا کرنے والا	صَادِقٌ	سچّا
عَبْدٌ	بندہ	اَخٌ	بھائی
صَالِحٌ	نیک	عَابِدٌ	عبادت کرنیوالا
اِبْنٌ	بیٹا	عَمٌّ	چچا
صَغِيْرٌ	چھوٹا	عَمَّةٌ	پھوپھی
صَغِيْرَةٌ	چھوٹی	جَمِيْلٌ	خوبصورت
كَبِيْرٌ	بڑا	جَمِيْلَةٌ	خوبصورت (مؤنث کیلئے)
كَبِيْرَةٌ	بڑی	بِنْتٌ	بیٹی
جُنْدٌ	لشکر	اَبٌ	باپ
رَجُلٌ	آدمی	اُمٌّ	ماں
ذَكِيٌّ	ذہین	اُخْتٌ	بہن
قَوِيٌّ	قوی، طاقت والا	حَمْدٌ	تعریف
صِرَاطٌ	راستہ	رَفِيْعٌ	اونچا
مُسْتَقِيْمٌ	سیدھا	دِيْنٌ	بدلہ، انصاف، قانون
خَالٌ	ماموں	مَجِيْدٌ	بزرگی والا
خَالَةٌ	خالہ	عَابِدَةٌ	عبادت کرنیوالی
بَيْتٌ	گھر	اِبْنٌ	بیٹا
صَدِيْقٌ	دوست	نَبِيٌّ	خبر دینے والا

سبق نمبر (۲)

مضاف اور مضاف الیہ

قرآن کا حکم	ہود کی قوم	رسول کی دعوت

اس طرح کے الفاظ کی عربی بناتے وقت ترتیب کو اُلٹ دیجئے اور پھر پہلے لفظ کے آخری حرف کو ایک پیش اور دوسرے لفظ کے آخر میں دو زیر لگا دیجئے "کا" اور "کی" کے معنیٰ پیدا ہو جائیں گے۔

حُكْمُ قُرْاٰنٍ	قَوْمُ هُوْدٍ	دَعْوَةُ رَسُوْلٍ
قرآن کا حکم	ہود کی قوم	رسول کی دعوت
عِبَادُ اللّٰهِ	بَيْتُ اللّٰهِ	خَلْقُ اللّٰهِ
اللہ کے بندے	اللہ کا گھر	اللہ کی مخلوق

اب اسی قاعدے کے تحت الفاظ بنانے کے لئے پہلے اس سبق کے آخر میں درج شدہ الفاظ معنیٰ کے ساتھ یاد کر لیجیے، پھر ترجمہ کی مشق کیجئے، دورانِ مطالعہ جہاں "ال" کا استعمال ہوگا، پہلے سبق کی طرح یہاں بھی "ال" کے آنے سے دو زیر کی جگہ ایک زیر کا خیال رکھئے۔

ترجمہ کیجئے:-

كِتَابُ اللّٰهِ	كَلَامُ اللّٰهِ	سُنَّةُ الرَّسُوْلِ
رَبُّ الْاِنْسَانِ	ذِكْرُ الرَّحْمٰنِ	فَضْلُ اللّٰهِ
يَوْمُ الدِّيْنِ	اِقَامَةُ الصَّلٰوةِ	رَحْمَةُ اللّٰهِ

اِطَاعَةُ الْوَالِدَيْنِ

اُردو الفاظ کی عربی بنائیے :۔

اللہ کی زمین — لوگوں کی سرکشی — آخرت کا گھر
گنہ گار کا کھانا — حامد کا گھر

نوٹ :۔

۱ مضاف کو انگریزی میں — اور مضاف الیہ کو — کہتے ہیں

۲ کا ۔ کے ۔ کی کے معنیٰ پیدا کرنے کے لئے پہلے لفظ کے آخری حرف پر ایک پیش اور دوسرے حرف کے آخر میں دو زیر لگائے جاتے ہیں ۔

۳ ’’ال‘‘ کے استعمال سے مضاف الیہ کے نیچے صرف ایک زیر باقی رہے گا ۔

الفاظ کے معنیٰ

حَاكِمٌ	بادشاہ ۔ منصف	طُغْيَانٌ	سرکشی
إِذْنٌ	حکم	آخِرَةٌ	آخرت
مَاءٌ	پانی	دَارٌ	گھر
بَحْرٌ	سمندر	أَثِيمٌ	گناہ گار
لَبَنٌ	دودھ	طَعَامٌ	کھانا
بَقَرٌ	گائے	خَيْلٌ	گھوڑا
رَيْبٌ	شک	وَالِدَيْنِ	ماں باپ
إِقَامَةٌ	قائم کرنا	سُنَّةٌ	عادت ، طریقہ
إِطَاعَةٌ	اطاعت کرنا ۔ کہا ماننا	يَوْمٌ	دن
أَرْضٌ	زمین		

نوٹ :۔

مرتب کے نظریۂ تعلیم قرآن کے تحت پہلے الفاظ کا بھرپور ذخیرہ ہو ساتھ ہیں مختصر گرامر کی معلومات بھی ہوتی رہے اور ایک بچے کی طرح پہلے الفاظ کے معنی ذہن نشین ہوتے رہیں پھر قواعد وضوابط کی طرف ابتدائی دور میں ضروری ہو اُسی قدر توجہ دی جائے اِس مقصد کے تحت اِن اسباق میں عربی زبان سے ابتدائی مناسبت پیدا کرنے کے لئے بعض الفاظ کو جوڑنے میں ایک حد تک کچھ گرامر کے نکات کو نظر انداز کر کے سادگی برتی گئی ہے تاکہ طالب علم کو پہلی ہی منزل پر الجھن محسوس نہ ہو ہاں جو حضرات مزید تحقیق کے مشتاق ہوں تو وہ گرامر کی دوسری مفصّل کتابیں بعد میں دیکھ لیں یہاں تو آپ کو کسی بھی طرح عربی اور وہ بھی قرآن پاک کی عربی سے روشناس کرانے کے لئے ایک سادہ طریقہ اختیار کیا گیا ہے

ناشر

سبق (۳)

ماضی

فَعَلَ	اُس ایک مرد نے کیا	فَعَلَتْ	اُس ایک عورت نے کیا
فَعَلَا	اُن دو مردوں نے کیا	فَعَلَتَا	اُن دو عورتوں نے کیا
فَعَلُوْا	اُن سب مردوں نے کیا	فَعَلْنَ	اُن سب عورتوں نے کیا
فَعَلْتَ	تو ایک مرد نے کیا	فَعَلْتِ	تو ایک عورت نے کیا
فَعَلْتُمَا	تم دو مردوں یا تم دو عورتوں نے کیا	فَعَلْتُمَا	تم دو عورتوں نے کیا
فَعَلْتُمْ	تم سب مردوں نے کیا	فَعَلْتُنَّ	تم سب عورتوں نے کیا

فَعَلْتُ — میں نے کیا

فَعَلْنَا — ہم نے کیا

ان تمام صیغوں کو خوب اچھی طرح یاد کریں، لفظ "فعل" یعنی کرنا، پر تمام صیغوں کی ڈھلائی بتائی گئی ہے۔ اب کسی لفظ کو فعل ماضی بنانا ہو تو اس کے لفظی معنیٰ فعل کی جگہ پر لائے جائیں گے اِس کی مثال وزن کے خانوں میں بتائی گئی ہے۔

وزن	افعال				
فَعَلَ اُس ایک مرد نے کیا	کَتَبَ اُس ایک مرد نے لکھا	قَرَأَ اُس ایک مرد نے پڑھا	نَصَرَ اُس ایک مرد نے مدد کی	ضَرَبَ اُس ایک مرد نے مارا	طَلَبَ اُس ایک مرد نے مانگا
فَعَلَا اُن دونوں نے کیا	کَتَبَا	ضَرَبَا	طَلَبَا	ذَهَبَا	فَتَحَا
فَعَلُوا اُن سب نے کیا	کَتَبُوا	طَلَبُوا	ذَهَبُوا	فَتَحُوا	ضَرَبُوا
فَعَلْتَ تو نے کیا	طَلَبْتَ	نَصَرْتَ	ذَهَبْتَ	فَتَحْتَ	طَلَبْتَ
فَعَلْتُمَا تم دو مردوں نے کیا یا تم دو عورتوں نے کیا	نَصَرْتُمَا	ذَهَبْتُمَا	فَتَحْتُمَا	طَلَبْتُمَا	کَتَبْتُمَا
فَعَلْتُمْ تم سب نے کیا	ذَهَبْتُمْ	نَصَرْتُمْ	فَتَحْتُمْ	طَلَبْتُمْ	کَتَبْتُمْ

حسب ذیل الفاظ کا ترجمہ کیجئے

وزن				
فَعَلْتُ	دَخَلْتُ	نَصَرْتُ	شَرِبْتُ	وَجَدْتُ
فَعَلْتُمْ	نَصَرْتُمْ	كَفَرْتُمْ	وَصَلْتُمْ	ذَهَبْتُمْ
فَعَلْتُ	كَفَرْتُ	شَرِبْتُ	دَخَلْتُ	نَصَرْتُ

یہ تو آپ کو معلوم ہے کہ "فَعَلَ" کے معنیٰ ہیں اُس نے کیا اب اگر اس لفظ کو فُعِلَ

پڑھیں گے تو مطلب ہو گا " وہ کیا گیا "، اسے فعل مجہول کہا جاتا ہے۔

فعل ماضی معروف		فعل ماضی مجہول	
خَلَقْتُمْ	تم نے پیدا کیا	خُلِقْتُمْ	تم پیدا کیے گئے
قَتَلَ	اُس ایک مرد نے قتل کیا	قُتِلَ	وہ ایک مرد قتل کیا گیا
جَعَلْتُ	میں نے بنایا	جُعِلْتُ	میں بنایا گیا

مزید مشق کیجئے ۔ سہولت کے لئے ترجمہ دیا گیا ہے

طَلَبُوْا	انھوں نے طلب کیا	طُلِبُوْا	وہ طلب کئے گئے
بَعَثَ	اُس نے بھیجا	بُعِثَ	وہ بھیجا گیا
بَعَثْتُ	میں نے بھیجا	بُعِثْتُ	میں بھیجا گیا
رَزَقْنَا	ہم نے رزق دیا	رُزِقْنَا	ہم رزق دئے گئے
رَزَقُوْا	انھوں نے رزق دیا	رُزِقُوْا	وہ رزق دئے گئے

زیر زبر کی ترتیب کو ہمیشہ دھیان میں رکھیں، محض ذرا سی زیر زبر کی تبدیلی میں ایک لفظ کے معروف کے بجائے مجہول کے معنیٰ پیدا ہونے کا امکان ہے۔

نوٹ

۱ ۔ ماضی گذرے ہوئے زمانے کو کہتے ہیں یعنی جو کام کسی نے کر دیا ہو۔

۲ ۔ ماضی مجہول گذرے ہوئے زمانے میں کوئی فعل جس کی نسبت مفعول کی طرف ہو اور اس کے ساتھ فاعل کا ذکر نہ ہو۔

الفاظ کے معنیٰ سبق (۳)

فَعَلَ	فِعْلٌ کرنا	فَتَحَ	کھولنا
کَتَبَ	لکھنا	دَخَلَ	داخل ہونا
قَرَأَ	پڑھنا	شَرِبَ	پینا
نَصَرَ	مدد دینا	وَجَدَ	پانا
ضَرَبَ	مارنا۔ بیان کرنا (ف)	کَفَرَ	انکار کرنا
طَلَبَ	مانگنا	وَصَلَ	ملنا
ذَهَبَ	جانا	خَلَقَ	پیدا کرنا
قَتَلَ	قتل کرنا	بَعَثَ	بھیجنا
جَعَلَ	بنانا	رَزَقَ	رزق دینا

ف

آپ کو یہ دیکھ کر تعجب ہوگا کہ ضَرَبَ کے معنیٰ مارنا بھی ہے اور بیان کرنا بھی بظاہر یہ بات متضاد معلوم ہوتی ہے لیکن خود ہماری زبان میں بھی اس طرح کے ایک لفظ کے دو معنیٰ ہوتے ہیں مثال کے طور پر ہم کہتے ہیں جائیے تو اس کا مطلب ہوا چلے جاؤ لیکن اگر آپ کسی کو یہ کہیں کہ اندر آجائیے، بیٹھ جائیے، سو جائیے تو اب جائیے کے معنیٰ چلے جائیے نہیں ہو سکتے۔

قرآن پاک میں ضَرَبَ کے معنیٰ مارنا آیت نمبر ۶۰ سورہ بقرہ "فَقُلْنَا اضْرِبْ بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ (پس ہم نے کہا مار اپنا عصا پتھر پر) اور آیت نمبر ۱۳ سورۂ یٰسین میں وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ (اور بیان کر ان کے لئے مثال بستی والوں کی) دونوں آیات میں "ضَرَبَ" کا لفظ بیان ہوا ہے لیکن عبارت خود بتا رہی ہے کہ ایک جگہ مارنا اور دوسری جگہ بیان کرنے کے معنیٰ میں یہ لفظ استعمال ہوا ہے۔

سبق (۴)

فعل فاعل مفعول

عربی میں پہلے فعل پھر فاعل اور بعد میں مفعول آتا ہے، فاعل کو دو پیش اور مفعول کو دو زبر لگائے جاتے ہیں۔

حمید نے قرآن پڑھا

اس جملے میں پڑھنا فعل ہے، حمید فاعل ہے، اس لئے کہ اس نے قرآن پڑھنے کا فعل کیا ہے۔ قرآن مفعول ہے، اس لئے کہ اسے پڑھا گیا ہے۔ یہ جملہ اسطرح ہوگا

فعل	فاعل	مفعول
قَرَأَ	حَمِيْدٌ	قُرْآنًا

كَتَبَ	اِقْبَالٌ	كِتَابًا

ترجمہ کیجئے:۔

خَلَقَ اللّٰهُ النَّاسَ — خَدَعَ الشَّيْطَانُ الْاِنْسَانَ

جَعَلَ اللّٰهُ مُحَمَّدًا رَسُوْلًا — شَرِبَ طَارِقٌ مَاءً

اَنْزَلَ اللّٰهُ كِتَابًا — فَرَقْنَا الْبَحْرَ — جَمَعَ مَالًا

نوٹ:۔

"ال" کے بعد ایک پیش کم ہوتا ہے یہ قاعدہ اس سبق میں بھی یاد رکھیے۔ جیسے آپ دیکھ رہے ہیں کہ رَسُوْلًا پر دو زبر ہیں تو اَلْبَحْرَ پہ ایک زبر ہے۔ طَارِقٌ پر دو پیش ہیں تو اَلشَّيْطَانُ پر ایک پیش، یہ وجہ ہے "ال" کے لگنے کی۔

الفاظ کے معنی سبق نمبر (۴)

قَرَأَ	پڑھنا	بَحْرٌ	سمندر
كَتَبَ	لکھنا	مَاءٌ	پانی
خَدَعَ	دھوکہ دینا	خَلَقَ	پیدا کرنا
جَعَلَ	بنانا	جَمَعَ	جمع کرنا
فَرَقَ	پھاڑنا	مَالٌ	مال، اسباب
أَنْزَلَ	اتارنا		

سبق (۵)

حروف جر

حروف جر		طریقہ استعمال	
فِي	میں، بیچ	فِي بَيْتٍ	گھر میں
مِنْ	سے	قَرَأْنَا مِنَ الْقُرْآنِ	پڑھا ہم نے قرآن میں سے
عَلٰى	اوپر	عَلٰى جَبَلٍ	پہاڑ کے اوپر
كَ	مثل، مانند	كَرَجُلٍ	مرد کے جیسا، مانند
عَنْ	متعلق	سَمِعْتُ عَنِ الصَّلٰوةِ فِي الْمَسْجِدِ	سنا میں نے مسجد میں نماز کے متعلق
بِ	ساتھ	دَخَلْتُ بِسَلَامٍ	داخل ہوا میں سلام کے ساتھ
لِ	لئے	لِلنَّاسِ	لئے لوگوں کے
اِلٰى	طرف	اِلٰى بَلَدٍ	شہر کی طرف

حَتّٰی	یہاںتک کہ	حَتّٰی إِذَا بَلَغَ	یہاں تک کہ پہنچا وہ
وَ	قسم	وَاللّٰہِ	قسم اللہ کی

۱)۔ان حروف کا استعمال صلہ کے طور پر ہوتا ہے۔
۲)۔اور یہ حروف جب کسی لفظ کے پہلے آتے ہیں تو اس کے آخری حرف کو زیر لگا دیتے ہیں۔
۳)۔اوپر کے خانے میں دیکھئے تمام الفاظ کے آخری حروف کے نیچے زیر لگا ہوا ہے۔
۴)۔جہاں "ال" کا استعمال ہوتا ہے وہاں ایک زیر اور باقی مقامات پر دو زیر۔

ترجمہ کیجئے:۔

مِنَ الْكُفْرِ إِلَى الْإِسْلَامِ ، مِنَ الْبَيْتِ إِلَى الْمَسْجِدِ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ، بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ، كَتَبْتُ بِالْقَلَمِ ، مَتَاعٌ إِلَى حِيْنٍ
عَلٰى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ، اٰمَنَّا بِاللّٰهِ ، نَزَّلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا ، هٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ

عربی بنائیے:۔

۱۔ قرآن میں ہدایت ہے لوگوں کے لئے ۲۔ میں نے آدمی کو دیکھا مسجد پر
۳۔علم کا طلب کرنا فرض ہے اوپر تمام مسلم مرد اور مسلم عورت کے۔

الفاظ کے معنی اسبق نمبر (۵)

حَمْدٌ	تعریف	أَبْصَارٌ	آنکھیں
وَالِدَيْنِ	ماں باپ	غِشَاوَةٌ	پردہ
إِحْسَانًا	اچھا سلوک	بَيَانٌ	بیان

مَتَاعٌ	فائدہ	النَّاسُ	لوگ
حِيْنٌ	وقت	هُمْ	ان کا، ان کو
هُدًى	ہدایت	فَرِيْضَةٌ	فرض
رَاٰى	دیکھنا	مُسْلِمٌ	مسلم مرد
رَجُلٌ	آدمی	مُسْلِمَةٌ	مسلم عورت
طَلَبَ	طلب کرنا	كُلٌّ	تمام، کل
	اٰمَنَ	ایمان لانا	

اس سبق میں آپ پڑھ چکے ہیں کہ مسلمان مرد کے لئے مُسْلِمٌ اور مسلمان عورت کے لئے مُسْلِمَةٌ استعمال کیا گیا ہے عربی زبان میں واحد، تثنیہ اور جمع کی ایک خاص ترتیب بھی ہے جس کو سمجھنا ضروری ہے اسے درج کیا جا رہا ہے اس پر قیاس کر کے دوسرے الفاظ بنا کر دیکھئے۔

	واحد	تثنیہ	جمع
پیش کی صورت	مُسْلِمٌ ایک مسلم	مُسْلِمَانِ دو مسلم	مُسْلِمُوْنَ سب مسلم
زبر کی صورت	مُسْلِمًا	مُسْلِمَيْنِ	مُسْلِمِيْنَ
زیر کی صورت	مُسْلِمٍ	مُسْلِمَيْنِ	مُسْلِمِيْنَ

یوں خانوں میں دیکھنے پر الفاظ کا کوئی خاص فرق محسوس نہیں ہوتا لیکن یہ بات آپ کو معلوم ہوگی کہ فاعل اور مفعول کی حالت میں الفاظ پر پیش و زبر لگائے جاتے ہیں۔ فاعلی حالت زَيْدٌ مفعولی حالت زَيْدًا

اس طرح حرف جر بھی کسی لفظ کے پہلے آکر آخری حرف کو زیر دیدیتا ہے، مثال کے طور پر عَلٰى مُسْلِمٍ

سبق (۶)

ضمیریں

ضمیریں		طریقۂ استعمال	
هُ	اس ایک مرد کا، کو	كِتَابُهُ	اُس کی کتاب
هُمَا	اُن دو مردوں کا یا اُن دو عورتوں کا	بَيْتُهُمَا	ان دونوں کا گھر
هُمْ	اُن سب مردوں کا	إِيمَانُهُمْ	ان کا ایمان
هَا	اس ایک عورت کا	أُمُّهَا	اس ایک عورت کی ماں
هُنَّ	اُن سب عورتوں کا	بَيْتُهُنَّ	اُن سب عورتوں کا گھر
كَ	تیرا۔ تجھکو (مرد)	كِتَابُكَ	تیری کتاب
كُمَا	تم دو مردوں کا یا تم دو عورتوں کا	بَيْتُكُمَا	تم دونوں کا گھر
كُمْ	تم سب مردوں کا	رَسُولُكُمْ	تمہارا رسول
كِ	تو ایک عورت کا	بَيْتُكِ	تو ایک عورت کا گھر
كُنَّ	تم سب عورتوں کا	بَيْتُكُنَّ	تم سب عورتوں کا گھر
ی	میرا	رَبِّي	میرا رب
نِي	مجھے	رَزَقَنِي	رزق دیا اس نے مجھے
نَا	ہمارا، ہمکو	كِتَابُنَا	ہماری کتاب

اس طرح جملے بنا کر مزید مشق کیجئے، چند جملوں کا ترجمہ مزید سہولت کے لئے دیا جاتا ہے۔ بعد میں درج شدہ الفاظ کا ترجمہ خود کیجئے۔

لِسَانُكُمْ	اِبْنِيْ	نَصَرْتُهٗ	مِنْكَ	إِلَيْنَا
تمہاری زبان	میرا بیٹا	مدد دی میں نے اسکو	تجھ سے	ہماری طرف
إِلَيْكُمْ	لَهٗ	اِلَيَّ	إِلَيْهِمْ	لَنَا
تمہاری طرف	اس کے لئے	میری طرف	ان کی طرف	ہمارے لئے ہمکو
	اِنَّكُمْ		اِنَّنَا	
	بے شک تم		بے شک ہم	

ترجمہ کیجئے:-

سَمْعُكُمْ، رَبُّكُمْ، دُكَّانُنَا، بَيْتُنَا، رَسُوْلُنَا، قَوْمُنَا، مِلَّتُكُمْ
اَصْحَابُنَا مِنْكَ مِنْكِ لَهُمَا اِمَامُكُمْ اَهْلِيْ
خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا۔ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ۔ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

الفاظ کے معنی اسبق نمبر (۶)

سَمِعَ	سننا	عِنْدَ	نزدیک پاس
مِلَّتٌ	دین، ملت	رَبٌّ	پالنے والا
لَقَدْ	البتہ۔ تحقیق	اَهْلٌ	گھر والے
اِنَّ	بے شک	اَصْحَابٌ	ساتھی۔ رفیق
دُكَّان	دکان	وَ	اور
جَمِيْعًا	سب	لَ	البتہ۔ کے۔ لئے
	اَجْرٌ	بدلہ، اجر	

سبق (۷)

فاعلی ضمیریں

هُوَ	وہ ایک مرد
هُمَا	وہ دو مرد یا دو عورتیں
هُمْ	وہ سب مرد
هِيَ	وہ ایک عورت
هُنَّ	وہ سب عورتیں
أَنْتَ	تو ایک مرد
أَنْتُمَا	تم دو مرد یا دو عورتیں
أَنْتُمْ	تم سب مرد
أَنْتِ	تو ایک عورت
أَنْتُنَّ	تم سب عورتیں
أَنَا	میں ایک مرد یا عورت
نَحْنُ	ہم سب

فاعلی ضمیروں کو اچھی طرح یاد کر لیجیے آئندہ استعمال کے مواقع آئیں گے۔

طریقۂ استعمال

هُوَ مُسْلِمٌ	أَنْتَ عَالِمٌ	أَنَا عَابِدٌ
وہ مسلم ہے	تو عالم ہے	میں بندہ ہوں

سبق (۸)

فعل مضارع

يَفْعَلُ	وہ ایک کرتا ہے یا کرے گا
يَفْعَلَانِ	وہ دو مرد کرتے ہیں یا کریں گے
يَفْعَلُوْنَ	وہ سب مرد کرتے ہیں یا کریں گے
تَفْعَلُ	تو ایک مرد یا وہ ایک عورت کرتی ہے یا کرے گی
تَفْعَلَانِ	تم دو مرد، تم دو عورتیں یا وہ دو عورتیں کرتی ہیں یا کریں گی
يَفْعَلْنَ	وہ سب عورتیں کرتی ہیں یا کریں گی
تَفْعَلُوْنَ	تم سب مرد کرتے ہو یا کرو گے
تَفْعَلِيْنَ	تو ایک عورت کرتی ہے یا کرے گی
تَفْعَلْنَ	تم سب عورتیں کرتی ہو یا کرو گی
اَفْعَلُ	میں کرتا ہوں میں کروں گا۔ کرتی ہوں یا کروں گی
نَفْعَلُ	ہم سب کرتے ہیں یا کریں گے

فعل مضارع کو اچھی طرح یاد کیجئے، ہر لفظ کو ذہن میں محفوظ کر لیجئے یہ جس قدر آپ کو اچھی طرح یاد ہوں گے اسی قدر آپ کی ہمت عربی سیکھنے میں بڑھے گی یہ تمام گردان " فَعَلَ " پر بتائی گئی ہے وسعت کے لئے مزید الفاظ فَعَلَ کی جگہ رکھ کر ترجمہ کیجئے ہر لفظ کا وزن بھی معلوم کیجئے کہ یہ کس وزن پر ہے۔ طوالت کے خوف سے صرف چند مثالیں دی جا رہی ہیں۔

مثالیں :-

یَفْعَلُ	یَشْرَبُ	یَفْتَحُ	یَجْمَعُ
وہ کرتا ہے	وہ پیتا ہے	وہ کھولتا ہے	وہ جمع کرتا ہے
اَفْعَلُ	اَفْتَحُ	اَشْرَبُ	اَجْمَعُ
میں کرتا ہوں	میں کھولتا ہوں	میں پیتا ہوں	میں جمع کرتا ہوں
یَفْعَلُوْنَ	یَجْعَلُوْنَ	یَسْمَعُوْنَ	یَکْرَہُوْنَ
وہ کرتے ہیں	وہ بناتے ہیں	وہ سنتے ہیں	وہ ناپسند کرتے ہیں

اوپر کی مثالوں کو سامنے رکھ کر حسب ذیل الفاظ کا ترجمہ کریں

یَشْکُرُوْنَ ، یَکْفُرُوْنَ ، یَتْلُوْنَ ، تَتْلُوْنَ ، یَعْلَمُوْنَ ، ھُوَ یَکْتُبُ کِتَابًا
یَقْرَءُوْنَ الْقُرْاٰنَ ، نَعْبُدُ ، اَعْبُدُ ، لَا نَسْمَعُ ، لَا اَکْفُرُ ، لَا یَعْلَمُوْنَ
اَعْلَمُ ، تَعْلَمُ ، یَعْمَہُوْنَ

سبق نمبر ۳ میں آپ کو بتایا جاچکا ہے کہ فَعَلَ کو فُعِلَ کرنے سے "کیا گیا" معنیٰ ہوتے ہیں، اسی طرح یَفْعَلُ کے معنیٰ وہ کرتا ہے ، لیکن اس لفظ کو یُفْعَلُ کر دیا جائے تو معنیٰ ہوں گے "وہ کیا جاتا ہے"

چند الفاظ پر غور کیجیے

یَقْتُلُ	وہ قتل کرتا ہے یا کرے گا	یُقْتَلُ	وہ قتل کیا جاتا ہے یا کیا جائے گا
یَنْصُرُوْنَ	وہ مدد کرتے ہیں	یُنْصَرُوْنَ	وہ مدد کئے جاتے ہیں یا کئے جائینگے
تَسْأَلُ	تو سوال کرتا ہے	تُسْأَلُ	تو سوال کیا جاتا ہے یا کیا جائے گا

ترجمہ کیجئے :۔

وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ، يَسْمَعُوْنَ كَلَامَ اللّٰهِ ، لَا نَعْبُدُ إِلَّا اللّٰهَ
يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ، يَكْتُبُوْنَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيْهِمْ ثُمَّ يَقُوْلُوْنَ هٰذَا
مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ، لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ، لَا تُسْأَلُوْنَ ۔ يَقْطَعُوْنَ ، يَفْقَهُوْنَ
يَجْهَلُوْنَ ، تَحْذَرُوْنَ ، تَسْخَرُوْنَ

عربی بنائیے :۔

تم سمجھتے ہو۔
تم جانتے ہو
وہ نہیں کاٹتے ہیں
وہ نہیں ڈرتے ۔
وہ پوچھے جاتے ہیں ۔
وہ کھولا جاتا ہے ۔
وہ قتل کئے جاتے ہیں۔
وہ رزق دئے جاتے ہیں۔

الفاظ کے معنی سبق نمبر (۸)

سَمِعَ	سننا	شَكَرَ	شکر کرنا
عَمِهَ	بھٹکتے پھرنا	عَلِمَ	جاننا، علم رکھنا
سَأَلَ	پوچھنا	إِلَّا	مگر
نَصَرَ	مدد دینا	إِيمَان	ایمان لانا (ا۔م۔ن)
حَزِنَ	غمگین ہونا	مَا	جو کچھ
أَيْدِي	ہاتھ	لِمَا	کیوں۔ کس لئے
ثُمَّ	پھر	قَطَعَ	کاٹنا
قَوْلٌ	کہنا	حَذِرَ	ڈرنا
هٰذَا	یہ	فَقِهَ	سمجھنا
مِنْ	سے	جَهِلَ	جہالت، ناسمجھی
عِنْدَ	نزدیک، پاس	سَخِرَ	ہنسنا
كَرِهَ	ناپسند کرنا	تِلَاوَة	تلاوت کرنا (تلو)
جَمَعَ	جمع کرنا	لَا	نہیں

سبق (۹)

امر اور نہی

اِفْعَلْ	تو ایک مرد کر	لَاتَفْعَلْ	تو ایک مرد مت کر
اِفْعَلَا	تم دو مرد یا دو عورتیں کرو	لَاتَفْعَلَا	تم دو مرد یا دو عورتیں مت کرو
اِفْعَلُوْا	تم سب مرد کرو	لَاتَفْعَلُوْا	تم سب مرد مت کرو
اِفْعَلِیْ	تو ایک عورت کر	لَاتَفْعَلِیْ	تو ایک عورت نہ کر
اِفْعَلْنَ	تم سب عورتیں کرو	لَاتَفْعَلْنَ	تم سب عورتیں نہ کرو

اوپر دی ہوئی گردانیں کسی کام کے کرنے کے لئے کہنا یا کسی کام کو منع کرنے کے معنیٰ بتا رہی ہیں۔

طریقۂ استعمال

اِذْهَبْ	تو جا	لَاتَذْهَبْ	تو مت جا
اِعْمَلُوْا	تو عمل کر	لَاتَسْمَعُوْا	تم مت سنو
اِعْلَمُوْا	تم جانو	لَاتَحْزَنْ	تو مت غم کر
لَاتَفْعَلْ	تو مت کر	لَاتَجْعَلْ	تو مت بنا
اِفْعَلْ	تو کر	اِشْرَحْ	تو کھول
لَاتَفْعَلُوْا	تم مت کرو	لَاتَفَرَّقُوْا	تم مت تفرقہ کرو

ترجمہ کیجئے:۔

لَاتَقْرَبَا ، لَاتَسْأَلْنِیْ ، اِشْرَحْ لِیْ ، اِشْرَبُوْا ، وَاسْمَعُوْا
وَلِلْکٰفِرِیْنَ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ، اِرْکَبُوْا ،

الفاظ کے معنی سبق نمبر (۹)

عمل	عمل کرنا ، کام کرنا
علم	جاننا
شرح	کھولنا ۔ کشادہ کرنا
فرق	تفرقہ ڈالنا
قرب	قریب ہونا
سئل	پوچھنا ۔ سوال کرنا
شرب	پینا
عذابٌ اَلِیْمٌ	دردناک عذاب
رکب	سوار ہونا

قرآن پاک میں ہر رکوع کے خاتمے پر نشان ع لگا ہوا ہوتا ہے اسکے معنیٰ ہیں یہاں پر ایک رکوع پورا ہو گیا۔

ع :۔ رکوع کے نشان پر اوپر کا نمبر سورۃ کے رکوع کا نمبر گِنا جائے گا۔

ع :۔ اور نیچے درج شدہ نمبر پارے کی ترتیب پر ہے جو پارے کا رکوع نمبر بتا رہا ہے۔

ع :۔ بیچ کا عدد دو نمبروں کے درمیان یعنی ایک رکوع میں کتنی آیات ہیں اس کا نشان ہے۔

اگر آپ سورۃ بقرہ کا ۳۸ واں رکوع دیکھنا چاہتے ہیں تو ع کا نمبر نکالیں یہاں اوپر ۳۸ کا ہندسہ بتا رہا ہے کہ یہ سورۃ بقرہ کا رکوع ۳۸ ہے، باقی نیچے کا نمبر ۶ پارہ تین کا چھٹا رکوع ہے۔ رہ گیا بیچ کا عدد ۸ تو یہ صرف ۳۷ اور ۳۸ کے درمیان کی عبارت کے اندر کتنی آیات ہیں اس کا پتہ دیتا ہے یعنی اس رکوع میں ۸ آیات ہیں۔

زیادہ تر سورتوں کے رکوع پر توجہ دیجائے تو مناسب ہوگا اس لئے کہ مطالعہ قرآن لئے سورتوں کا نمبر دیکھ کر اس میں رکوع تلاش کر لینا نہایت آسان ہے۔ روزانہ ایک رکوع کے الفاظ اچھی طرح یاد کر لیجئے پھر غیر مترجم قرآن پاک کی تلاوت کر کے دیکھ لیں کہ آپ اس رکوع کو سمجھ سکے یا نہیں ؟ کہیں اگر دقّت پیش آئے تو ترجمہ والا قرآن شریف دیکھ کر اطمینان کر لیں۔

⁂ ⁂ ⁂ ⁂

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سُوْرَۃُ الْفَاتِحَۃِ

نمبر	لفظ	معنی
۱	عَوْذٌ	پناہ مانگنا
		(ع و ذ)
۲	أَعُوْذُ	میں پناہ مانگتا ہوں
۳	بِ	ساتھ
۴	مِنْ	سے
۵	رَجِیْمٌ	لعنت کیا گیا
		(ر ج م)
۶	اِسْمُ	نام
۷	اَلرَّحْمٰنُ	بڑا مہربان
۸	اَلرَّحِیْمُ	خوب رحم کرنیوالا
۹	اَلْحَمْدُ	ہر قسم کی تعریف (حمد)
۱۰	لِ	کیلئے
۱۱	رَبِّ الْعَالَمِیْنَ	پالنے والا تمام جہانوں کا
۱۲	مَالِکِ	مالک
۱۳	یَوْمِ	دن
۱۴	اَلدِّیْنَ	انصاف، قانون
۱۵	اِیَّاکَ	تیری ہی تجھکو صرف تجھے
۱۶	نَعْبُدُ	ہم عبادت کرتے ہیں
۱۷	نَسْتَعِیْنُ	ہم مدد چاہتے ہیں
		(ع و ن)
۱۸	اِسْتَعَان	مدد چاہنا
۱۹	اِھْدِ	ہدایت دے
		(ھ د ی)
۲۰	نَا	ہم کو (ہمارا)
۲۱	صِرَاطَ	راستہ
۲۲	مُسْتَقِیْمٌ	سیدھا، مضبوط
۲۳	اَلَّذِیْنَ	وہ لوگ
۲۴	اَنْعَمْتَ	انعام کیا تو نے
		(ن ع م)
۲۵	عَلَیْھِمْ	ان کے اوپر
۲۶	غَیْرُ	سوا
۲۷	مَغْضُوْبٌ	غضب کئے گئے
		(غ ض ب)
۲۸	لَا	نہیں
۲۹	اَلضَّآلِّیْنَ	گمراہ، بہکے ہوئے، بھٹکے
		(ض ل ل)

پارۂ اوّل

سُوْرَۃُ الْبَقَرَۃ (۲)

۳۰	ذَالِكَ	یہ۔ وہ
۳۱	لَارَیْبَ	نہیں شک
۳۲	فِیْہِ	اس میں، بیچ اس کے
۳۳	مُتَّقِیْنَ	پرہیزگار
۳۴	یُؤْمِنُوْنَ	ایمان لاتے ہیں (ا م ن)
۳۵	غَیْبُ	پوشیدہ، چھپی ہوئی
۳۶	وَ	اور
۳۷	یُقِیْمُوْنَ	قائم کرتے ہیں (اقامت)
۳۸	الصَّلٰوۃُ	نماز
۳۹	مِمَّا	مِنْ : سے مَا : جو کچھ۔ اس سے جو کچھ کہ مِنْ اور ما کا مرکب
۴۰	رَزَقْنَا	رزق دیا ہم نے
۴۱	نَا	ہم نے
۴۲	ھُمْ	وہ
۴۳	یُنْفِقُوْنَ	خرچ کرتے ہیں (ن ف ق)
۴۴	بِمَا	ساتھ، جو کچھ ب اور ما کا مرکب
۴۵	اُنْزِلَ	اتارا گیا، نازل کیا گیا (ن ز ل)
۴۶	اِلَیْكَ	طرف تیرے
۴۷	مَا	جو کچھ
۴۸	قَبْلِكَ	قبل تیرے، پہلے تجھ سے
۴۹	اٰخِرَۃُ	آخرت
۵۰	یُوْقِنُوْنَ	یقین رکھتے ہیں (ی ق ن)
۵۱	اُوْلٰئِكَ	یہ لوگ، یہی لوگ ذَالِكَ کی جمع ہے
۵۲	عَلٰی	اوپر
۵۳	ھُدٰی	ہدایت
۵۴	مُفْلِحُوْنَ	فلاح پانیوالے، کامیاب ہونیوالے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵	إِنَّ	بے شک، یقیناً
۵۶	كَفَرُوْا	کفر کیا
۵۷	سَوَاءٌ	برابر
۵۸	ءَ	کہ
۵۹	أَنْذَرْتَ	ڈرائے تو (ن ذ ر)
۶۰	أَمْ	یا
۶۱	لَمْ	نہیں
۶۲	لَا يُؤْمِنُوْنَ	نہیں ایمان لائیں گے (ا م ن)
۶۳	خَتَمَ	مہر لگا دی
۶۴	قُلُوْبٌ	دل (جمع ہے قَلْبٌ کی)
۶۵	سَمْعِهِمْ	ان کی سماعت، ان کے کان
۶۶	أَبْصَارٌ	آنکھیں، بصیرت
۶۷	غِشَاوَةٌ	پردہ
۶۸	وَلَهُمْ	اور لئے ان کے
۶۹	عَذَابٌ	عذاب
۷۰	عَظِيْمٌ	بڑا

ع ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۱	النَّاسُ	لوگ
۷۲	مَنْ	جو شخص، بعض شخص
۷۳	يَقُوْلُ	کہتا ہے۔ قَالَ: ک قَوْلٌ: کہنا۔
۷۴	اٰمَنَّا	ایمان لائے ہم
۷۵	مَا هُمْ	نہیں وہ
۷۶	يُخٰدِعُوْنَ	دھوکہ دیتے ہیں (خ د ع)
۷۷	إِلَّا	مگر
۷۸	أَنْفُسَهُمْ	نفس ان کے، جانیں ان کی (ن ف س)
۷۹	مَا يَشْعُرُوْنَ	نہیں شعور رکھتے ہیں، نہیں سمجھتے
۸۰	مَرَضٌ	مرض، روگ
۸۱	فَ	پس
۸۲	زَادَ	زیادہ کیا
۸۳	أَلِيْمٌ	دردناک
۸۴	بِمَا	ساتھ، جو کچھ
۸۵	كَانُوْا	تھے (كَانَ: تھا)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۶	يَكْذِبُوْنَ	جھوٹ بولتے
	(ك ذ ب)	
۸۷	إِذَا	جب
۸۸	قِيْلَ	کہا جاتا ہے۔ کہا گیا
۸۹	لَهُمْ	لئے اُن کے
۹۰	لَا تُفْسِدُوْا	مت فساد کرو
	(ف س د)	
۹۱	فِي الْأَرْضِ	بیچ زمین کے
۹۲	قَالُوْا	کہا انھوں نے
۹۳	إِنَّمَا	صرف، درحقیقت
۹۴	نَحْنُ	ہم
۹۵	مُصْلِحُوْنَ	اصلاح کرنیوالے
	(ص ل ح)	
۹۶	أَلَا	یاد رکھو، خبردار، خوب سمجھ لو
۹۷	مُفْسِدُوْنَ	فساد کرنے والے
	(ف س د)	
۹۸	لٰكِنْ	لیکن
۹۹	اٰمِنُوْا	ایمان لاؤ
۱۰۰	كَمَا	جیسے کہ، جسطرح
۱۰۱	أَ	کیا؟

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۲	سُفَهَآءُ	بے وقوف
۱۰۳	لَقُوْا	ملاقات کی
	(ل ق ی)	
۱۰۴	اٰمَنَّا	ایمان لائے ہم
۱۰۵	خَلَوْا	خلوت میں ہوئے، تنہائی میں ہوئے
	(خ ل و)	
۱۰۶	شَيَاطِيْنُ	شیطان صفت سردار
۱۰۷	مُسْتَهْزِءُوْنَ	ہنسی کرتے ہیں، ٹھٹھا کرتے ہیں
	(ھ ز ء)	
۱۰۸	يَمُدُّ	مدت دیتا ہے، بڑھاتا ہے، کھینچتا ہے
۱۰۹	طُغْيَانُ	شرارت، سرکشی
۱۱۰	يَعْمَهُوْنَ	اندھے ہو کر بہک رہے ہیں۔
	(ع م ہ)	
۱۱۱	اِشْتَرَوْا	خریدا انھوں نے
	(ش ر ی)	
۱۱۲	ضَلَالَةٌ	گمراہی
۱۱۳	هُدٰی	ہدایت

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۴	فَمَا	پس نہیں
۱۱۵	رَبِحَتْ	فائدہ مند (مَا رَبِحَتْ :- نہ فائدہ مند ہوئی)
۱۱۶	تِجَارَۃٌ	کاروبار، تجارت
۱۱۷	مُهْتَدِيْنَ	ہدایت والے
۱۱۸	مَثَلٌ	مثال
۱۱۹	كَ	جیسے کہ
۱۲۰	اَلَّذِیْ	وہ شخص جو
۱۲۱	اِسْتَوْقَدَ	جلائی، سلگائی، روشن کی (و ق د)
۱۲۲	نَارٌ	آگ
۱۲۳	فَلَمَّا	پس جب
۱۲۴	اَضَآءَتْ	روشن ہوئی (ض و ء)
۱۲۵	حَوْلَهٗ	اس کے اردگرد
۱۲۶	ذَهَبَ	لے گیا، چھین لیا
۱۲۷	تَرَكَ	چھوڑ دیا
۱۲۸	فِیْ	بیچ، میں
۱۲۹	ظُلُمٰتٌ	اندھیاری
۱۳۰	لَا یُبْصِرُوْنَ	نہیں دیکھتے (ب ص ر)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۱	صُمٌّ	بہرے
۱۳۲	بُكْمٌ	گونگے
۱۳۳	عُمْیٌ	اندھے
۱۳۴	فَهُمْ	پس وہ
۱۳۵	لَا یَرْجِعُوْنَ	نہیں رجوع ہونگے (ر ج ع)
۱۳۶	اَوْ	یا
۱۳۷	كَ	جیسے کہ
۱۳۸	صَیِّبٌ	بارش
۱۳۹	سَمَآءٌ	آسمان
۱۴۰	رَعْدٌ	گرج
۱۴۱	بَرْقٌ	بجلی
۱۴۲	یَجْعَلُوْنَ	ڈالے لیتے ہیں
۱۴۳	اَصَابِعَ	انگلیاں (واحد:- اِصْبَعٌ)
۱۴۴	اٰذَانٌ	کان (واحد: اُذُنٌ)
۱۴۵	صَوَاعِقُ	کڑک (واحد: صَاعِقَةٌ)
۱۴۶	حَذَرٌ	ڈر
۱۴۷	مَوْتٌ	موت

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۸	مُحِيْطٌ	گھیرنے والا
۱۴۹	يَكَادُ	قریب ہے
۱۵۰	يَخْطَفُ	اچک لیتا ہے
		(خ ط ف)
۱۵۱	كُلَّمَا	جب بھی
۱۵۲	مَشَوْا	چل پڑے
		(م ش ی)
۱۵۳	إِذَا	جب
۱۵۴	أَظْلَمَ	اندھیرا ہوا
		(ظ ل م)
۱۵۵	قَامُوْا	کھڑے ہوئے
۱۵۶	لَوْ	اگر
۱۵۷	شَآءَ	چاہنا
		(ش ی ء)
۱۵۸	كُلِّ شَيْءٍ	ہر چیز
۱۵۹	قَدِيْرٌ	قادر ہے
		ع ۲
۱۶۰	يَآ أَيُّهَا النَّاسُ	اے لوگو!
۱۶۱	اُعْبُدُوْا	عبادت کرو
۱۶۲	رَبَّ	
		(جمع: أَرْبَابٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۳	كُمْ	تمہارا
۱۶۴	اَلَّذِيْ	وہ جس نے
۱۶۵	خَلَقَ	پیدا کیا
۱۶۶	لَعَلَّكُمْ	تاکہ تم، شاید تم
		(لَعَلَّ: شاید، تاکہ)
۱۶۷	تَتَّقُوْنَ	ڈرو تم
		(و ق ی)
۱۶۸	جَعَلَ	بنایا
۱۶۹	لَكُمْ	تمہارے لئے
۱۷۰	اَرْضٌ	زمین
۱۷۱	فِرَاشًا	بچھونا، فرش
۱۷۲	بِنَاءٌ	عمارت
۱۷۳	اَنْزَلَ	اتارا
		(ن ز ل)
۱۷۴	مَاءٌ	پانی
۱۷۵	اَخْرَجَ	نکالا
		(خ ر ج)
۱۷۶	بِهٖ	ساتھ اس کے
۱۷۷	مِنْ	سے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۸	ثَمَرَاتٌ	پھل (واحد: ثَمَرَۃٌ)
۱۷۹	فَلَاتَجْعَلُوْا	پس مت بناؤ (جَعَلَ: بنانا)
۱۸۰	أَنْدَادًا	مقابل، برابر، ہم صفت
۱۸۱	أَنْتُمْ	ہو تم
۱۸۲	تَعْلَمُوْنَ	تم جانتے ہو (عَلِمَ: جاننا)
۱۸۳	إِنْ	اگر
۱۸۴	كُنْتُمْ	ہو تم
۱۸۵	فِيْ	میں، بیچ
۱۸۶	رَيْبٌ	شک
۱۸۷	نَزَّلْنَا	اتارا ہم نے (ن ز ل)
۱۸۸	عَلٰى	اوپر
۱۸۹	عَبْدٌ	بندہ
۱۹۰	فَأْتُوْا	پس لے آؤ
۱۹۱	سُوْرَۃٌ	سورت (قرآن کی) جمع، سُوَرٌ
۱۹۲	مِثْلِهٖ	اسکی مثال، اسکے مثل

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۳	وَادْعُوْا	اور پکارو
۱۹۴	شُهَدَاءُ	گواہ، حمایتی (واحد: شَهِيْدٌ)
۱۹۵	مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ	سوائے اللہ کے
۱۹۶	صٰدِقِيْنَ	سچے (واحد: صادِقٌ۔ مادّہ: ص دق)
۱۹۷	فَ	پس
۱۹۸	إِنْ	اگر
۱۹۹	لَمْ	نہیں
۲۰۰	تَفْعَلُوْا	تم کر سکو گے (ف ع ل)
۲۰۱	لَنْ	نہیں ہرگز نہیں
۲۰۲	اَلَّتِيْ	وہ جو (مؤنث کیلئے)
۲۰۳	وَقُوْدُ	ایندھن
۲۰۴	هَا	اس کا (مؤنث کیلئے)
۲۰۵	حِجَارَۃٌ	پتھر
۲۰۶	أُعِدَّتْ	تیار کر دی گئی
۲۰۷	كَافِرِيْنَ	حق کا انکار کرنیوالے (واحد: کافر)
۲۰۸	بَشِّرْ	بشارت دے (بَشَارَۃٌ: خوشخبری)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۹	عَمِلُوْا	عمل کیا انھوں نے
۲۱۰	صَالِحَاتُ	نیک اچھے (مذکر: صَالِحُوْنَ)
۲۱۱	اَنَّ	کہ
۲۱۲	لَهُمْ	لئے ان کے
۲۱۳	جَنّٰتٍ	جنت، باغات (واحد: جَنَّةٌ)
۲۱۴	تَجْرِیْ	بہتی ہیں، چلتی ہیں
۲۱۵	تَحْتَ	نیچے
۲۱۶	اَنْهَارُ	نہریں (واحد: نَهْرٌ)
۲۱۷	کُلَّمَا	جب کبھی
۲۱۸	رُزِقُوْا	رزق دئے گئے یا رزق دئے جائینگے
۲۱۹	ثَمَرَةٌ	میوہ، پھل (جمع ثَمَرَاتٌ)
۲۲۰	هٰذَا	یہ
۲۲۱	اُتُوْا	دیئے گئے
۲۲۲	مُتَشَابِهًا	ملتا جلتا
۲۲۳	اَزْوَاج	جوڑے، بیویاں
۲۲۴	مُطَهَّرَةٌ	پاک، صاف، ستھرے۔
۲۲۵	خٰلِدُوْنَ	ہمیشہ رہنے والے
۲۲۶	لَایَسْتَحْیِ	نہیں شرماتا
۲۲۷	یَضْرِبُ مَثَلًا	بیان کرے گا کوئی بھی مثال۔
۲۲۸	بَعُوْضَةً	مچھر
۲۲۹	فَمَافَوْقَهَا	یا پھر اس سے بھی بڑھ کر۔
۲۳۰	فَاَمَّا	پس جو
۲۳۱	اَنَّهُ	کہ وہ
۲۳۲	حَقٌّ	حق۔ ٹھیک بات
۲۳۳	مَاذَا	کیا؟
۲۳۴	اَرَادَ	ارادہ کیا
۲۳۵	یُضِلُّ	گمراہ کرتا ہے
۲۳۶	یَهْدِیْ	ہدایت کرتا ہے
۲۳۷	کَثِیْرً	بہت سے
۲۳۸	اِلَّا	مگر
۲۳۹	فَاسِقِیْنَ	فاسق لوگ (ف س ق)
۲۴۰	یَنْقُضُوْنَ	توڑتے ہیں (ن ق ض)
۲۴۱	عَهْد	اقرار۔ وعدہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۲	مِنْ بَعْدِ	اس کے بعد
۲۴۳	مِیْثَاق	مضبوط عہد کی پختگی
۲۴۴	یَقْطَعُوْنَ	قطع کرتے ہیں، کاٹتے ہیں۔ (ق ط ع)
۲۴۵	اَمَرَ	حکم دیا
۲۴۶	یُوْصَلُ	جوڑنا تعلقات کا (و ص ل)
۲۴۷	خٰسِرُوْنَ	خسارہ پانے والے (خ س ر)
۲۴۸	کَیْفَ	کسطرح، کیونکر؟
۲۴۹	اَمْوَاتًا	مردے۔ بے جان (مادہ: م و ت)
۲۵۰	فَاَحْیَاکُمْ	پس جلایا تم کو، زندہ کیا
۲۵۱	ثُمَّ	پھر
۲۵۲	تُرْجَعُوْنَ	لوٹائے جاؤ گے تم (ر ج ع)
۲۵۳	خَلَقَ	بنایا
۲۵۴	لَکُمْ	لئے تمہارے
۲۵۵	جَمِیْعًا	سب

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۶	اِسْتَوٰی	متوجہ ہوا قصد کیا
۲۵۷	اِلٰی	طرف
۲۵۸	سَوّٰی	ٹھیک، درست کیا
۲۵۹	ھُنَّ	ان کو (مؤنث کیلئے)
۲۶۰	سَبْعَ	سات
۲۶۱	سَمٰوٰت	آسمان (واحد: سَمَاءٌ)
۲۶۲	عَلِیْمٌ	جاننے والا (ع ل م)
		ع ۳
۲۶۳	رَبُّكَ	تیرا رب
۲۶۴	لِ	لئے
۲۶۵	مَلٰٓئِکَۃِ	فرشتے
۲۶۶	اِنِّیْ	بے شک میں
۲۶۷	جَاعِلٌ	بنانے والا
۲۶۸	خَلِیْفَۃً	نائب
۲۶۹	یَسْفِكُ	بہائے گا
۲۷۰	دِمَاءٌ	خون، لہو
۲۷۱	نُسَبِّحُ	ہم پاکی بیان کرتے ہیں۔ (س ب ح)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۲	نُقَدِّسُ	ہم تقدیس بیان کرتے ہیں۔
		(ق د س)
۲۷۳	لَكَ	تیرے لئے
۲۷۴	عَلَّمَ	سکھایا
۲۷۵	اَسْمَاءَ	نام
		(واحد: اِسْمٌ)
۲۷۶	كُلَّهَا	سارے، سب
۲۷۷	عَرَضَ	پیش کیا
۲۷۸	اَنْبِئُوْنِیْ	خبر دو
		(ن ب ء)
۲۷۹	نِیْ	مجھے
۲۸۰	هٰؤُلَاءِ	یہ سب
۲۸۱	سُبْحٰنَكَ	پاک ہے تو
۲۸۲	لَنَا	لئے ہمارے
۲۸۳	عَلَّمْتَ	سکھایا تو نے
۲۸۴	اِنَّكَ	بے شک تو
۲۸۵	اَنْتَ	تو
۲۸۶	عَلِیْمُ حَكِیْمُ	جاننے والا، حکمت والا
۲۸۷	فَلَمَّا	پس، جب

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۸	اَلَمْ اَقُلْ	کیا نہیں کہا میں نے
۲۸۹	اَعْلَمُ	جانتا ہوں میں
۲۹۰	تُبْدُوْنَ	ظاہر کرتے ہو تم
		(مادہ: ب د ء)
۲۹۱	تَكْتُمُوْنَ	تم چھپاتے ہو
		(ك ت م)
۲۹۲	اُسْجُدُوْا	سجدہ کرو
		(س ج د)
۲۹۳	اِبْلِيْس	شیطان کا نام
۲۹۴	اَبٰى	انکار کیا
۲۹۵	اِسْتَكْبَرَ	تکبر کیا
۲۹۶	كَانَ	ہوا، ہو گیا
۲۹۷	اُسْكُنْ	سکونت کر، رہ
		(س ك ن)
۲۹۸	كُلَا	کھاؤ تم دونوں
۲۹۹	رَغَدًا	بافراغت، سیر ہو کر
۳۰۰	حَيْثُ	جہاں کہیں، جس جگہ
۳۰۱	شِئْتُمَا	چاہو تم دونوں
		شَاءَ: چاہنا
۳۰۲	لَا تَقْرَبَا	مت قریب جاؤ
		(ق ر ب)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰۳	هٰذِهٖ	اس، یہ
۳۰۴	شَجَرَةٌ	درخت
۳۰۵	تَكُوْنَا	ہوجاؤگے تم دونوں
۳۰۶	اَزَلَّ	پھسلا دیا
۳۰۷	هُمَا	اُن دونوں کو
۳۰۸	عَنْ	متعلق
۳۰۹	هَا	اس کے (مؤنث کیلئے)
۳۱۰	اَخْرَجَ	نکالا (خ ر ج)
۳۱۱	كَانَا	تھے وہ دونوں واحد کے لئے کَانَ
۳۱۲	هَبَطَ	اترنا
۳۱۳	بَعْضٌ	بعض
۳۱۴	عَدُوٌّ	دشمن
۳۱۵	مُسْتَقَرٌّ	ٹھکانہ
۳۱۶	مَتَاعٌ	فائدہ
۳۱۷	حِيْنَ	وقت
۳۱۸	فَتَلَقّٰى	پس سیکھ لئے
۳۱۹	كَلِمَات	فرمان، لفظ، کلام
۳۲۰	تَابَ	متوجہ ہوا، توبہ قبول کی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۱	تَوَّابٌ	توبہ قبول کرنیوالا۔ توّاب، یا توبہ کا لفظ قرآن میں جہاں اللہ تعالیٰ کے لئے استعمال ہوا ہے وہاں توبہ قبول کرنا۔ اور اگر بندہ کے لئے استعمال ہوا ہے تو توبہ کرنا، پلٹ آنا، معافی چاہنا کے ہونگے
۳۲۲	فَاِمَّا	پس پھر کبھی جب بھی
۳۲۳	يَاْتِيَنَّكُمْ	آوے تمہارے پاس
۳۲۴	مِنِّيْ	میری طرف سے (مِنْ سے ی میرا) ان دو لفظ کا مرکب ہے
۳۲۵	تَبِعَ	اتباع کرے
۳۲۶	هُدَاىَ	ہدایت میری
۳۲۷	خَوْفٌ	خوف
۳۲۸	عَلَيْهِمْ	اوپر ان کے
۳۲۹	حَزَنَ	غم

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۰	کَفَرُوْا	انکار کیا انھوں نے
		مادّہ ک ف ر
۳۳۱	کَذَّبُوْا	جھٹلایا انھوں نے
		ک ذ ب
۳۳۲	اٰیٰتِنَا	ہماری آیات
۳۳۳	اَصْحٰبُ النَّارِ	لوگ دوزخ کے
		ع
۳۳۴	یَا	اے!
۳۳۵	بَنِیْٓ اِسْرَآءِیْلَ	اسرائیل کے بیٹو، بیٹے
۳۳۶	اُذْکُرُوْا	یاد کرو
۳۳۷	اَوْفُوْا	پورا کرو
۳۳۸	عَهْدِ	اقرار
۳۳۹	اُوْفِ	میں پورا کروں گا
۳۴۰	اِیَّایَ	مجھ ہی سے
۳۴۱	فَارْهَبُوْنِ	پس ڈرو مجھ سے
		مادّہ ر ہ ب
۳۴۲	اَنْزَلْتُ	اتارا میں نے
۳۴۳	مُصَدِّقًا	تصدیق کرنے والے
۳۴۴	لِمَا	اس کے لیے جو
۳۴۵	مَعَکُمْ	ساتھ تمہارے
۳۴۶	لَا تَکُوْنُوْا	مت ہو جاؤ
۳۴۷	اَوَّلَ	پہلے، اول
۳۴۸	لَا تَشْتَرُوْا	مت خریدنا، مت مول لینا
		مادّہ ش ر ی
۳۴۹	اٰیٰتِیْ	میری آیات
۳۵۰	ثَمَنًا	مول
۳۵۱	قَلِیْلًا	تھوڑا
۳۵۲	لَا تَلْبِسُوْا	مت مشکوک کرو، خلط ملط مت کرو
۳۵۳	بَاطِل	جھوٹ
۳۵۴	کَتَمَ	چھپانا
۳۵۵	اَقِیْمُوْا	قائم کرو
۳۵۶	وَارْکَعُوْا	رکوع کرو
۳۵۷	رٰکِعِیْنَ	جھکنے والے، رکوع کرنے والے
۳۵۸	اَ	کیا؟
۳۵۹	تَاْمُرُوْنَ	حکم دیتے ہو تم
		مادّہ ا م ر
۳۶۰	بِرّ	نیکی
۳۶۱	تَنْسَوْنَ	بھولتے ہو
		ن س ی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۲	اَنْفُسَكُمْ	جانوں تمہاری کو
		مادہ: ن ف س
۳۶۳	تَتْلُوْنَ	پڑھتے ہو تم
		مادہ: ت ل و
۳۶۴	اَفَلَا	کیا پس نہیں
۳۶۵	تَعْقِلُوْنَ	تم عقل رکھتے ہو
		مادہ: ع ق ل
۳۶۶	اِسْتَعِيْنُوْا	سہارا حاصل کرو
۳۶۷	لَكَبِيْرَةٌ	البتہ۔ بہت بڑی، بھاری۔
۳۶۸	خٰشِعِيْنَ	ڈرنے والے
		(خ ش ع)
۳۶۹	يَظُنُّوْنَ	خیال کرتے ہیں
		مادہ: ظ ن
۳۷۰	اَنَّهُمْ	کہ وہ
۳۷۱	مُلٰقُوْا	ملنے والے
۳۷۲	رٰجِعُوْنَ	رجوع ہونیوالے، واپس جانیوالے
		مادہ: ر ج ع

ع

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۳	اَنِّیْ	یہ کہ میں نے
۳۷۴	فَضَّلْتُ	فضیلت دی میں نے
		مادہ: ف ض ل
۳۷۵	وَاتَّقُوْا	اور ڈرو
۳۷۶	يَوْمًا	دن
۳۷۷	لَا تَجْزِیْ	نہیں جزا دلا سکے گا
		مادہ: ج ز ع
۳۷۸	نَفْسٌ	جی، نفس، جان
۳۷۹	عَنْ	متعلق
۳۸۰	لَا يُقْبَلُ	نہیں قبول کیا جائیگا
۳۸۱	شَفَاعَةٌ	شفاعت
۳۸۲	يُنْصَرُوْنَ	مدد دئے جائیں گے
		مادہ: ن ص ر
۳۸۳	لَا يُؤْخَذُ	نہیں لیا جائے گا
۳۸۴	عَدْلٌ	بدلہ، معاوضہ
۳۸۵	نَجَّيْنٰكُمْ	نجات دی ہم نے تمکو
		مادہ: ن ج و
۳۸۶	اٰلَ	پیروکار، متعلقین
۳۸۷	فِرْعَوْنَ	دور موسیٰؑ میں ایک مفسد بادشاہ کا نام
۳۸۸	يَسُوْمُوْنَ	سخت تکلیف پہنچائی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۹	سُوْءَ	بُرا، سخت، برائی
۳۹۰	عَذَاب	سزا، عذاب
۳۹۱	ذَبْح	ذبح کرنا
۳۹۲	اَبْنَاءَ	بیٹے
۳۹۳	یَسْتَحْیُوْنَ	زندہ چھوڑ دیتے تھے
۳۹۴	نِسَاء	عورتیں
۳۹۵	وَفِیْ ذٰلِکُمْ	اور تمہارے اس واقعہ میں۔
۳۹۶	بَلَاءٌ	آزمائش، امتحان
۳۹۷	رَبِّکُمْ	تمہارا رب
۳۹۸	عَظِیْمٌ	بڑا، زبردست
۳۹۹	اِذْ	جب
۴۰۰	فَرَقْنَا	پھاڑا ہم نے، مادہ: ف ر ق
۴۰۱	بِکُمْ	ساتھ تمہارے، یا تمہارے لئے
۴۰۲	بَحْرٌ	سمندر
۴۰۳	اَغْرَقْنَا	غرق کر دیا ہم نے
۴۰۴	تَنْظُرُوْنَ	تم دیکھ رہے تھے، مادہ ن ظ ر
۴۰۵	وَاعَدْنَا	وعدہ کیا ہم نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۶	اَرْبَعِیْنَ	چالیس، ۴۰
۴۰۷	لَیْلَۃً	رات (جمع: لَیَالِیْ)
۴۰۸	ثُمَّ	پھر
۴۰۹	اِتَّخَذْتُمْ	پکڑا تم نے (مادہ: ا خ ذ)
۴۱۰	عِجْلٌ	بچھڑا
۴۱۱	مِنْ بَعْدِہٖ	اس کے بعد سے
۴۱۲	ظٰلِمُوْنَ	ظلم کرنیوالے
۴۱۳	عَفَوْنَا	معاف کیا ہم نے
۴۱۴	مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ	اس کے بعد
۴۱۵	فُرْقَانٌ	حق و باطل میں فرق کرنے والی کتاب۔
۴۱۶	تُوْبُوْا	توبہ کرو
۴۱۷	بَارِئٌ	پروردگار، پیدا کرنے والا
۴۱۸	حَتّٰی	یہاں تک کہ
۴۱۹	نَرٰی	ہم دیکھ لیں
۴۲۰	جَهْرَةً	ظاہر، سامنے، کھلم کھلا۔
۴۲۱	صَاعِقَةٌ	بجلی، کڑک

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۲	بَعْثٌ	دوبارہ زندہ کرنا، بھیجنا۔
۴۲۳	ظَلَّلْنَا	سایہ کیا ہم نے مادّہ: ظ ل ل
۴۲۴	غَمَامٌ	بادل، بدلی
۴۲۵	اَلْمَنُّ	اس کے لفظی معنی احسان کے ہیں لیکن یہاں بنی اسرائیل کو مصر سے نکلنے کے بعد خدا کی طرف سے آسمان سے ایک قسم کا کھانا دیا گیا تھا اسی طرف اشارہ ہے جو مانند دھنیا تھا۔
۴۲۶	سَلْوٰی	بٹیر
۴۲۷	کُلُوْا	کھاؤ
۴۲۸	طَیِّبَاتِ	پاک، صاف ستھری (ط ی ب)
۴۲۹	ظَلَمُوْا	ظلم کیا، نقصان کیا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۰	لٰکِنْ	لیکن
۴۳۱	هٰذِهٖ	اس، یہ
۴۳۲	قَرْیَةً	بستی، گاؤں، قریہ
۴۳۳	حَیْثُ	جہاں کہیں، جس جگہ
۴۳۴	شِئْتُمْ	چاہو تم
۴۳۵	رَغَدًا	بافراغت، سیر ہو کر
۴۳۶	بَابٌ	دروازہ
۴۳۷	سُجَّدًا	سجدہ کرتے ہوئے
۴۳۸	قُوْلُوْا	کہو تم
۴۳۹	حِطَّةٌ	معاف کر
۴۴۰	نَغْفِرْ	ہم معاف کر دیں گے
۴۴۱	خَطَایَاکُمْ	خطائیں تمہاری
۴۴۲	سَ	عنقریب، جلدی
۴۴۳	نَزِیْدُ	ہم زیادہ دیں گے (ز ی د)
۴۴۴	مُحْسِنِیْنَ	نیک لوگ، احسان کرنیوالے
۴۴۵	فَ	پس
۴۴۶	بَدَّلَ	بدل دیا
۴۴۷	رِجْزًا	عذاب

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۸	یَفْسُقُوْنَ	بے حکمی کرتے ہیں (ف س ق)
		ع ۶
۴۴۹	اِسْتَسْقیٰ	پانی مانگا
۴۵۰	اِضْرِبْ	مار (مصدر: ضَرْبٌ)
۴۵۱	عَصَا	لکڑی، لاٹھی
۴۵۲	حَجَرٌ	پتھر
۴۵۳	اِنْفَجَرَتْ	بہ نکلے (ف ج ر)
۴۵۴	اِثْنَتَا عَشْرَۃَ	بارہ ۱۲ عدد
۴۵۵	عَیْنًا	چشمہ (جمع: عُیُوْنٌ)
۴۵۶	قَدْ	تحقیق
۴۵۷	عَلِمَ	جان لیا (ع ل م)
۴۵۸	کُلٌّ	سب
۴۵۹	اُنَاسٌ	لوگ
۴۶۰	مَشْرَبٌ	پانی پینے کی جگہ، گھاٹ۔
۴۶۱	کُلُوْا	کھاؤ
۴۶۲	اِشْرَبُوْا	پیو (ش ر ب)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۳	لَا تَعْثَوْا	مت نکلو، مت پھرو (ع ث و)
۴۶۴	طَعَامٌ	کھانا
۴۶۵	وَاحِدٌ	ایک (عدد)
۴۶۶	فَادْعُ	پس پکار (د ع و)
۴۶۷	لَنَا	لئے ہمارے
۴۶۸	یُخْرِجْ	نکالے (خ ر ج)
۴۶۹	تُنْبِتُ	اُگاتی ہے (ن ب ت)
۴۷۰	بَقْلٌ	ساگ، ترکاری
۴۷۱	قِثَّاءٌ	ککڑی
۴۷۲	فُوْمٌ	گیہوں
۴۷۳	عَدَسٌ	مسور (دال)
۴۷۴	بَصَلٌ	پیاز
۴۷۵	تَسْتَبْدِلُوْنَ	تبدیلی چاہتے ہو (ب د ل)
۴۷۶	اَدْنیٰ	ادنیٰ، کمتر
۴۷۷	خَیْرٌ	بہتر

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۸	مِصْرًا	شہر
۴۷۹	سَاَلْتُمْ	سوال کیا تم نے
۴۸۰	ضُرِبَتْ	ماری گئی، ڈالی گئی
۴۸۱	ذِلَّةُ	پستی، ذلت
۴۸۲	مَسْكَنَةُ	بے چارگی، محتاجی
۴۸۳	بَآءُوْا	مستحق ہوئے
۴۸۴	يَقْتُلُوْنَ	قتل کرتے تھے
۴۸۵	نَبِيّٖنَ	نبی (واحد: نَبِيٌّ)
۴۸۶	عَصَوْا	نافرمانی کی (مصدر: عِصْيَانٌ)
۴۸۷	يَعْتَدُوْنَ	زیادتی کرتے تھے (ع د و)

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۸	هَادُوْا	یہودی ہوئے
۴۸۹	نَصٰرٰی	نصرانی
۴۹۰	صَابِئِيْنَ	بے دین، ستارہ پرست
۴۹۱	يَوْمُ الْاٰخِرَةِ	دن آخرت کا
۴۹۲	عَمِلَ	عمل کیا
۴۹۳	صَالِحًا	نیک

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۴	اَجْرُهُمْ	اجر ان کا
۴۹۵	عِنْدَ	نزدیک
۴۹۶	حَزِنَ	غمگین ہونا
۴۹۷	اَخَذْنَا	لیا ہم نے
۴۹۸	مِيْثَاقٌ	اقرار
۴۹۹	رَفَعْنَا	بلند کیا ہم نے (ر ف ع)
۵۰۰	فَوْقَ	اوپر
۵۰۱	طُوْرٌ	پہاڑ
۵۰۲	تَوَلَّيْتُمْ	پھر گئے تم
۵۰۳	لَوْ	اگر
۵۰۴	لَقَدْ	البتہ، تحقیق
۵۰۵	اِعْتَدُوْا	حد سے نکلے
۵۰۶	اَلسَّبْتُ	ہفتہ کا دن
۵۰۷	قِرَدَةٌ	بندر
۵۰۸	خَاسِئِيْنَ	ذلیل، دھتکارے ہوئے
۵۰۹	نَكَالًا	عبرت، دہشت
۵۱۰	بَيْنَ يَدَيْ	سامنے، آگے
۵۱۱	خَلْفَ	پیچھے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۲	مَوْعِظَةٌ	نصیحت
		(و ع ظ)
۵۱۳	یَأْمُرُ	حکم دیتا ہے
		(ا م ر)
۵۱۴	اَنْ	کہ
۵۱۵	بَقَرَةٌ	گائے
۵۱۶	هُزُوًا	مذاق، مضحکہ
۵۱۷	اَعُوْذُ	میں پناہ چاہتا ہوں
۵۱۸	اُدْعُ	پکار تو
۵۱۹	یُبَیِّنْ	بیان کرے
۵۲۰	مَاهِیَ	کیسی ہو؟
۵۲۱	یَقُوْلُ	وہ کہتا ہے
۵۲۲	لَافَارِضٌ	نہ بوڑھی ہو
۵۲۳	بِكْرٌ	بن بیاہی
۵۲۴	عَوَانٌ	درمیانی
۵۲۵	اِفْعَلُوْا	کرو
۵۲۶	مَا	جو کچھ
۵۲۷	تُؤْمَرُوْنَ	تم حکم دئے جاتے ہو
۵۲۸	لَوْنُهَا	اس کا رنگ (جمع: اَلْوَانٌ)
۵۲۹	صَفْرَآءُ	زرد رنگ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۰	فَاقِعٌ	گہرا، بہت گہرا
۵۳۱	تَسُرُّ	خوش لگنا، سرور
		(س ر ر)
۵۳۲	نٰظِرِیْنَ	دیکھنے والے
		(ن ظ ر)
۵۳۳	تَشَابَهَ	مشتبہ ہونا، کسی ایک معاملہ میں ایک سے زیادہ معنیٰ لینے کی گنجائش ہو، تب بولا جاتا ہے۔
۵۳۴	شَآءَ	چاہا
۵۳۵	ذَلُوْلٌ	کام کاج کرنیوالی
۵۳۶	تُثِیْرُ الْاَرْضَ	زمین جوتی ہوئی
		(ث و ر)
۵۳۷	تَسْقِیْ	پانی دینے والی، سینچنے والی
۵۳۸	حَرْثٌ	کھیتی
۵۳۹	مُسَلَّمَةٌ	ٹھیک، صحیح، سالم، بے عیب
۵۴۰	لَاشِیَةَ	بے داغ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۱	اَلْئٰنَ	اب
۵۴۲	جِئْتَ	آیا تو، لایا تو
۵۴۳	مَاکَادُوْا	نہ قریب تھے، لگتے نہیں تھے
		ع
۵۴۴	قَتَلْتُمْ	قتل کیا تم نے (ق ت ل)
۵۴۵	اِدّٰرَءْتُمْ	ٹالا تم نے، ایک دوسرے پر ٹالنا (د ر ء)
۵۴۶	مُخْرِجٌ	نکالنے والا
۵۴۷	تَکْتُمُوْنَ	تم چھپاتے تھے (ک ت م)
۵۴۸	بِبَعْضِهَا	ساتھ بعض اس کے
۵۴۹	کَذٰلِكَ	اسی طرح
۵۵۰	یُحْیِ	زندہ کرتا ہے
۵۵۱	مَوْتٰی	مردے (واحد: مَیِّتٌ)
۵۵۲	یُرِیْکُمْ	دکھاتا ہے تم کو (ر ء ی)
۵۵۳	اٰیٰتٌ	نشانیاں

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۴	تَعْقِلُوْنَ	تم سمجھو
۵۵۵	ثُمَّ	پھر
۵۵۶	قَسَتْ	سخت ہوگئے (مصدر: قَسَاوَۃٌ)
۵۵۷	قُلُوْبٌ	دل
۵۵۸	فَ	پس
۵۵۹	هِیَ	وہ
۵۶۰	كَ	جیسے کہ
۵۶۱	حِجَارَۃٌ	پتھر (واحد: حَجَرٌ)
۵۶۲	اَوْ	یا
۵۶۳	اَشَدُّ	زیادہ سخت
۵۶۴	قَسْوَۃٌ	سخت (ق س و)
۵۶۵	لَمَا	البتہ، جو کہ
۵۶۶	یَتَفَجَّرُ	پھوٹ نکلتی ہے
۵۶۷	اَنْهَارُ	نہریں (واحد: نَهْرٌ)
۵۶۸	یَشَّقَّقُ	چاک ہونا، ٹکڑے ٹکڑے ہونا (ش ق ق)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۹	يَهْبِطُ	گر پڑتا ہے، لڑھک جاتا ہے
۵۷۰	خَشْيَةِ اللّٰهِ	ڈر اللہ کا
۵۷۱	اَفَتَطْمَعُوْنَ	کیا پس تم چاہتے ہو (ط م ع)
۵۷۲	طَمَعَ	چاہنا
۵۷۳	اَنْ	کہ
۵۷۴	قَدْ	تحقیق
۵۷۵	فَرِيْقٌ	گروہ، ٹولی
۵۷۶	يُحَرِّفُوْنَ	بدل ڈالتے ہیں، تحریف کرتے ہیں
۵۷۷	عَقَلُوْا	سمجھا انھوں نے
۵۷۸	لَقُوْا	ملاقات کرتے ہیں
۵۷۹	قَالُوْا	کہا انھوں نے (مصدر: قَوْلٌ)
۵۸۰	اٰمَنَّا	ایمان لائے ہم
۵۸۱	خَلَا	خلوت میں ہوا (مصدر: خَلْوَةٌ)
۵۸۲	تُحَدِّثُوْنَ	تم بیان کرتے ہو
۵۸۳	بِمَا	ساتھ جو کچھ
۵۸۴	فَتَحَ	کھولا
۵۸۵	عَلَيْكُمْ	اوپر تمہارے
۵۸۶	يُحَاجُّوْنَ	جھگڑیں وہ، حجت کریں
۵۸۷	يُسِرُّوْنَ	چھپاتے ہیں (سِرٌّ: راز؛ واحد جمع: اَسْرَارٌ)
۵۸۸	يُعْلِنُوْنَ	ظاہر کرتے ہیں (مصدر: اِعْلَانٌ)
۵۸۹	اُمِّيُّوْنَ	اَن پڑھ لوگ
۵۹۰	اِلَّا	مگر
۵۹۱	اَمَانِيُّ	آرزوئیں، باطل خیالات
۵۹۲	اِنْ	نہیں، اس کے بعد اِلَّا آئے تو معنی ہونگے نہیں، ورنہ عام طور پر معنی اگر کے ہوتے ہیں۔

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۳	وَيْلٌ	ہلاکت، بربادی
۵۹۴	يَكْتُبُوْنَ	لکھتے ہیں (ک ت ب)
۵۹۵	اَيْدِيْهِمْ	ہاتھ ان کے (واحد: يَدٌ)
۵۹۶	ثَمَنًا	قیمت، مول

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۷	یَکْسِبُوْنَ	کماتے ہیں
		(ک س ب)
۵۹۸	لَنْ	ہرگز نہیں
۵۹۹	تَمَسَّنَا	چھوئے گی ہم کو
		(م س س)
۶۰۰	اَیَّامًا	دن
		(واحد: یَوْمٌ)
۶۰۱	مَعْدُوْدَۃً	گنتی کے دن
۶۰۲	قُلْ	کہہ دے
۶۰۳	عَھْدٌ	قول، معاہدہ
۶۰۴	یُخْلِفَ	خلاف کرے گا
۶۰۵	اَمْ	یا
۶۰۶	بَلٰی	ہاں، کیوں نہیں، ضرور۔
۶۰۷	مَنْ	جو شخص
۶۰۸	کَسَبَ	کمایا
		(ک س ب)
۶۰۹	سَیِّئَۃً	بُرائی، بدی
		(جمع: سَیِّئَاتٌ)
۶۱۰	اَحَاطَتْ	گھیرے میں لے چکی
		(مصدر: اِحَاطَۃٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۱۱	خَطِیْئَۃٌ	خطائیں
		(جمع: خَطِیْئَاتٌ)
		ع ۹
۶۱۲	وَالِدَیْنِ	ماں باپ
۶۱۳	ذِی الْقُرْبٰی	قرابت والے
۶۱۴	یَتَامٰی	یتیموں
		(واحد: یَتِیْمٌ)
۶۱۵	مَسٰکِیْنُ	مسکین
۶۱۶	قُوْلُوْا	کہو
۶۱۷	حُسْنًا	اچھی بات
۶۱۸	اَقِیْمُوْا	ق [illegible] ھو
۶۱۹	اٰتُوْا	دو
۶۲۰	زَکٰوۃَ	زکوٰۃ
۶۲۱	تَوَلَّیْتُمْ	پھر گئے تم
۶۲۲	قَلِیْلًا	تھوڑا، تھوڑے
۶۲۳	مِنْکُمْ	تم میں سے
۶۲۴	اَنْتُمْ	ہو تم
۶۲۵	مُعْرِضُوْنَ	منہ پھیرنے والے
۶۲۶	دِیَارٌ	گھر
		(واحد: دَارٌ)
۶۲۷	اَقْرَرْتُمْ	اقرار کیا تم نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۸	تَشْهَدُوْنَ	تم گواہ ہو
۴۲۹	هٰٓؤُلَآءِ	یہ لوگ
۴۳۰	تَظٰهَرُوْنَ	مددگاری کرتے ہو، ایکا کرتے ہو
	(ظ ہ ر)	
۴۳۱	اِثْمٌ	گناہ
۴۳۲	عُدْوَان	زیادتی
۴۳۳	يَاْتُوْكُمْ	آتے ہیں تمہارے پاس۔
۴۳۴	اُسٰرٰی	قیدی
۴۳۵	تُفٰدُوْ	فدیہ دیتے ہو
	(ف د ی)	
۴۳۶	مُحَرَّمٌ	حرام کیا گیا
۴۳۷	فَمَا	پس کیا
۴۳۸	جَزَاۤءُ	بدلہ، جزا، سزا
۴۳۹	مَنْ	جو شخص
۴۴۰	يَّفْعَلُ	کرے (یہ فعل)
۴۴۱	خِزْیٌ	رسوائی
۴۴۲	حَيٰوةِ	زندگی
۴۴۳	يُرَدُّوْنَ	پھیرے جائیں گے
۴۴۴	اِلٰی	طرف

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۵	اَشَدِّ	بہت سخت
۴۴۶	وَمَا	اور نہیں
۴۴۷	عَمَّا	اس چیز سے جو کہ
۴۴۸	يُخَفَّفُ	ہلکا کیا جائے گا
۴۴۹	يُنْصَرُوْنَ	مدد دئیے جائیں گے
	ع ۱۰	
۴۵۰	لَقَدْ	البتہ، تحقیق، بلاشبہ، یقیناً
۴۵۱	اٰتَيْنَا	دیا ہم نے
۴۵۲	قَفَّيْنَا	پیچھے لائے ہم
	(ق ف ی)	
۴۵۳	اِبْنُ مَرْيَمَ	بیٹا مریم کا
۴۵۴	بَيِّنٰتِ	روشن دلائل، واضح، صاف صاف نشانیاں۔
۴۵۵	اَيَّدْنَا	تائید کی ہم نے، مدد کی ہم نے
۴۵۶	رُسُلُ	رسول کی جمع، بہت سے رسول
۴۵۷	رُوْحُ الْقُدُسِ	روح پاک (حضرت جبرئیل علیہ السلام)

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٥٨	اَفَ	کیا پس
٦٥٩	كُلَّمَا	جب کبھی، جب بھی
٦٦٠	جَاءَ	آیا
٦٦١	رَسُوْلٌ	پیغمبر علیہ السلام (جمع: رُسُلٌ)
٦٦٢	لَا تَهْوٰى	نہیں چاہتا تھا
٦٦٣	اَنْفُسُكُمْ	جی تمہارا (ن ف س)
٦٦٤	اِسْتَكْبَرْتُمْ	تکبر کیا تم نے
٦٦٥	فَرِيْقًا	ایک گروہ کو
٦٦٦	تَقْتُلُوْنَ	قتل کیا تم نے (ق ت ل)
٦٦٧	قَالُوْا	کہا انھوں نے
٦٦٨	قُلُوْبُ	دل (واحد: قَلْبٌ)
٦٦٩	غُلْفٌ	غلاف میں ہیں، محفوظ ہیں
٦٧٠	بَلْ	بلکہ
٦٧١	لَعَنَ	لعنت کیا
٦٧٢	هُمْ	ان کو
٦٧٣	لَمَّا	جب

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٧٤	مُصَدِّقٌ	تصدیق کرنے والی
٦٧٥	لِمَا مَعَهُمْ	لئے اس چیز کے جو ہے ساتھ ان کے
٦٧٦	يَسْتَفْتِحُوْنَ	فتح چاہتے تھے (مادّہ: ف ت ح)
٦٧٧	مَا عَرَفُوْا	جو کچھ پہچانا
٦٧٨	بِئْسَمَا	کیا برا، بہت برا
٦٧٩	اِشْتَرَوْا	بیچا انھوں نے
٦٨٠	اَنْ	کہ
٦٨١	يَكْفُرُوْا	انکار کیا انھوں نے
٦٨٢	بَغْيًا	سرکشی، بغاوت
٦٨٣	بَاءُوْ	مستحق ہوئے
٦٨٤	مُهِيْنٌ	رسوا کرنیوالا
٦٨٥	وَرَاءَ	سوائے
٦٨٦	لِمَ	کیوں؟
٦٨٧	اَنْبِيَاءَ اللّٰهِ	انبیاء اللہ کے (واحد: نَبِیٌّ)
٦٨٨	عِجْلَ	بچھڑا
٦٨٩	رَفَعْنَا	بلند کیا ہم نے (مادّہ: ر ف ع)
٦٩٠	فَوْقَ	اوپر

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۹۱	طُوْرَ	پہاڑ
۶۹۲	خُذُوْا	لو پکڑو
۶۹۳	بِقُوَّةٍ	ساتھ قوت کے
۶۹۴	وَاسْمَعُوْا	اور سنو
		(س م ع)
۶۹۵	عَصَيْنَا	نہ مانا ہم نے، نہ ہو سکے گا ہم سے
۶۹۶	اُشْرِبُوْا	پلا دیئے گئے، پلا دی گئی۔
		(ش ر ب)
۶۹۷	يَاْمُرُ	حکم دیتا ہے
۶۹۸	اِنْ كَانَتْ	اگر ہے
۶۹۹	اَلدَّارُ الْاٰخِرَةُ	گھر آخرت کا
۷۰۰	عِنْدَ اللّٰهِ	نزدیک اللہ کے
۷۰۱	خَالِصَةً	خالص
۷۰۲	مِنْ دُوْنِ النَّاسِ	سوائے اور لوگوں کے
۷۰۳	تَمَنَّوُا	تمنا کرو
۷۰۴	اَبَدًا	کبھی
۷۰۵	قَدَّمَتْ	آگے بھیجا
۷۰۶	اَيْدِيْهِمْ	ہاتھ ان کے
۷۰۷	عَلِيْمٌ	جاننے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۰۸	لَتَجِدَنَّ	البتہ پائے گا تو
۷۰۹	اَحْرَصَ	بہت حریص
۷۱۰	حَيٰوةٍ	زندگی
۷۱۱	اَشْرَكُوْا	جنھوں نے شرک کیا
۷۱۲	يَوَدُّ	چاہتا ہے
۷۱۳	اَحَدُهُمْ	ایک ایک ان میں کا، ہر ایک ان کا
۷۱۴	لَوْ	اگر
۷۱۵	يُعَمَّرُ	عمر دیا جائے
		مادّہ: ع م ر
۷۱۶	اَلْفَ	ہزار
۷۱۷	سَنَةٍ	برس
۷۱۸	مَا هُوَ	نہیں وہ
۷۱۹	مُزَحْزِحُهٗ	دور کرنا، ہٹانا
۷۲۰	بَصِيْرٌ	دیکھنے والا
		ع ۱۱
۷۲۱	عَدُوٌّ	دشمن
۷۲۲	اِذْنٌ	حکم
۷۲۳	بُشْرٰى	بشارت، خوشخبری
۷۲۴	جِبْرِيْلَ	جبرئیل علیہ السلام فرشتوں کے سردار

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۲۵	مِيْكَالُ	ایک عظیم المرتبت فرشتہ میکائیل
۷۲۶	فَاسِقُوْنَ	بدکار، فاسق لوگ (واحد: فَاسِقٌ)
۷۲۷	نَبَذَ	پھینک دیا (ن ب ذ)
۷۲۸	اُوْتُوْا	دیئے گئے
۷۲۹	وَرَآءَ	پیچھے (خَلْف کے معنی میں)
۷۳۰	ظُهُوْرٌ	پیٹھ (واحد: ظَهْرٌ)
۷۳۱	كَاَنَّهُمْ	جیسے کہ وہ، گویا کہ وہ
۷۳۲	لَا يَعْلَمُوْنَ	نہیں جانتے ہیں
۷۳۳	اِتَّبَعُوْا	اور اتباع کیا
۷۳۴	مَا	جو کچھ (مَا موصولہ ہے)
۷۳۵	تَتْلُوْ	پڑھتے تھے (تِلَاوَةٌ: مصدر)
۷۳۶	مُلْكٌ	بادشاہی، حکومت
۷۳۷	لٰكِنْ	لیکن
۷۳۸	يُعَلِّمُوْنَ	سکھاتے تھے (مصدر: تَعْلِيْمٌ)
۷۳۹	سِحْرٌ	جادو
۷۴۰	مَلَكَيْنِ	دو فرشتے (تثنیہ) (واحد: مَلَكٌ)
۷۴۱	بَابِلَ	ایک شہر کا نام
۷۴۲	هَارُوْتَ وَمَارُوْتَ	دو فرشتوں کے نام
۷۴۳	مَا	جو کچھ (موصولہ)
۷۴۴	مِنْ اَحَدٍ	کسی ایک کو
۷۴۵	حَتّٰى	یہانتک کہ
۷۴۶	يَقُوْلَا	کہا ان دونوں نے (مصدر: قَوْلٌ)
۷۴۷	اِنَّمَا	دراصل
۷۴۸	نَحْنُ	ہم
۷۴۹	فِتْنَةٌ	آزمائش
۷۵۰	لَا تَكْفُرْ	کفر مت کر (فعل نہی)
۷۵۱	يَتَعَلَّمُوْنَ	سیکھتے تھے وہ (مصدر: تَعَلُّمٌ)
۷۵۲	مِنْهُمَا	ان دونوں سے
۷۵۳	يُفَرِّقُوْنَ	جدائی ڈالتے ہیں (مصدر: تَفْرِيْقٌ)
۷۵۴	بِهٖ	ساتھ اس کے

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۵۵	بَیْنَ	درمیان، بیچ
۷۵۶	اَلْمَرْءِ	آدمی
۷۵۷	زَوْجٌ	جوڑا، بیوی
۷۵۸	مَاهُمْ	نہیں وہ
۷۵۹	ضَارِّیْنَ	ضرر پہنچانیوالے (واحد: ضَارٌّ)
۷۶۰	مَا	جو کچھ
۷۶۱	یَضُرُّ	نقصان پہنچاتی ہے ان کو۔ (ض ر ر)
۷۶۲	تَنْفَعُ	نفع دینا (ن ف ع)
۷۶۳	عَلِمُوْا	جانا انھوں نے
۷۶۴	لَمَنْ	البتہ جو
۷۶۵	اِشْتَرٰی	خریدا، مول لیا
۷۶۶	مَالَہٗ	نہیں لئے اس کے
۷۶۷	خَلَاقٌ	حصہ
۷۶۸	لَبِئْسَ	بتہ بُرا ہے
۷۶۹	شَرَوْا	بیچا انھوں نے
۷۷۰	اَنَّهُمْ	کہ وہ
۷۷۱	مَثُوْبَةٌ	ثواب

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۷۲	خَیْرٌ	بہتر
		۱۲ ع ۱۲
۷۷۳	رَاعِنَا	رعایت کر ہماری کسی بات کو سمجھنے کیلئے بات کہنے والے کے سامنے کہا جاتا ہے۔ نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم کے سامنے بوقت تقریر، یہودی لوگ جب اس لفظ کو شرارت سے زبان دبا کر رَاعِیْنَا کہتے تھے، جس کے معنیٰ ہوتے ہیں۔ ہمارا چرواہا۔ تب اللہ تعالیٰ نے مسلمانوں کو حکم دیا کہ بجائے اس لفظ کے وہ اُنْظُرْنَا کہا کریں تاکہ یہودیوں کو شرارت کا موقع نہ ملے ۔ اور معنیٰ بھی دونوں الفاظ کے قریب قریب ایک ہی ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۷۴	اُنْظُرْنَا	انتظار کرو ہمارا، ذرا ٹھہر جاؤ (اصل معنیٰ: دیکھنا)
۷۷۵	مَا يَوَدُّ	نہیں چاہتا ہے، نہیں دوست رکھتا ہے۔
۷۷۶	يَخْتَصُّ	خاص کرتا ہے، مخصوص کرتا ہے (خ ص ص)
۷۷۷	مَنْ يَّشَاءُ	جس کو چاہتا ہے
۷۷۸	ذُو الْفَضْلِ	فضل والا
۷۷۹	عَظِيْمٌ	بڑا زبردست
۷۸۰	نَنْسَخْ	ہم موقوف کرتے ہیں (ن س خ)
۷۸۱	اَوْ	یا
۷۸۲	نَأْتِ	ہم لے آتے ہیں (اُتیٰ کے صلہ میں ب آئے تو لانے کے معنیٰ ہوتے ہیں ورنہ آنے کے معنیٰ ہوتے ہیں)

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۸۳	اَلَمْ	کیا نہیں؟
۷۸۴	تَعْلَمْ	جانتا تو
۷۸۵	دُوْنِ اللّٰہِ	سوا اللہ کے
۷۸۶	وَلِیٌّ	دوست (جمع: اَوْلِیَاء)
۷۸۷	نَصِيْرٌ	مددگار (نَصَرَ يَنْصُرُ)
۷۸۸	اَمْ تُرِيْدُوْنَ	کیا ارادہ کرتے ہو
۷۸۹	تَسْئَلُوْا	سوال کرو
۷۹۰	كَمَا	جیسا کہ
۷۹۱	سُئِلَ	سوال کیا گیا
۷۹۲	يَتَبَدَّلُ	بدل ڈالا، تبدیل کردیا (ب د ل)
۷۹۳	سَوَاءَ السَّبِيْلِ	سیدھی راہ
۷۹۴	وَدَّ	چاہا
۷۹۵	كَثِيْرٌ	بہت
۷۹۶	لَوْ	اگر
۷۹۷	تَبَيَّنَ	ظاہر ہوا، بیان ہوا (ب ی ن)

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۹۸	عَفْوٌ	درگذر کرنا، خیال میں نہ لانا (ع ف و)
۷۹۹	صَفْحٌ	کنارہ کش ہونا
۸۰۰	یَأْتِیْ	لادے
۸۰۱	اَمْرٌ	حکم (جمع اُمُوْر، اَوَامِر)

الثلٰثۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۰۲	تُقَدِّمُوْا	آگے بھیجو تم
۸۰۳	تَجِدُوْا	پاؤ گے
۸۰۴	عِنْدٌ	نزدیک (پاس)
۸۰۵	تِلْكَ	یہ (اصل معنیٰ وہ)
۸۰۶	اَمَانِیُّهُمْ	آرزوئیں ان کی (واحد: اُمْنِیَّةٌ)
۸۰۷	هَاتُوْا	لاؤ، لے آؤ
۸۰۸	بُرْهَانٌ	دلیل (جمع: بَرَاهِیْن)
۸۰۹	بَلٰی	کیوں نہیں
۸۱۰	اَسْلَمَ	سونپ دے جھک جائے (س ل م)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۱۱	وَجْهَهٗ	چہرہ اپنا (جمع: وُجُوْهٌ)
۸۱۲	مُحْسِنٌ	نیکی کرنے والا (جمع مُحْسِنُوْنَ، مُحْسِنِیْنَ)
۸۱۳	اَجْرٌ	بدلہ، ثواب
۸۱۴	حُزْنٌ	غمگین ہونا

ع ۱۳ ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۱۵	قَالَتِ الْیَهُوْدُ	کہا یہودیوں نے
۸۱۶	لَیْسَتْ	نہیں ہے (مذکر کیلئے لَیْسَ)
۸۱۷	كَذٰلِكَ	اسی طرح
۸۱۸	اَظْلَمُ	زیادہ ظالم، بہت ظالم (اسم تفضیل)
۸۱۹	مَنَعَ	منع کیا
۸۲۰	مَسَاجِدَ	مسجدیں (واحد: مَسْجِدٌ)
۸۲۱	یُذْكَرُ	ذکر کیا جائے
۸۲۲	سَعٰی	کوشش کرے
۸۲۳	خَرَابٌ	ویرانی، اجڑنا

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۲۴	دَخَلَ	داخل ہونا
۸۲۵	خَائِفِیْنَ	ڈرتے ہوئے، خوف کھاتے ہوئے (خ و ف)
۸۲۶	خِزْیٌ	رسوائی
۸۲۷	اَیْنَمَا	جہاں کہیں
۸۲۸	تُوَلُّوْا	تم رخ کرو
۸۲۹	ثَمَّ	وہاں
۸۳۰	وَجْهُ اللّٰهِ	رخ اللہ کا
۸۳۱	وَلَدًا	لڑکا (جمع: اَوْلَاد)
۸۳۲	سُبْحَانَهٗ	پاکی اس کو، بے عیب ہے وہ
۸۳۳	قَانِتٌ	فرمانبردار (جمع قَانِتُوْنَ، قَانِتِیْنَ)
۸۳۴	بَدِیْعٌ	موجد، بے نمونہ بنانیوالا
۸۳۵	اِذَا	جب
۸۳۶	قَضٰی	فیصلہ کرتا ہے (اسم فاعل: قَاضِیْ)
۸۳۷	اَمْرًا	کام، حکم

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۳۸	کُنْ	ہوجا (فعل امر کَانَ یَکُوْنُ سے)
۸۳۹	یَکُوْنُ	ہوجاتا ہے
۸۴۰	لَوْلَا	کیوں نہیں
۸۴۱	تَشَابَهَتْ	یکساں ہوتے، ملتے جلتے
۸۴۲	بَیَّنَّا	بیان کیا ہم نے
۸۴۳	بَشِیْرٌ	خوشخبری دینے والا (مصدر: بَشَارَةٌ)
۸۴۴	نَذِیْرٌ	ڈرانے والا
۸۴۵	لَا تُسْئَلُ	نہیں پوچھا جائے گا
۸۴۶	اَصْحَابُ الْجَحِیْمِ	دوزخ والے
۸۴۷	لَنْ	ہرگز نہیں
۸۴۸	تَرْضٰی	راضی ہوں گے (اسم فاعل: رَاضِیْ)
۸۴۹	عَنْكَ	تجھ سے
۸۵۰	حَتّٰی	یہاں تک کہ
۸۵۱	تَتَّبِعَ	تو اتباع کرے
۸۵۲	مِلَّةَ	دین، ملت
۸۵۳	اَهْوَاءَ	خواہشات (واحد: هَوٰی)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۵۴	جَاءَكَ	آیا تیرے پاس
۸۵۵	مَالَكَ	نہیں تیرے لئے
		ع ۱۴
۸۵۶	عَدْلٌ	بدلہ، برابری
۸۵۷	اِبْتَلٰی	آزمایا (مصدر: اِبْتِلَاءٌ)
۸۵۸	اَتَمَّ	پورا کیا، تمام کیا
۸۵۹	جَاعِلٌ	بنانے والا
۸۶۰	اِمَامًا	پیشوا
۸۶۱	ذُرِّيَّةٌ	اولاد (جمع: ذُرِّيَّاتٌ)
۸۶۲	لَايَنَالُ	نہیں پہنچے گا، نہیں حاصل ہوگا (ن ی ل)
۸۶۳	عَهْدٌ	وعدہ
۸۶۴	جَعَلْنَا	بنایا ہم نے
۸۶۵	اَلْبَيْتَ	گھر، کعبہ (بیت اللہ مراد ہے)
۸۶۶	مَثَابَةً	جائے ثواب
۸۶۷	اِتَّخِذُوْا	بناؤ، مقرر کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۶۸	مَقَامَ اِبْرٰهِيْمَ	کھڑے رہنے کی جگہ حضرت ابراہیم علیہ السلام کی
۸۶۹	مُصَلًّى	جائے نماز
۸۷۰	طَهِّرَا	پاک رکھو تم دونوں
۸۷۱	طَائِفِيْنَ	طواف کرنے والے (ط و ف)
۸۷۲	عَاكِفِيْنَ	اعتکاف کرنے والے
۸۷۳	رُكَّعِ السُّجُوْدِ	رکوع سجدہ کرنیوالے
۸۷۴	اٰمِنًا	امن والا
۸۷۵	اُرْزُقْ	رزق دے
۸۷۶	اَهْلُ	رہنے والے
۸۷۷	اُمَتِّعُ	فائدہ دے گا (م ت ع)
۸۷۸	اَضْطَرُّ	بے بس کر دوں گا، مجبور کر دوں گا (ض ر ر)
۸۷۹	رَفَعَ	اونچا اٹھایا
۸۸۰	قَوَاعِدَ	دیواریں (واحد: قَاعِدَةٌ)
۸۸۱	تَقَبَّلْ	قبول کرلے
۸۸۲	اُمَّةٌ	جماعت، امت (جمع: اُمَمٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۸۳	أَرِنَا	دکھا ہمکو (اَرَیٰ سے فعل امر)
۸۸۴	مَنَاسِكَ	حج کے احکام، بندگی کے احکام، طریقۂ عبادت
۸۸۵	تُبْ	متوجہ ہونا
۸۸۶	اِبْعَثْ	بھیج، کھڑا کر
۸۸۷	اَلْحِكْمَةَ	دانشمندی، حکمت
۸۸۸	يُزَكِّيْ	پاک کرے، ستھرا کرے، صاف کرے۔ (ز ک ی)

ع ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۸۹	رَغِبَ (عن)	اعراض کرنا، ناپسند کرنا۔ رَغِبَ (اِلٰی) رغبت کرنا، چاہنا پسند کرنا، راغب ہونا۔ لیکن اگر اس کے بعد عَنْ ہو تو معنٰی ہوں گے "اعراض کرنا" یہاں چونکہ رَغِبَ کے بعد عَنْ کا استعمال ہوا ہے اس لئے معنیٰ ہونگے "اعراض کرنا"
۸۹۰	سَفِهَ	بے وقوف ہوا، نادان ہوا (جمع: سُفَهَآءُ)
۸۹۱	اِصْطَفَيْنَا	ہم نے پسند کیا (چُن لینا، پسند کرنا)
۸۹۲	اَسْلِمْ	مطیع ہوجا، مسلم ہوجا
۸۹۳	وَصّٰى	وصیت کی
۸۹۴	بَنِيْ	بیٹے
۸۹۵	يٰبَنِيَّ	اے بیٹو میرے
۸۹۶	اِذْ حَضَرَ	جب آئی
۸۹۷	اِلٰهٌ	معبود
۸۹۸	اٰبَآءَ	باپ دادا (واحد: اَبٌ)
۸۹۹	خَلَتْ	ہو گزری
۹۰۰	عَمَّا	اس چیز سے
۹۰۱	كُوْنُوْا	ہو جاؤ

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۰۲۔	تَهْتَدُوْا	ہدایت پاجاؤگے
۹۰۳۔	حَنِيْفًا	یکسو (جمع: حُنَفَاءُ)
۹۰۴۔	اَلْاَسْبَاطُ	اولاد یعقوب
۹۰۵۔	اُوْتِيَ	دیے گئے
۹۰۶۔	نَبِيُّوْنَ	نبی (واحد نَبِيٌّ)
۹۰۷۔	فَرَّقَ	فرق کرنا، جدائی ڈالنا (مصدر: تَفْرِيْقٌ)
۹۰۸۔	بَيْنَ	درمیان
۹۰۹۔	اَحَدٍ	کسی ایک، کوئی ایک
۹۱۰۔	تَوَلَّوْا	پھر جاویں وہ
۹۱۱۔	شِقَاقٌ	اختلاف
۹۱۲۔	فَ	پس
۹۱۳۔	سَ	قریب، عنقریب
۹۱۴۔	يَكْفِيْ	کافی ہوگا (مصدر اِكْفَايَةٌ)
۹۱۵۔	كَ	تجھکو
۹۱۶۔	هُمُ اللّٰهُ	ان کے مقابلے میں اللہ۔ (فَسَيَكْفِيْكَهُمُ اللّٰهُ)
۹۱۷۔	صِبْغَةٌ	رنگ
۹۱۸۔	مَنْ	کون، کس کا
۹۱۹۔	اَحْسَنَ	زیادہ اچھا، زیادہ بہتر
۹۲۰۔	عٰبِدُوْنَ	بندگی کرنے والے (واحد: عَابِدٌ)
۹۲۱۔	فِي اللّٰهِ	اللہ کے بارے میں
۹۲۲۔	مُخْلِصُوْنَ	مخلص ہوکر بندگی کرنے والے۔
۹۲۳۔	اَعْلَمُ	زیادہ واقف
۹۲۴۔	كَتَمَ	چھپانا
۹۲۵۔	شَهَادَةٌ	گواہی (جمع: شَهَادَا)

ع ۱۶ / ۱۲ / ۱۶

پارہ نمبر (۲)

۹۲۶۔ سَ — عنقریب، بس اب
۹۲۷۔ مَاوَلّٰهُمْ — کس چیز نے پھیر دیا ان کو۔
۹۲۸۔ قِبْلَة — قبلہ
۹۲۹۔ اُمَّةً وَّسَطًا — امت درمیانی، بیچ کی راہ
۹۳۰۔ كَذَالِكَ — اسی طرح
۹۳۱۔ مَاجَعَلْنَا — نہیں بنایا ہم نے
۹۳۲۔ مِمَّنْ — کونسا (مِنْ اور مَنْ کا مرکب ہے)
۹۳۳۔ يَنْقَلِبُ — پھر جاتا ہے (مصدر: اِنْقِلَابٌ)
۹۳۴۔ عَقِبٌ — ایڑی
۹۳۵۔ عَقِبَيْهِ — اپنی ایڑیوں پر (الٹے پھرنے کے لئے بولا جاتا ہے)
۹۳۶۔ اِنْ كَانَتْ — اگرچہ تھی

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۳۷	لَ	البتہ، ضرور
۹۳۸	كَبِيْرَةٌ	بڑی بات
۹۳۹	يُضِيْعُ	ضائع کرے (ض ی ع)
۹۴۰	رَءُوْفٌ	شفقت رکھنے والا
۹۴۱	قَدْ	تحقیق
۹۴۲	نَرٰى	ہم دیکھتے ہیں
۹۴۳	تَقَلُّبَ	پھرنا، پلٹنا (ق ل ب)
۹۴۴	وَجْهِكَ	تیرا چہرہ
۹۴۵	فَلَنُوَلِّيَنَّكَ	پس البتہ پھیریں گے ہم تجھ کو۔

(سہو کیلئے نیچے الگ الگ دیکھئے)

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۴۶	فَ	پس
۹۴۷	لَ	البتہ، ضرور
۹۴۸	نُوَلِّيَ	ہم پھیر دیں گے (و ل ی)
۹۴۹	اَنَّ	ضرور (بیشک)
۹۵۰	وَلِّ	پھیر دے (فعل امر)
۹۵۱	شَطْرَ	طرف

نمبرشمار	عربی	اردو
۹۵۲	مَسْجِدِ الْحَرَامِ	مکہ مکرمہ کی مسجد، جہاں کعبہ ہے۔
۹۵۳	حَيْثُ	جہاں کہیں، جس جگہ
۹۵۴	أُوتُوا الْكِتٰبَ	دیئے گئے کتاب
۹۵۵	مَا	نہیں (اب تک مَالفظ کی کافی مشق کرائی جاچکی ہے اس لئے کہ یہ لفظ کبھی تو ہاں جو کچھ، کیا وغیرہ کے معنیٰ میں آتا ہے اور کبھی نہیں کے معنیٰ میں۔ لیکن عبارت میں جس لفظ کے ساتھ یہ ہوتا ہے خود پتہ لگ جاتا ہے کہ کس معنی میں استعمال ہوا ہے۔ مثلاً اب اس آیت میں ہی دیکھ لیں وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ آیا ہے یعنی "اور نہیں ہے اللہ بے خبر" اسطرح جملوں کے آگے پیچھے غور کرنے سے صاف سمجھ میں آجائیگا۔ مزید مشق کیلئے ترجمہ لفظی دیکھ لیں تو بہتر ہے)
۹۵۶	لَئِنْ	البتہ اگر
۹۵۷	أَتَيْتَ	لادے تو
۹۵۸	يَعْرِفُوْنَ	پہچانتے ہیں (مصدر: مَعْرِفَةٌ)
۹۵۹	أَبْنَاءُ	بیٹے (واحد: ابْنٌ)
۹۶۰	كَتَمَ	چھپانا
۹۶۱	مُمْتَرِيْنَ	شک لانے والے
		ع ۱۷
۹۶۲	وِجْهَةٌ	رخ
۹۶۳	مُوَلِّيْ	پھیرنیوالا
۹۶۴	اِسْتَبِقُوْا	سبقت چاہو، آگے بڑھو
۹۶۵	خَيْرَاتُ	نیکیاں

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۶۶	اَیْنَمَا	جہاں کہیں
۹۶۷	وَلِّ	پھیر دے
۹۶۸	لِئَلَّا	تاکہ نہ (اصل لفظ: لِ بمعنیٰ کے لئے اَنْ (کہ) لَا (نہیں) لِئَلَّا تینوں کا مرکب ہے)
۹۶۹	حُجَّةٌ	دلیل، حجت
۹۷۰	اُتِمَّ	تمام کروں میں
۹۷۱	لَعَلَّ	شاید، تاکہ
۹۷۲	تَهْتَدُوْنَ	تم ہدایت پاؤ
۹۷۳	كَمَا	جیساکہ
۹۷۴	اَرْسَلْنَا	بھیجا ہم نے
۹۷۵	فِيْكُمْ	بیچ تمہارے
۹۷۶	يَتْلُوْ	تلاوت کرتا ہے (مصدر: تِلَاوَةٌ)
۹۷۷	ذِكْرٌ	یاد کرنا
۹۷۸	شُكْرٌ	شکر کرنا

ع ۱۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۷۹	مَعَ	ساتھ
۹۸۰	سَبِيْلِ اللّٰهِ	اللہ کی راہ (مضاف مضاف الیہ)
۹۸۱	اَمْوَاتٌ	مردے (واحد: مَيِّتٌ)
۹۸۲	اَحْيَاءٌ	زندے (واحد: حَيٌّ)
۹۸۳	نَبْلُوْ	ہم آزمائیں گے
۹۸۴	جُوْعٌ	بھوک
۹۸۵	نَقْصٌ	نقصان
۹۸۶	اَمْوَالٌ	مَالٌ کی جمع
۹۸۷	ثَمَرَاتٌ	پھل (واحد: ثَمَرَةٌ)
۹۸۸	اَصَابَتْ	پڑی، پہنچی
۹۸۹	مُصِيْبَةٌ	مصیبت
۹۹۰	صَلَوٰتٌ	رحمت
۹۹۱	صَفَا وَمَرْوَةٌ	دو پہاڑیوں کے نام جو مکہ میں مسجد حرام کے قریب ہیں
۹۹۲	شَعَائِرُ	نشانیاں (واحد: شِعَارٌ)
۹۹۳	حَجٌّ	حج کرنا
۹۹۴	اِعْتَمَرَ	عُمرہ کرنا (عمرہ طواف کعبہ او

نمبرشمار	عربی	اردو
		صفا و مروہ کی سعی کرنے کو کہتے ہیں، یہ ایام حج کے علاوہ بھی کیا جاتا ہے۔ ایک طرح سے چھوٹا حج کہ عرفات کے میدان میں حاضری ضروری نہیں۔)
۹۹۵	جُنَاحٌ	گناہ
۹۹۶	تَطَوَّعَ	خوشی سے کیا
۹۹۷	شَاكِرٌ	قدرداں
۹۹۸	عَلِيمٌ	جاننے والا
۹۹۹	أَجْمَعِينَ	سب
۱۰۰۰	خَفَّفَ	ہلکا کرنا
۱۰۰۱	يُنْظَرُونَ	مہلت دئے جائیں گے (ن ظ ر)
	ع ۱۹	
۱۰۰۲	خَلْقَ	پیدائش، پیدا کرنا
۱۰۰۳	اِخْتِلَافُ	بدلتے آنا آگے پیچھے
۱۰۰۴	لَيْلٌ	رات (جمع: لَيَالِي)

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۰۰۵	نَهَارٌ	دن
۱۰۰۶	فُلْكٌ	کشتی
۱۰۰۷	تَجْرِي	چلتی ہے
۱۰۰۸	بَحْرٌ	سمندر
۱۰۰۹	بَثَّ	پھیلایا
۱۰۱۰	دَابَّةٌ	جاندار (جمع: دَوَابُّ)
۱۰۱۱	تَصْرِيفِ	پھیرنا، الگ کرنا
۱۰۱۲	رِيَاحُ	ہوائیں (واحد: رِيحٌ)
۱۰۱۳	سَحَابٌ	بادل
۱۰۱۴	مُسَخَّرٌ	قابو میں کیا ہوا
۱۰۱۵	بَيْنَ	درمیان
۱۰۱۶	دُونِ اللّٰهِ	سوائے اللہ کے
۱۰۱۷	أَنْدَادًا	برابر، شریک، ہم صفت، مدمقابل
۱۰۱۸	حُبٌّ	محبت
۱۰۱۹	أَشَدُّ	زیادہ مضبوط
۱۰۲۰	تَبَرَّأَ	الگ ہو جانا، برات کا اظہار کرنا (ب ر ء)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۲۱	تُبِعُوْا	اتباع کئے گئے۔ (فعل مجہول)
۱۰۲۲	اِتَّبَعُوْا	اتباع کیا انھوں نے
۱۰۲۳	قُطِعَ	کاٹنا
۱۰۲۴	اَسْبَابُ	وسیلے، رشتے، ڈور، تعلقات
۱۰۲۵	لَوْاَنَّ لَنَا	کاش ہوتی ہمارے لئے
۱۰۲۶	كَرَّةٌ	واپسی دوبارہ
۱۰۲۷	حَسَرَاتٌ	افسوس، حسرت
۱۰۲۸	خَارِجِيْنَ	نکلنے والے
۱۰۲۹	نَار	آگ
۱۰۳۰	طَيِّبًا	طیّب، پاک، ستھرا
۱۰۳۱	خُطُوَاتٌ	قدم (واحد: خُطْوَةٌ)
۱۰۳۲	سُوْءٌ	برائی
۱۰۳۳	فَحْشَآءُ	بے حیائی
۱۰۳۴	اَلْفَيْنَا	پایا ہم نے
۱۰۳۵	اَوَلَوْ	کیا اگرچہ
۱۰۳۶	نَعَقَ	چلّانا
۱۰۳۷	دُعَاءٌ	بلانا

ع ۲۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۳۸	نِدَاءٌ	پکارنا
۱۰۳۹	اِيَّاهُ	اسی کی
۱۰۴۰	حَرَّمَ	حرام کیا
۱۰۴۱	مَيْتَةٌ	مردار
۱۰۴۲	دَمٌ	خون، لہو
۱۰۴۳	لَحْمٌ	گوشت
۱۰۴۴	خِنْزِيْرٌ	سؤر
۱۰۴۵	اُهِلَّ	پکارا جائے، نامزد کیا جائے
۱۰۴۶	اُضْطُرَّ	بے بس ہو جائے
۱۰۴۷	بَاغٍ	بے حکمی کرنیوالا
۱۰۴۸	عَادٍ	زیادتی کرنے والا
۱۰۴۹	اِثْمٌ	گناہ (جمع: آثام)
۱۰۵۰	بُطُوْنٌ	پیٹ (واحد: بَطْنٌ)
۱۰۵۱	فَمَآ اَصْبَرَهُمْ	کیسا صبر ہے ان کو
۱۰۵۲	شِقَاقٌ	ضد (حق سے علیحدہ ہو کر پھٹ جانا)
۱۰۵۳	بَعِيْدٌ	دور

ع ۲۱

اَلرُّبُعُ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۵۴	لَیْسَ	نہیں ہے
۱۰۵۵	بِرٌّ	نیکی، بھلائی
۱۰۵۶	قِبَلَ	طرف
۱۰۵۷	اٰتَی	دیا (مصدر: اِیْتَآءٌ)
۱۰۵۸	ذَوِی الْقُرْبٰی	قرابت والے
۱۰۵۹	یَتٰمٰی	یتیم (واحد: یَتِیْمٌ)
۱۰۶۰	مَسٰکِیْن	مسکین (واحد، مِسْکِیْنٌ)
۱۰۶۱	اِبْنُ السَّبِیْل	راہ چلتے مسافر
۱۰۶۲	سَآئِلِیْن	سوال کرنے والے
۱۰۶۳	رِقَاب	گردن (جمع ہے واحد: رَقَبَةٌ)
۱۰۶۴	مُوْفُوْنَ	پورا کرنیوالے
۱۰۶۵	بَأْسَآءُ	سختی، شدّت، فقر وفاقہ، تنگدستی
۱۰۶۶	ضَرَّآءُ	مرض کی تکلیف، بیماری
۱۰۶۷	حِیْنَ الْبَأْسِ	لڑائی کے وقت
۱۰۶۸	صَدَقُوْا	سچے ہوئے (ص د ق)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۶۹	مُتَّقُوْنَ	پرہیزگار، گناہوں سے بچنے والے
۱۰۷۰	کُتِبَ	لکھا گیا
۱۰۷۱	قِصَاصٌ	برابر کا بدلہ
۱۰۷۲	قَتْلٰی	مارے گئے لوگ (واحد، قَتِیْل)
۱۰۷۳	اَلْحُرُّ	آزاد
۱۰۷۴	عَبْدٌ	غلام
۱۰۷۵	اُنْثٰی	عورت
۱۰۷۶	عُفِیَ	معاف رکھا جائے
۱۰۷۷	اَخِیْهِ	بھائی اس کا
۱۰۷۸	اِتِّبَاعٌ	اتباع کرنا
۱۰۷۹	مَعْرُوْفٌ	بھلائی، دستور کے موافق
۱۰۸۰	اَدَآءٌ	ادا کرنا
۱۰۸۱	اِحْسَانٌ	نیکی، اچھائی
۱۰۸۲	تَخْفِیْفٌ	آسانی
۱۰۸۳	اِعْتَدٰی	زیادتی کرے
۱۰۸۴	حَیٰوةٌ	زندگی
۱۰۸۵	اُولِی الْاَلْبَابِ	عقل والے (اَلْبَاب کا واحد

نمبر شمار	عربی	اردو
		لُبٌّ بمعنیٰ عقل)
		(اُولی، اُولُو: والے)
۱۰۸۶	حَضَرَ	حاضر ہوا موجود
۱۰۸۷	تَرَكَ	چھوڑا (ت ر ك)
۱۰۸۸	خَيْرٌ	مال
۱۰۸۹	وَصِيَّةٌ	وصیّت
۱۰۹۰	سَمِعَ	سُنا اس نے (س م ع)
۱۰۹۱	اِثْمٌ	گناہ
۱۰۹۲	خَافَ	خوف کیا
۱۰۹۳	مُوْصٍ	وصیت کرنیوالا
۱۰۹۴	جَنَفًا	کجی، ٹیڑھا پن
		ع ۲۲
۱۰۹۵	صِيَامٌ	روزے (واحد: صَوْمٌ)
۱۰۹۶	كَمَا	جیسے کہ
۱۰۹۷	اَيَّامٌ	دن (واحد: يَوْمٌ)
۱۰۹۸	مَعْدُوْدَةٌ	گنتی کے، گنے ہوئے
۱۰۹۹	عِدَّةٌ	گنتی

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۰۰	تُكَبِّرُوْا	بڑائی بیان کرو
۱۱۰۱	سَأَلَ	سوال کرتا (مصدر: سُؤَالٌ)
۱۱۰۲	عَنِّيْ	میرے متعلق (عن ی)
۱۱۰۳	اُجِيْبُ	پہنچتا ہوں، قبول کرتا ہوں
۱۱۰۴	دَعْوَةٌ	پکار
۱۱۰۵	دَاعٍ	پکارنے والا (دَعَا يَدْعُوْ سے اسم فاعل)
۱۱۰۶	دَعَانِ	پکارا مجھے (نِ اصل میں نِیْ ہے لیکن اس کا مخفف فقط نِ رہ گیا دونوں کے معنیٰ ایک ہی ہیں یعنی مجھے یا میرے لئے۔ قرآن میں ایسے بہت سے مقامات ہیں جہاں نِیْ نہ لکھتے ہوئے

نمبر شمار	عربی	اردو
		صرف نَ لکھا گیا ہے مثال کے طور پر فَاتَّقُوْنِ پس ڈرو مجھ سے۔ اس میں بھی نِیْ کا ی ختم کرکے نَ کے نیچے زیر لگا دیا گیا۔
۱۱۰۷۔	فَلْیَسْتَجِیْبُوْا	پس چاہئے کہ قبول کریں وہ۔
		(ج و ب)
۱۱۰۸۔	لِیْ	میرے لئے یا مجھکو
۱۱۰۹۔	رَشَدَ	بھلائی
۱۱۱۰۔	اُحِلَّ	حلال کیا گیا
۱۱۱۱۔	لَیْلَۃَ الصِّیَامِ	رات روزوں کی
۱۱۱۲۔	رَفَثُ	مباشرت کرنا، بے پردہ ہونا
۱۱۱۳۔	نِسَآئِکُمْ	بیویاں تمہاری
۱۱۱۴۔	ھُنَّ	وہ (مؤنث کیلئے)
۱۱۱۵۔	لِبَاسٌ	پوشاک
۱۱۱۶۔	اَنَّکُمْ	کہ تم
۱۱۱۷۔	تَخْتَانُوْنَ	خیانت کرتے تھے تم (خ و ن)
۱۱۱۸۔	عَفَا	معاف کیا
۱۱۱۹۔	اَلْئٰنَ	اب
۱۱۲۰۔	بَاشِرُوْا	میل رکھو (مصدر مُبَاشَرَۃٌ)
۱۱۲۱۔	اِبْتَغُوْا	چاہو، ڈھونڈو
۱۱۲۲۔	خَیْطٌ	دھاری
۱۱۲۳۔	اَبْیَضُ	سفید
۱۱۲۴۔	اَسْوَدُ	سیاہ
۱۱۲۵۔	تُدْلُوْا	پہنچانا، کھینچ لیجانا (د ل ی) (اصل معنی کنویں میں ڈالدینے کے آتے ہیں۔ حکام کے پاس لیجا شکایت پہنچا کر اپنے آپ کو اور دوسروں کو کنویں میں ڈالنے کے برابر ہی ہے)
		ع ۲۳
۱۱۲۶۔	اَھِلَّۃ	چاند کا نیا نکلنا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۲۷	مَوَاقِيْتُ	وقت معلوم کرنے کا ذریعہ۔ (واحد: مِيْقَاتٌ)
۱۱۲۸	بُيُوْتُ	گھر (جمع ہے اس کا واحد: بَيْتٌ)
۱۱۲۹	اَبْوَاب	دروازے (واحد: بَابٌ)
۱۱۳۰	قَاتِلُوْا	لڑو
۱۱۳۱	ثَقِفَ	پانا
۱۱۳۲	ثَقِفْتُمُوْا	پاؤ تم (ث ق ف)
۱۱۳۳	اِنْتَهَوْا	باز رہیں وہ (مصدر: اِنْتِهَاءٌ)
۱۱۳۴	عُدْوَانٌ	زیادتی
۱۱۳۵	شَهْرُ الْحَرَامِ	حرمت والا مہینہ
۱۱۳۶	حُرُمَاتُ	قابل ادب، قابل احترام
۱۱۳۷	تَهْلُكَة	ہلاکت
۱۱۳۸	اُحْصِرْتُمْ	گھیر لئے جاؤ تم (ح ص ر)
۱۱۳۹	اِسْتَيْسَرَ	میسر ہو، ہو سکے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۴۰	اَلْهَدْيُ	قربانی
۱۱۴۱	لَا تَحْلِقُوْا	مت منڈاؤ، حجامت نہ کراؤ (ح ل ق)
۱۱۴۲	رُءُوْس	(واحد: رَأْسٌ)
۱۱۴۳	لِيَبْلُغَ	پہنچے (ب ل غ)
۱۱۴۴	مَحِلَّهٗ	ٹھکانے اپنے
۱۱۴۵	اَذًى	تکلیف
۱۱۴۶	نُسُكٌ	قربانی
۱۱۴۷	اَمِنْتُمْ	امن میں ہو جاؤ تم
۱۱۴۸	تَمَتَّعَ	فائدہ اٹھایا (م ت ع)
۱۱۴۹	ثَلٰثَةٌ	تین ۳
۱۱۵۰	سَبْعَةٌ	سات ۷
۱۱۵۱	عَشَرَةٌ	دس ۱۰
۱۱۵۲	رَجَعْتُمْ	لوٹو تم، پلٹو تم (ر ج ع)
۱۱۵۳	اَهْل	گھر والے
۱۱۵۴	حَاضِرِيْ	رہنے والے

مسجد کی اصل میں

نمبر شمار	عربی	اردو
		حَاضِرِیْنَ تھا لیکن مضاف ہونے کی وجہ سے نؔ گر گیا)
۱۱۵۵	شَدِیْدُ الْعِقَابِ	سخت عذاب دینے والا۔

عٓ ۲۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۵۶	اَشْھُرٌ	مہینے (واحد: شَھْرٌ)
۱۱۵۷	مَعْلُوْمَات	معلوم، جانے ہوئے
۱۱۵۸	فَرَضَ	لازم کیا، فرض مقرر
۱۱۵۹	فُسُوْق	گناہ، نافرمانی (واحد: فِسْقٌ)
۱۱۶۰	جِدَالٌ	جھگڑا کرنا
۱۱۶۱	تَزَوَّدُوْا	خرچی ساتھ لو، زادِ راہ، (فعل امر) (مادّہ: ز و د)
۱۱۶۲	خَیْرُ الزَّادِ	بہتر زاد (سفر)
۱۱۶۳	التَّقْوٰی	تقویٰ
۱۱۶۴	اَفِضْنَ	لوٹنا، پلٹنا
۱۱۶۵	عَرَفَات	حج کے میدان کا نام، جہاں ذالحجہ کی نو تاریخ کو حجاج کرام جمع ہوتے ہیں، جو مکہ سے چند میل کے فاصلے پر ہے۔
۱۱۶۶	مَشْعَرِ الْحَرَامِ	مقام مزدلفہ، جہاں عرفات سے واپسی پر حجاج ایک رات گزارتے ہیں، یہاں ایک عالیشان مسجد بھی ہے۔
۱۱۶۷	قَضَیْتُمْ	پورا کر چکو
۱۱۶۸	مَنَاسِكَ	حج کے کام، ارکان حج (واحد: مَنْسِكٌ)
۱۱۶۹	اٰتِنَا	دے ہم کو
۱۱۷۰	قِ	بچا (وَقٰی یَقِیْ سے فعل امر)
۱۱۷۱	قِنَا	ہم کو بچا
۱۱۷۲	نَصِیْبٌ	حصّہ
۱۱۷۳	سَرِیْعٌ	جلد لینے والا

اَلنِّصْفُ

پارہ دوسرا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۷۴	تَعَجَّلَ	جلدی چلا گیا، جلدی کی۔ عُجلت سے بنا ہے
۱۱۷۵	یَوْمَیْنِ	دو دن (تثنیہ)
۱۱۷۶	تَاَخَّرَ	پیچھے رہا، مؤخر کیا
۱۱۷۷	عَجِبَ	عجیب، تعجب لگنا (ع ج ب)
۱۱۷۸	قَوْلُ	بات (جمع: اَقْوَال)
۱۱۷۹	اَلَدُّ الْخِصَامِ	سخت جھگڑالو
۱۱۸۰	تَوَلّٰی	حاکم ہوتا ہے، متولی ہوتا ہے، پیٹھ پھیرتا ہے
۱۱۸۱	سَعٰی	کوشش کرے (مصدر: سَعْیٌ)
۱۱۸۲	حَرْثُ	کھیتی
۱۱۸۳	اَلنَّسْلَ	جاندار، جانیں
۱۱۸۴	عِزَّۃُ	غلبہ، طاقت، غرور
۱۱۸۵	حَسْبُ	کافی
۱۱۸۶	مِھَادُ	بچھونا، ٹھکانا
۱۱۸۷	یَشْتَرِیْ	بیچتا ہے

سورۃ البقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۸۸	اِبْتِغَاءَ	چاہا (چاہنا، ڈھونڈنا)
۱۱۸۹	مَرْضَات	رضامندی
۱۱۹۰	دَخَلَ	داخل ہونا
۱۱۹۱	اَلسِّلْمُ	فرمانبرداری، اسلام
۱۱۹۲	کَافَّۃ	پورے پورے
۱۱۹۳	ذَلَلُ	پھسل جانا (ڈگمگا جانا)
۱۱۹۴	ظُلَلُ	سائبان، سایہ کرنیوالے
۱۱۹۵	غَمَامُ	بادل
۱۱۹۶	قُضِیَ الْاَمْرُ	پورے ہوں کام، فیصل ہو جائیں سب کام۔

ع ۲۵ ۱۴ ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۹۷	سَلْ	پوچھ
۱۱۹۸	کَمْ	کتنا، کتنی
۱۱۹۹	زُیِّنَ	زینت دی گئی (ز ی ن)
۱۲۰۰	سَخِرَ	ہنسنا، ٹھٹھا کرنا (س خ ر)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۰۱	وَاحِدَةٌ	ایک
۱۲۰۲	بَعَثَ	بھیجنا، اٹھانا
۱۲۰۳	حَسِبْتُمْ	گمان کیا تم نے
۱۲۰۴	یَحْکُمُ	فیصلہ کیا جاوے (مصدر، حُکْمٌ بمعنی فیصلہ کرنا)
۱۲۰۵	لَمَّا	ابھی نہیں
۱۲۰۶	مَثَلَ	حالت، مثال
۱۲۰۷	مَسَّ	چھونا، لگنا
۱۲۰۸	زُلْزِلُوْ	ہلا دئے گئے (مصدر: زَلْزَلَةٌ)
۱۲۰۹	مَتیٰ	کب
۱۲۱۰	نَصْرُ اللّٰهِ	مدد اللہ کی
۱۲۱۱	مَاذَا	کیا، کتنا
۱۲۱۲	اَقْرَبِیْنَ	قرابت والے
۱۲۱۳	قِتَال	لڑنا
۱۲۱۴	کُرْهٌ	ناپسند
۱۲۱۵	عَسیٰ	ممکن، شاید
۱۲۱۶	خَیْرٌ	بہتر
۱۲۱۷	شَرٌّ	بُرا

ع ۲۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۱۸	صَدٌّ	روکنا، بند کرنا
۱۲۱۹	اَکْبَرُ	زیادہ بڑا (اسم تفضیل)
۱۲۲۰	لَایَزَالُوْنَ	نہیں باز آئیں گے
۱۲۲۱	یَرُدُّوْا	پھیریں وہ (ر د د)
۱۲۲۲	اِسْتَطَاعُوْا	مقدور پاویں (مصدر: اِسْتِطَاعَةٌ)
۱۲۲۳	یَرْتَدِدْ	پھر جاوے گا (مصدر، اِرْتِدَادٌ بمعنی مرتد ہونا)
۱۲۲۴	حَبِطَ	غارت ہونا، ضائع ہونا
۱۲۲۵	هَاجَرُوْا	ہجرت کی (ھ ج ر)
۱۲۲۶	جَاهَدُوْ	جہاد کیا (ج ھ د)
۱۲۲۷	یَرْجُوْنَ	امیدوار ہیں (ر ج و)
۱۲۲۸	خَمْرٌ	شراب
۱۲۲۹	مَیْسِرٌ	جُوا
۱۲۳۰	عَفْوٌ	ضرورت سے زیادہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۳۱	تَتَفَکَّرُوْنَ	تم دھیان کرو، تفکر کرو، سمجھو
۱۲۳۲	اِصْلَاحٌ	سنوارنا، درست کرنا
۱۲۳۳	خَیْرٌ	بہتر
۱۲۳۴	تُخَالِطُوْا	ملاؤ تم، ساتھ رکھو تم (مخلوط)
۱۲۳۵	مُفْسِدٌ	خرابی کرنیوالا
۱۲۳۶	مُصْلِحٌ	سنوارنے والا، اصلاح کرنے والا
۱۲۳۷	اَعْنَتَ	مشقت میں ڈالنا
۱۲۳۸	لَاتَنْکِحُوْا	نکاح میں مت لاؤ، نکاح مت کرو
۱۲۳۹	مُشْرِکٰتٍ	مشرک عورت (واحد: مُشْرِکَۃٌ)
۱۲۴۰	اَمَۃٌ	لونڈی
۱۲۴۱	اَعْجَبَ	بھلا معلوم ہوا، عجیب، تعجب (ع ج ب)
۱۲۴۲	لَاتُنْکِحُوْا	نکاح میں نہ دو
۱۲۴۳	عَبْدٌ	غلام
۱۲۴۴	یَدْعُوْنَ	پکارتے ہیں (مصدر)
۱۲۴۵	مَغْفِرَۃٌ	بخشش
۱۲۴۶	یَتَذَکَّرُوْنَ	نصیحت حاصل کریں، تذکیر حاصل کرنا

۲۷
ع ۵
۱۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۴۷	مَحِیْضٌ	حیض
۱۲۴۸	اَذًی	تکلیف، ضرر، نجاست
۱۲۴۹	فَاعْتَزِلُوْا	پس الگ رہو (ع ز ل)
۱۲۵۰	نِسَاءٌ	عورتیں
۱۲۵۱	یَطْهُرْنَ	پاک ہو جائیں (ط ھ ر)
۱۲۵۲	تَوَّابِیْنَ	توبہ کرنے والے
۱۲۵۳	مُتَطَهِّرِیْنَ	ستھرائی کرنے والے
۱۲۵۴	حَرْثٌ	کھیتی
۱۲۵۵	اَنّٰی شِئْتُمْ	جب تم چاہو
۱۲۵۶	قَدِّمُوْا	آگے بھیجو
۱۲۵۷	مُلٰقُوْا	ملنے والے
۱۲۵۸	لَاتَجْعَلُوْا	مت بناؤ
۱۲۵۹	عُرْضَۃٌ	نشانہ، ہتھکنڈہ، آڑ
۱۲۶۰	اَیْمَانٌ	قسمیں (واحد: یَمِیْنٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۶۱	تَبَرُّوْا	نیک سلوک
۱۲۶۲	لَغْوٌ	فضول، بے کار
۱۲۶۳	حَلِيْمٌ	تحمل والا
۱۲۶۴	يُؤْلُوْنَ	قسم کھاتے ہیں (مصدر: إِيْلَاءٌ بمعنی قسم کھانا)
۱۲۶۵	تَرَبُّصُ	انتظار کرنا
۱۲۶۶	أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ	چار مہینے
۱۲۶۷	فَاءُوْا	لوٹ آویں
۱۲۶۸	عَزَمُوْا	ارادہ کیا، عزم کیا (ع ز م)
۱۲۶۹	مُطَلَّقَاتُ	طلاق دی جانیوالی عورتیں۔
۱۲۷۰	ثَلٰثَةَ	تین ۳
۱۲۷۱	قُرُوْءٍ	حیض (واحد: قُرْءٌ)
۱۲۷۲	أَرْحَامٌ	پیٹ (رَحِمٌ کی جمع)
۱۲۷۳	بُعُوْلٌ	شوہر (بَعْلٌ واحد)
۱۲۷۴	أَحَقُّ	زیادہ حقدار

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۷۵	رَدَّ	لوٹانا
۱۲۷۶	فِيْ ذَالِكَ	اس مدت میں
۱۲۷۷	رِجَال	مرد (واحد: رَجُلٌ)

ع ۲۸/۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۷۸	طَلَاقٌ	طلاق دینا
۱۲۷۹	مَرَّتَانِ	دو مرتبہ
۱۲۸۰	إِمْسَاكٌ	روکنا تھام لینا
۱۲۸۱	مَعْرُوْفٌ	بھلا اچھا، بہتر، ٹھیک
۱۲۸۲	تَسْرِيْحٌ	رخصت کرنا
۸۳	إِحْسَانٌ	اچھی طرح، احسان کے ساتھ، نیک سلوک کے ساتھ
۱۲۸۴	لَا يَحِلُّ	نہیں حلال ہے
۱۲۸۵	أَلَّا	کہ نہیں (أَنْ، لَا)
۱۲۸۶	يُقِيْمَا	قائم رکھیں گے وہ دونوں۔ (مصدر: إِقَامَةٌ)
۱۲۸۷	حُدُوْدَ اللهِ	حدیں اللہ کی
۱۲۸۸	جُنَاحٌ	گناہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۸۹	يَتَعَدَّ	حد سے گزر جائے (تَعَدّٰى، يَتَعَدّٰى)
۱۲۹۰	غَيْرَهٗ	سوائے اس کے
۱۲۹۱	يَتَرَاجَعَا	پھر آئیں، لوٹ آئیں وہ دونوں
۱۲۹۲	بَلَغْنَ	پہنچے (مؤنث)
۱۲۹۳	اَجَل	وقت، مدت
۱۲۹۴	اَمْسِكُوا	روکے رکھو، رہنے دو
۱۲۹۵	سَرِّحُوا	رخصت کر دو
۱۲۹۶	ضِرَار	ایذا دینا
۱۲۹۷	يَعِظُ	نصیحت کرتا ہے (مصدر: وَعْظٌ) (و ع ظ)

ع ۲۹/۱۴

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۹۸	لَاتَعْضُلُوا	مت روکو (ع ض ل)
۱۲۹۹	اَزْكٰى	زیادہ پاکیزہ
۱۳۰۰	اَطْهَر	بہت پاک، نہایت ستھرا
۱۳۰۱	وَالِدَات	والدات، مائیں (واحد: وَالِدَةٌ)
۱۳۰۲	يُرْضِعْنَ	دودھ پلاویں (ر ض ع)
۱۳۰۳	حَوْلَيْنِ	دو برس
۱۳۰۴	كَامِلَيْنِ	پورے مکمل دو
۱۳۰۵	الرَّضَاعَةُ	دودھ پلانا (مصدر)
۱۳۰۶	مَوْلُود	بچہ
۱۳۰۷	مَوْلُوْدٌ لَهٗ	بچہ والا، لڑکے والا
۱۳۰۸	رِزْقُ	کھانا
۱۳۰۹	كِسْوَةٌ	پہناوا
۱۳۱۰	لَاتُكَلَّفُ	نہیں تکلیف دی جاتی، مکلف نہیں بنایا گیا۔ (نہیں پابند کی جاتی)
۱۳۱۱	وُسْعَهَا	اسکی وسعت، طاقت۔
۱۳۱۲	لَاتُضَآرَّ	نہ ضرر پہنچایا جائے
۱۳۱۳	وَالِدَةٌ	ماں
۱۳۱۴	وَلَدٌ	لڑکا
۱۳۱۵	مِثْلُ ذٰلِكَ	اسی طرح

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۱۶۔	فِصَالًا	دودھ چھڑانا
۱۳۱۷۔	تَشَاوُرٌ	مشورہ
۱۳۱۸۔	تَسْتَرْضِعُوْا	دودھ پلواؤ تم، رضاعت
۱۳۱۹۔	سَلَّمْتُمْ	پورا دے چکو تم
۱۳۲۰۔	يُتَوَفَّوْنَ	وفات پاتے ہیں
۱۳۲۱۔	يَذَرُوْنَ	چھوڑ جاتے ہیں
۱۳۲۲۔	اَرْبَعَةَ	چار ۴
۱۳۲۳۔	عَشْرَ	دس ۱۰
۱۳۲۴۔	عَرَّضْتُمْ	تم نے اشارے میں کہا، پیش کیا
۱۳۲۵۔	خِطْبَةِ النِّسَاءِ	منگنی عورتوں کی، بات چیت
۱۳۲۶۔	اَكْنَنْتُمْ	چھپاؤ تم
۱۳۲۷۔	سِرٌّ	چھپا، پوشیدہ (راز)
۱۳۲۸۔	عَزْمٌ	ارادہ کرنا، عزم کرنا
۱۳۲۹۔	عُقْدَةُ النِّكَاحِ	گرہ باندھنا نکاح کی، پکی کرنا
۱۳۳۰۔	حَذَرَ	ڈرنا، بچنا، خبردار رہنا
		ع ۱۴
۱۳۳۱۔	مَسٌّ	چھونا، ہاتھ لگانا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۳۲۔	فَرِيْضَةً	مقرر کرنا
۱۳۳۳۔	مُوْسِعٌ	وسعت والا
۱۳۳۴۔	مُقْتِرٌ	تنگدست
۱۳۳۵۔	نِصْفٌ	آدھا
۱۳۳۶۔	عَفْوٌ	درگذر کرنا
۱۳۳۷۔	اَقْرَبُ	زیادہ قریب ہے
۱۳۳۸۔	تَقْوٰی	پرہیزگاری
۱۳۳۹۔	لَا تَنْسَوُا	مت بھولو (ن س ی)
۱۳۴۰۔	فَضْلٌ	بھلائی
۱۳۴۱۔	حَافِظُوْا	حفاظت رکھو (ح ف ظ)
۱۳۴۲۔	صَلَوٰت	نمازیں (واحد: صَلٰوةٌ)
۱۳۴۳۔	صَلٰوةُ الْوُسْطٰى	بیچ کی نماز
۱۳۴۴۔	قُوْمُوْا	کھڑے ہو جاؤ
۱۳۴۵۔	قَانِتِيْنَ	باادب
۱۳۴۶۔	رِجَالًا	پیادہ، پیدل
۱۳۴۷۔	رُكْبَانًا	سوار
۱۳۴۸۔	مَتَاعًا	فائدہ، سامان
۱۳۴۹۔	اَلْحَوْلُ	ایک سال

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۵۰	غَیْرَ اِخْرَاجٍ	نہ نکالا جائے، بے نکالے (خ ر ج)
	ع ۳۱ / ۱۵	
۱۳۵۱	اَلَمْ تَرَ	کیا نہیں دیکھا تونے
۱۳۵۲	اُلُوْفٌ	ہزاروں (اَلْفٌ واحد ہے)
۱۳۵۳	حَذَرَ الْمَوْتِ	ڈر موت کا
۱۳۵۴	مُوْتُوْا	مر جاؤ (م و ت)
۱۳۵۵	مَنْ ذَا الَّذِیْ	کون شخص ہے جو
۱۳۵۶	یُقْرِضُ	قرض دے گا
۱۳۵۷	اَضْعَافًا	دُگنا (واحد: ضِعْفٌ)
۱۳۵۸	کَثِیْرَۃٌ	بہت
۱۳۵۹	قَبْض	تنگی کرنا، کمی کرتا
۱۳۶۰	بَسْط	کشادہ کرنا، پھیلانا
۱۳۶۱	مَلَأٌ	سردار
۱۳۶۲	اِبْعَثْ	مقرر کر، کھڑا کر
۱۳۶۳	مَلِکًا	بادشاہ
۱۳۶۴	ھَلْ	کیا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۶۵	عَسَیْتُمْ	تم نزدیک ہو
۱۳۶۶	اِنْ	اگر
۱۳۶۷	اَلَّا	کہ نہیں (اَنْ لَا کا مرکب ہے)
۱۳۶۸	وَمَا لَنَا	کیوں نہیں ہم کو
۱۳۶۹	قَدْ	تحقیق
۱۳۷۰	اُخْرِجْنَا	نکالے گئے ہم
۱۳۷۱	اَبْنَآءِ	بیٹے
۱۳۷۲	تَوَلَّوْا	پھر گئے وہ
۱۳۷۳	بَعَثَ	مقرر کیا
۱۳۷۴	طَالُوْتَ	ایک مومن سردار کا نام جو حضرت داؤد اور شموئیل کے زمانے میں گزرا ہے، باوجود غریب ہونے کے اللہ تعالیٰ نے انھیں تدبیر، علم اور جسمانی طاقت اور فن جنگ سے نوازا تھا، اسی لئے انھیں بنی اسرائیل کا سردار کا مقرر کیا گیا۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۷۵	أَنّٰى	کہاں، کس طرح
۱۳۷۶	يَكُوْنُ	ہوگا
۱۳۷۷	يُؤْتَ	دیا گیا
۱۳۷۸	سَعَةً	کشادگی، وسعت
۱۳۷۹	اِصْطَفٰى	پسند کیا، منتخب کیا
۱۳۸۰	زَادَ	زیادہ کیا
۱۳۸۱	بَسْطَةً	پھیلاؤ، کشادگی
۱۳۸۲	تَابُوْتُ	ایک صندوق جس میں حضرت موسیٰ کا عصا اور عمامہ اور توریت کی تختیاں تھیں۔
۱۳۸۳	سَكِيْنَةٌ	تسکین، آرام
۱۳۸۴	بَقِيَّةٌ	باقی
۱۳۸۵	تَرَكَ	چھوڑا
۱۳۸۶	تَحْمِلُ	اٹھائے ہوئے
۱۳۸۷	مَلٰٓئِكَةُ	فرشتے

ع ۳۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۸۸	فَصَلَ	چلا، جدا ہوا، باہر ہوا
۱۳۸۹	جُنُوْدُ	لشکر
۱۳۹۰	مُبْتَلِيْكُمْ	آزمانے والا ہے تم کو
۱۳۹۱	مُبْتَلِيْ	آزمانے والا
۱۳۹۲	نَهَرٌ	ندی، نہر (جمع: أَنْهَارٌ)
۱۳۹۳	شَرِبَ	پینا
۱۳۹۴	لَيْسَ	نہیں ہے
۱۳۹۵	طَعْمٌ	چکھنا، کھانا
۱۳۹۶	غُرْفَةٌ	چلو بھر
۱۳۹۷	يَدٌ	ہاتھ (جمع: أَيْدِيْ)
۱۳۹۸	شَرِبُوْا	پیا انھوں نے
۱۳۹۹	جَاوَزَ	پار اترا
۱۴۰۰	جَالُوْتُ	ایک ظالم اور مشرک بادشاہ، جسکو حضرت داؤد نے قتل کیا۔
۱۴۰۱	أَنَّهُمْ	کہ وہ
۱۴۰۲	مُلٰقُوْا	ملنے والے
۱۴۰۳	كَمْ	کتنے
۱۴۰۴	قَلِيْلَةٌ	تھوڑے، تھوڑی
۱۴۰۵	غَلَبَ	غالب آنا
۱۴۰۶	فِئَةٌ	ٹولی، گروہ،

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۰۷	بَرَزُوْا	ظاہر ہوئے، نکلے کھلم کھلا مقابلے کیلئے
۱۴۰۸	اَفْرِغْ	ڈال دے (ف ر غ)
۱۴۰۹	ثَبِّتْ	ثابت رکھ (ث ب ت)
۱۴۱۰	اَقْدَامٌ	قدم (واحد: قَدَمٌ)
۱۴۱۱	نَصَرَ	مدد دینا
۱۴۱۲	هَزَمَ	شکست دینا
۱۴۱۳	دَفَعَ	دفع کرنا، ٹالنا، دور کرنا، ہٹانا
۱۴۱۴	فَسَدَتْ	فساد سے بھر جاتی ہے
۱۴۱۵	اَرْضٌ	زمین
۱۴۱۶	ذُوْفَضْلٍ	فضل والا، صاحب فضل
۱۴۱۷	تِلْكَ	یہ (اصل معنیٰ: وہ)
۱۴۱۸	اِنَّكَ	بے شک تو
۱۴۱۹	لَمِنْ	البتہ سے
۱۴۲۰	مُرْسَلِيْنَ	رسول (واحد: مُرْسَلٌ)

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۲۱	رُسُلُ	رسول کی جمع
۱۴۲۲	كَلَّمَ	کلام کیا
۱۴۲۳	اَيَّدْنَاهُ	تائید کی ہم نے اسکی
۱۴۲۴	رُوْحُ الْقُدُسِ	روح پاک یعنی حضرت جبرئیل علیہ السلام
۱۴۲۵	اِقْتَتَلَ	لڑنا، جھگڑنا
۱۴۲۶	يَفْعَلُ	کرتا ہے
۱۴۲۷	يُرِيْدُ	ارادہ کرتا ہے، چاہتا ہے (مصدر: اِرَادَةٌ)

ع ۳۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۲۸	اَنْفِقُوْا	خرچ کرو
۱۴۲۹	بَيْعٌ	بیچنا، تجارت
۱۴۳۰	خُلَّةٌ	دوستی
۱۴۳۱	شَفَاعَةٌ	شفاعت، شفارش
۱۴۳۲	اَلْحَيُّ	زندہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۳۳	قَیُّوْمٌ	قائم، ہمیشہ رہنے والا، بذات خود قائم
۱۴۳۴	سِنَةٌ	اونگھ
۱۴۳۵	نَوْمٌ	نیند
۱۴۳۶	مَنْ ذَا	کون ہے
۱۴۳۷	اَلَّذِیْ	جو شخص (اسم موصول)
۱۴۳۸	اِذْنٌ	اجازت، حکم
۱۴۳۹	بَیْنَ	درمیان
۱۴۴۰	بَیْنَ اَیْدِیْهِمْ	درمیان، آگے انکے
۱۴۴۱	لَا یُحِیْطُوْنَ	نہیں گھیر سکتے (مصدر: اِحَاطَةٌ)
۱۴۴۲	کُرْسِیٌّ	کرسی
۱۴۴۳	اَوْدٌ	تھکانا
۱۴۴۴	لَا یَؤُدُ	نہیں تھکا سکے
۱۴۴۵	عَلِیٌّ	بلند، اعلیٰ
۱۴۴۶	اِکْرَاهٌ	زبردستی
۱۴۴۷	اَلدِّیْنُ	دینِ اسلام
۱۴۴۸	تَبَیَّنَ	ظاہر ہوگئی، ممتاز ہوگئی
۱۴۴۹	غَیٌّ	سرکشی، بغاوت، نافرمانی

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۵۰	طَاغُوْت	سرکش، ہر وہ چیز جو خدا کے مقابل ہو
۱۴۵۱	اِسْتَمْسَكَ	پکڑ رکھا
۱۴۵۲	عُرْوَةٌ	کڑا، دستہ
۱۴۵۳	وُثْقیٰ	مضبوط، بہت مضبوط
۱۴۵۴	لَا انْفِصَامَ	نہیں ٹوٹنا
۱۴۵۵	وَلِیٌّ	دوست (جمع: اَوْلِیَاءُ)
۱۴۵۶	ظُلُمَات	اندھیاری
۱۴۵۷	نُوْرٌ	روشنی

ع ۳۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۵۸	حَآجَّ	حجت کی، جھگڑا کیا
۱۴۵۹	یُحْیِیْ	زندہ کرتا ہے
۱۴۶۰	یُمِیْتُ	مارتا ہے
۱۴۶۱	اَنَا	میں
۱۴۶۲	شَمْسٌ	سورج
۱۴۶۳	بُهِتَ	مبہوت ہوگیا، بھونچکا رہ گیا
۱۴۶۴	اَوْ	یا
۱۴۶۵	كَ	مانند، کیطرح

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۶۶	مَرَّ	گذرتا (مصدر: مُرُوْرٌ)
۱۴۶۷	قَرْيَةٌ	بستی، گاؤں (جمع: قُرٰی)
۱۴۶۸	هِيَ	وہ، یہ
۱۴۶۹	خَاوِيَةٌ	گری ہوئی
۱۴۷۰	عُرُوْشٌ	چھتریاں، چھتیں
۱۴۷۱	هٰذِهٖ	اس کو
۱۴۷۲	أَمَاتَ	موت دی
۱۴۷۳	مِائَةٌ	ایک سَو
۱۴۷۴	عَامٌ	برس
۱۴۷۵	لَبِثْتَ	رہا تو
۱۴۷۶	طَعَامٌ	کھانا، کھانے کی چیز
۱۴۷۷	شَرَابٌ	پینا یا پینے کی چیز
۱۴۷۸	لَمْ يَتَسَنَّهْ	نہیں سڑا
۱۴۷۹	أُنْظُرْ	دیکھ
۱۴۸۰	حِمَار	گدھا
۱۴۸۱	عِظَام	ہڈیاں
۱۴۸۲	كَيْفَ	کیسے
۱۴۸۳	نُنْشِزُ	ہم چڑھاتے ہیں (ن ش ز)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۸۴	نَكْسُوْا	ہم پہناتے ہیں
۱۴۸۵	لَحْمًا	گوشت
۱۴۸۶	أَرِنِيْ	دکھا مجھے
۱۴۸۷	أَوَلَمْ	کیا نہیں
۱۴۸۸	يَطْمَئِنَّ	اطمینان پکڑے
۱۴۸۹	قَلْبِيْ	میرا دل (قَلْبٌ: واحد، قُلُوْبٌ: جمع)
۱۴۹۰	خُذْ	لے، پکڑ لے
۱۴۹۱	أَرْبَعَةً	چار
۱۴۹۲	طَيْر	پرند، اڑتا جانور (جمع: طُيُوْرٌ)
۱۴۹۳	صُرْ	مانوس کر، پال لے، صورت پہچان لے۔
۱۴۹۴	جَبَل	پہاڑ (جمع: جِبَالٌ)
۱۴۹۵	جُزْءٌ	حصہ، ٹکڑا
۱۴۹۶	سَعْيًا	دوڑ کر
		ع ۳۵
۱۴۹۷	حَبَّةٌ	دانہ
[illegible]	أَنْبَتَتْ	[illegible]

نمبر شمار	عربی	اردو
		(مصدر: اِنْبَاتٌ اُگانا)
۱۴۹۹	سَبْعَ	سات
۱۵۰۰	سَنَابِلَ	بالیاں (سُنْبُلَۃٌ واحد بالی)
۱۵۰۱	یُضَاعِفُ	بڑھاتا ہے (مصدر: مُضَاعَفَۃٌ)
۱۵۰۲	یُنْفِقُوْنَ	خرچ کرتے ہیں (مصدر: اِنْفَاقٌ)
۱۵۰۳	اَمْوَال	مال (جمع)
۱۵۰۴	لَایُتْبِعُوْنَ	نہیں پیچھے لاتے (اِتْبَاعٌ۔ پیچھے لانا)
۱۵۰۵	مَنًّا	احسان
۱۵۰۶	اَذًی	ستانا، تکلیف، اذیت۔
۱۵۰۷	قَوْلٌ مَعْرُوْفٌ	بات معقول
۱۵۰۸	مَغْفِرَۃٌ	درگذر
۱۵۰۹	صَدَقَۃٌ	خیرات
۱۵۱۰	غَنِیٌّ	غنی
۱۵۱۱	حَلِیْمٌ	تحمل والا
۱۵۱۲	لَاتُبْطِلُوْا	مت باطل کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۱۳	کَالَّذِیْ	مانند اس شخص کے
۱۵۱۴	رِئَاءَ	دکھلانا، ریاکرنا
۱۵۱۵	صَفْوَانٌ	صاف چکنا پتھر
۱۵۱۶	تُرَابٌ	مٹی
۱۵۱۷	اَصَابَ	پڑی، برسی
۱۵۱۸	وَابِلٌ	بارش زور کی
۱۵۱۹	صَلْدًا	چکنا صاف، سخت
۱۵۲۰	لَایَقْدِرُوْنَ	اختیار نہیں رکھتے یا ان کے ہاتھ نہیں لگی
۱۵۲۱	اِبْتِغَاءٌ	چاہنا، ڈھونڈنا، تلاش کرنا
۱۵۲۲	مَرْضَاتِ اللہِ	رضامندی، خوشی اللہ کی
۱۵۲۳	تَثْبِیْتًا	جمانا مضبوط، ثابت
۱۵۲۴	جَنَّۃٌ	باغ (جمع: جَنَّاتٌ)
۱۵۲۵	رَبْوَۃٌ	بلندی، بلند جگہ
۱۵۲۶	اُکُلٌ	میوہ، پھل
۱۵۲۷	ضِعْفَیْنِ	دوگنا
۱۵۲۸	طَلٌّ	شبنم، پھوار

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۲۹	وَدَّ	چاہنا
۱۵۳۰	أَحَدُكُم	کوئی تمہارا، کوئی تم میں
۱۵۳۱	نَخِيلٌ	کھجور
۱۵۳۲	أَعْنَابٌ	انگور (واحد: عِنَبٌ)
۱۵۳۳	كِبَرٌ	بڑھاپا
۱۵۳۴	ذُرِّيَّةٌ	اولاد
۱۵۳۵	ضُعَفَآءُ	ضعیف، کمزور (جمع ہے ضَعِيفٌ کی)
۱۵۳۶	إِعْصَارٌ	بگولہ
۱۵۳۷	إِحْتَرَقَتْ	جل اٹھا، جل گیا (ح ر ق)
۱۵۳۸	تَتَفَكَّرُونَ	تفکر کرو تم ع ۳۶
۱۵۳۹	طَيِّبٰتِ	پاک چیزیں
۱۵۴۰	لَاتَيَمَّمُوا	مت نیت کرو، مت قصد کرو
۱۵۴۱	خَبِيْث	ناپاک، سڑی، گندی
۱۵۴۲	لَسْتُمْ	نہیں ہو تم
۱۵۴۳	اٰخِذِيْ	لینے والے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۴۴	تُغْمِضُوا	آنکھ موند لو
۱۵۴۵	غَمْض	آنکھ موند لینا، چشم پوشی کرنا
۱۵۴۶	حَمِيْدٌ	خوبیوں والا
۱۵۴۷	فَقْرٌ	تنگی
۱۵۴۸	فَحْشَاءُ	بے حیائی
۱۵۴۹	يُؤْتِيْ	دیتا ہے
۱۵۵۰	حِكْمَةٌ	سمجھ
۱۵۵۱	يَذَّكَّرُ	نصیحت قبول کرتا ہے
۱۵۵۲	نَفَقَةٌ	خیرات، راہ خدا میں خرچ کرنا
۱۵۵۳	نَذَرْتُمْ	نذر مانی تم نے یا منت مانی
۱۵۵۴	إِنْ	اگر
۱۵۵۵	تُبْدُوْا	ظاہر کرو (ب د و)
۱۵۵۶	نِعِمَّا	اچھا
۱۵۵۷	فُقَرَاءُ	حاجت مند
۱۵۵۸	يُكَفِّرُ	دور کردے گا
۱۵۵۹	سَيِّئَاتٌ	برائیاں (سَيِّئَةٌ: برائی)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۶۰	لَیْسَ	نہیں ہے
۱۵۶۱	لٰکِنْ	لیکن
۱۵۶۲	وَجْہُ اللّٰہِ	رضامندی اللہ کی
۱۵۶۳	یُوَفَّ	پورا دیا جائے گا
۱۵۶۴	اُحْصِرُوْا	روک لئے گئے، بند کئے گئے (ح ص ر)
۱۵۶۵	ضَرْبًا	چلنا
۱۵۶۶	یَحْسَبُ	گمان کرتا ہے (ح س ب)
۱۵۶۷	اَغْنِیَاءَ	دولت مند (واحد: غَنِیٌّ)
۱۵۶۸	تَعَفُّفُ	بے سوالی، سوال سے بچنا، خودداری
۱۵۶۹	تَعْرِفُ	پہچانتا ہے (ع ر ف)
۱۵۷۰	سِیْمَا	علامت، نشانی
۱۵۷۱	اِلْحَافًا	لپٹ کر

الرُّبُعُ

ع ۳۷/۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۷۲	سِرًّا	چھپے
۱۵۷۳	عَلَانِیَۃً	ظاہر، علانیہ
۱۵۷۴	اَلرِّبٰوا	سود
۱۵۷۵	لَا یَقُوْمُوْنَ	نہیں کھڑے ہونگے
۱۵۷۶	کَمَا	جیسے
۱۵۷۷	یَتَخَبَّطُ	باؤلا کر دیا، خبطی کر دیا
۱۵۷۸	مَسَّ	چھونا، لپٹ جانا
۱۵۷۹	بَیْعٌ	لین دین، تجارت
۱۵۸۰	جَاءَ	آیا
۱۵۸۱	مَوْعِظَۃٌ	نصیحت
۱۵۸۲	اِنْتَھٰی	باز رہا
۱۵۸۳	سَلَفَ	پہلے ہو چکا، ہو گزرا
۱۵۸۴	عَادَ	پھر کرنا (مصدر: عَوْدٌ)
۱۵۸۵	مَحَقَ	مٹانا
۱۵۸۶	یُرْبِیْ	بڑھاتا ہے
۱۵۸۷	کَفَّارٌ	ناشکرا، کفر کرنیوالا (واحد: کَافِرٌ)
۱۵۸۸	اَثِیْمٌ	گنہ گار

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۸۹	ذَرُوْا	چھوڑ دو
۱۵۹۰	بَقِیَ	باقی رہا ہو
۱۵۹۱	مُؤْمِنِیْنَ	ایمان لانیوالے
۱۵۹۲	فَأْذَنُوْا	پس خبردار ہو جاؤ، اعلان سُن لو (اذن)
۱۵۹۳	حَرْبٌ	لڑائی
۱۵۹۴	اِنْ	اگر اِنْ کے بعد اگر اِلّا کا لفظ آئے تو معنی نہیں کے ہونگے جیسا کہ لفظ نمبر ۵۶۲ پہلے پارہ میں وَاِنْ هُمْ اِلَّا یَظُنُّوْنَ
		رکوع ۹ سورۃ بقرہ
۱۵۹۵	تُبْتُمْ	توبہ کرو تم
۱۵۹۶	رُؤُسُ	اصل
۱۵۹۷	ذُوْ	والا
۱۵۹۸	عُسْرَةٌ	تنگی
۱۵۹۹	نَظِرَةٌ	مہلت، انتظار
۱۶۰۰	مَیْسَرَةٌ	فراغت، آسانی
۱۶۰۱	اَنْ	کہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۰۲	تَصَدَّقُوْا	تم صدقہ کرو
۱۶۰۳	تُرْجَعُوْنَ	تم لوٹائے جاؤ گے
۱۶۰۴	تُوَفّٰی	پورا دیا جائے گا
		ع ۳۸
۱۶۰۵	تَدَایَنَ	قرض کا معاملہ کرنا
۱۶۰۶	دَیْنٌ	قرض، ادھار
۱۶۰۷	اَجَلٌ مُّسَمًّى	وقت مقرر
۱۶۰۸	وَلْیَكْتُبْ	اور چاہیئے کہ لکھے
۱۶۰۹	كَاتِبٌ	لکھنے والا
۱۶۱۰	عَدْلٌ	انصاف
۱۶۱۱	لَا یَاْبَ	انکار نہ کرے
۱۶۱۲	یُمْلِلَ	لکھا دے، املا کرا دے
۱۶۱۳	یَبْخَسْ	کم کرنا
۱۶۱۴	سَفِیْهًا	بے وقوف
۱۶۱۵	ضَعِیْفًا	ناتواں، کمزور، ضعیف
۱۶۱۶	وَلِیٌّ	وارث، والی
۱۶۱۷	اِسْتَشْهِدُوْا	شاہد کر لو، گواہ کر لو
۱۶۱۸	شَهِیْدَیْنِ	دو گواہ (تثنیہ)
۱۶۱۹	رِجَالٌ	مرد (واحد: رَجُلٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۲۰.	اِمْرَأَتَیْنِ	دو عورتیں
۱۶۲۱.	تَرْضَوْنَ	تم پسند کرتے ہو
۱۶۲۲.	شُھَدَاءِ	گواہ
۱۶۲۳.	تَضِلَّ	بھول جائے
۱۶۲۴.	اِحْدٰھُمَا	ایک ان دونوں میں سے
۱۶۲۵.	تُذَکِّرَ	یاد دلائے
۱۶۲۶.	اُخْرٰی	دوسری
۱۶۲۷.	اِذَا مَا دُعُوْا	جب پکارے جائیں، بلائے جائیں
۱۶۲۸.	لَا تَسْئَمُوْا	مت کاہلی کرو
۱۶۲۹.	سَأَمٌ	سستی کرنا، کاہلی کرنا، اکتانا
۱۶۳۰.	صَغِیْرًا	چھوٹا
۱۶۳۱.	کَبِیْرًا	بڑا
۱۶۳۲.	اَقْسَطُ	بہت انصاف، اچھا انصاف
۱۶۳۳.	اَقْوَمُ	بہت درست، بہت سیدھا
۱۶۳۴.	شَھَادَۃٌ	گواہی
۱۶۳۵.	اَدْنٰی	بہت نزدیک

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۳۶.	لَا تَرْتَابُوْا	نہ شک کرو (ر ی ب: شک)
۱۶۳۷.	حَاضِرَۃٌ	ہاتھوں ہاتھ، حاضر میں
۱۶۳۸.	تُدِیْرُوْنَ	تم پھیر بدل کرتے ہو (د و ر)
۱۶۳۹.	لَا یُضَارَّ	نہ ضرر پہنچایا جائے (ض ر ر)
۱۶۴۰.	فُسُوْقٌ	گنہ گاری
۱۶۴۱.	یُعَلِّمُ	سکھاتا ہے
۱۶۴۲.	رِھٰنٌ	گروی رکھنا، رہن رکھنا
۱۶۴۳.	مَقْبُوْضَۃٌ	قبضہ میں دی ہوئی
۱۶۴۴.	اَمِنَ	اعتبار کرنا، امین جاننا
۱۶۴۵.	یُؤَدِّ	ادا کرے
۱۶۴۶.	اٰثِمٌ	گنہ گار

۳۹ ع ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۴۷.	تُبْدُوْا	تم ظاہر کرو
۱۶۴۸.	یُحَاسِبْ	محاسبہ کرے گا (ح س ب)
۱۶۴۹.	سَمِعْنَا	سنا ہم نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۵۰	اَطَعۡنَا	مانا ہم نے
۱۶۵۱	غُفۡرَانَكَ	تیری مغفرت درکار ہے
۱۶۵۲	مَصِيۡرُ	لوٹنا
۱۶۵۳	لَا يُكَلِّفُ	نہیں تکلیف دیتا (ك ل ف)
۱۶۵۴	نَسِيۡنَا	ہم بھول گئے
۱۶۵۵	اَخۡطَاۡنَا	ہم سے چوک ہوجائے
۱۶۵۶	وَاعۡفُ	اور درگذر کر
۱۶۵۷	مَوۡلٰنَا	دوست ہمارا

ع ۸

سورۃ آل عمران (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۵۸	نَزَّلَ	اتارا
۱۶۵۹	مُصَدِّقًا	تصدیق کرنیوالی
۱۶۶۰	بَيۡنَ يَدَيۡهِ	اس کے پہلے
۱۶۶۱	ذُوانۡتِقَامٍ	انتقام لینے والا
۱۶۶۲	لَا يَخۡفٰى	نہیں چھپی
۱۶۶۳	يُصَوِّرُ	صورت بناتا ہے، تصویر (ص و ر)
۱۶۶۴	اَرۡحَامُ	پیٹ کا وہ حصہ، جہاں بچہ شکم مادر میں رہتا ہے
۱۶۶۵	كَيۡفَ	جیسے، کیسے بھی
۱۶۶۶	مُحۡكَمٰتٌ	صاف معنیٰ، محکم، پکی، مضبوط
۱۶۶۷	اُمُّ الۡكِتٰبِ	جڑ کتاب کی مراد اصل کتاب
۱۶۶۸	اُخَرُ	دوسری
۱۶۶۹	مُتَشٰبِهٰتٌ	ملتی جلتی کسی ان دیکھی چیز کو کم علم شخص کو سمجھانے کے لئے اسکی سمجھ میں آنیوالے اور مشاہدہ کے الفاظ کو استعمال کر کے ایسی بات سمجھانا جو اس نے نہ دیکھی ہو، یا مثال کے ذریعہ سے پوشیدہ اور غیبی چیزوں کے

مفہوم کو قریب لیجانے کے لئے ایسے الفاظ جو باہم ملتے جلتے ہوں استعمال کرکے سمجھانا۔ ایسی آیات جو متشابہات ہوں ان کا حقیقی مفہوم تو اللہ تعالیٰ ہی جانتا ہے۔ ہاں انسان کو اس کا ہلکا سا تصور دلانے کے لئے اور مفہوم کے قریب لیجانے کے لئے ان آیات سے مدد ملتی ہے۔ باقی تاویل کے لئے، دوڑ دھوپ کرنے کیلئے خود ان مقامات پر منع کردیا گیا ہے۔ مثال کے طور پر کرسی کا لفظ اللہ تعالیٰ کے بے پناہ اقتدار اور قدرت کے اندازے کے قریب لیجانے کیلئے استعمال فرمایا گیا ہے۔ اب یہ آیات ہم محدود معنیٰ میں نہیں لے سکتے۔ یعنی ہمارے تصور میں کرسی کا ایک امکانی خاکہ اور تصور جو ہے، وہ نہیں لیں گے۔ بلکہ حقیقت سے قریب ہونے کے لئے اس طاقت کا ایک تصور پاسکیں گے، جو ناقص ضرور

نمبر شمار	عربی	اردو
		ہوگا، لیکن حقیقت سے قرب حاصل کرنیکا ذریعہ بن جائیگا اسی طرح لفظ: شَدِیْدُ الْعِقَاب حَیٌّ قَیُّوْمٌ۔ بَلْ یَدٰہُ مَبْسُوْطَتَانِ یَوْمَ یُکْشَفُ عَنْ سَاقٍ وغیرہ
۱۶۷۰	زَیْغٌ	ٹیڑھاپن
۱۶۷۱	اِبْتِغَاء	چاہنا، ڈھونڈنا
۱۶۷۲	فِتْنَةٌ	فتنہ
۱۶۷۳	تَاوِیْلٌ	خلاصہ کرنا، تعبیر کرنا، نتیجہ نکالنا
۱۶۷۴	رَاسِخُوْنَ	مضبوط
۱۶۷۵	لَا تُزِغْ	مت ٹیڑھا کرنا (ز ی غ)
۱۶۷۶	هَبْ	دے، عنایت کر
۱۶۷۷	مِنْ لَّدُنْكَ	تیرے پاس سے
۱۶۷۸	وَهَّابُ	دینے والا، عنایت کرنیوالا
۱۶۷۹	جَامِعٌ	اکٹھا کرنے والا، جمع کرنے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۸۰	مِیْعَادُ	وعدہ
		ع ۹
۱۶۸۱	وَقُوْدُ	ایندھن
۱۶۸۲	كَ	مثل، جیسے کہ
۱۶۸۳	دَاْبُ	عادت، دستور، طریقہ
۱۶۸۴	ذُنُوْبُ	گناہ (واحد: ذَنْبُ)
۱۶۸۵	شَدِیْدُ	سخت
۱۶۸۶	عِقَابُ	عذاب کرنیوالا
۱۶۸۷	تُغْلَبُوْنَ	تم مغلوب کئے جاؤگے
۱۶۸۸	مِهَادُ	ٹھکانا، بچھونا
۱۶۸۹	فِئَتَیْنِ	دو جماعتیں (فِئَةُ ایک گروہ، ٹولی)
۱۶۹۰	اِلْتَقَتَا	ملے وہ دونوں (ل ق ی)
۱۶۹۱	تُقَاتِلُ	لڑائی کرتی تھی (ق ت ل)
۱۶۹۲	اُخْرٰى	دوسری
۱۶۹۳	كَافِرَةٌ	کافرہ
۱۶۹۴	يَرَوْنَ	دیکھتے تھے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۹۵	مِثْلَيْهِمْ	دو برابر، دوگنی اپنی سے
۱۶۹۶	رَأْیُ	دیکھنا
۱۶۹۷	عَيْنُ	آنکھ، نظر
۱۶۹۸	يُؤَيِّدُ	تائید کرتا ہے
۱۶۹۹	نَصْرُ	مدد
۱۷۰۰	عِبْرَةٌ	نصیحت، عبرت
۱۷۰۱	اُولِی	والے
۱۷۰۲	اَبْصَارُ	آنکھ (جمع)
۱۷۰۳	زُيِّنَ	زینت دی گئی
۱۷۰۴	حُبُّ	محبت
۱۷۰۵	شَهَوَاتُ	خواہش (واحد: شَهْوَةٌ)
۱۷۰۶	نِسَاءُ	عورتیں
۱۷۰۷	بَنِيْنَ	بیٹے
۱۷۰۸	قَنَاطِيْر	خزانے
۱۷۰۹	مُقَنْطَرَةٌ	ڈھیر لگے ہوئے
۱۷۱۰	ذَهَبُ	سونا
۱۷۱۱	فِضَّةٌ	چاندی
۱۷۱۲	خَيْلُ	گھوڑے
۱۷۱۳	مُسَوَّمَةٌ	نشان لگے ہوئے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۱۴	اَنۡعَامٌ	مویشی، چوپائے
۱۷۱۵	حَرۡثٌ	کھیتی
۱۷۱۶	حُسۡنُ الۡمَاٰبِ	اچھا ٹھکانہ، اچھی جگہ
۱۷۱۷	اَزۡوَاج	جوڑے، بیویاں
۱۷۱۸	مُطَهَّرَةٌ	پاک صاف، ستھری
۱۷۱۹	رِضۡوَانٌ	رضامندی
۱۷۲۰	بَصِيۡرٌ	دیکھنے والا (مصدر: بصارۃ)
۱۷۲۱	عِبَادٌ	بندے
۱۷۲۲	قِنَا	بچا ہم کو (قِ بچا، نَا ہم کو)
۱۷۲۳	صٰدِقِيۡنَ	سچے
۱۷۲۴	قٰنِتِيۡنَ	فرمانبرداری کرنیوالے
۱۷۲۵	قَانِتٌ	فرمانبردار
۱۷۲۶	مُنۡفِقِيۡنَ	خرچ کرنیوالے
۱۷۲۷	مُسۡتَغۡفِرِيۡنَ	بخشش مانگنے والے، مغفرت چاہنے والے
۱۷۲۸	اَسۡحَار	رات کی آخری گھڑیاں، رات کا پچھلا حصہ
۱۷۲۹	شَهِدَ	گواہی دی
۱۷۳۰	اَنَّهٗ	کہ وہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۳۱	اُولُوا الۡعِلۡمِ	علم والے
۱۷۳۲	قَآئِمٌ	قائم
۱۷۳۳	قِسۡطٌ	انصاف
۱۷۳۴	عَزِيۡزٌ	غالب
۱۷۳۵	حَكِيۡمٌ	حکمت والا
۱۷۳۶	سَرِيۡعُ الۡحِسَابِ	جلد حساب لینے والا
۱۷۳۷	اَسۡلَمۡتُ	میں تابع فرمان ہوگیا
۱۷۳۸	وَجۡهِيَ	رُخ میرا
۱۷۳۹	مَنِ اتَّبَعَنِ	جس نے اتباع کی میری (اصل میں آخری حرف نِیۡ ہے یعنی میری، لیکن عبارت میں صرف نِ مجھے اور میرا کی ترجمانی کرتا ہے۔
۱۷۴۰	تَوَلَّوۡا	پھر گئے وہ
۱۷۴۱	بَلٰغ	پہنچا دینا
		ع ۱۱ ۲
۱۷۴۲	يَاۡمُرُوۡنَ	حکم کرتے ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۴۳	حَبِطَتْ	غارت ہوگئے (ح ب ط)
۱۶۴۴	غَرَّ	فریب دیا، دھوکہ دیا
۱۶۴۵	مَا یَفْتَرُوْنَ	جھوٹ بناتے تھے جو کچھ۔
۱۶۴۶	کَیْفَ	کیسے، کس طرح
۱۶۴۷	وُفِّیَتْ	پورا دیا جائے گا
۱۶۴۸	اَللّٰهُمَّ	یا اللہ
۱۶۴۹	مَالِكَ	مالک
۱۶۵۰	مُلْكُ	سلطنت، ملک
۱۶۵۱	تَشَآءُ	تو چاہتا ہے
۱۶۵۲	تَنْزِعُ	تو چھین لیتا ہے (ن ز ع)
۱۶۵۳	تُذِلُّ	تو ذلیل کرتا ہے
۱۶۵۴	یَدٌ	ہاتھ
۱۶۵۵	اِنَّكَ	بے شک تو
۱۶۵۶	تُوْلِجُ	تو داخل کرتا ہے (و ل ج)
۱۶۵۷	لَیْلٌ	رات
۱۶۵۸	نَهَارٌ	دن
۱۶۵۹	اَوْلِیَآءُ	دوست

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۶۰	دُوْنَ	سوا
۱۶۶۱	فِیْ شَیْءٍ	کسی معاملہ میں، کسی شئ میں
۱۶۶۲	تُقٰـةً	بچاؤ کرنا
۱۶۶۳	یُحَذِّرُ	ڈراتا ہے (حذر)
۱۶۶۴	نَفْسَهٗ	اپنی ذات سے
۱۶۶۵	مُحْضَرًا	حاضر، موجود
۱۶۶۶	اَمَدًا بَعِیْدًا	مسافت دور کی
۱۶۶۷	رَءُوْفٌ	شفقت کرنیوالا ع
۱۶۶۸	ذُرِّیَّةٌ	اولاد (جمع: ذُرِّیَّاتٌ)
۱۶۶۹	اِمْرَاَةٌ	بیوی، عورت
۱۶۷۰	بَطْنٌ	پیٹ
۱۶۷۱	مُحَرَّرًا	آزاد کیا ہوا
۱۶۷۲	وَضَعَتْ	جنی (بچہ جنی)
۱۶۷۳	وَضَعَ	جننا
۱۶۷۴	الذَّكَرُ	مرد
۱۶۷۵	اُنْثٰی	عورت
۔	سَمَّیْتُ	نام رکھا میں نے (س م ی)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۷۷	أُعِيْذُ	پناہ میں دیا میں نے (ع و ذ)
۱۷۷۸	أَنْبَتَ	اٹھایا، اگایا، بڑھایا
۱۷۷۹	نَبَاتًا	اگانا، بڑھانا
۱۷۸۰	كَفَّلَ	کفیل مقرر کیا، پرورش کیلئے سونپا
۱۷۸۱	مِحْرَاب	حجرہ، کمرہ (عبادت گاہوں سے متصل سطح زمین سے بلندی پر بنائے جانیوالے کمرے جو خدام اور علما کیلئے مخصوص ہوتے تھے
۱۷۸۲	أَنّٰى	کہاں
۱۷۸۳	هُنَالِكَ	اسی جگہ، وہیں
۱۷۸۴	دَعَا	پکارا
۱۷۸۵	هَبْ	دے
۱۷۸۶	مِنْ لَّدُنْكَ	تیری طرف سے
۱۷۸۷	مُصَدِّقًا	تصدیق کرنیوالا
۱۷۸۸	كَلِمَةٌ	فرمان، بات
۱۷۸۹	سَيِّدًا	سردار
۱۷۹۰	حَصُوْرًا	پارسا معصوم

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۹۱	غُلٰمٌ	لڑکا (جمع: غِلْمَانٌ)
۱۷۹۲	كِبَرٌ	بڑھاپا
۱۷۹۳	عَاقِرٌ	بانجھ
۱۷۹۴	أَلَّا	کہ نہیں (أَنْ لَا)
۱۷۹۵	رَمْزًا	اشارہ
۱۷۹۶	سَبِّحْ	پاکی بیان کر
۱۷۹۷	عَشِيٌّ	شام
۱۷۹۸	إِبْكَار	صبح
۱۷۹۹	اُقْنُتِيْ	فرمانبرداری کر
۱۸۰۰	أَنْبَاء	خبریں (واحد: نَبَأٌ)
۱۸۰۱	نُوْحِيْ	ہم وحی کرتے ہیں
۱۸۰۲	مَا كُنْتَ	نہیں تھا تو
۱۸۰۳	لَدَيْهِمْ	پاس ان کے
۱۸۰۴	لَدَى	نزدیک، پاس
۱۸۰۵	إِذْ يُلْقُوْنَ	جب ڈالتے تھے
۱۸۰۶	أَقْلَامٌ	قلمیں (واحد: قَلَمٌ)
۱۸۰۷	أَيُّهُمْ	کون ان میں کا
۱۸۰۸	أَيٌّ	کون
۱۸۰۹	يَخْتَصِمُوْنَ	جھگڑا کرتے تھے
۱۸۱۰	وَجِيْهًا	ذی رتبہ، آبرو والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۱۱	مُقَرَّبِیْنَ	قریب کئے ہوئے لوگ
۱۸۱۲	مَھْدٌ	جھولا، گھوارہ، گود
۱۸۱۳	کَہْلاً	ادھیڑ عمر
۱۸۱۴	بَشَرٌ	آدمی
۱۸۱۵	قَضٰی	فیصلہ کیا، مقرر کیا
۱۸۱۶	اَمْرًا	کام
۱۸۱۷	اَخْلُقُ	بناتا ہوں میں
۱۸۱۸	طِیْنٌ	مٹی
۱۸۱۹	کَھَیْئَۃِ	جیسے، مانند، شکل
۱۸۲۰	طَیْرٌ	پرندہ (جمع: طُیُوْرٌ)
۱۸۲۱	نَفَخَ	پھونکنا
۱۸۲۲	اِذْنُ اللّٰہِ	اللہ کا حکم
۱۸۲۳	اُبْرِئُ	چنگا کرتا ہوں، اچھا کرتا ہوں
۱۸۲۴	اَکْمَہُ	مادر زاد اندھا
۱۸۲۵	اَبْرَصُ	کوڑھی
۱۸۲۶	مَوْتٰی	مردے
۱۸۲۷	تَدَّخِرُوْنَ	جمع کرتے ہو، ذخیرہ کرتے ہو
۱۸۲۸	اَحَسَّ	دیکھا، احساس کیا
۱۸۲۹	اَنْصَارٌ	مددگار
۱۸۳۰	حَوَارِیُّوْنَ	حضرت عیسیٰ کے صحابی یا کپڑے سفید کرنیوالے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۳۱	نَحْنُ	ہم
۱۸۳۲	مَکْرٌ	تدبیر کرنا، چال کرنا
۱۸۳۳	مُتَوَفِّیْکَ	تجھکو واپس لینے والا ہوں (کسی عہدیدار کو اسکے منصب سے واپس بلانا)
۱۸۳۴	رَافِعٌ	بلند کرنیوالا ہوں
۱۸۳۵	یُوَفِّیْ	پورا دے گا
۱۸۳۶	اُجُوْرٌ	اجر (جمع)
۱۸۳۷	تُرَابٌ	مٹی
۱۸۳۸	نَبْتَہِلْ	ہم دل سے دعا کریں
۱۸۳۹	اِبْتِہَالٌ	توجہ سے دعا مانگنا

(ب ۷ ل)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۴۰	قَصَصٌ	بیان (قَصَّ، یَقُصُّ، قِصَّۃٌ) ع ۱۴
۱۸۴۱	سَوَاءٌ	برابر
۱۸۴۲	تَعَالَوْا	آؤ، آجاؤ
۱۸۴۳	اَرْبَابًا	پالنے والے (رَبٌّ کی جمع)
۱۸۴۴	ھَا اَنْتُمْ	ہاں تم ہو

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۴۵۔	هٰؤُلَآءِ	یہ لوگ، وہ لوگ
۱۸۴۶۔	حَاجَجْتُمْ	جھگڑا کیا تم نے
۱۸۴۷۔	اَوْلَى النَّاسِ	نزدیک تر لوگوں سے
	ع ۱۵	
۱۸۴۸۔	طَآئِفَةٌ	جماعت، ٹولی، گروہ
۱۸۴۹۔	وَجْهَ النَّهَارِ	دن کے اول حصے میں
۱۸۵۰۔	یَخْتَصُّ	خاص کرتا ہے
۱۸۵۱۔	تَأْمَنْ	امین جانے تو، بھروسہ کرے تو
۱۸۵۲۔	قِنْطَارٌ	خزانہ
۱۸۵۳۔	یُؤَدِّ	لوٹا دے گا
۱۸۵۴۔	دُمْتَ	رہے تو
۱۸۵۵۔	قَآئِمًا	کھڑا
۱۸۵۶۔	سَبِیْلٌ	راہ (جمع: سُبُلٌ)
۱۸۵۷۔	اَوْفٰی	پورا کیا
۱۸۵۸۔	اَیْمَانٌ	قسمیں
۱۸۵۹۔	خَلَاقٌ	حصہ
۱۸۶۰۔	یَلْوٗنَ	موڑتے ہیں، پیچ دیتے ہیں
۱۸۶۱۔	اَلْسِنَتَهُمْ	زبانیں ان کی (واحد: لِسَانٌ)
۱۸۶۲۔	رَبَّانِیِّیْنَ	اللہ والے، رب والے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۶۳۔	تُعَلِّمُوْنَ	سکھاتے ہو تم
۱۸۶۴۔	تَدْرُسُوْنَ	پڑھتے ہو، درس دیتے ہو
	ع ۱۶	
۱۸۶۵۔	اِصْرِیْ	عہد میرا
۱۸۶۶۔	یَبْغُوْنَ	چاہتے ہیں وہ
۱۸۶۷۔	طَوْعًا	خوشی سے
۱۸۶۸۔	کَرْهًا	ناخوشی سے
۱۸۶۹۔	یَبْتَغِ	چاہے گا
۱۸۷۰۔	جَآءَ	آیا (اسکے بعد بِ آئے تو اس کے معنیٰ لانے کے ہوں گے)
۱۸۷۱۔	لَا یُخَفَّفُ	نہیں ہلکا کیا جائے گا
۱۸۷۲۔	اَصْلَحُوْا	سنور گئے، ٹھیک ہو گئے
۱۸۷۳۔	اِزْدَادُوْا	بڑھ گئے، زیادہ ہو گئے
۱۸۷۴۔	مِلْءُ الْاَرْضِ	زمین بھر کر
۱۸۷۵۔	ذَهَبًا	سونا
۱۸۷۶۔	اِفْتَدٰی	فدیہ دے، بدلہ دے
۱۸۷۷۔	اَلِیْمٌ	دردناک
	ع ۱۷	

پارہ نمبر (۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۷۸	لَنْ	ہرگز نہیں
۱۸۷۹	تَنَالُوْا	پاؤ گے
۱۸۸۰	نَیْلٌ	(مصدر) پانا
۱۸۸۱	اَلْبِرَّ	نیکی
۱۸۸۲	طَعَامٌ	کھانے کی چیز
۱۸۸۳	حِلًّا	حلال
۱۸۸۴	حَرَّمَ	حرام کیا (مصدر تحریمٌ)
۱۸۸۵	اِفْتَرٰی	گھڑ لیا، باندھ لیا
۱۸۸۶	کَذِبَ	جھوٹ
۱۸۸۷	صَدَقَ	سچ کہا
۱۸۸۸	حَنِیْفًا	یکسو
۱۸۸۹	وُضِعَ	مقرر کیا گیا
۱۸۹۰	لَلَّذِیْ	البتہ وہ
۱۸۹۱	بَکَّۃَ	مکّہ (مکرمہ)
۱۸۹۲	مَقَامُ اِبْرَاھِیْمَ	ابراہیم علیہ السلام کے کھڑے ہونے کی جگہ عبادت کیلئے
۱۸۹۳	اٰمِنًا	امن والا، یا امن کی جگہ میں پہنچ جانے والا
۱۸۹۴	حِجُّ الْبَیْتِ	بیت اللہ کا حج
۱۸۹۵	اِسْتَطَاعَ	پا سکے، استطاعت رکھے۔
۱۸۹۶	لِمَ	کیوں
۱۸۹۷	تَصُدُّوْنَ	روکتے ہو (صَدٌّ)
۱۸۹۸	تَبْغُوْنَ	تم ڈھونڈتے ہو
۱۸۹۹	عِوَجًا	ٹیڑھا پن، کجی
۱۹۰۰	یَرُدُّوْا	پھیر دیں گے (رَدٌّ)
۱۹۰۱	تُتْلٰی	پڑھی جاتی ہیں
۱۹۰۲	یَعْتَصِمُ	مضبوط تھام لے، اعتماد کر لے
۱۹۰۳	اِعْتِصَام	مضبوط تھامنا، اعتماد کرنا

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۰۴	حَبْلٌ	رسّی
۱۹۰۵	جَمِیْعًا	سب یا تمام ملکر

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۹۰۶-	اَعْدَآءً	دشمن
۱۹۰۷-	اَلَّفَ	الفت دی، محبت دی
۱۹۰۸-	اَصْبَحْتُمْ	ہوگئے تم
۱۹۰۹-	اِخْوَانًا	بھائی
	(واحد: اَخٌ)	
۱۹۱۰-	شَفَا	کنارے
۱۹۱۱-	حُفْرَۃٌ	گڑھا
۱۹۱۲-	اَنْقَذَ	چھڑایا، بچایا
۱۹۱۳-	وَلْتَکُنْ	اور چاہیئے کہ ہو
۱۹۱۴-	اُمَّۃٌ	ایک جماعت
۱۹۱۵-	تَبْیَضُّ	سفید ہوں گے
		(ب، ی، ض)
۱۹۱۶-	وُجُوْہٌ	چہرے
		(واحد: وَجْہٌ)
۱۹۱۷-	تَسْوَدُّ	کالے ہوں گے
۱۹۱۸-	تُرْجَعُ	رجوع کئے جائیں گے
۱۹۱۹-	اَلْاُمُوْرُ	تمام امور، سب کام
	ع ۱۱	
۱۹۲۰-	خَیْرَ اُمَّۃٍ	بہترین امت
۱۹۲۱-	اُخْرِجَتْ	نکالی گئی
۱۹۲۲-	تَنْہَوْنَ	تم منع کرتے تھے

نمبرشمار	عربی	اردو
۱۹۲۳-	مُنْکَرٌ	بُری بات
۱۹۲۴-	اَذًی	تکلیف
۱۹۲۵-	اَدْبَارَ	پیٹھیں
		(واحد: دُبُرٌ)
۱۹۲۶-	بَآءَ	مستحق ہوا
۱۹۲۷-	عَصَوْا	نافرمانی کی انھوں نے
۱۹۲۸-	کَانُوْا یَعْتَدُوْنَ	زیادتی کرتے تھے
۱۹۲۹-	اِعْتِدَآءٌ	زیادتی کرنا
۱۹۳۰-	لَیْسُوْا	نہیں ہیں وہ
۱۹۳۱-	سَوَآءٌ	برابر
۱۹۳۲-	اٰنَآءَ	اوقات، گھڑی
۱۹۳۳-	یُسَارِعُوْنَ	جلدی کرتے ہیں
۱۹۳۴-	خَیْرَاتِ	اچھے کام
۱۹۳۵-	صَالِحِیْنَ	صالح لوگ
		(واحد: صَالِحٌ)
۱۹۳۶-	لَنْ یُّکْفَرُوْا	نہیں انکار کیا جائیگا ان کا، نہیں ناقدری کیجائیگی ان کی
۱۹۳۷-	لَنْ تُغْنِیَ	نہیں کام آوے گا
۱۹۳۸-	رِیَاحٍ	ہوا
۱۹۳۹-	صِرٌّ	پالا، تیز سردی

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۴۰	حَرْثٌ	کھیتی
۱۹۴۱	بِطَانَةً	راز دار، دوست
۱۹۴۲	لَا يَأْلُوْنَ	نہیں کمی کریں گے (اَلُوٌّ)
۱۹۴۳	خَبَالًا	تباہی
۱۹۴۴	وَدُّوْا	چاہا انھوں نے
۱۹۴۵	عَنِتُّمْ	تکلیف میں پڑو تم (ع ن ت)
۱۹۴۶	بَدَتْ	ظاہر ہوگئی
۱۹۴۷	بَغْضَاءُ	بغض، ناراضی
۱۹۴۸	اَفْوَاه	منھ (واحد: فُوْهٌ)
۱۹۴۹	هَا اَنْتُمْ اُولَاءِ	تم وہ لوگ ہو
۱۹۵۰	عَضُّوْا	کاٹ کھایا انھوں نے
۱۹۵۱	عَضَّ	کاٹ کھانا
۱۹۵۲	اَنَامِلَ	انگلیاں
۱۹۵۳	غَيْظ	غصہ
۱۹۵۴	مُوْتُوْا	مرجاؤ
۱۹۵۵	بِذَاتِ الصُّدُوْرِ	سینے والی بات
۱۹۵۶	تَمْسَسْكُمْ	لگے، چھوئے تم کو (م، س، س)
۱۹۵۷	تَسُؤْهُمْ	برا لگے ان کو
۱۹۵۸	فَرِحٌ	خوش ہونا
۱۹۵۹	كَيْدٌ	تدبیر، چال
		ع ۱۲/۱۱
۱۹۶۰	غَدَوْتَ	سویرے چلا تو (غ، د، و)
۱۹۶۱	تُبَوِّئُ	جگہ بتائی تو نے
۱۹۶۲	بَوَّأَ	جگہ دینا
۱۹۶۳	مَقَاعِدَ	بیٹھنے کی جگہ (واحد: مَقْعَدٌ)
۱۹۶۴	قِتَالٌ	جنگ، لڑائی
۱۹۶۵	هَمَّ	ارادہ کرنا، قصد کرنا
۱۹۶۶	طَائِفَتَانِ	دو جماعتیں
۱۹۶۷	تَفْشَلَا	پھسل جائیں، بزدل بنکر
۱۹۶۸	فَشِل	بزدلی کرنا، پھسل جانا
۱۹۶۹	بَدْر	جنگِ بدر
۱۹۷۰	اَذِلَّةٌ	ذلیل (واحد: ذَلِيْلٌ)
۱۹۷۱	اَلَنْ	کیا نہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۷۲	یُمِدَّ	مدد کرے
۱۹۷۳	ثَلٰثَةِ اٰلَافٍ	تین ہزار
۱۹۷۴	مُنْزَلِیْنَ	اتارے ہوئے
۱۹۷۵	بَلٰی	بلکہ، کیوں نہیں
۱۹۷۶	فَوْرٌ	جوش
۱۹۷۷	خَمْسَة	پانچ
۱۹۷۸	مُسَوِّمِیْنَ	نشان لگے ہوئے

الرّبع

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۷۹	بُشْرٰی	خوشخبری
۱۹۸۰	تَطْمَئِنَّ	اطمینان ہو جائے
۱۹۸۱	قَطْع	کاٹنا
۱۹۸۲	طَرَفًا	بازو، حصہ
۱۹۸۳	کَبْت	ذلیل کرنا
۱۹۸۴	یَنْقَلِبُوْا	پلٹ گئے
		(مصدر: اِنْقِلَاب)
۱۹۸۵	خَائِبِیْنَ	نامراد

ع ۱۳ / ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۹۸۶	اَضْعَافًا	دوگنا ۔ بڑھتا چڑھتا
۱۹۸۷	مُضَاعَفَةً	کئی گنا ۔ بڑھتا چڑھتا
۱۹۸۸	اُعِدَّتْ	تیار کی گئی
۱۹۸۹	سَارِعُوْا	جلدی کرو
		(س ر ع)
۱۹۹۰	عَرْضٌ	چوڑائی عرض
۱۹۹۱	سَرَّاءُ	خوشی
۱۹۹۲	ضَرَّاءُ	سختی
۱۹۹۳	کَاظِمِیْنَ	پی جانے والے
۱۹۹۴	غَیْظٌ	غصہ
۱۹۹۵	عَافِیْنَ	معاف کرنیوالے
۱۹۹۶	فَاحِشَةٌ	بے حیائی
۱۹۹۷	ذُنُوْبٌ	گناہ
		(واحد: ذَنْبٌ)
۱۹۹۸	لَمْ	نہیں
۱۹۹۹	یُصِرُّوْا	ہٹ، ضد کرنا
۲۰۰۰	نِعْمَ	بہت اچھا
۲۰۰۱	عَامِلِیْنَ	کام کرنیوالے
۲۰۰۲	سُنَنٌ	راہیں
۲۰۰۳	سِیْرُوْا	سیر کرو
۲۰۰۴	عَاقِبَةٌ	انجام
۲۰۰۵	بَیَانٌ	بیان
۲۰۰۶	مَوْعِظَةٌ	نصیحت
۲۰۰۷	لَاتَهِنُوْا	مت سستی کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۰۸	اَعْلَوْنَ	بلند ہو گے (واحد: اعلیٰ)
۲۰۰۹	قَرْحٌ	زخم
۲۰۱۰	مَسَّ	لگا، چھوا
۲۰۱۱	اَیَّامُ	دن
۲۰۱۲	نُدَاوِلُ	ہم باری باری پھیرتے ہیں (دَوْلٌ: گردش دینا)
۲۰۱۳	یُمَحِّصُ	وہ خالص کرتا ہے
۲۰۱۴	تَمْحِیْصٌ	خالص کرنا
۲۰۱۵	مَحْقٌ	مٹانا
۲۰۱۶	تَمَنَّوْنَ	تم تمنا کرتے تھے
۲۰۱۷	أَ	کیا؟
۲۰۱۸	فَ	پس
۲۰۱۹	اِنْ	اگر
۲۰۲۰	اَفَاِنْ	کیا پس اگر
۲۰۲۱	مَاتَ	مر جائے

ع ۱۴ / ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۲۲	اِنْقَلَبْتُمْ	پھر جاؤ گے
۲۰۲۳	اَعْقَابٌ	ایڑیاں (واحد: عَقِبٌ)
۲۰۲۴	کِتَابًا مُّؤَجَّلًا	وقت مقرر
۲۰۲۵	کَاَیِّنْ	بہت سارے، کتنے ہی
۲۰۲۶	رِبِّیُّوْنَ	خدا پرست لوگ
۲۰۲۷	وَهْنٌ	سست پڑنا، ڈھیلا ہونا
۲۰۲۸	لِمَا	واسطے جو کہ، لئے جو کچھ
۲۰۲۹	اَصَابَ	پڑی (مصیبت پڑنا)
۲۰۳۰	ضُعْفٌ	کمزوری
۲۰۳۱	مَا اسْتَکَانُوْا	نہیں عاجز ہوئے
۲۰۳۲	اِسْرَافٌ	زیادتی
۲۰۳۳	ثَبِّتْ	ثابت رکھ
۲۰۳۴	حُسْنٌ	بہت اچھا، خوب

ع ۱۵ / ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۳۵	نُلْقِیْ	ہم ڈال دیں گے
۲۰۳۶	رُعْبٌ	رعب، دھاک
۲۰۳۷	سُلْطَانًا	دلیل
۲۰۳۸	بِئْسَ	برا، بہت برا
۲۰۳۹	مَثْوٰی	ٹھکانہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۴۰	تَحُسُّوْنَ	تم کاٹ رہے تھے (حَسَّ: کاٹنا)
۲۰۴۱	فَشِلْتُمْ	پھسل گئے (ف ش ل)
۲۰۴۲	تَنَازَعْتُمْ	تنازعہ کیا تم نے
۲۰۴۳	عَصَیْتُمْ	نافرمانی کی تم نے (مصدر مَعْصِیَۃٌ عِصْیَانٌ)
۲۰۴۴	صَرَفَ	پھیر دیا
۲۰۴۵	تُصْعِدُوْنَ	تم چڑھے جاتے تھے (ص ع د)
۲۰۴۶	لَاتَلْوٗنَ	نہیں مڑے تم، نہیں پلٹے تم
۲۰۴۷	لِکَیْلَا	تاکہ نہیں
۲۰۴۸	فَاتَ	چوک گئی، نکل گئی
۲۰۴۹	نُعَاسًا	اونگھ
۲۰۵۰	یَغْشٰی	ڈھانکتی رہی، چھا گئی (غ ش ی)
۲۰۵۱	ھَلْ لَنَا	کیا ہے ہمارے لئے؟
۲۰۵۲	ھٰھُنَا	یہاں، اس جگہ
۲۰۵۳	بَرَزَ	نکلنا
۲۰۵۴	مَضَاجِعِ	لیٹنے کی جگہ

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۵۵	اِلْتَقٰی	ملیں، بھڑ گئیں
۲۰۵۶	جَمْعٰنِ	دو جماعتیں
۲۰۵۷	اِسْتَزَلَّ	پھسلا دیا، ڈگمگا دیا۔
۲۰۵۸	عَفَا	معاف کر دیا

ع ۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۵۹	ضَرَبُوْا	چلے وہ
۲۰۶۰	غُزًّی	لڑنے والے (واحد: غَازِیٌ)
۲۰۶۱	حَسْرَۃً	پچھتاوا، حسرت
۲۰۶۲	لَ	البتہ
۲۰۶۳	تُحْشَرُوْنَ	تم جمع کئے جاؤ گے (ح ش ر)
۲۰۶۴	فَبِمَا	پس ساتھ جو
۲۰۶۵	لِنْتَ	نرم ہوا تو (ماضی مضارع: لَانَ یَلِیْنُ)
۲۰۶۶	فَظًّا	تند مزاج

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۶۷	غَلِيظَ الْقَلْبِ	سخت دل
۲۰۶۸	اِنْفَضُّوْا	وہ منتشر ہوجاتے، بھاگ جاتے
۲۰۶۹	حَوْلِكَ	گرد تیرے، آس پاس تیرے
۲۰۷۰	شَاوِرْ	مشورہ کرلے (مُشَاوَرَةٌ سے فعلِ امر)
۲۰۷۱	عَزَمْتَ	قصد کیا تونے، عزم کیا
۲۰۷۲	مُتَوَكِّلِيْنَ	بھروسہ کرنیوالے
۲۰۷۳	خَذَلَ	چھوڑ دینا
۲۰۷۴	يَغُلَّ	خیانت کرے گا
۲۰۷۵	غَلَّ	خیانت کرنا، خیانت کیا
۲۰۷۶	تُوَفّٰى	پورا دیا جائے گا
۲۰۷۷	سَخِطَ	ناراض، ناراضگی، غصہ، غضب
۲۰۷۸	مَأْوٰى	ٹھکانہ، جگہ
۲۰۷۹	بِئْسَ	بُرا، خراب
۲۰۸۰	مَصِيْرُ	پھر جانے کی جگہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۸۱	مَنَّ	احسان کیا
۲۰۸۲	بَعَثَ	بھیجا، کھڑا کیا
۲۰۸۳	اَ	کیا
۲۰۸۴	وَ	اور
۲۰۸۵	لَمَّا	جب
۲۰۸۶	مِثْلَيْ	دوگنی، مثل
۲۰۸۷	اَنّٰى	کہاں
۲۰۸۸	نَافَقُوْا	منافق ہوئے وہ
۲۰۸۹	تَعَالَوْا	آؤ
۲۰۹۰	قَاتِلُوْا	لڑو
۲۰۹۱	اِدْفَعُوْا	دفع کرو، ہٹاؤ
۲۰۹۲	يَوْمَئِذٍ	اس دن
۲۰۹۳	اَقْرَبُ	زیادہ قریب
۲۰۹۴	قَعَدُوْا	بیٹھ رہے
۲۰۹۵	لَوْ	اگر
۲۰۹۶	اَطَاعُوْا	کہا مانتے وہ
۲۰۹۷	فَادْرَءُوْا	پس ہٹالو
۲۰۹۸	لَاتَحْسَبَنَّ	مت گمان کر
۲۰۹۹	يُرْزَقُوْنَ	رزق دئے جاتے ہیں۔
۲۱۰۰	فَرِحِيْنَ	خوش ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۰۱	یَسْتَبْشِرُوْنَ	خوشی منا رہے ہیں، یا بشارت دے رہے ہیں۔
	ع ۱۷	
۲۱۰۲	لَمَّا یَلْحَقُوْا	نہیں ملحق ہوئے
۲۱۰۳	اِسْتَجَابُوْا	قبول کیا انھوں نے
۲۱۰۴	حَسْبُنَا	کافی ہے ہم کو
۲۱۰۵	نِعْمَ الْوَکِیْل	اچھا کارساز
۲۱۰۶	اِنْقَلَبُوْا	لوٹ آئے
۲۱۰۷	ذُوْفَضْلٍ	فضل والا
۲۱۰۸	یُخَوِّفُ	خوف دلاتا ہے
۲۱۰۹	اَوْلِیَاء	دوست
۲۱۱۰	خَافُوْنِ	ڈرو مجھ سے (خَافُوْا: ڈرو، نِ: مجھ سے)
۲۱۱۱	یُسَارِعُوْنَ	جلدی کرتے ہیں
۲۱۱۲	حَظًّا	حصہ
۲۱۱۳	نُمْلِیْ	ہم ڈھیل دیتے ہیں، ہم مہلت دیتے ہیں
۲۱۱۴	مُھِیْنٌ	رسوا کرنے والا
۲۱۱۵	یَذَرُ	چھوڑ دے گا
۲۱۱۶	یَمِیْزُ	جدا کر دے گا، الگ کر دے گا
۲۱۱۷	خَبِیْث	ناپاک
۲۱۱۸	طَیِّب	پاک، اچھا
۲۱۱۹	یُطْلِعَ	اطلاع دیوے
۲۱۲۰	یَجْتَبِیْ	پسند کرتا ہے، منتخب کرتا ہے
۲۱۲۱	یَبْخَلُوْنَ	بخیلی کرتے ہیں (ب خ ل)
۲۱۲۲	یُطَوَّقُوْنَ	طوق پہنائے جائینگے
	ع ۱۸	
۲۱۲۳	سَمِعَ	سن لیا
۲۱۲۴	فَقِیْرٌ	محتاج
۲۱۲۵	نَحْنُ	ہم
۲۱۲۶	اَغْنِیَاء	دولتمند (واحد: غَنِیٌّ)
۲۱۲۷	ذُوْقُوْا	چکھو (ذائقہ)
۲۱۲۸	حَرِیْقٌ	جلن، تیز آگ
۲۱۲۹	ظَلَّامٌ	ظلم کرنیوالا
۲۱۳۰	عَبِیْدٌ	بندے (واحد: عَبْدٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۳۱	قُرْبَان	نذر، قربانی
۲۱۳۲	تَأْكُلُ	کھائے، کھاجائے
۲۱۳۳	فَلِمَ	پس کیوں
۲۱۳۴	كُذِّبَ	جھٹلائے گئے
۲۱۳۵	اَلْمُنِيْرُ	روشنی والی (ن و ر)
۲۱۳۶	ذَائِقَةٌ	چکھنے والی
۲۱۳۷	تُوَفَّوْنَ	تم پورا دیے جاؤگے
۲۱۳۸	اُجُوْر	اجر (جمع)
۲۱۳۹	زُحْزِحَ	دور کر دیا گیا
۲۱۴۰	فَازَ	کامیاب ہوا (فَوْزٌ)
۲۱۴۱	مَتَاعٌ	فائدہ
۲۱۴۲	غُرُوْر	دھوکہ
۲۱۴۳	عَزْمِ الْاُمُوْرِ	حوصلہ کے کام، ہمت کے کام
۲۱۴	نَبَذَ	پھینکنا
۲۱۴۵	وَرَاءَ	پیچھے
۲۱۴۶	ظُهُوْر	پیٹھ (جمع)
۲۱۴۷	اَتَوْا	کرتے ہیں
۲۱۴۸	يُحْمَدُوْا	تعریف کیجائیگی ان کی (ح م د)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۴۹	مَفَازَةٌ	خلاصی، چھٹکارہ، کامیابی
		ع ۱۹ / ۱۰
۲۱۵۰	اُولِي	والے
۲۱۵۱	اَلْبَابُ	عقل (واحد: لُبٌّ)
۲۱۵۲	يَذْكُرُوْنَ	ذکر کرتے ہیں، یاد کرتے ہیں
۲۱۵۳	قِيَامًا	کھڑے
۲۱۵۴	قُعُوْدًا	بیٹھے
۲۱۵۵	جُنُوْب	کروٹیں (واحد: جَنْبٌ)
۲۱۵۶	يَتَفَكَّرُوْنَ	تفکر کرتے ہیں
۲۱۵۷	بَاطِلًا	بے فائدہ، بے کار
۲۱۵۸	سُبْحٰنَكَ	پاک ہے تو
۲۱۵۹	اَخْزَيْتَ	رسوا کر دیا تونے (خ ز ی)
۲۱۶۰	مُنَادِيًا	منادی کرنے والا، اعلان کرکے پکارنے والا۔
۲۱۶۱	كَفِّرْ	دور کر دے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۶۲	سَيِّئَاتُ	برائیاں
۲۱۶۳	تَوَفَّنَا	مار ہمکو، وفات دے ہمیں
۲۱۶۴	مَعَ	ساتھ
۲۱۶۵	أَبْرَارُ	نیک لوگ
۲۱۶۶	ذَكَر	مرد
۲۱۶۷	أُنْثَى	عورت
۲۱۶۸	أُوْذُوْا	تکلیف دیئے گئے
۲۱۶۹	تَقَلُّبُ	چلت، پھرت
۲۱۷۰	بِلَادُ	شہر (واحد بَلَد)
۲۱۷۱	مَأْوٰى	ٹھکانہ
۲۱۷۲	مِهَادُ	بچھونا
۲۱۷۳	نُزُلًا	مہمانی

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۷۴	خَاشِعِيْنَ	عاجزی کرنیوالے
۲۱۷۵	اِصْبِرُوْا	صبر کرو
۲۱۷۶	صَابِرُوْا	صبر کراؤ، ڈٹے رہو
۲۱۷۷	رَابِطُوْا	بندھے رہو، مضبوط رہو

ع ۲۰ / ۱۱

سورة النساء (۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۷۸	بَثَّ	پھیلایا
۲۱۷۹	رِجَالًا	مرد (جمع)
۲۱۸۰	تَسَاءَلُوْنَ	تم سوال کرتے ہو
۲۱۸۱	اَرْحَام	قرابت، رحم کے رشتے
۲۱۸۲	رَقِيْبًا	نگہبان
۲۱۸۳	يَتٰمٰى	یتیم (یتیم لڑکیاں)
۲۱۸۴	حُوْبًا	گناہ
۲۱۸۵	كَبِيْرًا	بڑا
۲۱۸۶	قِسْط	انصاف
۲۱۸۷	طَابَ	خوش لگے، پسند آئے
۲۱۸۸	مَثْنٰى	دُو دُو
۲۱۸۹	ثُلٰث	تین تین
۲۱۹۰	رُبٰع	چار چار
۲۱۹۱	عَدْلُ	انصاف، برابری
۲۱۹۲	مَلَكَتْ	مالک ہوئے

(ف) مَلَكَتْ أَيْمَان کا لفظ

قرآن پاک میں اکثر جنگ میں پکڑی ہوئی عورتیں، جو مقابلہ میں آکر گرفتار ہو چکی ہوں، یا زر کنیزوں کے لئے استعمال ہوا ہے۔ داہنا ہاتھ چونکہ آدمی کے مال پر قابض ہوتا ہے، اور اسے اختیار ہے کہ اپنا مال جائز استعمال میں لائے، اس لئے اکثر مَلَكَتْ اَيْمَان کا لفظ استعمال کیا گیا ہے۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۹۳	اَيْمَان	داہنے ہاتھ (واحد: يَمِيْنٌ)
۲۱۹۴	اَدْنٰى	بہت نزدیک
۲۱۹۵	اَلَّا تَعُوْلُوْا	کہ بے انصافی نہ کر سکو گے
۲۱۹۶	صَدُقَاتٌ	مہر (واحد: صُدَاقٌ)
۲۱۹۷	نِحْلَةً	خوشی سے بخشش
۲۱۹۸	هَنِيْٓـًٔا	مزے دار
۲۱۹۹	مَرِيْٓـًٔا	خوشگوار
۲۲۰۰	قِيَامًا	قائم، قیام (معیشت کیلئے)
۲۲۰۱	اُكْسُوْا	پہناؤ
۲۲۰۲	كِسْوَةٌ	پہنانا
۲۲۰۳	اِبْتَلُوْا	آزمالو
۲۲۰۴	يَتٰمٰى	یتیم (جمع)
۲۲۰۵	بَلَغُوْا	پہنچے وہ
۲۲۰۶	اٰنَسَ	پانا
۲۲۰۷	رُشْدًا	ہوشیاری
۲۲۰۸	اِدْفَعُوْا	لوٹا دو
۲۲۰۹	اِسْرَافًا	زیادتی
۲۲۱۰	بِدَارًا	جلدی جلدی
۲۲۱۱	يَسْتَعْفِفْ	بچارہے
۲۲۱۲	دَفَعْتُمْ	لوٹاؤ تم یا واپس کرو۔
۲۲۱۳	نَصِيْبٌ	حصّہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۱۴	وَالِدَانِ	ماں باپ
۲۲۱۵	اَقْرَبُوْنَ	قرابت والے
۲۲۱۶	قَلَّ	تھوڑا، کم ہو
۲۲۱۷	كَثُرَ	زیادہ، بہت ہو
۲۲۱۸	مَفْرُوْضًا	مقررہ، طے شدہ
۲۲۱۹	قِسْمَۃ	بانٹنا، تقسیم کرنا
۲۲۲۰	اُولُوالْقُرْبٰی	قرابت والے
۲۲۲۱	يَخْشَ	ڈرے، خوف کرے
۲۲۲۲	سَدِيْدًا	نرم، سیدھی، (ٹھیک)
۲۲۲۳	سَعِيْرًا	بھڑکتی آگ

ع ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۲۴	حَظٌّ	حصّہ
۲۲۲۵	اِثْنَتَيْنِ	دو عورتیں (مؤنث)
۲۲۲۶	ثُلُثَا	دو تہائی (تثنیہ) دو تہائیاں
۲۲۲۷	نِصْفٌ	آدھا
۲۲۲۸	سُدُسٌ	چھٹا (حصہ)
۲۲۲۹	ثُلُثٌ	تیسرا (حصہ)
۲۲۳۰	اِخْوَةٌ	بھائی بہن (بھائی)
۲۲۳۱	دَيْنٌ	قرض (جمع: دُيُوْنٌ)
۲۲۳۲	لَاتَدْرُوْنَ	نہیں تم جانتے
۲۲۳۳	وَلَدٌ	اولاد (لڑکا)
۲۲۳۴	رُبُعٌ	چوتھائی
۲۲۳۵	ثُمُنٌ	آٹھواں
۲۲۳۶	كَلٰلَةٌ	ایسی میّت جو اپنے پیچھے باپ اور اولاد نہ چھوڑے
۲۲۳۷	اَخٌ	بھائی
۲۲۳۸	اُخْتٌ	بہن
۲۲۳۹	كُلُّ وَاحِدٍ	ہر ایک
۲۲۴۰	شُرَكَاءُ	ساجھی، برابر کے
۲۲۴۱	غَيْرَ مُضَآرٍّ	نہ ضرر پہنچایا جائے
۲۲۴۲	حُدُوْدُ اللّٰہِ	حدیں اللہ کی
۲۲۴۳	يَتَعَدَّ	ضابطے سے نکل گیا، نافرمانی کرتا ہے

ع ۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۴۴	اَلّٰتِیْ	وہ عورتیں
۲۲۴۵	اَرْبَعَةٌ	چار
۲۲۴۶	اَمْسِكُوْا	روک لو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۴۷	اَلَّذَانِ	دو آدمی
۲۲۴۸	اٰذُوْا	تکلیف دو، ایذا دو
۲۲۴۹	اَعْرِضُوْا	اعراض کرو
۲۲۵۰	تَوَّابًا رَّحِيْمًا	توبہ قبول کرنیوالا، رحم کرنے والا
۲۲۵۱	جَهَالَةٌ	نادانی، جہالت
۲۲۵۲	كَرْهًا	زبردستی
۲۲۵۳	لَا تَعْضُلُوْا	مت روکو (ع ض ل)
۲۲۵۴	لِتَذْهَبُوْا	اس لئے کہ لے لو، وصول کرلو (جاؤ)
۲۲۵۵	مُبَيِّنَةٍ	ظاہر، صاف
۲۲۵۶	عَاشِرُوْا	خوبی سے گذران رکھو۔
۲۲۵۷	عَسٰى	ممکن
۲۲۵۸	اِسْتِبْدَالُ	بدل لینا، ایک چھوڑ کر دوسری لانا
۲۲۵۹	مَكَانٌ	ٹھکانہ، جگہ
۲۲۶۰	قِنْطَارٌ	خزانہ، مال کا ڈھیر
۲۲۶۱	اَفْضٰى	مل چکے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۶۲	مِيْثَاقٌ	قول
۲۲۶۳	غَلِيْظًا	گاڑھا
۲۲۶۴	سَلَفَ	ہوچکا (گذرنا)
۲۲۶۵	مَقْتًا	نفرت کی بات، ناراضی

ع ۴/۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۶۶	اُمَّهَات	مائیں (اُمٌّ ماں)
۲۲۶۷	بَنٰت	بیٹیاں (بِنْتٌ: بیٹی)
۲۲۶۸	اَخَوَات	بہنیں (اُخْتٌ: بہن)
۲۲۶۹	عَمّٰات	پھوپیاں (عَمَّةٌ: پھوپھی)
۲۲۷۰	بَنٰتُ الْاُخْتِ	بیٹیاں بہنوں کی (بھانجیاں)
۲۲۷۱	اَرْضَعْنَ	دودھ پلایا ان عورتوں نے
۲۲۷۲	مِنَ الرَّضَاعَةِ	دودھ شریک
۲۲۷۳	رَبَائِب	بیوی کی وہ لڑکیاں جو پہلے خاوند سے ہوں۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۷۴	حُجُوْرِ	گودیاں
۲۲۷۵	فِیْ حُجُوْرِكُمْ	تمہاری گودیوں میں یا زیرِ پرورش
۲۲۷۶	حَلَائِلُ	بیویاں (حَلِیْلَۃٌ: بیوی)
۲۲۷۷	اَصْلَابِ	نسل، پشت (واحد: صُلْبٌ)
۲۲۷۸	اُخْتَیْنِ	دو بہنیں (تثنیہ) (واحد: اُخْتٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۷۹	مُحْصَنٰتٍ	(۱) شادی شدہ عورتیں، شوہر والیاں
۲۲۸۰	مُحْصِنِیْنَ	پاکدامن مرد، حصار نکاح میں محفوظ رکھنے والے، یا نکاح کی ذمے داریاں قبول کرنے والے۔
۲۲۸۱	مُسٰفِحِیْنَ	آزاد شہوت رانی کرنے والے
۲۲۸۲	اُجُوْرٌ	مہر
۲۲۸۳	طَوْلًا	گنجائش، مقدور
۲۲۸۴	مُحْصَنٰتٍ	(۲) باوقار شریف آزاد اور خاندانی مسلم عورتیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۸۵۔	فَتَيٰتٍ	لونڈیاں، باندیاں (واحد: فَتَاۃٌ)
۲۲۸۶۔	مُحْصَنٰتٍ	(۳) حصارِ نکاح میں محفوظ رہنے والیاں، پارسا عورتیں (ف) مُحْصَنٰتٍ کا لفظ اس رکوع میں تین معنیٰ میں استعمال فرمایا گیا ہے اور اس کے نمبر ۱،۲،۳ ملاحظہ فرمائیں (۱) شادی شدہ عورتیں، شوہر والی عورتیں، (۲) آزاد عورتیں یا باوقار شریف اور خاندانی مسلم خواتین، جو اپنے دامن عصمت کو محفوظ کئے ہوئے ہوں (۳) پارسا عورتیں جو حصارِ نکاح میں محفوظ رہیں، مذکورہ بالا تینوں قسم کی عورتوں پر ایک ہی لفظ مُحْصَنٰتٍ کا استعمال کچھ عجیب سا معلوم ہوتا ہے لیکن قرینہ اور پورے رکوع کی تقریر پڑھ لینے کے بعد معنیٰ میں آسانی ہو جاتی ہے، مزید سہولت کیلئے کوئی ترجمہ دیکھ کر اطمینان کر لیں تو معلوم ہوگا کہ تمام الفاظ کی اسپرٹ معنوی اعتبار سے قلعہ میں محفوظ رہنے کی ہے اسی لئے اس لفظ کے اصل معنیٰ حِصْنٌ یعنی قلعہ میں داخل کرنا ہے مُحْصَنٰتٍ، اِحْصَان

نمبر شمار	عربی	اردو
		سے اسم مفعول، جمع مؤنث ہے۔
۲۲۸۷	غَیْرَ مُسٰفِحٰتٍ	نہ ہوں علانیہ بدکاری کرنیوالیاں
۲۲۸۸	اَخْدَان	چوری چھپے آشنائی کرنا
۲۲۸۹	اُحْصِنَّ	نکاح میں لی جائیں
۲۲۹۰	اَتَیْنَ	کریں وہ (صیغۂ مونث)
۲۲۹۱	عَنَتَ	بدکاری
		ع ۳
۲۲۹۲	سُنَنٌ	راہیں، طریقے (واحد: سُنَّۃٌ)
۲۲۹۳	شَھَوَاتُ	خواہشات
۲۲۹۴	مَیْلٌ	جھک جانا
۲۲۹۵	عَنْ تَرَاضٍ	رضامندی سے
۲۲۹۶	عُدْوَانًا	زیادتی سے
۲۲۹۷	نُصْلِیْہِ	ہم داخل کریں گے اسکو (اِصْلَاءٌ: داخل کرنا)
۲۲۹۸	تَجْتَنِبُوْا	بچوگے تم، اجتناب کروگے تم

نمبر شمار	عربی	اردو
		(مصدر: اِجْتِنَاب)
۲۲۹۹	کَبَائِرُ	بڑا گناہ (واحد: کَبِیْرَۃٌ)
۲۳۰۰	تُنْھَوْنَ	منع کئے جاتے ہو
۲۳۰۱	نُکَفِّرْ	ہم دور کردیں گے
۲۳۰۲	مُدْخَلًا	داخل ہونے کی جگہ
۲۳۰۳	کَرِیْمًا	باعزت، معزز
۲۳۰۴	لَاتَتَمَنَّوْا	مت آرزو کرو، مت تمنا کرو
۲۳۰۵	مَوَالِیَ	وارث
۲۳۰۶	عَقَدَتْ	عہد بندھے ہوئے
۲۳۰۷	اَیْمَانُکُمْ	داہنے ہاتھ تمہارے
		ع ۵
۲۳۰۸	قَوّٰامُوْنَ	قائم رہنے والے، منتظم
۲۳۰۹	صَالِحَاتُ	نیک عورتیں
۲۳۱۰	قٰنِتٰتٌ	فرمانبردار عورتیں
۲۳۱۱	نُشُوْزٌ	بد دماغی
۲۳۱۲	مَضَاجِعُ	خوابگاہیں، لیٹنے کی جگہیں
۲۳۱۳	عَلِیًّا	بلند عَلِیٌّ اعلیٰ، اوپر، زبردست

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۱۴	حَکَمًا	منصف، تصفیہ کرنے والا
۲۳۱۵	جَارٌ	پڑوسی
۲۳۱۶	جَارِ الْجُنُبِ	اجنبی پڑوسی، دور کا پڑوسی۔
۲۳۱۷	صَاحِبِ بِالْجَنْبِ	کروٹ کا ساتھی، نزدیک ہم مجلس
۲۳۱۸	اِبْنُ السَّبِيْلِ	راہ گیر، مسافر
۲۳۱۹	مُخْتَالًا	اترانے والا
۲۳۲۰	فَخُوْرًا	فخر کرنے والا، شیخی بگھارنیوالا
۲۳۲۱	قَرِيْنًا	ہم نشین، قرین، ساتھی مصاحب
۲۳۲۲	مَاذَا	کیا ہو جاتا
۲۳۲۳	لَوْ	اگر
۲۳۲۴	مِثْقَالُ	بھر، وزن، برابر
۲۳۲۵	اِنْ	اگر
۲۳۲۶	تَكُ	ہو (تَكُ اصل میں تَكُنْ تھا)
۲۳۲۷	مِنْ لَّدُنْهُ	اس کے پاس سے
۲۳۲۸	جِئْنَا	لائیں گے ہم

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۲۹	هٰٓؤُلَآءِ	یہ سب، ان سب
۲۳۳۰	تُسَوّٰى	برابر ہو جائے
۲۳۳۱	حَدِيْثًا	بات
	ع ۶	
۲۳۳۲	لَا تَقْرَبُوْا	مت قریب ہو جاؤ (ق ر ب)
۲۳۳۳	سُكٰرٰى	نشہ میں
۲۳۳۴	جُنُبًا	حالت جنابت میں
۲۳۳۵	عَابِرِىْ	گذرنے والا (مسافر)
۲۳۳۶	تَغْتَسِلُوْا	غسل کرلو، نہالو (غ س ل)
۲۳۳۷	مَرْضٰٓى	بیمار، مریض (واحد مَرِيْضٌ)
۲۳۳۸	غَآئِطٌ	قضائے حاجت، جائے ضرورت
۲۳۳۹	لَامَسْتُمُ	صحبت کی ہو تم نے (چھونا)
۲۳۴۰	تَيَمَّمُوْا	تیمم کرلو (قصد کرنا)
۲۳۴۱	صَعِيْدًا	مٹی
۲۳۴۲	طَيِّبًا	پاک

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۴۳-	اِمْسَحُوْا	مسح کرلو، ہاتھ پھیرلو
۲۳۴۴-	وُجُوْہٌ	چہرہ (جمع)
۲۳۴۵-	عَفُوٌّ	معاف کرنے والا
۲۳۴۶-	یُحَرِّفُوْنَ	پھیر دیتے ہیں، تحریف کردیتے ہیں
۲۳۴۷-	مَوَاضِعَ	جگہ، موضوع (مَوْضِعٌ کی جمع)
۲۳۴۸-	عَصَیْنَا	نہ مانا ہم نے یا نہیں مانتے ہم (نافرمانی کرنا)
۲۳۴۹-	اِسْمَعْ	سُن (فعل امر)
۲۳۵۰-	غَیْرَ مُسْمَعٍ	نہ سنایا جائیو یہ ذو معنیٰ لفظ ہے، ایک معنیٰ تو اس کے یہ ہیں کہ آپ کے خلافِ مرضی کوئی بات آپ کو نہیں سنائی جاسکتی۔ دوسرے معنیٰ یہ کہ تم اس قابل ہی نہیں ہو کہ کوئی تمہیں کچھ سنائے۔ علاوہ اس کے ایک معنیٰ یہ بھی ہیں کہ تم بہرے ہوجاؤ۔ مخالفینِ قرآن نبی صلعم کے دوران تقریر میں کوئی بات سمجھنے کیلئے ٹھہرنے کو کہتے تو اِسْمَعْ کے ساتھ غَیْرَ مُسْمَعٍ بھی کہتے۔ یہ بات ٹھیک اسی طرح کی ہے جیسے رَاعِنَا کو موڑ دیکر رَاعِیْنَا کہنا
۲۳۵۱-	لَیًّا	پیچ دیکر، مروڑ دیکر
۲۳۵۲-	اَلْسِنَۃٌ	زبانیں (لِسَان : زبان)
۲۳۵۳-	طَعْنًا	عیب لگانا، طعنہ کرنا
۲۳۵۴-	اَقْوَمُ	بہت بہتر، بہت مضبوط، بہت سیدھا
۲۳۵۵-	نَطْمِسَ	ہم مٹا ڈالیں گے (ط م س)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۵۶	نَرُدَّ	ہم پھیر دیں گے (ر د د)
۲۳۵۷	اَدْبَار	پیٹھ (دُبُرٌ: پیٹھ)
۲۳۵۸	اَصْحَابُ السَّبْتِ	سنیچر والے، ان کا قصہ سورۂ اعراف میں مذکور ہے
۲۳۵۹	مَفْعُوْلاً	کیا گیا، ہو کر رہے گا
۲۳۶۰	دُوْنَ ذَالِكَ	سوا اس کے
۲۳۶۱	اِفْتَرٰی	باندھ لیا، گڑھ لیا جھوٹ موٹ کا
۲۳۶۲	فَتِیْلاً	تاگے برابر

ع ۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۶۳	جِبْت	بے حقیقت، بے اصل جادو، فال گیری، ٹونے ٹوٹکے، شگون، مہورت اور دوسری وہمی چیزوں کیلئے استعمال کیا گیا ہے
۲۳۶۴	نَقِیْرًا	ذرا سا، تھوڑا
۲۳۶۵	نَضِجَتْ	گل جائینگی جل جائینگی
۲۳۶۶	جُلُوْدٌ	چمڑہ، کھال (جِلْدٌ کی جمع)

الرّبع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۶۷	اَبَدًا	ہمیشہ
۲۳۶۸	ظِلاًّ	سایہ، چھاؤں
۲۳۶۹	ظَلِیْلاً	گھنی چھاؤں
۲۳۷۰	تُؤَدُّوْ	پہنچادو
۲۳۷۱	نِعِمَّا	بہت اچھی، خوب، نعمت سے بھرپور
۲۳۷۲	اُوْلِی الْاَمْرِ	صاحب حکم
۲۳۷۳	تَاْوِیْلاً	انجام، خلاصہ

ع ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۷۴	یَزْعُمُوْنَ	دعویٰ کرتے ہیں (ز ع م)
۲۳۷۵	یَتَحَاکَمُوْا	فیصلہ لیجائیں
۲۳۷۶	صُدُوْدًا	ہٹ رہنا، پہلوتہی کرنا
۲۳۷۷	یَحْلِفُوْنَ	حلف اٹھاتے ہیں، قسم کھاتے ہیں
۲۳۷۸	اِنْ	نہیں (معنی اس لفظ کے اگر کے

نمبر شمار	عربی	اردو
		ہوتے ہیں لیکن اس کے بعد اِلَّا آنے سے معنی ہونگے نہیں)
۲۳۷۹۔	تَوْفِيقًا	موافقت، بھلائی
۲۳۸۰۔	أَعْرِضْ	اعراض کر
۲۳۸۱۔	عِظْ	نصیحت کر
۲۳۸۲۔	قَوْلًا بَلِيغًا	بات پہنچی ہوئی
۲۳۸۳۔	فَلَا وَرَبِّكَ	پس قسم ہے تیرے رب کی (واؤ قسمیہ ہے)
۲۳۸۴۔	شَجَرَ	جھگڑا واقع ہو۔
۲۳۸۵۔	حَرَجًا	تنگی
۲۳۸۶۔	قَضَيْتَ	فیصلہ کیا تو نے
۲۳۸۷۔	يُسَلِّمُوا	مان لیں
۲۳۸۸۔	تَسْلِيمًا	تابع فرمان بن کر
۲۳۸۹۔	تَثْبِيتًا	ثابت رکھنے والا، پختہ کرنے والا
۲۳۹۰۔	صِدِّيقِينَ	سچے لوگ
۲۳۹۱۔	رَفِيقًا	دوست

ع ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۹۲۔	خُذُوا	لو
۲۳۹۳۔	حِذْرَ	بچاؤ کا سامان
۲۳۹۴۔	اِنْفِرُوا	نکلو (ن ف ر)
۲۳۹۵۔	ثُبَاتٌ	متفرق، الگ الگ دستوں کی شکل میں
۲۳۹۶۔	يُبَطِّئَنَّ	ہٹتا ہے، دیر کرتا ہے
۲۳۹۷۔	تَبْطِئَةٌ	(مصدر) دیر کرنا
۲۳۹۸۔	عَلَيَّ	مجھ پر
۲۳۹۹۔	مَوَدَّةٌ	دوستی
۲۴۰۰۔	يَا لَيْتَنِي	اے کاش کہ میں
۲۴۰۱۔	فَوْزٌ	کامیابی
۲۴۰۲۔	يَشْرُونَ	بیچتے ہیں
۲۴۰۳۔	مَا لَكُمْ	کیا ہوا تم کو
۲۴۰۴۔	مُسْتَضْعَفِينَ	کمزور لوگ، ناتواں
۲۴۰۵۔	وِلْدَانٌ	لڑکے
۲۴۰۶۔	أَهْلُهَا	رہنے والے ہیں
۲۴۰۷۔	مِنْ لَدُنْكَ	اپنے نزدیک سے
۲۴۰۸۔	كَيْدٌ	تدبیر

ع ۱۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۰۹۔	كُفُّوا	روک رکھو
۲۴۱۰۔	خَشْيَةٌ	ڈر، خوف
۲۴۱۱۔	لَوْلَا	کیوں نہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۱۲۔	أَجَلٌ	وقت، مہلت
۲۴۱۳۔	فَتِيْلًا	تاگے برابر
۲۴۱۴۔	أَيْنَمَا	جہاں کہیں بھی
۲۴۱۵۔	يُدْرِكْ	پالے گی (د ر ک)
۲۴۱۶۔	بُرُوْجٌ	قلعے
۲۴۱۷۔	مُشَيَّدَةٌ	بلند، مضبوط
۲۴۱۸۔	فَمَالِ	پس کیا ہوا
۲۴۱۹۔	لَا يَكَادُوْنَ	نہیں قریب ہوئے
۲۴۲۰۔	يَفْقَهُوْنَ	سمجھتے (مصدر: فِقْہٌ)
۲۴۲۱۔	طَاعَةٌ	فرمانبرداری
۲۴۲۲۔	بَيَّتَ	رات کے وقت مشورہ کرنا
۲۴۲۳۔	يُبَيِّتُوْنَ	رات کو مشورہ کرتے ہیں، چھپ کر
۲۴۲۴۔	يَتَدَبَّرُوْنَ	تدبیر کرتے ہیں، غور کرتے ہیں
۲۴۲۵۔	لَوَجَدُوْا	البتہ پاتے وہ
۲۴۲۶۔	أَذَاعُوْا	پھیلاتے ہیں
۲۴۲۷۔	يَسْتَنْبِطُوْنَ	تحقیق کرتے ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۲۸۔	حَرِّضْ	رغبت دلا (تحریضٌ رغبت دلانا)
۲۴۲۹۔	عَسٰى	قریب
۲۴۳۰۔	يَكُفَّ	روک دے گا
۲۴۳۱۔	أَشَدُّ	بہت سخت
۲۴۳۲۔	بَأْسٌ	جنگ
۲۴۳۳۔	تَنْكِيْلًا	بند کرنے میں، سخت سزا دینے میں
۲۴۳۴۔	كِفْلٌ	حصّہ
۲۴۳۵۔	تَحِيَّةٌ	دعا سلام

ع ۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۳۶۔	أَرْكَسَ	الٹا پھیر دیا
۲۴۳۷۔	يَصِلُوْنَ	ملتے ہیں
۲۴۳۸۔	حَصِرَتْ	رُک گئے، منقبض ہوگئے
۲۴۳۹۔	سَلَّطَ	مسلط کرنا

ع ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۴۰۔	تَحْرِيْرٌ	آزاد کرنا
۲۴۴۱۔	رَقَبَةٌ	گردن

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۴۲	دِیَۃٌ	خون بہا
۲۴۴۳	مُسَلَّمَۃٌ	پورا دیا جائے، سپرد کیا جائے
۲۴۴۴	شَهْرَیْنِ	دو ماہ (شَهْرٌ: واحد)
۲۴۴۵	مُتَتَابِعَیْنِ	لگاتار، مسلسل
۲۴۴۶	مُتَعَمِّدًا	قصداً، جان بوجھ کر
۲۴۴۷	ضَرَبْتُمْ	چلو تم، سفر کرو تم
۲۴۴۸	اَلْقٰی	ڈالا، ملاقات کیا
۲۴۴۹	لَسْتَ	نہیں ہے تو
۲۴۵۰	عَرَضَ	اسباب
۲۴۵۱	مَغَانِمَ	غنیمتیں
۲۴۵۲	لَایَسْتَوِیْ	نہیں ہے برابر
۲۴۵۳	غَیْرُ اُولِی الضَّرَرِ	سوائے ضرر والے، علاوہ ضرر والوں کے، جنکو کوئی عذر نہ ہو

ع ۱۳ | ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۵۴	تَوَفّٰی	وفات دی، جان قبض کی گئی
۲۴۵۵	فِیْمَا	کس چیز میں
۲۴۵۶	حِیْلَۃٌ	بہانہ، حیلہ، تدبیر
۲۴۵۷	مُرٰغَمًا	جگہ، بافراغت مکان
۲۴۵۸	دَرَكَ	پانا
۲۴۵۹	وَقَعَ	ثابت ہوگیا، واقع ہوگیا
۲۴۶۰	تَقْصُرُوْا	کم کرو، قصر کرو (ق ص ر)
۲۴۶۱	یَفْتِنَ	فتنہ میں ڈالے (ف ت ن)
۲۴۶۲	كُنْتَ	ہو تو، ہوا تو
۲۴۶۳	تَقُمْ	کھڑے ہوئے، قائم ہوئے
۲۴۶۴	اَسْلِحَۃٌ	ہتھیار (جمع: سَلَاحٌ کی)
۲۴۶۵	تَاْتِ	آوے
۲۴۶۶	حِذْرٌ	بچاؤ کا سامان
۲۴۶۷	اَمْتِعَتِكُمْ	اسباب تمہارا
۲۴۶۸	مَیْلَۃٌ	جھک جانا، آپڑنا، حملہ کرنا
۲۴۶۹	وَاحِدَۃٌ	یکبارگی
۲۴۷۰	مَطَرٌ	بارش
۲۴۷۱	اَنْ تَضَعُوْا	کر رکھدو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۷۲۔	اِطْمَاْنَنْتُمْ	اطمنان پاؤتم
۲۴۷۳۔	تَاْلَمُوْنَ	تم رنج اٹھا رہے ہو
(ا ل م)		
۲۴۷۴۔	تَرْجُوْنَ	تم امید رکھتے ہو
ع ۱۵		
۲۴۷۵۔	اَرٰ	دکھانا
۲۴۷۶۔	خَآئِنِيْنَ	خیانت کرنیوالے
۲۴۷۷۔	خَصِيْمًا	جھگڑا کرنے والا، طرفداری کرنیوالا
۲۴۷۸۔	لَاتُجَادِلْ	مت جدال کر
۲۴۷۹۔	يَخْتَانُوْنَ	خیانت کرتے ہیں
۲۴۸۰۔	خَوَّانًا	خیانت کرنے والا
۲۴۸۱۔	اَثِيْمًا	گنہ گار
۲۴۸۲۔	يَسْتَخْفُوْنَ	چھپتے ہیں
۲۴۸۳۔	يُبَيِّتُوْنَ	چوری چھپے مشورہ کرتے ہیں
۲۴۸۴۔	يَرْمِ	تہمت لگائے گا، پھینکے گا
۲۴۸۵۔	بَرِيْئًا	بے گناہ
۲۴۸۶۔	اِحْتَمَلَ	اٹھالیا
ع ۱۶ ۱۳		
۲۴۸۷۔	هَمَّتْ	ارادہ کرلیا
۲۴۸۸۔	عَلَّمَ	سکھایا

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۸۹۔	نَجْوٰى	سرگوشی، مجلس گفتگو کیلئے بیٹھنا
۲۴۹۰۔	يُشَاقِقْ	اختلاف کرے گا
۲۴۹۱۔	نُصْلِهٖ	ہم اس کو داخل کریں گے
ع ۱۷ ۱۴		
۲۴۹۲۔	مَادُوْنَ ذٰلِكَ	جو کچھ سوائے اس کے
۲۴۹۳۔	اِنٰثًا	دیویاں، زنانی چیز
۲۴۹۴۔	مَرِيْدًا	سرکش مردود
۲۴۹۵۔	يُبَتِّكُنَّ	تراشیں گے
۲۴۹۶۔	اٰذَانُ	کان (واحد: اُذُنٌ)
۲۴۹۷۔	اَنْعَامُ	چوپائے، مویشی (جمع نَعَمٌ کی)
۲۴۹۸۔	غُرُوْرًا	فریب، دھوکہ
۲۴۹۹۔	مَحِيْصًا	بھاگنے کی جگہ
۲۵۰۰۔	اَصْدَقُ	بہت سچا
۲۵۰۱۔	قِيْلًا	قول، بات، وعدہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۰۲۔	نَقِيْرًا	ذرا سا
۲۵۰۳۔	خَلِيْلًا	دوست
	ع ۱۸/۱۵	
۲۵۰۴۔	يَسْتَفْتُوْنَ	فتویٰ پوچھتے ہیں، حکم دریافت کرتے ہیں۔
۲۵۰۵۔	تَرْغَبُوْنَ	تم رغبت کرتے ہو
۲۵۰۶۔	بَعْلٌ	شوہر
۲۵۰۷۔	اُحْضِرَتْ	حاضر کی گئی
۲۵۰۸۔	اَلشُّحَّ	بخیل
۲۵۰۹۔	حَرَصْتُمْ	حرص کرو تم
۲۵۱۰۔	مُعَلَّقَةٌ	اَدھر میں لٹکی ہوئی
۲۵۱۱۔	اِيَّاكُمْ	تم کو بھی
۲۵۱۲۔	حَمِيْدًا	تعریف کیا گیا
۲۵۱۳۔	يَاْتِ	(ب) لائے گا (آئے گا)
	ع ۱۹/۱۶	
۲۵۱۴۔	اَوْلٰى	بہتر، لائق تر، خیر خواہ
۲۵۱۵۔	الْهَوٰى	خواہش
۲۵۱۶۔	تَلْوٗا	پیچ بیانی کرو گے، ہیر پھیر کر بات کرو گے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۱۷۔	اِزْدَادُوْا	زیادہ ہو گئے، آگے بڑھ گئے
۲۵۱۸۔	يَخُوْضُوْا	بات کریں، بحث کریں، حجت بازی کرنا (گھسنا)
۲۵۱۹۔	حَدِيْثٌ	بات (جمع: اَحَادِيْث)
۲۵۲۰۔	يَتَرَبَّصُوْنَ	انتظار کرتے ہیں
۲۵۲۱۔	نَسْتَحْوِذْ	غالب آئے ہم، حفاظت کی ہم نے
۲۵۲۲۔	نَمْنَعْكُمْ	ہم نے بچا دیا تم کو (م ن ع)
	ع ۲۰/۱۷	
۲۵۲۳۔	كُسَالٰى	کاہلی سے کسمساتے ہوئے (کُسْلٌ سستی، کاہلی)
۲۵۲۴۔	مُذَبْذَبِيْنَ	مذبذب، ڈگمگاتے ہوئے
۲۵۲۵۔	سُلْطَانٌ	غلبہ، حجت
۲۵۲۶۔	سُلْطَانًا مُّبِيْنًا	حجت صریحہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۲۷	اَلدَّرْكُ	درجہ
۲۵۲۸	اَسْفَلُ	بہت نیچا
۲۵۲۹	اَخْلَصُوْا	خالص کرلیا
۲۵۳۰	مَا يَفْعَلُ	کیا کرے گا

نوٹ

ایک لفظ مختلف شکلیں بدل کر آتا ہے۔ تب اس کی ہر شکل سے واقفیت طالب علم کو اچھی طرح ہو جائے، اس سہولت کے پیش نظر اب تک جو الفاظ دیئے گئے ہیں، انھیں بار بار دہرایا بھی گیا ہے۔

(مرتب)

پارہ نمبر (۶)

۲۵۳۱	جَهْرُ	پکار کر کہنا، صاف کھلم کھلا
۲۵۳۲	قَدِيْرًا	قدرت والا
۲۵۳۳	حَقًّا	پکے، سچے، یقینی

ع ۱۲

۲۵۳۴	جَهْرَةً	ظاہر
۲۵۳۵	صٰعِقَةٌ	بجلی
۲۵۳۶	عَفَوْنَا	ہم نے معاف کیا
۲۵۳۷	لَا تَعْدُوْا	حد سے مت گذرو
۲۵۳۸	صَلَبُ	سولی دینا
۲۵۳۹	شُبِّهَ	شبہ ڈال دیا گیا (ش ب ہ)
۲۵۴۰	مُؤْتُوْنَ	دینے والے

ع ۲۲

۲۵۴۱	زَبُوْرُ	وہ کتاب اللہ جو حضرت داؤدؑ

نمبر شمار	عربی	اردو
		پر نازل کی گئی
۲۵۴۲	قَصَصْنَا	ہم نے بیان کیا (ق ص ص)
۲۵۴۳	تَكْلِيمًا	بات کرنا
۲۵۴۴	مُبَشِّرِينَ	خوشخبری سنانیوالے
۲۵۴۵	مُنْذِرِينَ	ڈر، خوف سنانے والے، ڈرانیوالے
۲۵۴۶	حُجَّةٌ	عذر
۲۵۴۷	طَرِيقٌ	راہ
۲۵۴۸	يَسِيرًا	آسان
۲۵۴۹	لَا تَغْلُوا	غلو مت کرو
۲۵۵۰	كَلِمَتُهٗ	فرمان، حکم
۲۵۵۱	أَلْقَىٰ	ڈالدیا، پہنچادیا
۲۵۵۲	ثَلٰثَةٌ	تین ۳
۲۵۵۳	إِنْتَهُوا	باز آجاؤ، رک جاؤ

ع ۳۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۵۴	لَنْ يَسْتَنْكِفَ	نہ انکار کرے گا (ن ک ف)
۲۵۵۵	إِسْتِنْكَافٌ	(مصدر) انکار کرنا، عار کرنا
۲۵۵۶	بُرْهَانٌ	دلیل
۲۵۵۷	يَسْتَفْتُونَ	سوال پوچھتے ہیں
۲۵۵۸	ثُلُثَانِ	دو تہائی (ثُلُثٌ ایک تہائی)

ع ۲۴

(۵) سورۃ المائدہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۵۹	عُقُودٌ	عہد (واحد: عَقْدٌ)
۲۵۶۰	بَهِيمَةٌ	چرنیوالے جانور، چوپائے۔
۲۵۶۱	أَنْعَامٌ	چوپائے، مویشی
۲۵۶۲	غَيْرَ مُحِلِّي	نہیں حلال، یعنی حلال نہ سمجھو
۲۵۶۳	صَيْدٌ	شکار
۲۵۶۴	حُرُمٌ	حالتِ احرام میں (احرام ایک تہہ بند اور ایک چادر بغیر سلی ہوئی، جو حج کے ایام میں حاجی لوگ پہنتے ہیں)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۶۵	لَا تُحِلُّوْا	نہ حلال سمجھو، یعنی اللہ تعالیٰ کی نشانیوں کی بے حرمتی کرنا حلال نہ سمجھو۔
۲۵۶۶	شَعَائِرَ	نشانیاں
۲۵۶۷	شَهْرُ الْحَرَام	محترم مہینہ، ادب کے لائق مہینہ
۲۵۶۸	اَلْهَدْیُ	قربانی کا جانور
۲۵۶۹	قَلَائِدُ	قربانی کے وہ جانور جن کے گلے میں بطور نذرِ خداوندی کی علامت کے پٹے ڈالے گئے ہوں جمع ہے قِلَادَۃٌ کی۔
۲۵۷۰	اٰمِّیْنَ	قصد کرنے والے
۲۵۷۱	بَیْتُ الْحَرَامِ	محترم گھر، بیت اللہ شریف
۲۵۷۲	حَلَلْتُمْ	حلال ہو تم، یعنی حالتِ احرام سے باہر آجاؤ۔
۲۵۷۳	اِصْطَادُوْا	شکار کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۷۴	اِصْطَادُوْا	شکار کرنا (ص ی د)
۲۵۷۵	لَا یَجْرِمَنَّکُمْ	ہرگز نہ آمادہ کرے تم کو
۲۵۷۶	شَنَاٰنُ	دشمنی، بُغض
۲۵۷۷	تَعَاوَنُوْا	تعاون کرو، مدد کرو
۲۵۷۸	عُدْوَانٌ	زیادتی، ظلم

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۷۹	مَیْتَۃٌ	مُردار
۲۵۸۰	دَمٌ	خون
۲۵۸۱	لَحْمٌ	گوشت
۲۵۸۲	خِنْزِیْرٌ	سؤر
۲۵۸۳	اُهِلَّ	پکارا جائے، نامزد کیا جائے
۲۵۸۴	مُنْخَنِقَۃٌ	ایسا جانور جو گلا گھونٹنے سے مرگیا ہو
۲۵۸۵	مَوْقُوْذَۃٌ	ایسا جانور جو کسی ضرب یا لاٹھی مارنے سے مرگیا ہو۔
۲۵۸۶	مُتَرَدِّیَۃٌ	ایسا جانور جو کسی اونچی جگہ سے گر کر مرگیا ہو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۸۷	نَطِيحَةُ	ایسا جانور جو کسی ٹکر سے یا سینگ مارنے سے مر گیا ہو
۲۵۸۸	اَلسَّبُعُ	درندہ
۲۵۸۹	ذَكَّيْتُمْ	پاک کر لو تم، ذبح کر لو تم
۲۵۹۰	ذُبِحَ	ذبح کیا جائے
۲۵۹۱	نُصُبٌ	پرستش گاہ، آستانے، تھان
۲۵۹۲	تَسْتَقْسِمُوْا	قسمت معلوم کرو
۲۵۹۳	اَزْلَامُ	قسمت معلوم کرنے کے پانسے، سٹہ لاٹری وغیرہ جاہلیت جدیدہ کی پیداوار بھی اسی لفظ کے ہم معنیٰ ہیں۔
۲۵۹۴	يَئِسَ	مایوس ہو گئے
۲۵۹۵	اُضْطُرَّ	بے بس ہوا
۲۵۹۶	مَخْمَصَةٌ	بھوک
	مُتَجَانِفٌ	جھکنے والا، مائل ہونے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۹۸	جَوَارِح	زخم دینے والے
۲۵۹۹	مُكَلِّبِيْنَ	شکار کی تعلیم لئے ہوئے شکاری جانور
۲۶۰۰	اَمْسَكْنَ	روکے رکھیں
۲۶۰۱	مُحْصَنٰتٍ	پاکدامن عورتیں
۲۶۰۲	مُتَّخِذِىْ	پکڑنے والے (مُتَّخِذِيْنَ تھا، مضاف ہونیکی وجہ سے نَ گر گیا)

ع ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۰۳	قُمْتُمْ	کھڑے ہو تم، اٹھو تم
۲۶۰۴	اَيْدِىْ	دونوں ہاتھ
۲۶۰۵	مَرَافِقِ	کہنیاں
۲۶۰۶	رُؤُسُ	سَر (جمع)
۲۶۰۷	اَرْجُلُ	پیر (رِجْلٌ: واحد)
۲۶۰۸	كَعْبَيْنِ	دونوں ٹخنے
۲۶۰۹	جُنُبًا	حالتِ جنابت
۲۶۱۰	غَائِطٌ	جائے استنجا
۲۶۱۱	لٰمَسْتُمْ	صحبت کی ہو تم نے
۲۶۱۲	وَاثَقَ	قول لیا ہے اس نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۱۳	جَحِيْمٌ	آگ کا ڈھیر
۲۶۱۴	هَمَّ	قصد کیا
۲۶۱۵	يَبْسُطُوْا	دراز کریں
۲۶۱۶	كَفَّ	بند کر دیا (روک دیا)

ع ۲ / ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۱۷	اِثْنَىْ عَشَرَ	بارہ ۱۲
۲۶۱۸	نَقِيْبًا	سردار
۲۶۱۹	عَزَّرْتُمُوْا	قوت سے ساتھ دو
۲۶۲۰	نَقْضٌ	توڑنا
۲۶۲۱	لَاتَزَالُ	نہیں فرصت پائیگا تو
۲۶۲۲	تَطَّلِعُ	اطلاع پاتا رہے گا
۲۶۲۳	اِصْفَحْ	درگذر کر
۲۶۲۴	اَغْرَيْنَا	لگا دی ہم نے
۲۶۲۵	سَوْفَ	جلدی، عنقریب
۲۶۲۶	يَصْنَعُوْنَ	کرتے ہیں وہ
۲۶۲۷	سُبُلٌ	راہیں (واحد: سَبِيْلٌ)
۲۶۲۸	سَلٰمٌ	سلامتی
۲۶۲۹	مَنْ يَّمْلِكُ	کون اختیار رکھتا ہے
۲۶۳۰	يُهْلِكُ	ہلاک کرے وہ
۲۶۳۱	نَحْنُ	ہم
۲۶۳۲	اَبْنَاءُ	(اَبْنُؤٌ) بیٹے (اِبْنٌ کی جمع)
۲۶۳۳	اَحِبَّاءُ	بہت محبوب
۲۶۳۴	فَلِمَ	پس کیوں
۲۶۳۵	بَشَرٌ	آدمی
۲۶۳۶	فَتْرَةٌ	سلسلہ موقوف، توڑا پڑے پیچھے، دو پیغمبروں کے بیچ کا زمانہ جب کہ کوئی نبی موجود نہ ہو

ع ۳ / ۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۳۷	لَمْ يُؤْتَ	نہیں دیا گیا
۲۶۳۸	مُقَدَّس	پاک
۲۶۳۹	لَاتَرْتَدُّوْا	مت الٹے پاؤں پھر جاؤ۔
۲۶۴۰	تَنْقَلِبُوْا	پلٹ جاؤ گے تم
۲۶۴۱	جَبَّارِيْنَ	زبردست
۲۶۴۲	رَجُلٰنِ	دو آدمی
۲۶۴۳	اَلْبَابُ	دروازہ، باب
۲۶۴۴	اَبَدًا	کبھی بھی، ہمیشہ ہمیشہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۴۵	مَادَامُوْا	جب تک وہ رہیں گے
۲۴۴۶	اِذْهَبْ	تو جا
۲۴۴۷	قَاتِلَا	لڑو تم دونوں
۲۴۴۸	هٰهُنَا	اسی جگہ پر
۲۴۴۹	لَآ اَمْلِكُ	نہیں میں اختیار رکھتا

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۵۰	نَفْسِيْ	میری جان
۲۴۵۱	اَخِيْ	میرا بھائی
۲۴۵۲	اُفْرُقْ	جدائی ڈال، فیصلہ کر
۲۴۵۳	مُحَرَّمَةٌ	حرام کی گئی
۲۴۵۴	اَرْبَعِيْنَ	چالیس
۲۴۵۵	سَنَةً	سال
۲۴۵۶	يَتِيْهُوْنَ	سرگرداں پھریں گے، مارے مارے پھرینگے
۲۴۵۷	لَا تَاْسَ	مت غم کر، مت افسوس کر۔

ع ۴ / ۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۵۸	وَاتْلُ	اور تلاوت کر، پڑھ کر سنا
۲۴۵۹	نَبَا	خبر (جمع اَنْبَاءٌ)
۲۴۶۰	اِبْنَيْ	دو بیٹے
۲۴۶۱	قَرَّبَا	پیش کی انھوں نے
۲۴۶۲	قُرْبَانًا	قربانی، نیاز
۲۴۶۳	تُقُبِّلَ	قبول کر لی گئی
۲۴۶۴	بَسَطْتَّ	دراز کرے گا تو
۲۴۶۵	اِلَيَّ	طرف میری
۲۴۶۶	يَدَكَ	تیرا ہاتھ
۲۴۶۷	بَاسِطٌ	دراز کرنے والا
۲۴۶۸	تَبُوْءَ	مستحق ہو جائیگا تو
۲۴۶۹	تَكُوْنَ	ہو جائے
۲۴۷۰	طَوَّعَتْ	رغبت دلائی
۲۴۷۱	اَصْبَحَ	ہو گیا
۲۴۷۲	بَعَثَ	بھیجا
۲۴۷۳	غُرَابٌ	کوّا
۲۴۷۴	يَبْحَثُ	کرید تا ہے
۲۴۷۵	يُوَارِيْ	چھپائے، ڈھانک دے
۲۴۷۶	سَوْاَةٌ	لاش
۲۴۷۷	يٰوَيْلَتٰى	افسوس میری حالت پر

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۷۸	عَجَزْتُ	عاجز ہوا میں
۲۶۷۹	أَكُونُ	ہو جاؤں میں
۲۶۸۰	أُوَارِیَ	چھپاؤں میں
۲۶۸۱	نَادِمِیْنَ	پشیمان (جمع نادم)
۲۶۸۲	أَجْلِ ذٰلِكَ	اسی واسطے
۲۶۸۳	كَأَنَّمَا	جیسا کہ
۲۶۸۴	مُسْرِفُوْنَ	زیادتی کرنیوالے
۲۶۸۵	يُحَارِبُوْنَ	لڑتے ہیں (ح ر ب)
۲۶۸۶	يَسْعَوْنَ	کوشش کرتے ہیں
۲۶۸۷	يُصَلَّبُوْا	سولی دیئے جائیں
۲۶۸۸	تُقَطَّعَ	کاٹ دیئے جائیں (ق ط ع)
۲۶۸۹	خِلَافٍ	مخالف جانب
۲۶۹۰	يُنْفَوْا	نکال دیئے جائیں
۲۶۹۱	تَقْدِرُوْا	تم قدرت پاؤ

ع ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۹۲	وَسِيْلَةٌ	قرب
۲۶۹۳	سَارِقٌ	چوری کرنے والا
۲۶۹۴	سَارِقَةٌ	چوری کرنے والی
۲۶۹۵	نَكَالًا	عبرت
۲۶۹۶	أَفْوَاهٌ	منہ (جمع)
۲۶۹۷	سَمّٰعُوْنَ	جاسوسی کے لئے سننے والے
۲۶۹۸	اٰخَرِيْنَ	دوسرے
۲۶۹۹	أَكّٰلُوْنَ	خوب ڈٹ کر کھانیوالے
۲۷۰۰	سُحْتٌ	مالِ حرام
۲۷۰۱	يُحَكِّمُوْنَ	فیصلہ چاہتے ہیں

ع ۱۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۰۲	أَحْبَارٌ	علماء
۲۷۰۳	عَيْنٌ	آنکھ
۲۷۰۴	أَنْفٌ	ناک
۲۷۰۵	أُذُنٌ	کان
۲۷۰۶	سِنٌّ	دانت
۲۷۰۷	جُرُوْحٌ	زخم (جمع)
۲۷۰۸	قِصَاصٌ	بدلہ
۲۷۰۹	كَفَّارَةٌ	گناہ کا کفارہ، یا گناہ اتارنا
۲۷۱۰	قَفَّيْنَا	پیچھے لائے ہم
۲۷۱۱	اٰثَارٌ	نشان، پیچھے
۲۷۱۲	مُهَيْمِنًا	نگہبان

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۱۳	شِرْعَةً	شریعت
۲۷۱۴	مِنْهَاجًا	راہ عمل
۲۷۱۵	خَيْرَات	بھلے کام، بہتر کام (ج)
۲۷۱۶	يَتَوَلَّ	دوست رکھے گا
۲۷۱۷	دَائِرَةٌ	گردش، چکر
۲۷۱۸	أَقْسَمُوا	قسم کھائی انھوں نے
۲۷۱۹	جَهْدَ	سخت
۲۷۲۰	أَيْمَانِهِمْ	قسمیں انکی

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۲۱	يَرْتَدَّ	پھر جائے گا
۲۷۲۲	أَذِلَّةٍ	نرمی کرنے والے
۲۷۲۳	أَعِزَّةٍ	سخت
۲۷۲۴	لَوْمَةَ	ملامت کرنا
۲۷۲۵	لَائِمٍ	ملامت کرنے والا
۲۷۲۶	حِزْبُ	گروہ، جماعت (جمع: أَحْزَابٌ)

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۲۷	لَعِبًا	کھیل
۲۷۲۸	نَادَيْتُمْ	پکارتے ہو تم
۲۷۲۹	تَنْقِمُونَ	تم عیب پاتے ہو
۲۷۳۰	هَلْ أُنَبِّئُكُمْ	کیا خبر دوں میں تمکو (ن ب ع)
۲۷۳۱	مَثُوبَةً	جزا، ثواب
۲۷۳۲	قِرَدَةً	بندر — قِرْدٌ: بندر (واحد)
۲۷۳۳	خَنَازِيرَ	سوّر (جمع)
۲۷۳۴	شَرٌّ مَّكَانًا	بُرا ٹھکانہ
۲۷۳۵	أَضَلُّ	بہت بھکے، گمراہ
۲۷۳۶	لَوْلَا	کیوں نہیں
۲۷۳۷	رَبَّانِيُّونَ	درویش لوگ
۲۷۳۸	أَحْبَارُ	علماء لوگ
۲۷۳۹	مَغْلُولَةٌ	تنگ ہوئے، بندھے گئے
۲۷۴۰	غُلَّتْ	تنگ کردئے گئے، باندھ دئے گئے
۲۷۴۱	مَبْسُوطَتَانِ	کھلے ہوئے، کشادہ
۲۷۴۲	أَلْقَيْنَا	ڈالدیا ہم نے
۲۷۴۳	أَوْقَدُوا	سلگاتے ہیں
۲۷۴۴	حَرْبٌ	لڑائی
۲۷۴۵	أَطْفَأَ	بجھادیتا ہے
۲۷۴۶	كَفَّرْنَا	دُور کردیتے ہیں ہم،

نمبر شمار	عربی	اردو
		معاف کر دیتے ہیں ہم
۲۷۴۷	مُقْتَصِدَةٌ	بیچ کی راہ والی
۲۷۴۸	سَاءَ	خراب، بُرا
	ع ۹	
۲۷۴۹	يَعْصِمُ	بچائے گا
	(مصدر: عِصْمَةٌ)	
۲۷۵۰	لَسْتُمْ	نہیں ہو تم
۲۷۵۱	تُقِيمُوا	قائم کرو تم
۲۷۵۲	لَا تَاْسَ	مت غم کر
۲۷۵۳	هَادُوا	یہودی ہو گئے
۲۷۵۴	صَابِئُونَ	ستارہ پرست
	(فرقہ صابی)	
۲۷۵۵	لَا تَهْوٰى	نہیں چاہتے تھے
۲۷۵۶	حَسِبُوا	گمان کیا انھوں نے
۲۷۵۷	عَمُوا	اندھے ہوئے
۲۷۵۸	صَمُّوا	بہرے ہوئے
۲۷۵۹	ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ	تیسرا تین میں کا، یا تین میں سے ایک
۲۷۶۰	صِدِّيقَةٌ	بہت سچی عورت، ولی صفت خاتون
۲۷۶۱	كَانَا يَاْكُلَانِ	دونوں کھاتے تھے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۶۲	اُنْظُرْ	دیکھ
۲۷۶۳	يُؤْفَكُونَ	الٹے گرائے جا رہے ہیں
	ع ۱۰	
۲۷۶۴	لُعِنَ	لعنت کی گئی (فعل مجہول)
۲۷۶۵	عَلٰى لِسَانِ	زبان سے
۲۷۶۶	عَصَوْا	نافرمانی کی
۲۷۶۷	يَعْتَدُونَ	حد سے نکل گئے تھے
۲۷۶۸	اِعْتِدَاءٌ	حد سے نکلنا
۲۷۶۹	لَا يَتَنَاهَوْنَ	نہیں منع کرتے تھے
۲۷۷۰	لَبِئْسَ	البتہ برا، بہت برا
۲۷۷۱	تَرٰى	دیکھے گا تو
۲۷۷۲	يَتَوَلَّوْنَ	دوستی کرتے ہیں
۲۷۷۳	قَدَّمَتْ	آگے بھیجا
۲۷۷۴	سَخِطَ	ناراض ہوا
۲۷۷۵	لَتَجِدَنَّ	البتہ پائے تو
۲۷۷۶	مَوَدَّةً	دوستی، چاہت
۲۷۷۷	قِسِّيْسِيْنَ	پڑھے لکھے لوگ
۲۷۷۸	رُهْبَانًا	درویش لوگ

پارہ نمبر (۷)

۲۷۷۹۔ سَمِعُوْا سنتے ہیں
۲۷۸۰۔ اَعْیُنَهُمْ آنکھیں ان کی
۲۷۸۱۔ تَفِیْضُ بہتی ہیں (ف ی ض)
۲۷۸۱۔ دَمْعٌ آنسو (دُمُوْعٌ جمع ہے)
۲۷۸۲۔ اَثَابَ ثواب دیا، بدلہ دیا
ع۱۱
۲۷۸۳۔ لَاتُحَرِّمُوْا مت حرام کرو، مت حرام سمجھو
۲۷۸۴۔ طَیِّبٰتٍ پاکیزہ چیزیں
۲۷۸۵۔ لَغْوٌ بیکار
۲۷۸۶۔ اَیْمَانٌ قسمیں
۲۷۸۷۔ عَقَّدْتُّمْ گرہ باندھی تم نے، مضبوط باندھا
۲۷۸۸۔ اِطْعَامُ کھلا دینا

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۸۹	اَوْسَطِ	بیچ کا
۲۷۹۰	حَلَفْتُمْ	حلف، قسم کھاؤ تم
۲۷۹۱	اَنْصَابُ	تھان، آستانے، بُت
۲۷۹۲	رِجْسٌ	گندی، ناپاک
۲۷۹۳	یُوْقِعَ	ڈالدے گا، واقع کرے گا
۲۷۹۴	هَلْ	کیا
۲۷۹۵	مُّنْتَهُوْنَ	باز آجانیوالے رُک جانیوالے

ع۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۹۶	تَوَلَّیْتُمْ	پھر جاؤ تم
۲۷۹۷	صَیْدُ	شکار
۲۷۹۸	تَنَالُ	پہنچے گا
۲۷۹۹	رِمَاحُ	نیزے
۲۸۰۰	نَعَمُ	جانور، چوپایہ
۲۸۰۱	ذَوَا عَدْلٍ	دو انصاف والے آدمی
۲۸۰۲	بَالِغَ الْكَعْبَةِ	پہنچایا جائے کعبہ تک
۲۸۰۳	وَبَالَ	وبال، شامت

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۰۴-	عَادَ	پھر سے کیا
۲۸۰۵-	سَیَّارَۃٌ	مسافر (قافلہ)
۲۸۰۶-	صَیْدُ الْبَرِّ	شکار خشکی کا
۲۸۰۷-	بَیْتُ الْحَرَامِ	احترام کے لائق گھر
	ع ۱۳	
۲۸۰۸-	بَحِیْرَۃٌ	کان پھاڑ کر چھوڑ دے جانے والا جانور
۲۸۰۹-	سَائِبَۃٌ	سانڈ، جو غیر اللہ کی نیاز پر چھوڑا جائے
۲۸۱۰-	وَصِیْلَۃٌ	ایسی اونٹنی جو ایک مادہ جننے کے بعد دوسری بار بھی مادہ جنے، یعنی مادہ ملائے مشرکین کا طریقہ تھا کہ ایسی اونٹنی کو غیر اللہ کے نام پر چھوڑ دیتے تھے
۲۸۱۲-	حَامِ	دس بچے جنا دینے والا اونٹ
۲۷۱۲-	حَسْبُنَا	کافی ہے ہم کو
۲۷۱۳-	وَجَدْنَا	پایا ہم نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۱۴-	اِثْنٰنِ	دو
۲۸۱۵-	تَحْبِسُوْنَ	روک لو گے
۲۸۱۶-	اِرْتَبْتُمْ	شک میں پڑو تم
۲۸۱۷-	اٰثِمِیْنَ	گنہگار لوگ
۲۸۱۸-	عُثِرَ	اطلاع پائی جائے
۲۸۱۹-	اِسْتَحَقَّا	مستحق ہوئے وہ دونوں
۲۸۲۰-	اَوْلَیٰنِ	قریب کے دو لوگ
۲۸۲۱-	اَدْنٰی	بہت نزدیک
۲۸۲۲-	تُرَدَّ	دور کر دی جائینگی، رد کر دی جائینگی
	ع ۱۴	
۲۸۲۳-	مَاذَا	کیا
۲۸۲۴-	اُجِبْتُمْ	جواب دئے گئے تم
۲۸۲۵-	مَھْدٌ	گہوارہ، بچپن
۲۸۲۶-	کَھْلاً	ادھیڑ عمر
۲۸۲۷-	طِیْنٌ	مٹی
۲۸۲۸-	کَھَیْئَۃِ	جیسے کہ صورت
۲۸۲۹-	تَنْفُخُ	تو پھونکتا (تھا)
۲۸۳۰-	تُبْرِئُ	تو اچھا کر دیتا (تھا)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۳۱-	اَکْمَہَ	مادر زاد اندھے کو
۲۸۳۲-	اَبْرَصَ	کوڑھی کو
۲۸۳۳-	کَفَفْتُ	روک دیا میں

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۳۴-	مَائِدَۃٌ	کھانے کا دستر خوان

ع ۱۵ / ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۳۵-	مَاقُلْتُ	نہیں کہا میں نے
۲۸۳۶-	مَادُمْتُ	جب تک رہا میں
۲۸۳۷-	رَقِیْبٌ	نگہبان
۲۸۳۸-	فَوْزٌ	کامیابی

ع ۱۶

سورۃ الانعام (۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۳۹-	یَعْدِلُوْنَ	برابر ٹھہراتے ہیں
۲۸۴۰-	اَجَلٌ مُسَمًّی	وقت مقرر
۲۸۴۱-	تَمْتَرُوْنَ	تم شک کرتے ہو
۲۸۴۲-	مُعْرِضِیْنَ	اعراض کرنیوالے، تغافل کرنیوالے
۲۸۴۳-	سَوْفَ	عنقریب، جلد
۲۸۴۴-	اَنْبٰٓؤُا	خبریں
۲۸۴۵-	قَرْنٌ	زمانہ، ایک زمانہ ایک وقت کے لوگ (جمع قُرُوْنٌ)
۲۸۴۶-	مَکَّنَّا	ہم نے طاقت دی
۲۸۴۷-	مَکَّنَ	ٹھکانہ دینا، متمکن کرنا، طاقت دینا، جمادینا، جگہ دینا
۲۸۴۸-	مِدْرَارًا	زور کی بارش
۲۸۴۹-	اَنْهٰرُ	نہریں
۲۸۵۰-	ذُنُوْبٌ	گناہ
۲۸۵۱-	اَنْشَاْنَا	اٹھایا ہم نے، پیدا کیا ہم نے
۲۸۵۲-	قِرْطَاسٌ	کاغذ
۲۸۵۳-	لَمَسَ	چھونا
۲۸۵۴-	مَلَكٌ	فرشتہ (جمع: مَلَائِکَۃٌ)
۲۸۵۵-	لَبَسْنَا	شبہ ڈالتے ہم
۲۸۵۶-	یَلْبِسُوْنَ	شبہ کرتے ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۵۷	حَاقَ	گھیر لیا
۲۸۵۸	سَخِرُوْا	مسخری کی انھوں نے
۲۸۵۹	سَخِرَ	ٹھٹھا کرنا، مسخری کرنا
	ع ۱	
۲۸۶۰	سِيْرُوْا	سیر کرو
۲۸۶۱	عَاقِبَةٌ	انجام
۲۸۶۲	مُكَذِّبِيْنَ	جھٹلانے والے
۲۸۶۳	لِمَنْ	کس کے لئے
۲۸۶۴	سَكَنَ	بستا ہے، رہتا ہے
۲۸۶۵	فَاطِرٌ	بنانے والا
۲۸۶۶	يُطْعِمُ	کھلاتا ہے
۲۸۶۷	لَا يُطْعَمُ	کھلایا نہیں جاتا
۲۸۶۸	اُمِرْتُ	حکم دیا گیا میں
۲۸۶۹	يُصْرَفُ	پھیرا جائے
۲۸۷۰	يَوْمَئِذٍ	اس دن
۲۸۷۱	كَاشِفَ	کھولنے والا، دور کرنے والا
۲۸۷۲	قَاهِرٌ	قابو یافتہ، زبردست
۲۸۷۳	فَوْقَ	اوپر
۲۸۷۴	اَيُّ	کونسی
	ع ۲	

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۷۵	اِفْتَرٰى	جھوٹ باندھ لیا
۲۸۷۶	اَيْنَ	کہاں
۲۸۷۷	تَزْعُمُوْنَ	تم زعم کرتے تھے، دعویٰ کرتے تھے
۲۸۷۸	لَمْ تَكُنْ	نہ ہوگی
۲۸۷۹	فِتْنَتُهُمْ	فتنہ بازی انکی، بہانہ بازی انکی
۲۸۸۰	وَاللّٰهِ	قسم اللہ کی
۲۸۸۱	مَا كُنَّا	نہ تھے ہم
۲۸۸۲	يَسْتَمِعُ	کان دھرتا ہے
۲۸۸۳	اَكِنَّةً	حجاب، آڑ
۲۸۸۴	فِقْهٌ	سمجھنا
۲۸۸۵	وَقْرًا	بوجھ
۲۸۸۶	يُجَادِلُوْنَ	جھگڑتے ہیں، جدال کرتے ہیں
۲۸۸۷	اَسَاطِيْرُ	کہانیاں
۲۸۸۸	اَوَّلِيْنَ	پہلے لوگ
۲۸۸۹	يَنْهَوْنَ	منع کرتے ہیں
۲۸۹۰	يَنْئَوْنَ	رُکے رہتے ہیں (دور رہتے ہیں)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۹۱	وُقِفُوْا	کھڑے کئے جائینگے
۲۸۹۲	يٰلَيْتَنَا	اے کاش کہ ہم
۲۸۹۳	نُرَدُّ	ہم پھیر دیئے جائیں
۲۸۹۴	نَكُوْنَ	ہو جائیں ہم
۲۸۹۵	بَدَا	ظاہر ہو گیا (مضارع: يَبْدُوْ)
۲۸۹۶	لَعَادُوْا	البتہ وہی کرتے پھر سے
۲۸۹۷	مَبْعُوْثِيْنَ	اٹھائے جانیوالے پھر سے
۲۸۹۸	اَلَيْسَ	کیا نہیں ہے

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۹۹	سَاعَةٌ	قیامت
۲۹۰۰	بَغْتَةٌ	اچانک
۲۹۰۱	يٰحَسْرَتَنَا	ہائے افسوس ہم پر
۲۹۰۲	فَرَّطْنَا	تقصیر کی ہم نے، لاپرواہی کی ہم نے
۲۹۰۳	يَحْمِلُوْنَ	اٹھاتے ہیں
۲۹۰۴	اَوْزَارٌ	بوجھ (وِزْرٌ کی جمع)
۲۹۰۵	ظُهُوْرٌ	پیٹھ (جمع)
۲۹۰۶	مَايَزِرُوْنَ	جو کچھ اٹھا رہے ہیں
۲۹۰۷	لَهْوٌ	مشغلہ، جی بہلانا
۲۹۰۸	يَجْحَدُوْنَ	انکار کرتے ہیں
۲۹۰۹	كَبُرَ	بھاری ہوا
۲۹۱۰	اِسْتَطَعْتَ	ہو سکے تجھ سے
۲۹۱۱	تَبْتَغِيْ	ڈھونڈے تو
۲۹۱۲	نَفَقًا	سرنگ
۲۹۱۳	سُلَّمًا	سیڑھی

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۱۴	دَابَّةٌ	جاندار
۲۹۱۵	طَائِرٌ (طَيْرٌ)	پرندہ
۲۹۱۶	يَطِيْرُ	اڑتا ہے
۲۹۱۷	جَنَاحَيْهِ	اپنے بازو پر
۲۹۱۸	اُمَمٌ	امتیں (واحد: اُمَّةٌ)
۲۹۱۹	مَنْ يَّشَاِاللّٰهُ	جیسے اللہ چاہے
۲۹۲۰	اِيَّاهُ	اسی کو
۲۹۲۱	يَكْشِفُ	دور کر دیتا ہے

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۲۲	تَيَضَرَّعُوْنَ	ڈھیلے پڑیں وہ، گڑگڑائیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۲۳	لَوْلَا	کیوں نہیں
۲۹۲۴	بَاْسُنَا	عذاب ہمارا
۲۹۲۵	زُیِّنَ	زینت دی گئی
۲۹۲۶	نَسُوْا	بھول گئے وہ
۲۹۲۷	مَاذُکِّرُوْا	جس کی یاد دلائی گئی ان کو
۲۹۲۸	فَرِحُوْا	خوش ہو گئے، اترانے لگے
۲۹۲۹	مُبْلِسُوْنَ	ناامید ہو گئے
۲۹۳۰	قُطِعَ	کاٹ ڈالی گئی
۲۹۳۱	دَابِرَ	جڑ
۲۹۳۲	یَصْدِفُوْنَ	وہ ہٹ جاتے ہیں، پلٹ جاتے ہیں
۲۹۳۳	خَزَائِنُ اللّٰہِ	خزانے اللہ کے
۲۹۳۴	لَآ اَعْلَمُ	نہیں جانتا میں
۲۹۳۵	غَیْبَ	غیب، چھپی ہوئی
۲۹۳۶	لَآ اَقُوْلُ	نہیں کہتا میں
۲۹۳۷	ھَلْ یَسْتَوِی	کیا برابر ہیں
۲۹۳۸	اَعْمٰی	اندھا
۲۹۳۹	بَصِیْرُ	دیکھنے والا

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۴۰	اَنْذِرْ	خبر کر دے، ڈرا دے
۲۹۴۱	لَا تَطْرُدْ	مت ہانک، مت دور کر
۲۹۴۲	غَدٰوۃِ	صبح
۲۹۴۳	عَشِیِّ	شام
۲۹۴۴	وَجْھَہٗ	رضامندی اس کی (چہرہ)
۲۹۴۵	مَا عَلَیْکَ	نہیں تجھ پر
۲۹۴۶	فَتَنَّا	آزمائش میں ڈالا ہم نے
۲۹۴۷	تَسْتَبِیْنَ	بیان ہو جائے، ظاہر ہو جائے

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۴۸	نُھِیْتُ	منع کر دیا گیا میں، روک دیا گیا میں
۲۹۴۹	تَسْتَعْجِلُوْنَ	تم جلدی مچاتے ہو
۲۹۵۰	اِنِ الْحُکْمُ	نہیں حکم
۲۹۵۱	خَیْرُ الْفَاصِلِیْنَ	بہتر فیصلہ کرنے والا
۲۹۵۲	مِفْتَاحُ	(واحد) کنجی
۲۹۵۳	مَفَاتِحُ	(جمع) کنجیاں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۵۴	مَا تَسْقُطُ	نہیں گرتا
۲۹۵۵	وَرَقَۃٌ	پتہ، ورق
۲۹۵۶	رَطْبٌ	تر چیز
۲۹۵۷	يَابِسٌ	سوکھی چیز
۲۹۵۸	جَرَحْتُمْ	کمایا تم نے
	ع	
۲۹۵۹	حَفَظَۃٌ	نگراں، نگہ بان
۲۹۶۰	لَا يُفَرِّطُوْنَ	نہیں کمی کرتے ہیں، نہیں تقصیر کرتے
۲۹۶۱	اَسْرَعُ	بہت ہی جلد
۲۹۶۲	تَضَرُّعًا	گڑگڑا کر، عاجزی سے
۲۹۶۳	خُفْيَۃً	چپکے سے، خوفزدہ ہو کر۔
۲۹۶۴	كَرْبٌ	سختی، غم
۲۹۶۵	يَلْبِسَ	بھڑا دے گا
۲۹۶۶	شِيَعًا	ٹولیاں، گروہ
۲۹۶۷	يُذِيْقَ	چکھا دے گا
۲۹۶۸	لَسْتُ	نہیں ہوں میں
۲۹۶۹	يَخُوْضُوْنَ	بحث کرتے ہیں (گھسنا)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۷۰	اِمَّا	اگر، جب بھی، یا
۲۹۷۱	يُنْسِيَنَّكَ	بھلا دے تجھکو
۲۹۷۲	لَا تَقْعُدْ	مت بیٹھ
۲۹۷۳	بَعْدَ الذِّكْرٰى	نصیحت کے بعد
۲۹۷۴	ذَرْ	چھوڑ
۲۹۷۵	غَرَّتْ	فریب دیا
۲۹۷۶	اَنْ تُبْسَلَ	کہ پھنس جائے، سونپا جائے
۲۹۷۷	شَفِيْعٌ	شفاعت کرنیوالا
۲۹۷۸	تَعْدِلْ	بدلہ دیوے، معاوضہ
۲۹۷۹	كُلَّ عَدْلٍ	سارے بدلے
۲۹۸۰	اُبْسِلُوْا	سونپے گئے، پھنس گئے
۲۹۸۱	شَرَابٌ	پینا
۲۹۸۲	حَمِيْمٌ	گرم، کھولتا ہوا
۲۹۸۳	اَلِيْمٌ	دردناک
	ع	
۲۹۸۴	اَنَدْعُوْا	کیا ہم پکاریں
۲۹۸۵	نُرَدُّ	لوٹ جائیں ہم
۲۹۸۶	اَعْقَابٌ	ایڑیاں
۲۹۸۷	اِسْتَهْوَتْهُ	بے راہ کر دیا اسکو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۸۸	حَيْرَانَ	حیران، سراسیمہ
۲۹۸۹	أَصْحَابٌ	ساتھی، اصحاب
۲۹۹۰	إِئْتِنَا	آہمارے پاس
۲۹۹۱	كُنْ	ہوجاؤ
۲۹۹۲	فَيَكُوْنُ	پس وہ ہوجائیگا

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۹۳	يُنْفَخُ	پھونکا جائے گا
۲۹۹۴	صُوْرٌ	نرسنگھا
۲۹۹۵	آزَرَ	حضرت ابراہیم علیہ السلام کے چچا یا باپ کا نام
۲۹۹۶	أَصْنَامًا	بُت، مورتیں
۲۹۹۷	أَرَاكَ	دیکھا میں نے تجھکو
۲۹۹۸	نُرِيْ	دکھایا ہم نے
۲۹۹۹	مَلَكُوْتَ	بادشاہی
۳۰۰۰	جَنَّ	ڈھانپ لیا
۳۰۰۱	رَاٰ	دیکھا اس نے
۳۰۰۲	كَوْكَبًا	ستارہ
۳۰۰۳	أَفَلَ	چھپ گیا
۳۰۰۴	اٰفِلِيْنَ	چھپ جانیوالے
۳۰۰۵	قَمَرٌ	چاند
۳۰۰۶	بَازِغًا	روشن، چمکتا ہوا
۳۰۰۷	شَمْسٌ	سورج
۳۰۰۸	وَجَّهْتُ	رُخ کیا میں نے
۳۰۰۹	حَنِيْفًا	یکسو
۳۰۱۰	فَرِيْقَيْنِ	دو فریق
۳۰۱۱	أَحَقُّ	زیادہ مستحق
۳۰۱۲	أَمْنُ	امن
۳۰۱۳	لَمْ يَلْبِسُوْا	نہیں ملایا، نہیں مخلوط کیا

ع ۹ / ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰۱۴	أَشْرَكُوْا	شرک کرتے وہ
۳۰۱۵	وَكَّلْنَا	مقرر کردیا ہم نے
۳۰۱۶	اِقْتَدِهْ	اقتدا کر، پیروی کر

ع ۱۰ / ۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰۱۷	مَا قَدَرُوْا	نہیں قدر جانی انھوں نے
۳۰۱۸	قَرَاطِيْسَ	ورق ورق
۳۰۱۹	خَوْضٌ	بحث
۳۰۲۰	مُصَدِّقٌ	تصدیق کرنیوالی
۳۰۲۱	بَيْنَ يَدَيْ	آگے، پہلے سے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳.۲۲	تُنْذِرَ	تو خبردار کر دے
۳.۲۳	اُمَّ الْقُرٰی	بستیوں کی ماں، مرکزی بستی مراد مکہ مکرمہ
۳.۲۴	حَوْلَ	ارد گرد، آس پاس
۳.۲۵	غَمَرَاتُ	سختیاں
۳.۲۶	بَاسِطُوْا	آگے بڑھائے ہوئے
۳.۲۷	هُوْنُ	ذلت، رسوائی
۳.۲۸	جِئْتُمُوْنَا	آ گئے تم ہمارے پاس
۳.۲۹	فُرَادٰی	اکیلے، تنہا
۳.۳۰	اَوَّلَ مَرَّةٍ	پہلی بار
۳.۳۱	خَوَّلْنَا	دیا ہم نے
۳.۳۲	زَعَمْتُمْ	دعویٰ کیا (تھا) تم نے (زعم)

ع ۱۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۳.۳۳	فَالِقُ	پھاڑنے والا
۳.۳۴	النَّوٰی	گٹھلیاں
۳.۳۵	اِصْبَاحُ	صبح
۳.۳۶	سَكَنًا	راحت، آرام، سکون۔
۳.۳۷	حُسْبَانًا	پھرنے والے حساب سے
۳.۳۸	تَقْدِيْرُ	اندازہ
۳.۳۹	نُجُوْمُ	تارے (واحد نَجْمٌ)
۳.۴۰	اَنْشَاَ	پیدا کیا
۳.۴۱	مُسْتَقَرٌّ	قرار گاہ
۳.۴۲	مُسْتَوْدَعٌ	سونپے جانے کی جگہ
۳.۴۳	نَبَاتُ	بوٹیاں، نباتات
۳.۴۴	خَضِرٌ	سبز
۳.۴۵	حَبًّا	دانے (حُبُوْبٌ جمع ہے)
۳.۴۶	مُتَرَاكِبًا	ایک پر ایک چڑھا ہوا، تہ بتہ
۳.۴۷	نَخْلُ	کھجور
۳.۴۸	طَلْعُ	خوشے، گابھے
۳.۴۹	قِنْوَانٌ	گچھے
۳.۵۰	دَانِيَةٌ	جھکے ہوئے (مارے بوجھ کے)
۳.۵۱	اَعْنَابٌ	انگور
۳.۵۲	رُمَّانٌ	انار
۳.۵۳	مُشْتَبِهًا	ایک دوسرے سے ملتے جلتے
۳.۵۴	ثَمَرٌ	پھل

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰۵۵	اَثْمَرَ	پھل دیوے
۳۰۵۶	یَنْعِہٖ	پکنا پھل کا
۳۰۵۷	یَنْعٌ	پکنا
۳۰۵۸	خَرَقُوْا	پھاڑ نکالا
۳۰۵۹	بَنِیْنَ	بیٹے
۳۰۶۰	بَنَاتٌ	بیٹیاں
۳۰۶۱	تَعَالٰی	بلند
۳۰۶۲	عَمَّا	اس چیز سے
۳۰۶۳	یَصِفُوْنَ	بیان کرتے ہیں، بات بناتے ہیں (وص ف)
	ع ۱۲/۶ ۱۸	
۳۰۶۴	بَدِیْعٌ	موجد
۳۰۶۵	اَنّٰی	کہاں
۳۰۶۶	لَمْ تَکُنْ	نہیں ہے
۳۰۶۷	صَاحِبَۃٌ	بیوی، ساتھ والی
۳۰۶۸	ذٰلِکُمُ	یہ (وہ) یہ تو آپ کو معلوم ہی ہے کہ ذٰلِکَ کے معنی یہ (وہ) کے ہوتے ہیں لیکن جب یہ لفظ کسی کے سامنے براہ خطاب استعمال ہوگا تو اس کا طریقہ یہ ہے کہ جیسے ایک آدمی کے سامنے ذٰلِکَ دو کیلئے ذٰلِکُمَا، جمع کیلئے ذٰلِکُمْ اسی طرح لفظ تِلْکَ (مؤنث کیلئے) بھی جیسے تِلْکَ، تِلْکُمَا
۳۰۶۹	وَکِیْل	کارساز
۳۰۷۰	لَا تُدْرِکُہٗ	نہیں پاسکتی
۳۰۷۱	اِدْرَاکٌ	پالینا
۳۰۷۲	اَبْصَارٌ	آنکھیں، بصارت (بصیرت)
۳۰۷۳	لَطِیْفٌ	بہت باریک ہیں
۳۰۷۴	دَرَسْتَ	پڑھا دیا تو نے، درس دیدیا تو نے (درس)
۳۰۷۵	اَعْرِضْ	منہ پھیر لے، کنارہ کش ہو جا

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۰۷۶	لَاتَسُبُّوْا	مت بُرا کہو
۳۰۷۷	مَایُشْعِرُ	کیا سمجھ میں آتا ہے؟
۳۰۷۸	نُقَلِّبُ	ہم الٹ پھیر دینگے
۳۰۷۹	اَفْئِدَۃٌ	دل
۳۰۸۰	اَوَّلَ مَرَّۃٍ	پہلی بار
۳۰۸۱	طُغْیَانٌ	سرکشی
۳۰۸۲	یَعْمَھُوْنَ	بھٹکے پھرتے ہیں

پارہ نمبر (۸)

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۰۸۳	قُبُلًا	مدمقابل، سامنے
۳۰۸۴	یَجْھَلُوْنَ	جہالت کی باتیں کرتے ہیں
۳۰۸۵	عَدُوًّا	دشمن (جمع اَعْدَاءٌ)
۳۰۸۶	زُخْرُف	چکنی چپڑی باتیں
۳۰۸۷	غُرُوْرًا	فریب، دھوکہ
۳۰۸۸	ذَرْ	چھوڑ دے
۳۰۸۹	تَصْغٰی	جھکتے ہیں، مائل ہوتے ہیں
۳۰۹۰	یَقْتَرِفُوْا	وہ ارتکاب کرتے ہیں، کماتے ہیں
۳۰۹۱	مُقْتَرِفُوْن	کمائی کرنے والے
۳۰۹۲	اَبْتَغِیْ	چاہوں میں / ڈھونڈوں میں، تلاش کروں میں
۳۰۹۳	حَکَمًا	فیصلہ کرنیوالا
۳۰۹۴	مُفَصَّلًا	بہت تفصیل والی
۳۰۹۵	تَمَّتْ	پوری ہوئی
۳۰۹۶	کَلِمَۃٌ	بات
۳۰۹۷	صِدْقًا	سچائی
۳۰۹۸	عَدْلًا	راستی، انصاف
۳۰۹۹	مُبَدِّل	بدلنے والا
۳۱۰۰	یَخْرُصُوْنَ	اٹکل بازی کرتے ہیں
۳۱۰۱	ذُکِرَ	یاد کیا گیا
۳۱۰۲	فَصَّلَ	تفصیل سے بیان کر دیا
۳۱۰۳	یُوْحُوْنَ	خیال ڈالتے ہیں

ع ۱۴/۱

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۱۰۴	یَمْشِیْ	چلتا ہے
۳۱۰۵	اَکٰبِرَ	بڑے لوگ سرغنہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۰۶	مُجْرِمِیْهَا	جرم کرنے والے (اس بستی کے)
۳۱۰۷	نُؤْتیٰ	دیئے جائیں ہم
۳۱۰۸	اَعْلَمُ	خوب جانتا ہے
۳۱۰۹	صَغَارٌ	ذلّت
۳۱۱۰	یَشْرَحْ	کھولدیتا ہے
۳۱۱۱	صَدْرَہٗ	سینہ
۳۱۱۲	ضَیِّقًا	تنگ
۳۱۱۳	حَرَجًا	خوب رکا ہوا
۳۱۱۴	کَاَنَّمَا	جیسے کہ
۳۱۱۵	یَصَّعَّدُ	چڑھتا ہے
۳۱۱۶	رِجْسٌ	گندگی، عذاب
۳۱۱۷	دَارُ السَّلٰمِ	گھر سلامتی کا
۳۱۱۸	یٰمَعْشَرَ	اے جماعت
۳۱۱۹	اِسْتَمْتَعَ	فائدہ اٹھایا
۳۱۲۰	بَلَغْنَا	پہنچے ہم
۳۱۲۱	اَجَّلْتَ	مقرر کیا تو نے
۳۱۲۲	مَثْوٰی	ٹھکانہ

ع ۱۵/۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۲۳	یَاْتِکُمْ	آئے تمہارے پاس
۳۱۲۴	یَقُصُّوْنَ	بیان کرتے ہیں
۳۱۲۵	شَهِدْنَا	گواہی دی ہم نے
۳۱۲۶	مُهْلِكَ	ہلاک کرنے والا
۳۱۲۷	ذُو الرَّحْمَةِ	مہربانی کرنیوالا
۳۱۲۸	یَسْتَخْلِفُ	جانشین کردے
۳۱۲۹	لَاٰتٍ	البتہ ضرور آنیوالا ہے
۳۱۳۰	یَصِلُ	پہنچتا ہے
۳۱۳۱	یُرْدُوْا	ہلاک کردیا
۳۱۳۲	یَلْبِسُوْا	مشتبہ کردیا
۳۱۳۳	حِجْرٌ	اچھوتی
۳۱۳۴	اِفْتِرَاءٌ	جھوٹ موٹ لگادینا
۳۱۳۵	ذُکُوْرٌ	مرد (واحد ذَکَرٌ)
۳۱۳۶	وَصْفٌ	بیان کرنا
۳۱۳۷	سَفَهًا	بے وقوفی

ع ۱۶/۱۱/۳

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۳۸	مَعْرُوْشٰتٍ	ٹٹیوں پر چڑھائے جانیوالے درخت، چھتری پر چڑھائے جانیوالے درخت

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۳۹-	حَصَاد	کاٹنا
۳۱۴۰-	حَمُوْلَةً	بوجھ اٹھانیوالے جانور
۳۱۴۱-	فَرْشًا	زمین کو لگے ہوئے چھوٹے قد کے جانور جو زمین کو لگے چلتے ہیں، یا جنکی کھالوں کو بچھانے کے کام میں لایا جاتا ہے
۳۱۴۲-	ثَمٰنِيَةً	آٹھ ۸
۳۱۴۳-	اَزْوَاج	جوڑے
۳۱۴۴-	ضَاْنٌ	بھیڑ
۳۱۴۵-	مَعْزٌ	بکری
۳۱۴۶-	ذَكَرَيْنِ	دو نر
۳۱۴۷-	اُنْثَيَيْنِ	دو مادہ
۳۱۴۸-	اِشْتَمَلَ	لادے ہوئے، اٹھائے ہوئے
۳۱۴۹-	اَرْحَام	پیٹ
۳۱۵۰-	اِبِلٌ	اونٹ

ع ۱۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۵۱-	لَاۤ اَجِدُ	نہیں پاتا میں
۳۱۵۲-	مُحَرَّمًا	حرام کیا ہوا
۳۱۵۳-	عَلٰى طَاعِمٍ	کھانے والے پر
۳۱۵۴-	دَمًا	خون
۳۱۵۵-	مَسْفُوْحًا	بہتا ہوا
۳۱۵۶-	ذِىْ ظُفُرٍ	ناخن والے جانور
۳۱۵۷-	غَنَمٌ	بھیڑ، بکری
۳۱۵۸-	شُحُوْمٌ	چربی
۳۱۵۹-	حَوَايَا	انتڑیاں
۳۱۶۰-	اِخْتَلَطَ	مخلوط ہو، لگی ہو
۳۱۶۱-	عَظْمٌ	ہڈی
۳۱۶۲-	وَاسِعَةٌ	کشادگی
۳۱۶۳-	تَخْرُصُوْنَ	تم اٹکل کرتے ہو
۳۱۶۴-	اَلْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ	دلیل پوری
۳۱۶۵-	هَلُمَّ	لے آؤ

ع ۱۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۶۶-	اِمْلَاق	افلاس، معاشی تنگی
۳۱۶۷-	اِيَّاهُمْ	انکو بھی
۳۱۶۸-	مَا ظَهَرَ	جو کچھ ظاہر ہے
۳۱۶۹-	مَا بَطَنَ	جو کچھ پوشیدہ ہے
۳۱۷۰-	اَشُدَّ	جوانی، مضبوطی
۳۱۷۱-	اَوْفُوْا	پورا کرو
۳۱۷۱-	كَيْلٌ	ناپ

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۷۲	مِيزَانٌ	تول
۳۱۷۳	قِسْطٌ	انصاف

ع ۱۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۷۴	اَنْ تَقُوْلُوْا	کہ کہو گے
۳۱۷۵	دِرَاسَةٌ	پڑھنا، پڑھانا
۳۱۷۶	اَهْدٰى	خوب ہدایت یافتہ
۳۱۷۷	اَظْلَمُ	بہت ظالم
۳۱۷۸	صَدَفَ	پھر ارہا، کترا کر چلا
۳۱۷۹	يَصْدِفُوْنَ	کترا کر چلتے ہیں
۳۱۸۰	لَسْتَ	نہیں ہے تو
۳۱۸۱	حَسَنَةٌ	نیکی
۳۱۸۲	عَشْرُ اَمْثَالِ	دس گنی
۳۱۸۳	دِيْنًا قِيَمًا	دینِ مستحکم
۳۱۸۴	نُسُكٌ	قربانی
۳۱۸۵	مَحْيَايَ	زندگی میری
۳۱۸۶	مَمَاتِيْ	موت میری
۳۱۸۷	لَا تَزِرُ	نہ بوجھ اٹھائے گا
۳۱۸۸	وَازِرَةٌ	بوجھ اٹھانیوالا
۳۱۸۹	وِزْرٌ	بوجھ
۳۱۹۰	مَرْجِعٌ	لوٹ کر جانیکی جگہ
۳۱۹۱	خَلٰئِفَ	جانشین
۳۱۹۲	سَرِيْعُ الْعِقَابِ	جلد سزا دینے والا

ع ۲۰

النصف

سورۃ الاعراف (۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۹۳	لَا يَكُنْ	نہ ہونا چاہیئے
۳۱۹۴	بَاْسُنَا	عذاب ہمارا
۳۱۹۵	حَرَجٌ	تنگی
۳۱۹۶	بَيَاتًا	رات
۳۱۹۷	قَائِلُوْنَ	دوپہر کے وقت سونیوالے (قیلولہ)
۳۱۹۸	يَوْمَئِذٍ	اس دن
۳۱۹۹	ثَقُلَتْ	بھاری
۳۲۰۰	مَوَازِيْنَ	تول، وزن
۳۲۰۱	خَفَّتْ	ہلکا ہوا
۳۲۰۲	مَعَايِشَ	سامان معیشت

نمبر شمار	عربی	اردو
ع ۲		
۳۲۰۳	صٰغِرِیْنَ	ذلیل لوگ، چھوٹے لوگ
۳۲۰۴	اَنْظِرْ	مہلت دے
۳۲۰۵	یُبْعَثُوْنَ	اٹھائے جائیں گے
۳۲۰۶	مُنْظَرِیْنَ	ڈھیل دیے گئے، منتظر رکھے گئے
۳۲۰۷	اَغْوَیْتَ	بہکادیا تونے
۳۲۰۸	اَقْعُدَنَّ	بیٹھ کر رہوں گا
۳۲۰۹	اَیْمَان	داہنی جانب
۳۲۱۰	شَمَائِل	بائیں جانب
۳۲۱۱	لَاتَجِدُ	نہ پائے گا تو
۳۲۱۲	مَذْءُوْمًا	بُرے حال، مذمّت کیا ہوا
۳۲۱۳	مَدْحُوْرًا	دور کیا ہوا، مردود
۳۲۱۴	اَمْلَئَنَّ	بھردوں گا
۳۲۱۵	وٗرِیَ	چھپایا گیا
۳۲۱۶	سَوْاٰتُ	قابل حجاب، یا چھپائی جانے کے لائق (شرمگاہ)
۳۲۱۷	قَاسَمَ	قسم کھائی
۳۲۱۸	دَلّٰی	اتار لیا
۳۲۱۹	بَدَتْ	ظاہر ہوگئی
۳۲۲۰	یَخْصِفٰنِ	رگڑنے لگے، چپکانے لگے (وہ دونوں)
۳۲۲۱	وَرَقٌ	پتے، ورق
ع ۲		
۳۲۲۲	رِیْشًا	زینت
۳۲۲۳	لِبَاسُ التَّقْوٰی	لباس پرہیزگاری کا
۳۲۲۴	لَایَفْتِنَنَّکُمْ	نہ بہکادے تم کو
۳۲۲۵	یَنْزِعُ	اتارلیا، کھینچ لیا
۳۲۲۶	قَبِیْلُهٗ	قبیلہ اس کا
۳۲۲۷	اَقِیْمُوْا	سیدھا رکھو
۳۲۲۸	کُلِّ مَسْجِدٍ	ہر سجدہ کے موقع پر، یعنی نماز کے وقت
۳۲۲۹	تَعُوْدُوْنَ	دوبارہ پیدا کئے جاؤ گے۔
ع ۳		
۳۲۳۰	لَایَسْتَاْخِرُوْنَ	نہیں پیچھے ہٹ سکیں گے۔
۳۲۳۱	لَایَسْتَقْدِمُوْنَ	نہیں آگے نکل سکیں گے

نمبر شمار	عربی	اردو
٣٢٣٢	ضَلُّوا	کھو گئے، بھاگ گئے
٣٢٣٣	اُخْتَهَا	بہن، اسکی ہمجنس
٣٢٣٤	اِدَّارَكُوا	جمع ہوں گے
٣٢٣٥	لَا تُفَتَّحُ	نہیں کھولے جائینگے
	ع ۴	
٣٢٣٦	يَلِجَ	داخل ہو جائے
٣٢٣٧	جَمَلُ	اونٹ
٣٢٣٨	سَمِّ الْخِيَاطِ	ناکہ سوئی کا
٣٢٣٩	غَوَاشٍ	اوڑھنا
٣٢٤٠	نَزَعْنَا	کھینچ لیں گے ہم، دور کر دیں گے ہم
٣٢٤١	غِلٍّ	ناخوشی، غبار
٣٢٤٢	نُودُوا	پکارے جائیں گے

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
٣٢٤٣	نَادَى	پکاریں گے
٣٢٤٤	نَعَمْ	ہاں
٣٢٤٥	اَذَّنَ	اعلان کرے گا
٣٢٤٦	مُؤَذِّنٌ	اعلان کرنے والا
٣٢٤٧	عِوَجًا	ٹیڑھا پن
٣٢٤٨	حِجَابٌ	پردہ، اوٹ، آڑ

نمبر شمار	عربی	اردو
٣٢٤٩	اَعْرَافٌ	اونچی جگہ، جنت اور دوزخ کی حد فاصل جن لوگوں کی نیکیاں اور بدیاں برابر ہونگی، وہ اس وقت تک اعراف کی جگہ ٹھہرائے جائیں گے جبتک کہ اہل جنت اور اہل دوزخ اپنے اپنے مقامات میں جا ٹھہریں، آخر کار اہل اعراف بھی جنت میں داخل ہوں گے۔
٣٢٥٠	سِيمَا	پہچان، نشانی
٣٢٥١	يَطْمَعُونَ	چاہت رکھتے ہونگے
٣٢٥٢	صُرِفَتْ	پھیری جائے گی، چکرا جائے گی
٣٢٥٣	تِلْقَاءَ	ملاقات
	ع ۵	
٣٢٥٤	مَا اَغْنٰى	نہیں کام آیا
٣٢٥٥	لَا يَنَالُ	نہیں پہنچائے گا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۵۶	اَفِیْضُوْا	ڈالدو، بہادو
۳۲۵۷	نَنْسٰی	بھلادیں گے ہم، نظر انداز کردیں گے
۳۲۵۸	ھَلْ لَنَا	کیا ہے ہمارے لئے
۳۲۵۹	نُرَدُّ	پھیر دئے جائیں ہم
	ع	
۳۲۶۰	سِتَّةِ اَیَّامٍ	چھ ایام
۳۲۶۱	یُغْشِیْ	ڈھانک دیتا ہے
۳۲۶۲	یَطْلُبُ	ڈھونڈتا ہے، پیچھے لگا آتا ہے
۳۲۶۳	حَثِیْثًا	جلدی جلدی
۳۲۶۴	مُسَخَّرٰتٍ	قابو میں کئے ہوئے
۳۲۶۵	تَبٰرَكَ	برکت والا
۳۲۶۶	تَضَرُّعًا	عاجزی سے، گڑگڑا کر
۳۲۶۷	خُفْیَةً	چپکے چپکے
۳۲۶۸	طَمَعًا	طمع سے، امید سے
۳۲۶۹	رِیَاحَ	ہوائیں،
۳۲۷۰	بُشْرًا	خوشخبری، بشارت
۳۲۷۱	اَقَلَّتْ	اٹھاتی ہے
۳۲۷۲	سَحَابًا	بادل

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۷۳	ثِقَالًا	بھاری، بوجھل
۳۲۷۴	سُقْنٰهُ	ہانک دیتے ہیں ہم، چلادیتے ہیں ہم
۳۲۷۵	بَلَدٍ مَّیِّتٍ	مردہ زمین، خشک بنجر علاقہ، یا مُردہ شہر
۳۲۷۶	اَلْبَلَدُ الطَّیِّبُ	اچھا شہر، ستھری زمین
۳۲۷۷	نَبَاتُ	کھیتی باڑی
۳۲۷۸	نَكِدًا	تھوڑی سی، ناقص
	ع	
۳۲۷۹	رِسٰلٰتِ	پیغامات (واحد: رِسَالَةٌ)
۳۲۸۰	اَنْصَحُ	خیرخواہی کرتا ہوں (اَلنَّصِیْحَةُ: مصدر)
۳۲۸۱	عَجِبْتُمْ	تعجب لگا تم کو
۳۲۸۲	قَوْمًا عَمِیْنَ	قوم اندھی
	ع	
۳۲۸۳	عَادٌ	قوم عاد، جسکی طرف حضرت ہودؑ کو بھیجا گیا
۳۲۸۴	مَلَاُ	سردار

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۸۵	سَفَاهَةٌ	بے وقوفی
۳۲۸۶	نَظُنُّ	ہم گمان کرتے ہیں
۳۲۸۷	نَاصِحٌ	خیر خواہ
۳۲۸۸	زَادَ	زیادہ کیا
۳۲۸۹	بَصْطَةً	پھیلاؤ، کشادگی
۳۲۹۰	آلَآءِ	نعمتیں، احسان
۳۲۹۱	وَقَعَ	واقع ہوا
۳۲۹۲	رِجْسٌ	عذاب
۳۲۹۳	أَسْمَاءِ	نام (اِسْمٌ: واحد)
۳۲۹۴	سَمَّيْتُمُوْا	نام دھر لیا ہے تم نے (مصدر: تَسْمِيَةٌ)
۳۲۹۵	دَابِرُ	جڑ
	ع ۹ / ۱۶	
۳۲۹۶	ثَمُوْدَ	قوم ثمود جنکی طرف حضرت صالحؑ کو بھیجا گیا
۳۲۹۷	نَاقَةٌ	اونٹنی
۳۲۹۸	تَأْكُلُ	کھائے وہ
۳۲۹۹	بَوَّأَ	جگہ دی
۳۳۰۰	سُهُوْلُ	نرمی، نرم زمین، سہولت
۳۳۰۱	قُصُوْرٌ	محل (قَصْرٌ: واحد)
۳۳۰۲	تَنْحِتُوْنَ	تراش لیتے ہو
۳۳۰۳	جِبَالُ	پہاڑ (جَبَلٌ: پہاڑ)
۳۳۰۴	بُيُوْتٌ	گھر (بَيْتٌ: واحد)
۳۳۰۵	لَا تَعْثَوْا	مت نافرمانی کرو
۳۳۰۶	اُسْتُضْعِفُوْا	کمزور رکھے گئے
۳۳۰۷	مُرْسَلٌ	بھیجا گیا
۳۳۰۸	عَقَرُوْا	کاٹ دیا انھوں نے
۳۳۰۹	عَتَوْا	حد سے نکل گئے
۳۳۱۰	اِئْتِنَا (ب)	لے آ ہمارے پاس
۳۳۱۱	تَعِدُ	تو وعدہ کرتا ہے
۳۳۱۲	مُرْسَلِيْنَ	بھیجے گئے پیغمبر
۳۳۱۳	رَجْفَةٌ	زلزلہ
۳۳۱۴	جٰثِمِيْنَ	اندھے گرے ہوئے زانو کے بل
۳۳۱۵	تَوَلّٰى	منہ پھیرا اس نے
۳۳۱۶	تَأْتُوْنَ	کرتے ہو، آتے ہو
۳۳۱۷	مَا سَبَقَ	نہیں پہلے کیا
۳۳۱۸	مِنْ أَحَدٍ	کسی نے بھی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۱۹	اُنَاسٌ	لوگ
۳۳۲۰	يَتَطَهَّرُوْنَ	پاک رہنا چاہتے ہیں۔
۳۳۲۱	غٰبِرِيْنَ	پیچھے رہ جانیوالے
۳۳۲۲	اَمْطَرْنَا	برسایا ہم نے
۳۳۲۳	مَطَرٌ	برسانا (بارش)

ع ۱۰ / ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۲۴	مَدْيَنَ	وہ علاقہ، جہاں حضرت شعیبؑ کو بھیجا گیا
۳۳۲۵	لَاتَبْخَسُوْا	مت کم کرو
۳۳۲۶	اَشْيَاءَ	چیزیں
۳۳۲۷	لَاتَقْعُدُوْا	مت بیٹھو
۳۳۲۸	تُوْعِدُوْنَ	وعدہ دیتے ہو، ڈراتے ہو، دھمکی دیتے ہو
۳۳۲۹	تَصُدُّوْنَ	روکتے ہو
۳۳۳۰	كَثَّرَ	بہت کر دیا، تعداد بڑھا دی

پارہ نمبر (۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۳۱	لَتَعُوْدُنَّ	البتہ پلٹ آؤ گے
۳۳۳۲	كٰرِهِيْنَ	ناپسند کرنیوالے
۳۳۳۳	اِفْتَرَيْنَا	باندھ لیا ہم نے
۳۳۳۴	عُدْنَا	ہم پلٹ آئے
۳۳۳۵	لَمْ يَغْنَوْا	نہیں بسے تھے
۳۳۳۶	اٰسٰی	غم کروں میں، افسوس کروں میں

ع ۱۱ / ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۳۷	عَفَوْا	خوب ہو گئے، بڑھ گئے۔
۳۳۳۸	اَمِنَ	مطمئن ہو گئے
۳۳۳۹	نَائِمُوْنَ	سونے والے
۳۳۴۰	ضُحًى	دن چڑھے
۳۳۴۱	مَكْرٌ	تدبیر

ع ۱۲ / ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۴۲	حَقِيْقٌ	ثابت ہوں جم کر

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۴۳	اَلْقٰی	ڈال دیا
۳۳۴۴	ثُعْبَانٌ	اژدہا، بڑا سانپ
۳۳۴۵	نَزَعَ	کھینچ نکالا
۳۳۴۶	بَیْضَاءُ	سفید چمکتا ہوا
		ع ۱۳
۳۳۴۷	مَاذَا	کیا؟
۳۳۴۸	اَرْجِهْ	ڈھیل دے
۳۳۴۹	مَدَائِن	شہر
۳۳۵۰	حٰشِرِیْنَ	اکٹھا کرنیوالے
		(ح ش ر)
۳۳۵۱	سٰحِرٌ	جادوگر
۳۳۵۲	عَلِیْمٌ	جاننے والا
۳۳۵۳	سَحَرَةٌ	جادوگر لوگ
۳۳۵۴	اِمَّا	خواہ، یا
۳۳۵۵	اَنْ	کہ
۳۳۵۶	تُلْقِیَ	ڈالتا ہے تو
۳۳۵۷	مُلْقِیْنَ	ڈالنے والے
۳۳۵۸	اَلْقُوْا	ڈالو تم
۳۳۵۹	سَحَرُوْا	جادو کر دیا انھوں نے
۳۳۶۰	اَعْیُنَ	آنکھیں
۳۳۶۱	اِسْتَرْهَبُوْا	ڈرا دیا انھوں نے
۳۳۶۲	جَاءُوْا	لے آئے
۳۳۶۳	اَلْقِ	ڈال دے تو
۳۳۶۴	تَلْقَفُ	نگلنے لگا
۳۳۶۵	یَاْفِكُوْنَ	بنایا تھا انھوں نے
۳۳۶۶	بَطَلَ	جھوٹ ثابت ہوا
۳۳۶۷	غُلِبُوْا	مغلوب ہو گئے، ہار گئے
۳۳۶۸	هُنَالِكَ	اس جگہ
۳۳۶۹	اُلْقِیَ	ڈالے گئے
۳۳۷۰	اٰذَنَ	میں اجازت دوں، حکم دوں
۳۳۷۱	اُقَطِّعَنَّ	کاٹ ڈالوں گا ضرور
۳۳۷۲	اُصَلِّبَنَّ	سولی دوں گا
۳۳۷۳	مُنْقَلِبُوْنَ	پلٹ کر جانیوالے
۳۳۷۴	تَنْقِمُ	عیب جانا تو نے
		(ن ق م)
۳۳۷۵	اَفْرِغْ	ڈال دے
۳۳۷۶	تَذَرُ	چھوڑتا ہے تو
۳۳۷۷	نُقَتِّلُ	ہم قتل کریں گے
		ع ۱۴
۳۳۷۸	نَسْتَحْیٖ	ہم زندہ چھوڑیں گے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۷۹	قَاهِرُوْنَ	ہر طرح کا زور رکھنے والے۔
۳۳۸۰	اُوْذِيْنَا	ستائے گئے ہم
		ع ۱۵/۵
۳۳۸۱	سِنِيْنَ	قحط سالی
۳۳۸۲	نَقْصٍ	نقصان
۳۳۸۳	لَنَا هٰذِهٖ	ہمارے لئے تو ہونا ہی چاہیئے۔
۳۳۸۴	يَطَّيَّرُوْا	نحوست بتائی، بد شگون لیا
۳۳۸۵	طٰئِرُ	بد شگونی، نحوست
۳۳۸۶	مَهْمَا	کیسی بھی، کچھ بھی
۳۳۸۷	جَرَادُ	ٹڈیاں
۳۳۸۸	قُمَّلَ	گھن کا کیڑا
۳۳۸۹	ضَفَادِعَ	مینڈک
۳۳۹۰	رِجْزُ	عذاب
۳۳۹۱	كَشَفَ	کھول دینا، دُور کر دینا
۳۳۹۲	بٰلِغُوْا	پہنچنے والے
۳۳۹۳	يَنْكُثُوْنَ	عہد شکنی کرتے تھے وہ
۳۳۹۴	يَمِّ	سمندر، دریا
۳۳۹۵	مَشَارِقَ	مشرقی جانب

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۹۶	مَغَارِبَ	مغربی جانب
۳۳۹۷	دَمَّرْنَا	ہلاک کر دیا ہم نے
۳۳۹۸	يَعْرِشُوْنَ	اونچی عمارت بناتے تھے۔

الـــربـــع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۹۹	جَاوَزْنَا	پار کر دیا ہم نے
۳۴۰۰	يَعْكُفُوْنَ	بیٹھے تھے جم کر
۳۴۰۱	مُتَبَّرٌ	تباہ ہونے والا
		ع ۱۶/۶
۳۴۰۲	ثَلٰثِيْنَ	تیس ۳۰
۳۴۰۳	مِيْقَاتُ	وقت کا تقرّر، معیّن وقت
۳۴۰۴	اَرْبَعِيْنَ	چالیس ۴۰
۳۴۰۵	اُخْلُفْنِىْ	خلیفہ یا جانشین ہو رہنا میرا
۳۴۰۶	اَصْلِحْ	اصلاح رکھنا
۳۴۰۷	اَرِنِىْ	دِکھا مجھے
۳۴۰۸	لَنْ تَرٰىنِىْ	ہرگز نہیں دیکھ سکے گا تو مجھ کو۔
۳۴۰۹	تَجَلّٰى	تجلّی کی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۱۰	دَكًّا	ریزہ ریزہ
۳۴۱۱	خَرَّ	گر پڑا
۳۴۱۲	صَعِقًا	بے ہوش ہو کر
۳۴۱۳	اَفَاقَ	ہوش میں آیا
۳۴۱۴	اَلْوَاحٌ	تختیاں (لَوْحٌ : واحد)
۳۴۱۵	اُورِی	دکھاؤں گا میں
۳۴۱۶	اَصْرِفُ	دور پھینک دوں گا میں (پھیر دوں گا میں)
۳۴۱۷	رُشْدٌ	بھلائی
۳۴۱۸	غَیٌّ	سرکشی ع ۱۷
۳۴۱۹	حُلِیٌّ	زیورات
۳۴۲۰	جَسَدًا	بدن، جسم
۳۴۲۱	خُوَارٌ	آواز
۳۴۲۲	سُقِطَ	ٹوٹ کر گر گیا یا گرایا گیا۔
۳۴۲۳	غَضْبَانٌ	غصہ میں بھرا ہوا
۳۴۲۴	اَسِفًا	رنجیدہ، افسوس کرتا ہوا۔
۳۴۲۵	یَجُرُّهٗ	کھینچ رہا تھا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۲۶	اِبْنَ اُمَّ	بیٹے ماں کے، یعنی بھائی
۳۴۲۷	لَا تُشْمِتْ	مت خوش کر ع ۱۸
۳۴۲۸	سَكَتَ	ٹھنڈا ہوا غصہ، خاموش ہوا
۳۴۲۹	نُسْخَةٍ	لکھاوٹ
۳۴۳۰	یَرْهَبُوْنَ	ڈر رکھتے ہیں
۳۴۳۱	اِخْتَارَ	چُن لیا، منتخب کر لیا (مصدر: اِخْتِیَارٌ)
۳۴۳۲	سَبْعِیْنَ	ستر
۳۴۳۳	اِیَّایَ	مجھ کو بھی
۳۴۳۴	فِتْنَتُكَ	تیری آزمائش، یا امتحان تیری طرف سے
۳۴۳۵	خَیْرُ الْغَافِرِیْنَ	سب سے اچھا بخشنے والوں میں سے
۳۴۳۶	هُدْنَا	راہ پکڑی ہم نے
۳۴۳۷	اُصِیْبُ	ڈال دیتا ہوں میں
۳۴۳۸	اَشَاءُ	چاہتا ہوں میں
۳۴۳۹	اُمِّیٌّ	بے پڑھا
۳۴۴۰	مَكْتُوْبًا	لکھا ہوا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۴۱	یَضَعُ	اتار دیتا ہے
۳۴۴۲	اِصْر	بوجھ
۳۴۴۳	اَغْلَال	طوق
۳۴۴۴	عَزَّرَ	قوت دینا، ساتھ دینا

ع ۱۹ / ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۴۵	اِثْنَتَا عَشَرَ	بارہ ۱۲
۳۴۴۶	اَسْبَاطًا	بڑی بڑی جماعتیں، ٹولیاں
۳۴۴۷	اِنْبَجَسَتْ	پھوٹ نکلے
۳۴۴۸	عَیْنًا	چشمے، پانی کے سوت

ع ۲۰ / ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۴۹	حِیْتَانُ	مچھلیاں (حُوْتٌ : واحد)
۳۴۵۰	شُرَّعًا	ظاہر

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۵۱	تَعِظُوْنَ	نصیحت کرتے ہو
۳۴۵۲	مَعْذِرَةً	عذر بیان کرنا
۳۴۵۳	بَئِیْسٍ	بُرا، خراب
۳۴۵۴	عَتَوْا	سرکشی کی
۳۴۵۵	نُهُوْا	منع کیے گئے
۳۴۵۶	بَلَوْنَا	آزمایا ہم نے
۳۴۵۷	خَلَفَ	جانشین ہوئے
۳۴۵۸	خَلْفٌ	جانشین
۳۴۵۹	وَرِثُوْا	وارث ہوئے
۳۴۶۰	یَاْخُذُوْنَ	لیتے ہیں
۳۴۶۱	عَرَضَ	مال و متاع، اسباب
۳۴۶۲	دَرَسُوْا	پڑھا انھوں نے
۳۴۶۳	یُمَسِّکُوْنَ	مضبوط پکڑتے ہیں
۳۴۶۴	نَتَقْنَا	اٹھایا ہم نے، معلق کردیا
۳۴۶۵	ظُلَّةٌ	چھتری، سائباں
۳۴۶۶	وَاقِعٌ	گرنے والا

ع ۲۱ / ۹ / ۱۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۶۷	اَلَسْتُ	کیا نہیں ہوں میں
۳۴۶۸	اَشْرَكَ	شرک کیا
۳۴۶۹	مُبْطِلُوْنَ	جھوٹے لوگ، باطل پرست
۳۴۷۰	اِنْسَلَخَ	نکل بھاگا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۷۱	اَتْبَعَ	پیچھے لگا
۳۴۷۲	غٰوِیْنَ	گمراہ
۳۴۷۳	اَخْلَدَ	لگ کر، چپک کر بیٹھ گیا
۳۴۷۴	کَلْبٌ	کتا
۳۴۷۵	تَحْمِلُ	لادے تو
۳۴۷۶	یَلْهَثُ	زبان لٹکائے گا، ہانپے گا
۳۴۷۷	مُهْتَدِیْ	ہدایت پانے والا
۳۴۷۸	ذَرَاْنَا	چھوڑے ہم نے
۳۴۷۹	اَضَلُّ	بہت بھٹکے ہوئے
	حُسْنٰی	اچھے اچھے

ع ۲۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۸۰	نَسْتَدْرِجُ	ہم بتدریج کھینچ لیں گے۔
۳۴۸۱	اُمْلِیْ	ڈھیل دوں گا میں
۳۴۸۲	کَیْدٌ	تدبیر
۳۴۸۳	مَتِیْنٌ	مضبوط
۳۴۸۴	جِنَّةٌ	جنون
۳۴۸۵	اِقْتَرَبَ	قریب آلگا
۳۴۸۶	اَیِّ حَدِیْثٍ	کونسی بات
۳۴۸۷	هَادِیْ	ہدایت دینے والا
۳۴۸۸	اَیَّانَ	کب
۳۴۸۹	مُرْسٰهَا	اس کا ٹھہرنا
۳۴۹۰	لَا یُجَلِّیْ	نہیں ظاہر کرے گا
۳۴۹۱	ثَقُلَتْ	بھاری ہوگئی
۳۴۹۲	بَغْتَةً	اچانک
۳۴۹۳	کَاَنَّكَ	جیسے کہ تو، گویا کہ تو
۳۴۹۴	حَفِیٌّ	ٹوہ لگانے والا، تلاش کرنے والا
۳۴۹۵	لَا اَمْلِكُ	نہیں اختیار رکھتا میں
۳۴۹۶	لِنَفْسِیْ	لئے میری جان کے
۳۴۹۷	لَوْ كُنْتُ	اگر ہوتا میں
۳۴۹۸	اَعْلَمُ الْغَیْبَ	جانتا میں غیب کو
۳۴۹۹	اِسْتَکْثَرْتُ	بہت جمع کر لیتا میں

ع ۲۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۰۰	یَسْکُنَ	تا کہ سکون حاصل کرے
۳۵۰۱	تَغَشّٰی	ڈھانک لیا، چھا گیا
۳۵۰۲	حَمَلَتْ	اٹھا لیا
۳۵۰۳	حَمَلَ	بوجھ، حمل
۳۵۰۴	خَفِیْفًا	ہلکا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۰۵	مَرَّتْ	چلنے لگی
۳۵۰۶	اَثْقَلَتْ	بوجھل ہوگئی
۳۵۰۷	دَعَوَا	پکارا ان دونوں نے
۳۵۰۸	صَالِحًا	تندرست
۳۵۰۹	لَنَكُوْنَنَّ	ضرور ہم ہوں گے
۳۵۱۰	لَايَسْتَطِيْعُوْنَ	نہیں اختیار رکھتے، نہیں استطاعت رکھتے۔
۳۵۱۱	صَامِتُوْنَ	چپ رہنے والے
۳۵۱۲	يَمْشُوْنَ	چلتے ہیں
۳۵۱۳	يَبْطِشُوْنَ	پکڑتے ہیں (ب ط ش)
۳۵۱۴	كِيْدُوْنِ	داؤ چلا دو مجھ پر
۳۵۱۵	يَتَوَلَّى	دوستی رکھتا ہے
۳۵۱۶	عُرْف	اچھی بھلی
۳۵۱۷	نَزْغٌ	وسوسہ
۳۵۱۸	اِسْتَعِذْ	تو پناہ مانگ
۳۵۱۹	طَآئِفٌ	وسوسہ آمیز چکر
۳۵۲۰	يَمُدُّوْنَ	کھینچتے ہیں
۳۵۲۱	لَايُقْصِرُوْنَ	نہیں باز آتے، نہیں کمی کرتے
۳۵۲۲	اِجْتَبَيْتَ	کھینچ لایا تو
۳۵۲۳	قُرِئَ	پڑھا جائے
۳۵۲۴	اِسْتَمِعُوْا	دھیان لگا کر سنو
۳۵۲۵	اَنْصِتُوْا	چپ ہو جاؤ
۳۵۲۶	دُوْنَ الْجَهْرِ	کم آواز سے
۳۵۲۷	غُدُوّ	صبح کو
۳۵۲۸	اٰصَال	شام کو

ع ۲۴ / ۸ / ۱۴

الثلٰثۃ

سورۃ الانفال (۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۲۹	اَنْفَال	مالِ غنیمت
۳۵۳۰	ذَاتَ بَيْنِكُمْ	معاملات آپس کے تمہارے
۳۵۳۱	وَجِلَتْ	دہل جاتے ہیں، گھبرا جاتے ہیں
۳۵۳۲	كَمَا	جیسے کہ
۳۵۳۳	يُجَادِلُوْنَ	بحث کرتے ہیں، جدال کرتے ہیں
۳۵۳۴	تَبَيَّنَ	ظاہر ہو گیا
۳۵۳۵	كَاَنَّمَا	جیسے کہ جس طرح

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۳۶	یُسَاقُوْنَ	ہانکے جاتے ہیں
۳۵۳۷	اِحْدَی	کوئی ایک
۳۵۳۸	اَنَّھَا لَکُمْ	کہ وہ لئے تمہارے
۳۵۳۹	تَوَدُّوْنَ	تم چاہتے تھے (وَدٌّ)
۳۵۴۰	غَیْرَ	سوا
۳۵۴۱	ذَاتِ الشَّوْکَۃِ	شوکت والی، ہتھیار والی۔
۳۵۴۲	یُحِقَّ	حق ثابت کرے گا
۳۵۴۳	یُبْطِلَ	باطل کردے گا
۳۵۴۴	تَسْتَغِیْثُوْنَ	تم فریاد کر رہے تھے
۳۵۴۵	مُمِدٌّ	مدد کرنے والا
۳۵۴۶	مُرْدِفِیْنَ	سلسلہ وار چلے آنے والے۔

ع ۱۵/۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۴۷	نُعَاسَ	اونگھ
۳۵۴۸	یَرْبِطَ	باندھ دے، (ربط مضبوط کردے)
۳۵۴۹	اَعْنَاق	گردن (جمع عُنُقٍ کی)
۳۵۵۰	کُلَّ بَنَانٍ	ہر جوڑ پر
۳۵۵۱	شَاقُّوْا	مخالفت کی انھوں نے
۳۵۵۲	زَحْفًا	مد مقابل
۳۵۵۳	مُتَحَرِّفًا	پینترا بدلنے والا
۳۵۵۴	مُتَحَیِّزًا	جگہ بدلنے والا (لڑائی کے وقت)
۳۵۵۵	رَمَیْتَ	پھینکا تونے
۳۵۵۶	رَمٰی	پھینکا اس نے
۳۵۵۷	یُبْلِیَ	آزمائش کرے
۳۵۵۸	بَلَآءً	آزمائش
۳۵۵۹	مُوْھِنُ	کمزور کر دینے والا
۳۵۶۰	تَعُوْدُوْا	تم پھر کرو گے
۳۵۶۱	نَعُدْ	ہم پھر کریں گے

ع ۱۶/۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۶۲	لَاتَوَلَّوْا	مت پھرو، مت الٹو
۳۵۶۳	شَرَّ الدَّوَآبِّ	بدترین مخلوق (جانور)
۳۵۶۴	اِسْتَجِیْبُوْا	قبول کرلو
۳۵۶۵	یَحُوْلُ	حائل ہوتا ہے، آڑ بنتا ہے
۳۵۶۶	خَآصَّۃً	خاص کر
۳۵۶۷	یَتَخَطَّفُ	اُچک لے جائے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۶۸	اٰوٰی	جگہ دی
۳۵۶۹	لَاتَخُوْنُوْا	مت خیانت کرو

ع ۳/۱۷

۳۵۷۰	یُثْبِتُوْا	قید کر لیویں

(ث ب ت)

۳۵۷۱	اَمْطِرْ	برسا دے تو
۳۵۷۲	اَوْلِیَاءُ	والی

(جمع ہے وَلِیٌّ کی)

۳۵۷۳	مُکَاءً	سیٹی بجانا
۳۵۷۴	تَصْدِیَۃٌ	تالیاں بجانا
۳۵۷۵	یَمِیْزَ	جدا کر دے گا
۳۵۷۶	یَرْکُمَ	اکٹھا کر دے گا

ع ۴/۱۸

۳۵۷۷	اِنْ یَنْتَھُوْا	اگر باز آجائیں
۳۵۷۸	سَلَفَ	ہو چکا، سو ہو چکا۔
۳۵۷۹	یَعُوْدُوْا	پھر کریں گے
۳۵۸۰	مَضَتْ	ہو گذری
۳۵۸۱	مَوْلٰی	دوست

پارہ نمبر (۱۰)

۳۵۸۱ الف	اِعْلَمُوْا	جان لو، سمجھ لو
۳۵۸۲	غَنِمْتُمْ	مالِ غنیمت لیا تم نے
۳۵۸۳	خُمُسَ	پانچواں حصہ
۳۵۸۴	عُدْوَۃِ الدُّنْیَا	کنارے اِس پار
۳۵۸۵	عُدْوَۃِ الْقُصْوٰی	کنارے اُس پار
۳۵۸۶	اَلرَّکْبُ	سوار
۳۵۸۷	اَسْفَلَ	نیچے
۳۵۸۸	تَوَاعَدْتُّمْ	وعدہ مقرر کرتے تم
۳۵۸۹	مَنَامِکَ	تیرے خواب میں
۳۵۹۰	فَشِلْتُمْ	سستی کرتے تم

(ف ش ل)

۳۵۹۱	سَلَّمَ	سلامت رکھا، محفوظ رکھا
۳۵۹۲	یُقَلِّلُ	تھوڑا دکھایا

(قَلِیْلٌ سے)

ع ۵/۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۹۳	تَذْهَبَ	جاتی رہے گی
۳۵۹۴	رِيْحُكُمْ	ہوا تمہاری
۳۵۹۵	بَطَرًا	اترا کر (بَطَرٌ: اترانا، شیخی بتانا)
۳۵۹۶	جَارٌ	پڑوسی
۳۵۹۷	نَكَصَ	پھر گیا

ع ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۹۸	حَرِيْقٌ	جلنے کا، تیز جلن
۳۵۹۹	ظَلَّامٌ	ظلم کرنے والا
۳۶۰۰	دَأْبِ	عادت
۳۶۰۱	لَمْ يَكُ	نہیں ہے وہ
۳۶۰۲	مُغَيِّرًا	بدلنے والا
۳۶۰۳	كُلَّ مَرَّةٍ	ہر مرتبہ
۳۶۰۴	تَثْقَفَنَّ	تو چھا جائے ان پر، غالب آجائے
۳۶۰۵	حَرْبٌ	لڑائی
۳۶۰۶	شَرِّدْ	بھگا دے، منتشر کر ڈال
۳۶۰۷	تَخَافَنَّ	خوف کرے تو اندیشہ کرے
۳۶۰۸	اَنْبِذْ	پھینک دے تو

ع ۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۰۹	رِبَاطِ الْخَيْلِ	بندھے ہوئے گھوڑے
۳۶۱۰	تُرْهِبُوْنَ	ڈرائے رکھو
۳۶۱۱	جَنَحُوْا	جھک جائیں وہ (ج ن ح)
۳۶۱۲	اَلَّفَ	الفت ڈال دی

ع ۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۱۳	حَرِّضْ	رغبت دِلا
۳۶۱۴	عِشْرُوْنَ	بیس
۳۶۱۵	يَغْلِبُوْا	غالب آئیں گے
۳۶۱۶	مِائَتَيْنِ	دو سو (تثنیہ)
۳۶۱۷	مِأَةٌ	ایک سو
۳۶۱۸	اَلْفًا	ایک ہزار
۳۶۱۹	اَلْئٰنَ	اب
۳۶۲۰	خَفَّفَ	تخفیف کردی
۳۶۲۱	ضَعْفًا	کمزوری
۳۶۲۲	اَلْفَيْنِ	دو ہزار
۳۶۲۳	اَسْرٰى	قیدی (واحد: اِسِيْرٌ)
۳۶۲۴	يُثْخِنَ	خونریزی کرے
۳۶۲۵	لَوْلَا	اگر نہ ہوتا

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۶۲۶	سَبَقَ	پہلے سے ہو چکا
	ع	
۳۶۲۷	اَمْکَنَ	قابو میں دیا اس نے
۳۶۲۸	اٰوَوْا	جگہ دی انھوں نے
۳۶۲۹	وَلَایَۃٌ	تعلق، ذمہ داری
۳۶۳۰	اِسْتَنْصَرُوْا	مدد چاہیں وہ
۳۶۳۱	اُولُوالْاَرْحَامِ	قرابت والے، رشتے دار
۳۶۳۲	اَوْلٰی	زیادہ حقدار

الربع

ع

سورۃ التوبۃ (۹)

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۶۳۳	بَرَاءَۃٌ	بیزاری کا اعلان
۳۶۳۴	سِیْحُوْا	چل پھر لو (مصدر: سِیَاحَۃٌ)
۳۶۳۵	اَرْبَعَۃَ اَشْھُرٍ	چار ماہ
۳۶۳۶	غَیْرُ مُعْجِزِیْ	نہیں عاجز کر سکتے

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۶۳۷	مُخْزِیْ	رسوا کرنے والا
۳۶۳۸	اَذَانٌ	اعلان
۳۶۳۹	لَمْ یَنْقُصُوْا	نہ توڑا ہو، خراب نہ کیا ہو (ن ق ص)
۳۶۴۰	اِنْسَلَخَ	نکل جائے
۳۶۴۱	اَشْھُرُ الْحُرُمِ	محترم مہینے
۳۶۴۲	اُحْصُرُوْا	گھیر لو
۳۶۴۳	اُقْعُدُوْا	بیٹھو
۳۶۴۴	مَرْصَدٌ	داؤ گھات کی جگہ
۳۶۴۵	خَلُّوْا	چھوڑ دو، خالی کر دو
۳۶۴۶	اَحَدٌ	کوئی
۳۶۴۷	اِسْتَجَارَکَ	پناہ مانگی اس نے تجھ سے۔
۳۶۴۸	اَجِرْ	پناہ دے تو
۳۶۴۹	مَاْمَنٌ	جائے امن
	ع	
۳۶۵۰	یَظْھَرُوْا	غالب آجائیں وہ
۳۶۵۱	لَا یَرْقُبُوْا	نہیں لحاظ کریں گے (ر ق ب)
۳۶۵۲	اِلًّا	قرابت کا پاس

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۶۵۳	ذِمَّۃً	عہد کی ذمّے داری
۳۶۵۴	تَأْبٰی	انکار کیا، مانا نہیں
۳۶۵۵	نَکَثُوْا	توڑ دیا
	(ن ک ث)	
۳۶۵۶	اَئِمَّۃَ	سردار، پیشوا
		(واحد: اِمَامٌ)
۳۶۵۷	ھَمُّوْا	ارادہ کیا
۳۶۵۸	اَحَقُّ	بہت حقدار
۳۶۵۹	یَشْفِ	شفا دے گا
۳۶۶۰	غَیْظٌ	غصہ
۳۶۶۱	تُتْرَکُوْا	چھوڑ دیے جاؤ گے
۳۶۶۲	وَلِیْجَۃً	دلی دوست، بھیدی

ع ۲

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۶۶۳	مَاکَانَ	نہیں ہے لائق
۳۶۶۴	یَعْمُرُوْا	آباد کریں
	(ع م ر)	
۳۶۶۵	سِقَایَۃَ الْحَآجِّ	پانی پلانا حاجیوں کو
۳۶۶۶	عِمَارَۃَ	خدمت کرنا، آباد کرنا
۳۶۶۷	لَایَسْتَوٗنَ	نہیں برابر ہو سکتے
۳۶۶۸	اَعْظَمُ	بہت بڑا
۳۶۶۹	فَآئِزُوْنَ	کامیاب ہونے والے
۳۶۷۰	نَعِیْمٌ مُّقِیْمٌ	نعمت والا مقام
۳۶۷۱	اِسْتَحَبُّوْا	محبت بتائیں وہ
۳۶۷۲	عَشِیْرَۃٌ	کنبہ، قبیلہ
۳۶۷۳	اِقْتَرَفَ	کمانا
۳۶۷۴	کَسَادَ	مندی، کساد بازاری
۳۶۷۵	مَسٰکِنَ	مکانات (مَسْکَنٌ کی جمع)
۳۶۷۶	اَحَبُّ	زیادہ پسند، محبوب
۳۶۷۷	تَرَبَّصُوْا	انتظار کرو

ع ۳

نمبرشمار	عربی	اردو
۳۶۷۸	مَوَاطِنَ	مواقع، جگہ
۳۶۷۹	حُنَیْنٍ	مکّہ اور طائف کے درمیان ایک مقام کا نام جہاں ۸ ھ میں جنگ ہوئی تھی۔
۳۶۸۰	ضَاقَتْ	تنگ ہوگئی
۳۶۸۱	رَحُبَتْ	کشادہ تھی
۳۶۸۲	مُدْبِرِیْنَ	پیٹھ پھیرنے والے
۳۶۸۳	سَکِیْنَۃٌ	تسلّی
۳۶۸۴	جُنُوْدًا	لشکر

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۸۵	نَجَسٌ	ناپاک
۳۶۸۶	عَامٌ	برس، سال
۳۶۸۷	عَيْلَةٌ	معاشی بدحالی، تجارتی نقصان
۳۶۸۸	جِزْيَةٌ	جزیہ: ایک خاص رقم جو خلافت علیٰ منہاج النبوۃ میں غیر مسلم شہریوں سے سالانہ وصول کی جاتی ہے اس محصول کے بعد ملکی سرحدوں کی حفاظت اور فوجی خدمات میں انھیں اور کچھ نہ کرنا پڑیگا
۳۶۸۹	عَنْ يَدٍ	اپنے ہاتھ سے
۳۶۹۰	صَاغِرُوْنَ	ذلیل، چھوٹے
۳۶۹۱	يُضَاهِئُوْنَ	وہ نقل کرتے ہیں، یا ریس کرتے ہیں۔ کسی کی بات کیطرح خود بھی سر ملا کر بات کرنا۔
۳۶۹۲	اَحْبَار	علماء
۳۶۹۳	رُهْبَان	درویش
۳۶۹۴	يُطْفِئُوْا	بجھانا چاہتے ہیں (مصدر: اِطْفَاءٌ)
۳۶۹۵	يَأْبَىٰ	نہیں قبول کرے گا۔ مانے گا نہیں
۳۶۹۶	يُظْهِرَ	غالب کر دے گا

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۹۷	يَكْنِزُوْنَ	جمع کرتے ہیں (ك ن ز)
۳۶۹۸	ذَهَبٌ	سونا
۳۶۹۹	فِضَّةٌ	چاندی
۳۷۰۰	يُحْمَىٰ	تپایا جائے گا
۳۷۰۱	تُكْوَىٰ	داغ دیا جائے گا
۳۷۰۲	جِبَاهٌ	پیشانیاں، ماتھے (واحد: جَبْهَةٌ)
۳۷۰۳	جُنُوْبٌ	کروٹیں (جَنْبٌ: واحد)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۰۴	کَنْزٌ	خزانہ جمع کرنا
۳۷۰۵	عِدَّةٌ	گنتی
۳۷۰۶	اَرْبَعَةٌ	چار
۳۷۰۷	حُرُمٌ	محترم مہینے یعنی ذیقعدہ ذی الحجہ، محرم اور رجب ان چار ماہوں میں حج کے ادب کے سبب جنگ کرنا منع ہے۔
۳۷۰۸	کَآفَّةً	اکٹھے
۳۷۰۹	اَلنَّسِیْٓئُ	مہینوں کی گنتی آگے پیچھے کرنا۔
۳۷۱۰	یُوَاطِئُوْا	موافقت کریں

ع ۵ / ۱۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۱۱	اِنْفِرُوْا	نکلو
۳۷۱۲	اِثَّاقَلْتُمْ	بوجھل ہو جاتے ہو تم (ث ق ل)
۳۷۱۳	ثَانِیَ اثْنَیْنِ	دو سرا دو میں کا
۳۷۱۴	سُفْلٰی	نیچے
۳۷۱۵	عُلْیَا	اونچی
۳۷۱۶	خِفَافًا	ہلکے، تھوڑے سامان کے ساتھ۔
۳۷۱۷	ثِقَالًا	بھاری، بہت سامان کے ساتھ
۳۷۱۸	عَرَضٌ	اسباب، مال
۳۷۱۹	قَاصِدًا	درمیانی، معمولی سا، ہلکا سا۔
۳۷۲۰	بَعُدَتْ	دور لگی
۳۷۲۱	شُقَّةٌ	مشقت والی راہ، مراد مسافت

ع ۶ / ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۲۲	اَذِنْتَ	اجازت دی تو نے
۳۷۲۳	یَسْتَاْذِنُ	اجازت مانگتا ہے
۳۷۲۴	اِرْتَابَتْ	شک میں پڑ گئے
۳۷۲۵	یَتَرَدَّدُوْنَ	متردد ہوئے، شک میں پڑ گئے۔
۳۷۲۶	خُرُوْجٌ	نکلنا
۳۷۲۷	اَعَدُّوْا	تیار کرتے وہ
۳۷۲۸	عُدَّةً	سامان تیار کرنا
۳۷۲۹	اِنْبِعَاثٌ	اٹھنا، کھڑا کرنا
۳۷۳۰	خَبَالًا	فساد، خرابی
۳۷۳۱	لَاَوْضَعُوْا	البتہ دوڑاتے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۳۲	سَمّٰعُوْنَ	بھیدی، چھپ کر سننے والے۔
۳۷۳۳	خِلٰلَكُمْ	بیچ تمہارے
۳۷۳۴	قَلَّبُوْا	الٹ پلٹ کیا انھوں نے
۳۷۳۵	اِئْذَنْ	پروانگی دے، اجازت دے
۳۷۳۶	سَقَطُوْا	گر پڑے وہ
۳۷۳۷	تَسُؤْ	بُرا لگا
۳۷۳۸	فَرِحَ	خوش ہونا
۳۷۳۹	اِحْدَی	ایک
۳۷۴۰	حُسْنَيَيْنِ	دو بھلائیاں
۳۷۴۱	طَوْعًا	خوشی سے
۳۷۴۲	كَرْهًا	ناخوشی سے
۳۷۴۳	نَفَقٰتٍ	خرچ
۳۷۴۴	كُسَالٰى	کاہلی
۳۷۴۵	تَزْهَقَ	نکل جائے
۳۷۴۶	يَفْرَقُوْنَ	ڈرپوک (ڈرتے ہیں)
۳۷۴۷	مَلْجَاً	جائے پناہ
۳۷۴۸	مَغٰرٰتٍ	غار (جمع)
۳۷۴۹	مُدَّخَلًا	گھس کر چھپنے کی جگہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۵۰	يَجْمَحُوْنَ	سرکشی کرتے ہیں
۳۷۵۱	يَلْمِزُ	عیب لگاتا ہے
۳۷۵۲	اُعْطُوْا	دیے جائیں
۳۷۵۳	يَسْخَطُوْنَ	ناراض ہوتے ہیں
۳۷۵۴	حَسْبُنَا	کافی ہیں ہم کو
۳۷۵۵	رٰغِبُوْنَ	رغبت کرنیوالے

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۵۶	عٰمِلِيْنَ	(کارکنان صدقات) کسی کی ذمہ داری پر کام کرنیوالے
۳۷۵۷	مُؤَلَّفَةُ	الفت دلانا، یا دلانے کیلئے
۳۷۵۸	رِقَابُ	گردن (چھڑانا)
۳۷۵۹	غٰرِمِيْنَ	قرضدار
۳۷۶۰	اِبْنُ السَّبِيْلِ	راہ کا مسافر
۳۷۶۱	يُؤْذُوْنَ	ایذا دیتے ہیں
۳۷۶۲	اُذُنٌ	بات سننے والا، کان رکھنے والا

الثلٰثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۶۳	يُحَادِدُ	مخالفت کرے گا
۳۷۶۴	خَوْضٌ	بحث کرنا
۳۷۶۵	لَعِبٌ	کھیلنا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۶۶	لَا تَعْتَذِرُوْا	مت عذر بیان کرو
ع ۷/۱۴		
۳۷۶۷	خَلَاقٌ	حصّہ
۳۷۶۸	خُضْتُمْ	تم چال چلے
۳۷۶۹	مُؤْتَفِكٰتِ	الٹائی ہوئی بستیاں
۳۷۷۰	اَتَتْ	آئے
۳۷۷۱	جَنّٰتِ عَدْنٍ	باغات ہمیشہ کے
ع ۹/۱۵		
۳۷۷۲	اُغْلُظْ	سختی کر
۳۷۷۳	نَقَمَ	عیب جاننا
۳۷۷۴	يَكُ	ہوگا
۳۷۷۵	اَعْقَبَ	لگادیا
۳۷۷۶	اَخْلَفُوْا	خلاف کیا
۳۷۷۷	مُطَّوِّعِيْنَ	خوشی سے کرنیوالے
۳۷۷۸	جُهْدٌ	محنت
۳۷۷۹	سَبْعِيْنَ	ستّر
ع ۱۰/۱۶		
۳۷۸۰	مُخَلَّفُوْنَ	پیچھے رہ جانیوالے
۳۷۸۱	خِلٰفَ	پیچھے
۳۷۸۲	مَقْعَدُ	بیٹھنے پر
۳۷۸۳	حَرٌّ	گرمی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۸۴	يَضْحَكُوْا	ہنس لیں
۳۷۸۵ الف	يَبْكُوْا	رونا پڑے گا
۳۷۸۵ ب	خَالِفِيْنَ	پیچھے رہ گئے بیٹھ جانے والے
۳۷۸۶	اُولُوا الطَّوْلِ	صاحبِ دولت
۳۷۸۷	خَوَالِف	خانہ نشین عورتیں جو گھر کے لوگ باہر جانے پر پیچھے گھر میں بیٹھی ہوں
ع ۱۱/۱۷		
۳۷۸۸	مُعَذِّرُوْنَ	عذر بیان کرنیوالے
۳۷۸۹	اَعْرَاب	دیہاتی لوگ
۳۷۹۰	نَصَحُوْا	خیرخواہی کی، خالص ہوئے۔
۳۷۹۱	اَحْمِلُ	سواری دوں میں
۳۷۹۲	دَمْعٌ	آنسو
۳۷۹۳	سَبِيْلٌ	راہ، قانونی چارہ جوئی۔
۳۷۹۴	اَغْنِيَاء	دولتمند

پارہ نمبر (۱۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۹۵	یَعْتَذِرُوْنَ	عذر بیان کریں گے
۳۷۹۶	اِعْتِذَار	عذر کرنا، بہانہ کرنا
۳۷۹۷	اَخْبَار	خبریں
۳۷۹۸	اَجْدَرُ	بہت قریب، بہت ممکن
۳۷۹۹	مَغْرَمًا	جُرمانہ
۳۸۰۰	دَوَائِرُ	گردش (جمع)
۳۸۰۱	دَائِرَۃٌ	گردش، چکر
۳۸۰۲	قُرُبٰتٌ	قربت، نزدیکی
۳۸۰۳	صَلَوٰتِ	دعائے خیر
۳۸۰۴	قُرْبَۃٌ	قربت

ع ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۰۵	سٰبِقُوْنَ	آگے بڑھ جانیوالے
۳۸۰۶	حَوْلَكُمْ	آس پاس تمہارے
۳۸۰۷	مَرَدُوْا	سرکشی کی انھوں نے، اڑ گئے
۳۸۰۸	اِعْتَرَفُوْا	اعتراف کیا انھوں نے
۳۸۰۹	خَلَطُوْا	ملے جلے، کئے انھوں نے مخلوط
۳۸۱۰	صَلِّ	دعا دے، رحمت بھیج
۳۸۱۱	سَكَنٌ	تسکین
۳۸۱۲	مُرْجَوْنَ	ڈھیل دئے گئے
۳۸۱۳	اِرْجَاءٌ	ڈھیل دینا
۳۸۱۴	اِرْصَادٌ	داؤ، گھات کی جگہ
۳۸۱۵	حَارَبَ	لڑائی کی
۳۸۱۶	لَاتَقُمْ	مت کھڑا ہو
۳۸۱۷	اَسَّسَ	بنیاد رکھی
۳۸۱۸	بُنْيَانٌ	عمارت
۳۸۱۹	شَفَا	کنارے
۳۸۲۰	جُرُفٍ	گھاٹی
۳۸۲۱	هَارٍ	گرنے والی
۳۸۲۲	اِنْهَارَبِهٖ	گرا، گر پڑا، اسکے ساتھ ڈھ گیا، منہدم ہو گیا
۳۸۲۳	لَايَزَالُ	نہیں ٹلے گا
۳۸۲۴	بَنَوْا	بنایا انھوں نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۲۵	رِیْبَۃً	کھٹکا
	ع ۱۳ / ۲	
۳۸۲۶	حٰمِدُوْنَ	حمد کرنے والے
۳۸۲۷	سَآئِحُوْنَ	پھرنیوالے خدا کی راہ میں
۳۸۲۸	نَاهُوْنَ	منع کرنیوالے
۳۸۲۹	اَوَّاهٌ	دردمند، نرم دل
۳۸۳۰	حَلِیْمٌ	تحمل والا، باوقار
۳۸۳۱	سَاعَةِ الْعُسْرَةِ	وقت تنگی کا
۳۸۳۲	ثَلٰثَةٌ	تین
۳۸۳۳	خُلِّفُوْا	پیچھے چھوڑ دیے گئے
۳۸۳۴	ضَاقَتْ	تنگ ہوگئی
۳۸۳۵	رَحُبَتْ	کشادہ ہوئی
	ع ۱۴ / ۳	
۳۸۳۶	ظَمَأٌ	پیاس
۳۸۳۷	نَصَبٌ	محنت، تھکن
۳۸۳۸	مَخْمَصَةٌ	بھوک
۳۸۳۹	یَطَئُوْنَ	چلتے ہیں (روندنا)
۳۸۴۰	مَوْطِئًا	قدم بڑھانا
۳۸۴۱	نَیْلًا	پہنچنا، پہنچکر
۳۸۴۲	وَادِیًا	میدان، وادی
	ع ۱۵ / ۴	

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۴۳	یَلُوْنَكُمْ	تمہارے آس پاس ملے ہوئے نزدیک رہتے ہیں۔
۳۸۴۴	غِلْظَةٌ	سختی

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۴۵	یُفْتَنُوْنَ	آزمائش میں ڈالے جاتے ہیں۔
۳۸۴۶	كُلِّ عَامٍ	ہر سال
۳۸۴۷	صَرَفَ	پھیر دیا
۳۸۴۸	عَزِیْزٌ	بھاری
۳۸۴۹	عَنِتُّمْ	تکلیف میں پڑو تم
۳۸۵۰	رَءُوْفٌ	شفقت کرنیوالا
۳۸۵۱	حَسْبِیَ	کافی ہے مجھ کو
۳۸۵۲	اَلْعَرْشِ الْعَظِیْمُ	بڑا بھاری تخت سلطنت۔

ع ۱۶ / ۵

سورۃ یونس (۱۰)

۳۸۵۳۔ قَدَمَ صِدْقٍ قدم راستی اور صداقت کا۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۵۴	يَبْدَؤُ	پہلی بار پیدا کرتا ہے
۳۸۵۵	خَلْق	مخلوق، پیدائش
۳۸۵۶	يُعِيْدُ	دوسری بار پیدا کرتا ہے۔
۳۸۵۷	ضِيَاءً	چمکدار، روشنی
۳۸۵۸	قَدَّرَ	مقرر کردی
۳۸۵۹	مَنَازِلَ	منزل (جمع)
۳۸۶۰	عَدَدَ	گنتی
۳۸۶۱	سِنِيْنَ	برس، سال
۳۸۶۲	لَا يَرْجُوْنَ	نہیں امید رکھتے
۳۸۶۳	دَعْوٰى	پکار، دعا
۳۸۶۴	تَحِيَّةٌ	ملاقات کی دعا

ع ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۶۵	يُعَجِّلُ	جلدی کرے
۳۸۶۶	اِسْتِعْجَال	جلدی مانگنا
۳۸۶۷	جَنْبِهٖ	کروٹ پر اس کی
۳۸۶۸	مُسْرِفِيْنَ	حد سے نکل جانیوالے
۳۸۶۹	اِئْتِ	لے آ
۳۸۷۰	غَيْرِ هٰذَا	سوا اس کے
۳۸۷۱	بَدِّل	بدل دے
۳۸۷۲	اَدْرٰكُمْ	تمکو خبر دیتا
۳۸۷۳	لَبِثْتُ	رہا ہیں
۳۸۷۴	عُمُرًا	عمر کا ایک حصہ

ع ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۷۵	جَرَيْنَ	جاری ہوتی ہیں
۳۸۷۶	عَاصِفٌ	تیز آندھی
۳۸۷۷	يَبْغُوْنَ	بغاوت کرتے ہیں، سرکشی کرتے ہیں
۳۸۷۸	نَبَاتٌ	روئیدگی
۳۸۷۹	زُخْرُف	چمک دمک
۳۸۸۰	حَصِيْدًا	کٹی ہوئی
۳۸۸۱	لَا يَرْهَقُ	نہیں چھائیگی (رھق)
۳۸۸۲	رَهَقَ	چھا جانا، لپٹ جانا
۳۸۸۳	قَتَرٌ	سیاہی
۳۸۸۴	عَاصِمٌ	بچانے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۸۵	اُغْشِيَتْ	اڑھادیئے گئے، لپیٹ دیئے گئے
۳۸۸۶	قِطَعًا	ٹکڑے، پرت کے پرت (واحد: قِطْعَةٌ)
۳۸۸۷	مُظْلِمًا	اندھیری
۳۸۸۸	مَكَانَكُمْ	ٹھہرنا ہے تمکو
۳۸۸۹	زَيَّلْ	پھوٹ ڈالنا، جدائی ڈالنا
۳۸۹۰	اِيَّانَا	ہم کو ہی
۳۸۹۱	هُنَالِكَ	اس جگہ
۳۸۹۲	تَبْلُوا	آزمالے گا
۳۸۹۳	اَسْلَفَتْ	پہلے کرچکا

النصف

ع ۸ / ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۹۴	اَمَّنْ	یا کون ہے؟
۳۸۹۵	حَقَّتْ	حق بات ثابت ہوئی
۳۸۹۶	لَا يَهِدِّي	نہیں راہ سوجھتی اس کو۔

ع ۹ / ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۹۷	لَمْ يَلْبَثُوا	نہیں رہے وہ
۳۸۹۸	سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ	ایک گھڑی دن بھر کی
۳۸۹۹	يَتَعَارَفُوْنَ	پہچان لیں گے
۳۹۰۰	مَتٰى	کب
۳۹۰۱	بَيَاتًا	رات کو، راتوں رات
۳۹۰۲	مَاذَا	کس چیز کی
۳۹۰۳	يَسْتَنْبِئُوْنَ	خبر پوچھتے ہیں
۳۹۰۴	اِيْ	ہاں
۳۹۰۵	وَرَبِّيْ	قسم میرے رب کی

ع ۱۰ / ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۰۶	نَدَامَةٌ	ندامت
۳۹۰۷	اَلَا	یادرکھو، خبردار ہوجاؤ
۳۹۰۸	آللّٰهُ اَذِنَ	کیا اللہ نے اجازت دی ہے، حکم دیا ہے

ع ۱۱ / ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۰۹	مَا تَكُوْنُ	نہیں ہوتا تو
۳۹۱۰	شَاْنٌ	حال، کام
۳۹۱۱	تُفِيْضُوْنَ	شروع کرتے ہو
۳۹۱۲	مَا يَعْزُبُ	نہیں چھپا ہوا
۳۹۱۳	اَصْغَرُ	زیادہ چھوٹی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۱۴	یَخْرُصُوْنَ	اٹکل کی بات کرتے ہیں۔

الثلثۃ

ع ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۱۵	مَقَامِیْ	میرا رہنا
۳۹۱۶	تَذْکِیْرُ	نصیحت
۳۹۱۷	غُمَّۃٌ	رنج و غم
۳۹۱۸	مُنْذِرِیْنَ	ڈرائے جانیوالے
۳۹۱۹	تَلْفِتَ	تو پھیر دے، الٹ دے، (ل ف ت)
۳۹۲۰	کِبْرِیَاءُ	بڑائی، سرداری

ع ۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۲۱	لَعَالٍ	البتہ بہت چڑھ گیا تھا (بلند)
۳۹۲۲	تَبَوَّا	جگہ بناؤ تم دونوں
۳۹۲۳	اِطْمِسْ	مٹا دے (ط م س)
۳۹۲۴	اُشْدُدْ	سختی ڈال
۳۹۲۵	اُجِیْبَتْ	قبول کر لی گئی
۳۹۲۶	لَاتَتَّبِعٰنِّ	مت اتباع کرنا، اتباع کرنا ہی مت
۳۹۲۷	اَدْرَكَ	پالیا
۳۹۲۸	بَدَنٌ	جسم

ع ۹ / ۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۲۹	مُبَوَّأ	جگہ
۳۹۳۰	یَقْرَؤُنَ	پڑھتے ہیں
۳۹۳۱	مَاتُغْنِی	نہیں کام آیا
۳۹۳۲	نُذُرُ	ڈرانیوالے (واحد: نَذِیْرٌ)

ع ۱۰ / ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۳۳	رَادَّ	رد کرنیوالا، پھیرنے والا

ع ۱۱ / ۱۶

سورۃ ھود (۱۱)

۳۹۳۴۔ اُحْكِمَتْ — مضبوط و محکم کی گئی۔
۳۹۳۵۔ فُصِّلَتْ — تفصیل سے بیان کی گئی۔
۳۹۳۶۔ مِن لَّدُنْ — نزدیک سے، پاس سے
۳۹۳۷۔ يُؤْتِ — دے گا
۳۹۳۸۔ يَثْنُوْنَ — دوہرا کر لیتے ہیں۔
۳۹۳۹۔ يَسْتَغْشُوْنَ — لپیٹتے ہیں
۳۹۴۰۔ ثِيَابَ — کپڑے (واحد: ثَوْبٌ)

پارہ نمبر (۱۲)

۳۹۴۱۔ اَخَّرْنَا — ڈھیل دی ہم نے
۳۹۴۲۔ اُمَّةٍ مَّعْدُوْدَةٍ — مدت گنی ہوئی
۳۹۴۳۔ مَا يَحْبِسُ — کس نے روک لیا
۳۹۴۴۔ لَيْسَ مَصْرُوْفًا — نہیں دور ہوگا، نہیں فرصت دیگا، نہیں پھیرا جائیگا

ع ۱

۳۹۴۵۔ يَئُوْسٌ — نا امید
۳۹۴۶۔ كَفُوْرٌ — ناشکرا
۳۹۴۷۔ نَعْمَاءَ — نعمتیں
۳۹۴۸۔ فَرِحٌ — اترانے والا
۳۹۴۹۔ فَخُوْرٌ — شیخی بگھارنیوالا
۳۹۵۰۔ تَارِكٌ — چھوڑ دینے والا
۳۹۵۱۔ ضَائِقٌ — تنگ ہو رہا ہے
۳۹۵۲۔ مُفْتَرَيٰتٍ — بنائی ہوئی
۳۹۵۳۔ نُوَفِّ — ہم پورا دیں گے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۵۴	لَا یُبْخَسُوْنَ	نہیں کم دیئے جائیں گے۔ (ب خ س)
۳۹۵۵	صَنَعُوْا	بنایا انھوں نے (ص ن ع)
۳۹۵۶	اَحْزَابُ	گروہ، جماعتیں (واحد: حِزْبٌ)
۳۹۵۷	لَا تَكُ	مت ہو
۳۹۵۸	مِرْيَةٌ	شک
۳۹۵۹	يُعْرَضُوْنَ	پیش کر دیئے جائیں گے (ع ر ض)
۳۹۶۰	اَشْهَاد	گواہ (واحد: شَهِيْدٌ)
۳۹۶۱	لَا جَرَمَ	نہیں شک
۳۹۶۲	اَخْسَرُوْنَ	بہت نقصان اٹھانے والے
۳۹۶۳	اَخْبَتُوْا	عاجزی کی جھک گئے۔
۳۹۶۴	يَسْتَوِيٰنِ	برابر ہے دونوں

ع ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۶۵	اَرَاذِلُ	رذیل لوگ
۳۹۶۶	بَادِیَ الرَّاْیِ	ظاہر دیکھنے میں
۳۹۶۷	عُمِّيَتْ	چھپائی گئی، اندھاپن چھا گیا
۳۹۶۸	نُلْزِمُ	لازم کر دیں ہم، لگا دیں۔
۳۹۶۹	طَارِدٌ	ہانکنے والا، دور کرنے والا
۳۹۷۰	طَرْدٌ	ہانکنا، دور بھگانا
۳۹۷۱	تَزْدَرِیْ	حقیر دیکھتی ہیں
۳۹۷۲	اِجْرَام	جُرم (مصدر) گناہ
۳۹۷۳	اِجْرَامِیْ	میرے گناہ

ع ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۷۴	لَا تَبْتَئِسْ	مت غم کر
۳۹۷۵	اِصْنَعْ	بنا۔ تیار کر (مصدر صَنْعَةٌ بنانا)
۳۹۷۶	اَعْيُنِنَا	ہماری نگرانی میں (ہماری آنکھیں)
۳۹۷۷	لَا تُخَاطِبْ	مت بات کر
۳۹۷۸	يَحِلُّ	اترے گا
۳۹۷۹	فَارَ	جوش مارا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۸۰	تَنُّوْرُ	نان پکانے کا چولہا
۳۹۸۱	اِرْکَبُوْا	سوار ہو جاؤ (مادہ: ر ک ب)
۳۹۸۲	مَجْرِھَا	چلنا اس کا
۳۹۸۳	مُرْسٰھَا	تھمنا، ٹھہرنا اُس کا
۳۹۸۴	مَعْزِلٍ	کنارے
۳۹۸۵	اٰوِیْ	جگہ لوں گا میں
۳۹۸۶	حَالَ	حائل ہوا
۳۹۸۷	اِبْلَعِیْ	نگل جا
۳۹۸۸	اَقْلِعِیْ	تھم جا
۳۹۸۹	غِیْضَ	خشک ہوا سوکھ گیا
۳۹۹۰	اِسْتَوَتْ	آٹھہری
۳۹۹۱	جُوْدِیِّ	ایک پہاڑ کا نام
۳۹۹۲	بُعْدًا	دوری رحمت سے یا لعنت ہو

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۹۳	اَعِظُ	نصیحت کرتا ہوں میں (و ع ظ)
۳۹۹۴	اِھْبِطْ	اُتر

ع ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۹۵	عَادٍ	قوم عاد، جس کی طرف حضرت ہودؑ کو بھیجا گیا
۳۹۹۶	تَارِکِیْ	چھوڑنے والے
۳۹۹۷	اِعْتَرٰا	پیش آیا، معاملہ کیا
۳۹۹۸	نَاصِیَتُہٗ	پیشانی
۳۹۹۹	جَحَدَ	انکار کرنا
۴۰۰۰	عَنِیْدُ	ضدی، سرکش
۴۰۰۱	اُتْبِعُوْا	پیچھے لگائے گئے

ع ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۰۲	اِسْتَعْمَرَ	آباد کیا
۴۰۰۳	مُجِیْبُ	دعا قبول کرنیوالا
۴۰۰۴	مَرْجُوًّا	ہونہار، جس پر اس کی قوم کوئی اُمید لگائے بیٹھی ہو کہ بڑا ہو کر یہ کوئی عظیم کارنامہ انجام دیگا
۴۰۰۵	تَخْسِیْرُ	نقصان، ٹوٹا خسارہ۔
۴۰۰۶	عَقَرُوْا	کاٹ ڈالا انھوں نے
۴۰۰۷	غَیْرُ مَکْذُوْبٍ	نہیں جھوٹ ہو سکتا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۰۸	صَیْحَۃٌ	زور کی آواز
۴۰۰۹	جٰثِمِیْنَ	اوندھے گرے ہوئے
۴۰۱۰	لَمْ یَغْنَوْا	نہیں رہے وہ

ع ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۱۱	مَالَبِثَ	نہیں دیر کی
۴۰۱۲	حَنِیْذٍ	تلا ہوا
۴۰۱۳	لَاتَصِلُ	نہیں پہنچتا
۴۰۱۴	نَکِرَ	انجان ہوا
۴۰۱۵	اَوْجَسَ	چھپایا
۴۰۱۶	خِیْفَۃً	ڈر، خوف
۴۰۱۷	ضَحِکَتْ	ہنس پڑی
۴۰۱۸	وَرَآءَ	پیچھے
۴۰۱۹	یٰوَیْلَتٰیٓ	ہائے افسوس
۴۰۲۰	ءَ	کیا
۴۰۲۱	اَلِدُ	میں جنوں گی
۴۰۲۲	عَجُوْزٌ	بڑھیا
۴۰۲۳	بَعْلِیْ	شوہر میرا
۴۰۲۴	شَیْخًا	بڑی عمر کا بوڑھا
۴۰۲۵	اَھْلَ الْبَیْتِ	اے گھر کے لوگو
۴۰۲۶	ذَھَبَ	گیا
۴۰۲۷	الرَّوْعُ	گھبراہٹ
۴۰۲۸	مُنِیْبٌ	رجوع ہونے والا
۴۰۲۹	غَیْرُ مَرْدُوْدٍ	نہیں رد کیا جا سکتا
۴۰۳۰	سِیْٓئَ	ناخوش ہوا
۴۰۳۱	ضَاقَ	تنگ ہوا
۴۰۳۲	ذَرْعًا	دل میں
۴۰۳۳	عَصِیْبٌ	بھاری سخت
۴۰۳۴	یُھْرَعُوْنَ	دوڑے آئے
۴۰۳۵	ضَیْفِیْ	مہمان میرے
۴۰۳۶	رَجُلٌ رَّشِیْدٌ	آدمی اچھا
۴۰۳۷	نُرِیْدُ	ہم چاہتے ہیں
۴۰۳۸	رُکْنٍ شَدِیْدٍ	قلعہ مضبوط، مستحکم پناہ گاہ
۴۰۳۹	لَنْ یَّصِلُوْٓا	نہیں پہنچ سکیں گے
۴۰۴۰	قِطْعٍ مِّنَ الَّیْلِ	رات کا ایک حصّہ
۴۰۴۱	لَایَلْتَفِتْ	نہ پیچھے مڑے
۴۰۴۲	عَالِیَھَا	اوپر کا حصّہ اس کا
۴۰۴۳	سَافِلَھَا	نیچے اس کے
۴۰۴۴	سِجِّیْلٍ	کنکر، پتھر اور کنکریوں کا
۴۰۴۵	مَنْضُوْدٍ	تہ بتہ
۴۰۴۶	مُسَوَّمَۃً	نشان لگے ہوئے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴.۴۷	بَعِیْدٌ	دور

ع۵

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۴.۴۸	وَدُوْدٌ	دوستی رکھنے والا (مصدر: وُدٌّ) چاہنے والا
۴.۴۹	مَانَفْقَهُ	نہیں سمجھے ہم اسکو
۴.۵۰	رَهْطُكَ	برادری تیری، خاندان تیرا
۴.۵۱	رَجَمْنَا	پتھر سے مار ڈالتے ہم
۴.۵۲	رَهْطٌ	برادری، خاندان
۴.۵۳	اَعَزُّ	بہت عزیز
۴.۵۴	ظِهْرِيًّا	پس پشت پیٹھ پیچھے
۴.۵۵	اِرْتَقِبُوْا	منتظر رہو
۴.۵۶	رَقِیْبٌ	انتظار کرنیوالا

ع۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۴.۵۷	اَوْرَدَ	لا کھڑا کیا
۴.۵۸	وِرْدٌ	گھاٹ
۴.۵۹	مَوْرُوْدٌ	لا کھڑا کرنیکی جگہ
۴.۶۰	رِفْدٌ	بخشش، انعام
۴.۶۱	مَرْفُوْدٌ	دیجانیوالی بخشش
۴.۶۲	حَصِیْدٌ	جڑ کٹی ہوئی
۴.۶۳	تَتْبِیْبٌ	ہلاکت، بربادی
۴.۶۴	یَوْمٌ مَّشْهُوْدٌ	دن حاضری کا
۴.۶۵	شَقِیٌّ	بدبخت (جمع اَشْقِیَاء)
۴.۶۶	سَعِیْدٌ	نیک بخت (جمع سُعَدَآء)
۴.۶۷	زَفِیْرٌ	چیخ و پکار
۴.۶۸	شَهِیْقٌ	دھاڑنا
۴.۶۹	مَادَامَتْ	جب تک قائم رہے یا رہیں گے
۴.۷۰	فَعَّالٌ	کرنے والا
۴.۷۱	عَطَاءٌ	بخشش، اِنعام
۴.۷۲	غَیْرَ مَجْذُوْذٍ	نہیں کاٹی جائیگی
۴.۷۳	لَاتَكُ	مت ہو جا
۴.۷۴	مِرْیَةٌ	شک
۴.۷۵	غَیْرَ مَنْقُوْصٍ	نہیں کم ہوگا

ع۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۴.۷۶	لَاتَطْغَوْا	مت سرکشی کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۷۷	لَا تَرْكَنُوْا	مت جھکو
۴۰۷۸	طَرَفَيِ	دونوں سرے
۴۰۷۹	زُلَفًا مِّنَ الَّيْلِ	کچھ رات کا حصہ
۴۰۸۰	حَسَنٰتِ	نیکیاں
۴۰۸۱	سَيِّاٰتِ	برائیاں
۴۰۸۲	اُولُوْا بَقِيَّةٍ	سمجھدار لوگ، باثر لوگ
۴۰۸۳	اُتْرِفُوْا	دولت دیئے گئے
۴۰۸۴	نُثَبِّتُ	ہم ثابت رکھتے ہیں
۴۰۸۵	فُؤَادَكَ	دل تیرا

ع ۱۰

(۱۲) سورۂ یوسف

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۸۶	اَحَدَ عَشَرَ	گیارہ
۴۰۸۷	رُؤْيَا	خواب
۴۰۸۸	تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ	خلاصہ، خواب کی تعبیر یا اہم باتوں کا خلاصہ۔

ع ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۸۹	عُصْبَةٌ	جماعت، ٹولی
۴۰۹۰	اِطْرَحُوْا	ڈالدو چھوڑ دو
۴۰۹۱	يَخْلُ	خالی ہو جائے گا
۴۰۹۲	غَيٰبَتِ	گہراؤ والا
۴۰۹۳	جُبِّ	کنواں
۴۰۹۴	يَلْتَقِطْ	اٹھالے گا
۴۰۹۵	بَعْضُ السَّيَّارَةِ	کوئی قافلہ، راہ گیر
۴۰۹۶	غَدًا	کل صبح
۴۰۹۷	يَرْتَعْ	شکم سیر ہو کر کھائے
۴۰۹۸	ذِئْبُ	بھیڑیا
۴۰۹۹	عِشَاءً	رات کو
۴۱۰۰	يَبْكُوْنَ	روتے ہوئے
۴۱۰۱	نَسْتَبِقُ	ہم دوڑ رہے (تھے)

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۰۲	سَوَّلَتْ	بات بنائی
۴۱۰۳	جَمِيْلٌ	بہت اچھا (خوبصورت)
۴۱۰۴	مُسْتَعَانُ	مدد مانگی گئی ہے، یا مدد دینے والا ہے
۴۱۰۵	تَصِفُوْنَ	تم بیان کرتے ہو

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۰۶	وَارِدَ	آگے چلنے والا، پنہارا
۱۴۰۷	اَدْلٰی	لٹکایا
۱۴۰۸	دَلْوُ	ڈول
۱۴۰۹	یٰبُشْرٰی	واہ، خوشخبری، بہت خوب
۱۴۱۰	غُلٰمٌ	لڑکا (جمع: غِلْمَانٌ)
۱۴۱۱	بِضَاعَةً	پونجی
۱۴۱۲	بَخْسٍ	ناقص، تھوڑا سا کم
۱۴۱۳	دَرَاهِمَ	درہم کی جمع، (مراد اس وقت کا سکہ)
۱۴۱۴	زَاهِدِيْنَ	بے رغبت
	ع ۲/۱۲	
۱۴۱۵	اَكْرِمِيْ	عزت سے رکھ
۱۴۱۶	رَاوَدَتْ	پھسلایا (اس عورت نے)
۱۴۱۷	غَلَّقَتْ	بند کر لیا (اس عورت نے)
۱۴۱۸	اَلْاَبْوَاب	دروازے
۱۴۱۹	هَيْتَ لَكَ	تجھ ہی سے کہتی ہوں، یا تجھ پر فدا ہوں۔
۱۴۲۰	مَعَاذَ اللّٰهِ	اللہ کی پناہ
۱۴۲۱	قَدَّتْ	پھاڑ ڈالا (اس عورت نے)
۱۴۲۲	اَلْفَيَا	پایا ان دونوں نے
۱۴۲۳	سَيِّدَهَا	اس کے شوہر کو (آقا، سردار)
۱۴۲۴	لَدَا	نزدیک
۱۴۲۵	مَا جَزَآءُ	کیا سزا ہے؟
۱۴۲۶	يُسْجَنَ	قید کر دیا جائے (س ج ن)
۱۴۲۷	قُدَّ	پھاڑ گیا (فعل ماضی مجہول)
۱۴۲۸	قُبُلٍ	آگے سے
۱۴۲۹	دُبُرٍ	پیچھے سے
	ع ۳/۱۳	
۱۴۳۰	نِسْوَةٌ	خواتین
۱۴۳۱	تُرَاوِدُ	بہلاتی ہے، پھسلاتی ہے
۱۴۳۲	فَتٰىهَا	جوان، خادم

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۳	شَغَفَ	بیٹھ گیا ہے، پیوست ہو گیا ہے
۱۳۴	مُتَّکَأً	تکیہ دار مسندیں
۱۳۵	سِکِّیْنًا	چاقو چھری
۱۳۶	اَکْبَرْنَ	بڑا جانا (ان عورتوں نے)
۱۳۷	حَاشَ لِلّٰهِ	بزرگی تو بس اللہ کو ہے
۱۳۸	لُمْتُنَّنِیْ	ملامت کی تھی تم نے مجھے۔
۱۳۹	اِسْتَعْصَمَ	بچ کے رہا، بے داغ رہا (ع ص م)

ع ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۰	سِجْنُ	قید خانہ
۱۴۱	فَتَیٰنِ	دو جوان
۱۴۲	اَعْصِرُ	نچوڑتا ہوں (ع ص ر)
۱۴۳	خُبْزًا	روٹیاں
۱۴۴	مُتَفَرِّقُوْنَ	جدا جدا، متفرق
۱۴۵	یُصْلَبُ	سولی دیا جائیگا (صَلِیْبٌ سولی)
۱۴۶	نَاجٍ	نجات پانے والا، بچنے والا۔
۱۴۷	بِضْعَ سِنِیْنَ	چند سال

ع ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۸	بَقَرَاتٍ	گائیں (واحد: بَقَرَةٌ)
۱۴۹	سِمَانٍ	موٹی (سَمِیْنٌ موٹا)
۱۵۰	سَبْعٌ	سات
۱۵۱	عِجَافٌ	دبلی، لاغر
۱۵۲	یٰبِسٰتٍ	خشک، سوکھی
۱۵۳	تَعْبُرُوْنَ	تم تفسیر بیان کرتے ہو، تعبیر بیان کرتے ہو
۱۵۴	اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ	پریشان خیالات، پراگندہ خواب
۱۵۵	اِدَّکَرَ	یاد کیا
۱۵۶	بَعْدَ اُمَّةٍ	ایک مدت کے بعد
۱۵۷	تَزْرَعُوْنَ	کھیتی کروگے تم
۱۵۸	دَاَبًا	مسلسل
۱۵۹	تُحْصِنُوْنَ	تم حفاظت سے رکھوگے
۱۶۰	یُغَاثُ	مینہ برسایا جائیگا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۶۱	یَعۡصِرُوۡنَ	شیر انچوڑیں گے، ہر چیز کا خوب رس نکالیں گے۔
ع		
۱۴۶۲	مَابَالُ	کیا حال ہے
۱۴۶۳	حَصۡحَصَ	کھل گیا
۱۴۶۴	لَمۡ اَخُنۡ	نہیں خیانت کی میں نے

پارہ نمبر (۱۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۶۵	مَآ اُبَرِّئُ	نہیں بری کہتا میں
۱۴۶۶	اَمَّارَۃٌ	حکم دینے والا (ا م ر)
۱۴۶۷	اَسۡتَخۡلِصُ	میں خالص کر لوں گا
۱۴۶۸	مَکِیۡنٌ اَمِیۡنٌ	مرتبے والا، امانت دار۔
۱۴۶۹	خَزَآئِنِ الۡاَرۡضِ	ملکی خزانے
ع		
۱۴۷۰	جَهَّزَ	سامان تیار کیا
۱۴۷۱	جَهَازٌ	سامان
۱۴۷۲	مُنۡزِلِیۡنَ	مہمان نواز
۱۴۷۳	فِتۡیَانٌ	جوان (سپاہی)
۱۴۷۴	بِضَاعَتَهُمۡ	ان کی پونجی
۱۴۷۵	رِحَالٌ	کجاوے، اونٹوں پر سامان لادنے کے تھیلے۔
۱۴۷۶	نَکۡتَلۡ	ناپ کر لادیں گے ہم
۱۴۷۷	مَا نَبۡغِیۡ	کیا چاہیئے ہم کو
۱۴۷۸	نَمِیۡرُ	اناج لائیں گے ہم
۱۴۷۹	کَیۡلَ بَعِیۡرٍ	ایک اونٹ غلہ بھر
۱۴۸۰	مَوۡثِقًا	قول وقرار
۱۴۸۱	مَآ اُغۡنِیۡ	نہیں کام آؤں گا میں
۱۴۸۲	حَاجَۃً	حاجت، ارمان
ع		
۱۴۸۳	اٰوٰی	جگہ دی
۱۴۸۴	سِقَایَۃَ	پانی پینے کا پیالہ
۱۴۸۵	رَحۡلِ	کجاوہ
۱۴۸۶	اَیَّتُهَا الۡعِیۡرُ	اے قافلے والو
۱۴۸۷	سٰرِقُوۡنَ	چوری کرنیوالے (س ر ق)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۸۸	أَقْبَلُوْا	مقابل ہوئے، سامنے منہ کرکے آئے
۴۱۸۹	مَاذَا	کیا؟
۴۱۹۰	تَفْقِدُوْنَ	گم پاتے ہو تم
۴۱۹۱	نَفْقِدُ	ہم گم پاتے ہیں
۴۱۹۲	صُوَاعَ	گلاس پانی پینے کا، شاہی پیالہ بڑا
۴۱۹۳	حِمْلُ بَعِيْرٍ	ایک اونٹ بھر غلّہ
۴۱۹۴	زَعِيْمٌ	ضامن
۴۱۹۵	بَدَاَ	شروع کیا
۴۱۹۶	اَوْعِيَةٌ	برتن، سامان، خرجیاں (واحد: وِعَاءٌ)
۴۱۹۷	كِدْنَا	تدبیر بتائی ہم نے
۴۱۹۸	دِيْنِ الْمَلِكِ	شاہی قانون

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۹۹	خَلَصُوْا	الگ بیٹھے
۴۲۰۰	نَجِيًّا	مصلحت، مشورہ
۴۲۰۱	لَنْ اَبْرَحَ	ہرگز نہیں ہٹوں گا
۴۲۰۲	فَرَّطْتُّمْ	تم نے قصور کیا
۴۲۰۳	عِيْرُ	کارواں
۴۲۰۴	سَوَّلَتْ	بات بنائی
۴۲۰۵	تَوَلّٰى	منہ پھیرا اس نے
۴۲۰۶	يٰاَسَفٰى	افسوس ہائے
۴۲۰۷	اِبْيَضَّتْ	سفید ہوگئی
۴۲۰۸	تَفْتَؤُا تَذْكُرُ	تو تذکرہ کرتا ہی رہے گا۔
۴۲۰۹	حَرَضًا	مضمحل، بےکار
۴۲۱۰	اَشْكُوْا	شکایت پیش کرتا ہوں
۴۲۱۱	بَثِّىْ	بے قراری میری
۴۲۱۲	تَحَسَّسُوْا	خبر نکالو، ڈھونڈو
۴۲۱۳	رَّوْحِ اللّٰهِ	رحمت اللہ کی
۴۲۱۴	مُزْجٰىةٍ	تھوڑی سی
۴۲۱۵	تَصَدَّقْ	صدقہ کر
۴۲۱۶	اٰثَرَكَ	پسند کیا تجھ کو
۴۲۱۷	لَا تَثْرِيْبَ	کوئی ملامت نہیں

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۱۸	تُفَنِّدُوْنِ	بہکا ہوا کہتے ہو مجھے

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۱۹	عَرْشِ	تخت
۴۲۲۰	بَدْوِ	جنگل، صحرا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۲۰	اَلْحِقْ	ملادے، شامل کردے
۴۲۲۱	لَدَيْهِمْ	نزدیک ان کے
۴۲۲۲	حَرَصْتَ	حرص کرے تو
۴۲۲۳	غَاشِيَةٌ	ڈھانکنے والا، چھاجانے والا
۴۲۲۴	رِجَالًا	آدمی (جمع)

سورہ رعد (۱۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۲۵	عَمَدٍ	ستون (عِمَاد : جمع)
۴۲۲۶	مَدَّ	کھینچ بچھایا
۴۲۲۷	قِطَعٌ	قطع، مراد ہے کھیتی کے مختلف ٹکڑے یا خطے۔
۴۲۲۸	مُتَجٰوِرٰتٌ	نزدیک، آس پاس
۴۲۲۹	صِنْوَانٌ	تنہ دار، ایک درخت سے نکلی ہوئی دو شاخیں
۴۲۳۰	غَيْرُ صِنْوَانٍ	غیر تنہ دار
۴۲۳۱	اَغْلٰلُ	طوق
۴۲۳۲	اَعْنَاقٌ	گردنیں
۴۲۳۳	مَثُلٰتٌ	عبرتناک سزائیں
۴۲۳۴	تَغِيْضُ	کم ہوتا ہے
۴۲۳۵	مُتَعَالٌ	بلند، اعلیٰ
۴۲۳۶	مُسْتَخْفٍ	چھپنے والا
۴۲۳۷	سَارِبٌ	چلنے والا (س ر ب)
۴۲۳۸	مُعَقِّبٰتٌ	پہرے دار، یکے بعد دیگرے آنیوالے
۴۲۳۹	وَالٍ	کارساز
۴۲۴۰	يُنْشِئُ	وہ اٹھاتا ہے
۴۲۴۱	سَحَابٌ	بادل
۴۲۴۲	ثِقَالٌ	بھاری
۴۲۴۳	الرَّعْدُ	گرجنے والا بادل کی گھن گرج

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۴	شَدِيْدُ الْمِحَالِ	شدید قوت والا، سخت پکڑ والا
۲۴۵	بَاسِطٌ	پھیلانے والا (ب س ط)
۲۴۶	كَفَّيْهِ	دو ہتھیلیاں اسکی
۲۴۷	فَا	منہ (فُوْ : منہ)
۲۴۸	ظِلٰل	سائے، پرچھائیاں
۲۴۹	سَالَتْ	بہ نکلے
۲۵۰	اَوْدِيَةٌ	ندی نالے
۲۵۱	اِحْتَمَلَ	اٹھایا
۲۵۲	سَيْلٌ	سیلاب، پانی، بہاؤ
۲۵۳	زَبَدًا	جھاگ
۲۵۴	رَابِيًا	چڑھا ہوا
۲۵۵	يُوْقِدُوْنَ	تپاتے ہیں، گرم کرتے ہیں، بھٹی لگاتے ہیں
۲۵۶	حِلْيَةٌ	گہنے، زیورات
۲۵۷	جُفَاءٌ	ناکارہ
۲۵۸	يَمْكُثُ	رہتا ہے ٹھہر جاتا ہے

ع ۲/۱۱

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۹	يَصِلُوْنَ	ملاکر، جوڑ کر چلتے ہیں
۲۶۰	يَدْرَءُوْنَ	ٹال دیتے ہیں (درأ)
۲۶۱	عُقْبَى الدَّارِ	پچھلا گھر
۲۶۲	نِعْمَ	بہت اچھا
۲۶۳	يَنْقُضُوْنَ	توڑ دیتے ہیں

ع ۳/۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۴	تَطْمَئِنُّ	اطمینان پکڑتے ہیں
۲۶۵	طُوْبٰى	خوشحالی
۲۶۶	سُيِّرَتْ	چلائے جاتے ہیں
۲۶۷	قُطِّعَتْ	کاٹ دی جاتی
۲۶۸	كُلِّمَ	بات کرا دی جاتی
۲۶۹	قَارِعَةٌ	سخت مصیبت
۲۷۰	تَحُلُّ	اترے گا

ع ۴/۱۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۱	اَمْلَيْتُ	مہلت دی میں نے
۲۷۲	سَمُّوْا	نام رکھو
۲۷۳	اَشَقُّ	بہت شاق تکلیف دہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۴	وَاقٍ	بچانے والا
۴۷۵	اُکُل	میوہ
۴۷۶	دَائِمٌ	ہمیشہ
۴۷۷	عُقْبیٰ	انجام
۴۷۸	یَفْرَحُوْنَ	خوش ہوتے ہیں

ع ۵ / ۱۱

۴۷۹	یَمْحُوْا	مٹا دیتا ہے، محو کر دیتا ہے
۴۸۰	اُمُّ الْکِتَابِ	مرکزی کتاب، اصل کتاب
۴۸۱	نَقْصٌ	گھٹانا، کم کرنا
۴۸۲	اَطْرَاف	کنارے
۴۸۳	لَامُعَقِّبَ	نہیں پیچھا کرنیوالا، نہیں ٹالنے والا

ع ۶ / ۱۲

سورۂ ابراهیم (۱۴)

۴۸۴	اَیَّامِ اللّٰہِ	معاملات اللہ کے

ع ۱

الثلثة

۴۸۵	سُبُلَنَا	راہیں ہماری (سَبِیْلٌ، واحد)
۴۸۶	اٰذَیْتُمُوْنَا	تکلیف یا اذیت دی تم نے ہمکو۔

ع ۲ / ۱۴

۴۸۷	خَابَ	نامراد ہوا
۴۸۸	عَنِیْد	ضدی
۴۸۹	یُسْقٰی	پلایا جائے گا
۴۹۰	صَدِیْد	پیپ
۴۹۱	یَتَجَرَّعُ	گھونٹ پیئے گا، اٹک اٹک کر پیئے گا (جُرْعَةٌ: گھونٹ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۲	لَا یَکَادُ	نہیں قریب ہوگا، نہیں ممکن ہوگا
۲۹۳	یُسِیْغُ	گلے سے اترے گا
۲۹۴	رَمَاد	راکھ
۲۹۵	اِشْتَدَّتْ	سخت چلے زور کی
۲۹۶	یَوْمٍ عَاصِفٍ	سخت آندھی کا دن
۲۹۷	بَرَزُوْا	سامنے ہوں گے، بے نقاب ہونگے،
۲۹۸	تَبَعًا	تابع محکوم۔
۲۹۹	مُغْنُوْنَ	کفایت کرنیوالے، کام آنے والے
۳۰۰	جَزِعْنَا	بے چینی بتائیں ہم
۳۰۱	مَحِیْص	خلاصی
	ع ۳ / ۱۵	
۳۰۲	مُصْرِخٌ	فریاد کو پہونچنے والا
۳۰۳	اَصْلٌ	جڑ (اُصُوْل : جمع)
۳۰۴	ثَابِتٌ	پکی، مضبوط
۳۰۵	فَرْعٌ	ڈالی، شاخ (فُرُوع : جمع)
۳۰۶	اِجْتُثَّتْ	اکھڑا اکھڑا بیقرار

نمبر شمار	عربی	اردو
	ع ۴ / ۱۶	
۳۰۷	اَحَلُّوْا	اتارا انھوں نے
۳۰۸	دَارَ الْبَوَارِ	گھر ہلاکت کا
۳۰۹	خِلٰل	دوستی
۳۱۰	دَائِبَیْنِ	پھرنے والے
۳۱۱	لَا تُحْصُوْا	نہیں گن سکوگے
	ع ۵ / ۱۷	
۳۱۲	اِجْنُبْنِیْ	دور رکھ مجھ کو
۳۱۳	اَسْکَنْتُ	بسایا میں نے
۳۱۴	وَادٍ	میدان، وادی
۳۱۵	غَیْرِ ذِیْ زَرْعٍ	بغیر کھیتی والی، ناقابل زراعت
۳۱۶	مُحَرَّم	قابل احترام
۳۱۷	تَهْوِیْ	جھکنے لگیں، مائل ہوں
۳۱۸	کِبَرٌ	بڑھاپا
	ع ۶ / ۱۸	
۳۱۹	تَشْخَصُ	چڑھی رہ جائیں گے
۳۲۰	مُهْطِعِیْنَ	دوڑتے ہوں گے
۳۲۱	مُقْنِعِیْ	اونچا کئے ہوئے
۳۲۲	طَرْف	نگاہ، نظریں

پارہ (۱۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۳	اَفْئِدَۃ	دل (واحد: فُؤَاد)
۳۲۴	هَوَاء	بدحواس، اُدھر لٹکے ہوئے۔
۳۲۵	تُبَدَّلُ	بدل دیجائیگی
۳۲۶	مُقَرَّنِیْنَ	جکڑے ہونگے
۳۲۷	اَصْفَاد	زنجیریں
۳۲۸	سَرَابِیْلُ	کرتے
۳۲۹	قَطِرَان	گندھک

ع ۱۱ / ۱۹

پارہ نمبر (۱۴)

سورۃ الحجر (۱۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۰	رُبَمَا	بار بار
۳۳۱	يُلْهِ	غافل کردے (اِلهاءٌ: غافل کرنا)
۳۳۲	لَوْمَا	کیوں نہیں

سورۃ الحجر (۱۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۳	شِيَع	گروہ
۳۳۴	نَسْلُكُ	ہم چلادیتے ہیں (س ل ک)
۳۳۵	ظَلُّوْا	چھاجائیں ہوجائیں
۳۳۶	يَعْرُجُوْنَ	چڑھتے ہوئے
۳۳۷	سُكِّرَتْ	چکراگئی
۳۳۸	مَسْحُوْرُوْنَ	سحر کیئے گئے

ع ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۳۹	بُرُوْجًا	تاروں کے محلات
۳۴۰	اِسْتَرَقَ	چوری چھپے سُن لیا (س ر ق)
۳۴۱	شِهَابٌ	شعلہ
۳۴۲	مَدَدْنَا	کھینچ بچھایا ہم نے
۳۴۳	رَوَاسِيَ	پہاڑ
۳۴۴	مَوْزُوْن	باوزن، بارونق
۳۴۵	لَوَاقِحَ	بوجھل کردینے والی

ع ۲ / ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۶	صَلْصَال	کھنکھناتی ہوئی مٹی
۳۴۷	حَمَاٍ مَسْنُوْن	گارا، کیچڑ، سڑی ہوئی مٹی
۳۴۸	سَمُوْم	گرم لپٹیں
۳۴۹	جُزْءٌ	حصہ (جمع: اَجْزَاء)

نمبر شمار	عربی	اردو
ع ۳		
۴۳۵۰	اٰمِنِیْنَ	امن سے
۴۳۵۱	غِلٌّ	خفگی
۴۳۵۲	سُرُرٍ	تخت (واحد: سَرِیْرٌ)
۴۳۵۳	مُتَقٰبِلِیْنَ	آمنے سامنے
۴۳۵۴	نَصَبٌ	محنت، تھکن
۴۳۵۵	نَبِّئْ	خبر دے (فعل امر)
۴۳۵۶	وَجِلُوْنَ	ڈرتے ہیں
۴۳۵۷	وَجَلٌ	ڈر لگنا، گھبراہٹ ہونا
۴۳۵۸	فَبِمَ	پس کس چیز کا، پس کس چیز سے
۴۳۵۹	قٰنِطِیْنَ	ناامید لوگ
۴۳۶۰	قَنَطَ	ناامیدی، مایوسی
۴۳۶۱	مَا خَطْبُ	کیا معاملہ ہے
۴۳۶۲	غٰبِرِیْنَ	عذاب میں رہ جانیوالے
ع ۴		
۴۳۶۳	قَوْمٌ مُّنْكَرُوْنَ	قوم انجان
۴۳۶۴	یَمْتَرُوْنَ	شک کرتے ہیں
۴۳۶۵	اَسْرِ	لیجا (فعل امر)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۶۶	اِمْضُوْا	چلے چلو
۴۳۶۷	مَقْطُوْعٌ	کاٹ دیجائیگی
۴۳۶۸	لَا تَفْضَحُوْنِ	مت رسوا کرو مجھے
۴۳۶۹	لَعَمْرُكَ	قسم تیری جان کی
۴۳۷۰	مُشْرِقِیْنَ	سورج نکلتے ہی (روشنی کرتے ہیں)
۴۳۷۱	مُتَوَسِّمِیْنَ	صاحب فراست
۴۳۷۲	سَبِیْلٌ مُّقِیْمٌ	آباد سڑک
۴۳۷۳	اَصْحٰبُ الْاَیْكَةِ	بن والے
۴۳۷۴	اِمَامٍ مُّبِیْنٍ	صاف راستہ جو سامنے کھلے طور پر دکھائی دے۔
ع ۵		
۴۳۷۵	یَنْحِتُوْنَ	تراشتے (ن ح ت)
۴۳۷۶	مَثَانِیْ	دہرائی جانیوالی
۴۳۷۷	لَا تَمُدَّنَّ	مت لمبی کر
۴۳۷۸	اِخْفِضْ	بچھادے
۴۳۷۹	جَنَاحَ	بازو (جمع: اَجْنِحَةٌ)
۴۳۸۰	مُقْتَسِمِیْنَ	بانٹنے والے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۸۱	عِضِیْنَ	ٹکڑے، اجزاء

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۸۲	اِصْدَعْ	آشکارا کر دے، کھول کر سنا دے
۴۳۸۳	یَقِیْنُ	یقین، موت موت کے وقت جب چھپی ہوئی چیز یقین میں تبدیل ہو جاتی ہے اس لئے یہاں موت کے معنیٰ میں یہ لفظ استعمال ہوا ہے۔

ع ۶

سورۃ النحل (۱۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۸۴	نُطْفَةٍ	ٹپکتی بوند
۴۳۸۵	خَصِیْمٌ	جھگڑنیوالا
۴۳۸۶	دِفْءٌ	اسباب گرمی، جاڑے کے موسم میں بنائے جانیوالے گرم کپڑے۔
۴۳۸۷	تُرِیْحُوْنَ	تم شام کو چرا کر واپس لاتے ہو۔ (اِرَاحَةٌ: مصدر شام کو جانوروں کو چرا کر واپس لانا)
۴۳۸۸	خَیْلٌ	گھوڑے
۴۳۸۹	بِغَال	خچر (واحد: بَغْلٌ)
۴۳۹۰	حَمِیْرُ	گدھے (واحد: حِمَارٌ)
۴۳۹۱	قَصْدُ السَّبِیْلِ	سیدھا راستہ
۴۳۹۲	جَائِرٌ	حق سے پھیرنیوالا، کج، ٹیڑھا

ع ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۹۳	تُسِیْمُوْنَ	تم مویشی چراتے ہو
۴۳۹۴	اَلْوَان	رنگ (جمع)
۴۳۹۵	طَرِیًّا	تازہ
۴۳۹۶	تَسْتَخْرِجُوْا	نکالتے ہو

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۹۷	حِلْیَۃً	گہنا، زیورات
۴۳۹۸	مَوَاخِرَ	پانی کو چیرنے والی
۴۳۹۹	اَنْ	کہ
۴۴۰۰	تَمِیْدَ	ہل جائے، ڈھلک جائے
۴۴۰۱	عَلٰمٰتٍ	نشانیاں
۴۴۰۲	اَیَّانَ	کب

ع ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۰۳	مُنْکِرَۃٌ	انکار، انجان ہونا
۴۴۰۴	لَاجَرَمَ	نہیں شک
۴۴۰۵	اَسَاطِیْرُ	کہانیاں
۴۴۰۶	اَوْزَارَ	بوجھ (واحد وِزْرٌ)

ع ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۰۷	بُنْیَانَ	عمارت
۴۴۰۸	قَوَاعِدَ	نیو، بنیاد عمارت کی
۴۴۰۹	خَرَّ	گرادیا
۴۴۱۰	سَقْفُ	چھت
۴۴۱۱	تُشَاقُّوْنَ	تم جھگڑتے تھے، مخالفت کرتے تھے
۴۴۱۲	ظَالِمِیْ	ظلم کرنیوالے
۴۴۱۳	طَیِّبِیْنَ	پاکیزہ، ستھرے لوگ
۴۴۱۴	حَاقَ	اُلٹ پڑا، گھیر لیا

ع ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۱۵	جَهْدَ اَیْمَانِ	سخت قسمیں

ع ۵ / ۱۱

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۱۶	اَهْلَ الذِّکْرِ	اہلِ نصیحت
۴۴۱۷	زُبُر	قرآن سے پہلے کی چھوٹی کتابیں۔
۴۴۱۸	یَخْسِفَ	دھنسا دے گا
۴۴۱۹	تَقَلُّبَ	چلت پھرت
۴۴۲۰	تَخَوُّفٍ	چپکے سے
۴۴۲۱	یَتَفَیَّؤُا	جھکتے ہیں، پھرتے ہیں
۴۴۲۲	دَاخِرُوْنَ	عاجز (جمع)

ع ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۲۳	وَاصِبًا	لازم، ہمیشہ کو
۴۴۲۴	تَجْئَرُوْنَ	تم فریاد کرتے ہو
۴۴۲۵	مُسْوَدًّا	کالا، سیاہ
۴۴۲۶	کَظِیْمٌ	غمگین، غصہ پی جانے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۲۷	یَتَوَارٰی	چھپا پھرتا ہے
۴۴۲۸	یُمْسِکُہٗ	لئے رہے، تھامے رہے۔
۴۴۲۹	هُوْن	ذلّت
۴۴۳۰	یَدُسُّ	گاڑ دے گا
۴۴۳۱	تُرَاب	مٹی

ع ۱۰/۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۳۲	تَصِفُ	بیان کرتی ہے
۴۴۳۳	اَلْسِنَةٌ	زبانیں (واحد: لِسَانٌ)
۴۴۳۴	مُفْرَطُوْنَ	بڑھا دیئے گئے، چلا دیئے گئے

ع ۸/۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۳۵	فَرْث	گوبر
۴۴۳۶	لَبَنًا	دودھ
۴۴۳۷	سَائِغًا	حلق میں آسانی سے اترنے والا۔
۴۴۳۸	سَکَر	نشہ والی چیز
۴۴۳۹	نَحْلٌ	شہد کی مکھی
۴۴۴۰	ذُلُلًا	نرمی سے
۴۴۴۱	اَرْذَل	ناکارہ
۴۴۴۲	لِکَیْلَا	تاکہ نہیں

ع ۹/۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۴۳	فُضِّلُوْا	فضیلت دیے گئے۔
۴۴۴۴	رَادِّیْ	پھیر دینے والے
۴۴۴۵	بَنِیْنَ	بیٹے
۴۴۴۶	حَفَدَةً	پوتے (واحد: حَفِیْدٌ)
۴۴۴۷	لَاتَضْرِبُوْا	مت بیان کرو (ض ر ب)
۴۴۴۸	عَبْدًا مَمْلُوْکًا	غلام پرائے بس کا
۴۴۴۹	اَبْکَم	گونگا
۴۴۵۰	کَلٌّ	بوجھ، وبال جان
۴۴۵۱	اَیْنَمَا	جہاں کہیں بھی
۴۴۵۲	یُوَجِّهْهُ	بھیجتا ہے اس کو

ع ۱۰/۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۵۳	لَمْحِ الْبَصَرِ	جھپکنا آنکھ کا
۴۴۵۴	جَوٌّ	فضا، آسمان اور زمین کا درمیانی حصہ
۴۴۵۵	سَکَنًا	رہنے کی جگہ
۴۴۵۶	جُلُوْد	چمڑے (واحد: جِلْدٌ)

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۴۵۷	تَسْتَخِفُّوْنَ	ہلکا پاتے ہو
۴۴۵۸	ظَعْنٌ	کوچ کرنا
۴۴۵۹	اَصْوَاف	اون (واحد: صُوْفٌ)
۴۴۶۰	اَوْبَار	اونٹ کے یا بھیڑ کے بال (واحد: وَبَرٌ)
۴۴۶۱	اَشْعَار	بال بھیڑ بکریوں کے یا روئیں۔ (واحد: شَعْرٌ)
۴۴۶۲	اَثَاثًا	سامان، اسباب
۴۴۶۳	اَکْنَانًا	پناہ کی جگہ

ع ۱۱ ۱۲

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۴۶۴	یُسْتَعْتَبُوْنَ	عذر قبول کئے جائیں

الثلثة

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۴۶۵	تِبْيَانًا	صاف بیان کرنے والی۔

ع ۱۲ ۶ ۱۸

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۴۶۶	تَوْكِيْد	مضبوطی
۴۴۶۷	كَفِيْلًا	ضامن
۴۴۶۸	غَزْل	سوت کا کاتنا

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۴۶۹	اَنْكَاثًا	ریزہ ریزہ، ٹکڑے ٹکڑے
۴۴۷۰	اَرْبٰى	بڑھی ہوئی
۴۴۷۱	تَزِلَّ	ڈگمگا جائے گا، پھسل جائے گا
۴۴۷۲	يَنْفَدُ	ختم ہو جائے گا (ن ف د)
۴۴۷۳	بَاقٍ	رہنے والا، باقی

ع ۱۳ ۱۱ ۱۹

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۴۷۴	اَعْجَمِيٌّ	غیر عربی
۴۴۷۵	اُكْرِهَ	زبردستی کیا گیا
۴۴۷۶	اِسْتَحَبُّوْا	دوست رکھا انھوں نے
۴۴۷۷	فُتِنُوْا	آزمائش میں ڈالے گئے

ع ۱۴ ۱۰ ۲۰

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۴۷۸	لِبَاسَ الْجُوْعِ	بھوک کا لباس

ع ۱۵ ۹ ۲۱

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۴۷۹	لَمْ يَكُ	نہیں ہوا
۴۴۸۰	عَاقَبْتُمْ	بدلہ لو تم، ایذا دو
۴۴۸۱	عُوْقِبْتُمْ	ایذا دئے گئے تم

ع ۱۶ ۹ ۲۲

پارہ نمبر (۱۵)

سورۃ بنی اسرائیل (۱۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۸۲	اَسۡرٰی	لے گیا (اَسۡرٰی، یُسۡرِی، اِسۡرَاءً) رات کو لیجانا
۴۴۸۳	مَسۡجِدِ الۡحَرَامِ	مسجد مکہ مکرمہ (بیت اللہ)
۴۴۸۴	مَسۡجِدِ الۡاَقۡصٰی	مسجد بیت المقدس
۴۴۸۵	بَاۡسٍ شَدِیۡدٍ	جنگجو سخت
۴۴۸۶	جَاسُوۡا	گھس پڑے
۴۴۸۷	خِلٰلَ الدِّیَارِ	بیچ گھروں کے
۴۴۸۸	کَرَّۃَ	غلبہ
۴۴۸۹	نَفِیۡرًا	جماعت، لشکر
۴۴۹۰	اَسَاۡتُمۡ	برائی کی تم نے
۴۴۹۱	یُتَبِّرُوۡا	ویران کردیں گے
۴۴۹۲	تَتۡبِیۡرًا	ویران کرنا، خوب کھل کر تباہ کر دینا
۴۴۹۳	عُدۡتُّمۡ	تم کرو گے (عَادَ، یَعُوۡدُ، عَوۡدًا لوٹنا، دوبارہ کرنا)
۴۴۹۴	عُدۡنَا	ہم بھی وہی کرینگے
۴۴۹۵	حَصِیۡرًا	قید خانہ
	ع ۱	
۴۴۹۶	مَحَوۡنَا	چھائیں ڈال دی ہم نے ڈھانک دیا، اندھیرا کردیا (مٹانا)
۴۴۹۷	اَلۡزَمۡنَا	لگادیا ہم نے
۴۴۹۸	طٰٓئِرَ	نامۂ عمل
۴۴۹۹	مَنۡشُوۡرًا	کھلی ہوئی
۴۵۰۰	اَمَرۡنَا	حکم بھیج دیتے ہیں ہم
۴۵۰۱	دَمَّرَ	تباہ کرنا، غارت کرنا
۴۵۰۲	تَدۡمِیۡرًا	خوب تباہ کرنا
۴۵۰۳	عَاجِلَۃً	جلدی ہونیوالی، دُنیا۔
۴۵۰۴	مَذۡمُوۡمًا	بُرے حال، مذمت کیا ہوا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۰۵	مَدْحُوْرًا	دھکے دیا ہوا، دھتکارا ہوا
۴۵۰۶	مَشْکُوْرًا	قدردانی کی گئی
۴۵۰۷	مَحْظُوْرًا	رُکی ہوئی، بند
۴۵۰۸	تَفْضِیْلًا	فضیلت، بزرگی
۴۵۰۹	مَخْذُوْلًا	ہلاکت میں چھوڑا ہوا

ع ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۱۰	قَضٰی	حکم دیا، فیصلہ کیا
۴۵۱۱	اِیَّاہُ	صرف اسی کو
۴۵۱۲	کِلٰهُمَا	وہ دونوں
۴۵۱۳	لَا تَنْهَرْ	مت جھڑک
۴۵۱۴	کَرِیْمًا	باادب، عزت سے
۴۵۱۵	ذُلّ	انکساری
۴۵۱۶	رَبَّیٰنِیْ	پالا ان دونوں نے مجھ کو۔
۴۵۱۷	صَغِیْرًا	چھوٹے پن میں
۴۵۱۸	اَوَّابِیْنَ	رجوع ہونیوالے
۴۵۱۹	اٰتِ	دے
۴۵۲۰	لَا تُبَذِّرْ	مت فضول خرچ کر
۴۵۲۱	تَبْذِیْرًا	فضول خرچی کرنا
۴۵۲۲	مُبَذِّرِیْنَ	فضول خرچی کرنیوالے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۲۳	تَرْجُوْا	تو امید رکھتا ہے
۴۵۲۴	مَیْسُوْرًا	آسان
۴۵۲۵	مَغْلُوْلَةً	تنگ بندھا ہوا
۴۵۲۶	مَلُوْمًا	ملامت کیا ہوا
۴۵۲۷	مَحْسُوْرًا	پچھتایا ہوا، ہارا ہوا

ع ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۲۸	اِمْلَاق	تنگدستی، مفلسی
۴۵۲۹	خِطْئًا	خطا، گناہ
۴۵۳۰	مَنْصُوْرًا	مدد دیا جائے گا
۴۵۳۱	قِسْطَاس	ترازو
۴۵۳۲	لَا تَقْفُ	مت پیچھے چل
۴۵۳۳	لَا تَمْشِ	مت چل
۴۵۳۴	مَرَحًا	اکڑتا ہوا
۴۵۳۵	طُوْلًا	لمبائی
۴۵۳۶	مَکْرُوْهًا	ناپسند
۴۵۳۷	اِلٰهًا اٰخَرَ	معبود دوسرا
۴۵۳۸	تُلْقٰی	ڈالدیا جائیگا تو
۴۵۳۹	اَصْفٰی	منتخب کیا، پسند کیا

ع ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۴۰	مَسْتُوْرًا	چھپا ہوا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۱	اَكِنَّةً	حجاب، پردہ
۴۵۲	وَقْرًا	بوجھ، ڈاٹ

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۳	عِظَامًا	ہڈیاں (واحد: عَظْمٌ)
۴۵۴	رُفَاتًا	گلی ہوئی، بوسیدہ
۴۵۵	جَدِيْدٌ	نیا
۴۵۶	يُنْغِضُوْنَ	سر مٹکاتے ہیں (مصدر: إِنْغَاضٌ سر مٹکانا، منڈی ہلادینا)

ع ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۷	يَنْزَغُ	جھگڑا یا وسوسہ ڈالدیتا ہے۔
۴۵۸	زَعَمْتُمْ	دعویٰ کرتے تھے تم (گمان کرنا)
۴۵۹	تَحْوِيْلاً	بدل ڈالنا
۴۵۰	مَحْذُوْرًا	ڈرنے کے لائق
۴۵۱	مَسْطُوْرًا	لکھا ہوا
۴۵۲	تَخْوِيْفًا	خوف دلانے کو
۴۵۳	مَلْعُوْنَةٌ	لعنت کیا گیا

ع ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۴	كَرَّمْتَ	بڑائی دی، بزرگی دی تونے۔
۴۵۵	اَخَّرْتَ	ڈھیل دی تونے
۴۵۶	اَحْتَنِكَنَّ	قابو میں لے کر چٹ کر جاؤں گا۔ (ح ن ك)
۴۵۷	مَوْفُوْرًا	پوری، وافر
۴۵۸	اِسْتَفْزِزْ	بہکادے، بچکادے
۴۵۹	اَجْلِبْ	کھینچ بلا
۴۶۰	خَيْلٌ	سوار (گھوڑا)
۴۶۱	رَجِلٌ	پیادے
۴۶۲	شَارِكْ	شریک ہوجا
۴۶۳	عِدْ	وعدہ دے
۴۶۴	يُزْجِيْ	چلاتا ہے، چلنے دیتا ہے
۴۶۵	تَارَةً	اور بار، دوبارہ
۴۶۶	قَاصِفًا	سخت طوفان
۴۶۷	تَبِيْعًا	پیچھا کرنیوالا

نمبر شمار	عربی	اردو
	ع ۷	
۴۵۶۸۔	كِدْتَّ	قریب تھا تو
۴۵۶۹۔	تَرْكَنُ	جھک جاتا
۴۵۷۰۔	اَذَقْنَا	چکھاتے ہم
		(ذوق)
۴۵۷۱۔	ضِعْفَ	دوگنا
	ع ۸	
۴۵۷۲۔	دُلُوْكِ الشَّمْسِ	سورج کا ڈھلنا
۴۵۷۳۔	غَسَقَ	اندھیری، تاریکی
۴۵۷۴۔	تَهَجَّدْ	تہجد ادا کر، جاگ اُٹھ
۴۵۷۵۔	نَافِلَةً	زائد، نفل
۴۵۷۶۔	مَقَامًا مَّحْمُوْدًا	مقام تعریف کے قابل۔
۴۵۷۷۔	زَهَقَ	گم ہوگیا، گیا گذرا
۴۵۷۸۔	زَهُوْقًا	گم ہونے والا
۴۵۷۹۔	نَاٰ	دور کرلیا، پھیر لیا
۴۵۸۰۔	جَانِب	کروٹ
۴۵۸۱۔	شَاكِلَة	طریقہ، شکل
	ع ۹	
۴۵۸۲۔	ظَهِيْرًا	مددگار

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۸۳۔	يَنْبُوْعًا	چشمہ
۴۵۸۴۔	تَفْجِيْرًا	پھاڑ کر نکالنا
۴۵۸۵۔	تُسْقِطَ	گرادے تو
		(س ق ط)
۴۵۸۶۔	كِسَفًا	ٹکڑا
۴۵۸۷۔	قَبِيْلًا	مدمقابل
۴۵۸۸۔	زُخْرُف	چمکدار، آرائش، سونا
۴۵۸۹۔	تَرْقٰى	چڑھ جائے تو
۴۵۹۰۔	رُقِيٌّ	چڑھنا
	ع ۱۰	
۴۵۹۱۔	مُطْمَئِنِّيْنَ	آرام سے، بستے اطمینان سے
۴۵۹۲۔	بَشَرٌ	آدمی
۴۵۹۳۔	خَبَتْ	بجھنے لگے، دھیمی ہونے لگے
۴۵۹۴۔	سَعِيْرًا	دہکتی آگ

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۹۵۔	قَتُوْرًا	تنگ دل، کنجوس
	ع ۱۱	
۴۵۹۶۔	مَثْبُوْرًا	ہلاک ہونیوالا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۷۔	یَسْتَفِزَّهُمْ	چین نہ لینے دینے کا ان کو۔
۵۹۸۔	لَفِیْفًا	لپیٹ کر
۵۹۹۔	فَرَقْنَا	جُدا جُدا بیان کیا ہم نے
۶۰۰۔	مُکْثٍ	ٹھہر ٹھہر کر، وقفہ دے کر
۶۰۱۔	یَخِرُّوْنَ	گر پڑتے ہیں
۶۰۲۔	سُجَّدًا	سجدہ کرتے ہوئے
۶۰۳۔	اَذْقَان	ٹھوڑیاں
۶۰۴۔	یَبْکُوْنَ	روتے ہیں (ب ک ی)
۶۰۵۔	اَیًّا مَّا	جس نام سے بھی
۶۰۶۔	لَا تَجْهَرْ	بڑی آواز نہ کر
۶۰۷۔	لَا تُخَافِتْ	مت چپکے چپکے سے
۶۰۸۔	بَیْنَ	درمیانی
۶۰۹۔	ذٰلِكَ	اُس کے (وہ)
۶۱۰۔	سَبِیْلًا	راہ (جمع: سُبُلٌ)

ع ۱۲

۶۱۱۔	ذُلّ	ذلّت

(۱۸) سورۃ الکھف

۶۱۲۔	مَاکِثِیْنَ	رہنے والے
۶۱۳۔	بَاخِعٌ	ہلاک کرنے والا
۶۱۴۔	اٰثَار	پیچھے
۶۱۵۔	صَعِیْدًا جُرُزًا	زمین بنجر
۶۱۶۔	اَلْکَهْفِ	غار
۶۱۷۔	رَقِیْم	کھودی ہوئی کھوہ
۶۱۸۔	فِتْیَةٌ	نوجوانوں کی ٹولی
۶۱۹۔	هَیِّئْ	تیار کر دے
۶۲۰۔	حِزْبَیْنِ	دو گروہ (تثنیہ)
۶۲۱۔	اَحْصٰی	خوب گننے والا
۶۲۲۔	لَبِثُوْا	رہے وہ
۶۲۳۔	اَمَدًا	مدت

ع ۱

۶۲۴۔	رَبَطْنَا	باندھ دیا ہم نے
۶۲۵۔	شَطَطًا	بات بے جا، شرارت آمیز
۶۲۵۔	اِعْتَزَلْتُمُوْ	یکسو ہوئے تم، الگ ہوئے تم

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۲۶	اِعْتَزَلَ	یکسو ہونا، الگ ہونا
۴۶۲۷	فَأْوٗا	پناہ لو، جگہ پکڑو
۴۶۲۸	یُهَيِّئْ	درست کردے گا
۴۶۲۹	مِرْفَقًا	آرام کا سبب
۴۶۳۰	طَلَعَتْ	طلوع ہوتا ہے
۴۶۳۱	تَزَاوَرُ	جھک جاتا ہے
۴۶۳۲	ذَاتَ الْيَمِيْنِ	داہنی طرف
۴۶۳۳	غَرَبَتْ	غروب ہوتا ہے
۴۶۳۴	تَقْرِضُ	کترا جاتا ہے
۴۶۳۵	ذَاتَ الشِّمَالِ	بائیں طرف
۴۶۳۶	فَجْوَةٍ	میدان، کشادہ جگہ
۴۶۳۷	مُرْشِدًا	راہ بتانے والا

ع ۲ / ۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۳۸	اَيْقَاظًا	جاگتے ہوئے
۴۶۳۹	رُقُوْدٌ	سوئے ہوئے
۴۶۴۰	نُقَلِّبُ	کروٹ بدلادی ہم نے۔
۴۶۴۱	بَاسِطٌ	پسارا ہوا، پھیلانے والا
۴۶۴۲	ذِرَاعَيْهِ	دونوں ہاتھ اسکے
۴۶۴۳	وَصِيْدِ	دہلیز، چوکھٹ

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۴۴	اِطَّلَعْتَ	جھانکے تو
۴۶۴۵	وَلَّيْتَ	پلٹ جائے تو
۴۶۴۶	فِرَارًا	بھاگ کر
۴۶۴۷	مُلِئْتَ	بھردیا جائے تو
۴۶۴۸	وَرِقِ	سکہ
۴۶۴۹	يَتَلَطَّفْ	باریک تدبیر کرتا ہوا
۴۶۵۰	یُشْعِرَنَّ	جتادے کوئی
۴۶۵۱	اَعْثَرْنَا	اطلاع دی ہم نے
۴۶۵۲	مِرَآءً	بحث کرنا

ع ۳ / ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۵۳	مُلْتَحَدًا	جگہ پناہ کی
۴۶۵۴	اَغْفَلْنَا	ہم نے غافل پایا
۴۶۵۵	فُرُطًا	حد سے گذرا ہوا

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۵۶	سُرَادِقُ	قناتیں، پرت
۴۶۵۷	یَسْتَغِيْثُوْا	فریاد کریں وہ،
۴۶۵۸	یُغَاثُوْا	فریادرسی کیجائیگی ان کی۔
۴۶۵۹	مُهْلُ	پگھلا ہوا تانبا
۴۶۶۰	یَشْوِی	بھون ڈالے گا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۶۱	مُرْتَفَقًا	فائدہ اٹھانےکی جگہ
۴۶۶۲	یُحَلَّوْنَ	پہنائے جائیں گے
۴۶۶۳	اَسَاوِرَ	کنگن
۴۶۶۴	ثِیَابًا	کپڑے (واحد ثَوْبٌ)
۴۶۶۵	سُنْدُسٍ	باریک ریشم
۴۶۶۶	اِسْتَبْرَق	موٹا ریشم
۴۶۶۷	اَرَائِكَ	مسہریاں، تخت (واحد: اَرِیْکَۃٌ)

ع ۴ / ۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۶۸	حَفَفْنَا	گھیر دیا ہم نے
۴۶۶۹	کِلْتَا	پورا دیا دونوں نے
۴۶۷۰	خِلٰلَهُمَا	ان دونوں کے بیچ میں
۴۶۷۱	یُحَاوِرُ	سوال جواب کرتا تھا
۴۶۷۲	اَعَزُّ	بہت غالب
۴۶۷۳	نَفَرًا	مجمع، لوگ، تعداد
۴۶۷۴	اَنْ تَبِیْدَ	کہ ہلاک ہو جائیگا
۴۶۷۵	اَقَلَّ	کمتر، تھوڑا
۴۶۷۶	حُسْبَانًا	چکّر، پھرنیوالا، گردش۔
۴۶۷۷	صَعِیْدًا زَلَقًا	چٹیل میدان، زمین پھسلتی
۴۶۷۸	غَوْرًا	خشک
۴۶۷۹	وَلَایَۃُ	اختیار، حکم چلانا

ع ۵ / ۱۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۸۰	هَشِیْمًا	چورہ چورہ
۴۶۸۱	اَمَلًا	آرزو
۴۶۸۲	بَارِزَۃً	صاف نکلی ہوئی، ظاہر۔
۴۶۸۳	لَنْ نُغَادِرَ	نہیں چھوڑینگے ہم
۴۶۸۴	عُرِضُوْا	پیش کئے جائیں گے
۴۶۸۵	وُضِعَ	رکھ دیا جائیگا
۴۶۸۶	مُشْفِقِیْنَ	سہمے پڑتے ہونگے
۴۶۸۷	لَا یُغَادِرُ	نہیں چھوڑا

ع ۶ / ۱۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۸۸	عَضُدًا	دست بازو
۴۶۸۹	مَوْبِقًا	ہلاکت
۴۶۹۰	مُوَاقِعُوْا	گرنے والے

ع ۷ / ۱۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۹۱	جَدَلًا	جھگڑنے والا
۴۶۹۲	یُدْحِضُوْا	بچلادے (دح ض)
۴۶۹۳	مَوْئِلًا	جائے پناہ

ع ۹/۲

۴۶۹۴۔ لَآ اَبْرَحُ نہیں رُکنے کا میں

۴۶۹۵۔ مَجْمَعَ الْبَحْرَیْنِ دو سمندرو نکے ملنے کی جگہ۔

۴۶۹۶۔ اَمْضِیَ چلتے رہوں گا

۴۶۹۷۔ حُقُبًا لمبی مدت تک

۴۶۹۸۔ حُوْتٌ مچھلی (جمع: حِیْتَانٌ)

۴۶۹۹۔ سَرَبًا چلنا

۴۷۰۰۔ اَوَیْنَا جگہ لی ہم نے

۴۷۰۱۔ صَخْرَۃ پتھر

۴۷۰۲۔ قَصَصًا نشان دیکھتے ہوئے

ع ۹/۱۱

۴۷۰۳۔ اِمْرًا بھاری

۴۷۰۴۔ لَا تُرْهِقْ مت ڈال

۴۷۰۵۔ اِنْطَلَقَا چلے دونوں

۴۷۰۶۔ شَیْئًا اِمْرًا عجیب بات

پارہ نمبر (۱۶)

۴۷۰۶۔ لَنْ تَسْتَطِیْعَ نہیں کر سکے گا تو

۴۷۰۷۔ اِسْتَطْعَمَا کھانا طلب کیا ان دونوں نے۔

(طع م)

۴۷۰۸۔ اَبَوْا انکار کیا انھوں نے

۴۷۰۹۔ یُضَیِّفُوْا ضیافت کریں، مہمانی کریں

۴۷۱۰۔ جِدَارٌ دیوار

۴۷۱۱۔ غَصْبًا چھین لینا؛ غصب کرنا

۴۷۱۲۔ تُرْهِقَ لپیٹ دینا، اثر ڈالنا

ع ۱/۱۲

۴۷۱۳۔ سَبَبًا راہ

۴۷۱۴۔ حَمِئَۃ کیچڑ

۴۷۱۵۔ نُکْرًا انجان، ایسا کہ کبھی نہ دیکھا۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۱۶	سِتْرًا	پردہ، آڑ
۴۷۱۷	لَدَيْهِ	پاس اس کے
۴۷۱۸	سَدَّيْنِ	دو دیواریں اونچی، یا دو پہاڑیاں
۴۷۱۹	يَاْجُوْجَ وَمَاْجُوْجَ	دو قوموں کے نام، وحشی اور غارت گر لوگ۔
۴۷۲۰	خَرْجًا	محصول، مالِ خراج، خرچی، باج، چندہ
۴۷۲۱	سَدًّا	آڑ
۴۷۲۲	اَعِيْنُوْا	ساتھ دو (مصدر: اِعَانَةٌ)
۴۷۲۳	رَدْمًا	آہنی دیوار
۴۷۲۴	زُبُرَ الْحَدِيْدِ	تختے لوہے کے
۴۷۲۵	سَاوٰى	برابر کر دیا
۴۷۲۶	صَدَفَيْنِ	دونوں سرے، دو
۴۷۲۷	اُنْفُخُوْا	دھونکو، پھونکو (ن ف خ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۲۸	قِطْرًا	تانبا گلایا ہوا
۴۷۲۹	مَا اسْطَاعُوْا	نہیں سکے
۴۷۳۰	مَا اسْتَطَاعُوْا	نہیں کر سکے
۴۷۳۱	نَقْبًا	سوراخ
۴۷۳۲	يَمُوْجُ	موج مارے گا (کثرت کی وجہ سے)
۴۷۳۳	عَرْضًا	پیش کرنا
۴۷۳۴	غِطَاءً	پردہ
		ع ۱۱
۴۷۳۵	نُزُلًا	مہمانی
۴۷۳۶	اَخْسَرِيْنَ	بہت خسارہ میں رہنے والے
۴۷۳۷	صُنْعًا	کام
۴۷۳۸	فِرْدَوْس	جنّت کا اعلیٰ مقام۔
۴۷۳۹	حِوَلًا	جگہ بدلنا
۴۷۴۰	مِدَادًا	روشنائی
۴۷۴۱	نَفِدَ	ختم ہونا
		ع ۱۲

سورۃ مریم (۱۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۴۲	خَفِیًّا	آہستہ
۴۷۴۳	وَھَنَ	سُست ہونا، کمزور ہونا
۴۷۴۴	اِشْتَعَلَ	شعلہ مارا، (نہایت چمکدار سفید بال ہونے پر شعلہ کیطرح معلوم ہوتے ہیں)
۴۷۴۵	رَاْسُ	سَر (جمع: رُؤُسُ)
۴۷۴۶	شَیْبًا	بڑھاپا
۴۷۴۷	شَقِیًّا	محروم، بے نصیب
۴۷۴۸	مَوَالِیَ	وارث
۴۷۴۹	عَاقِرًا	بانجھ
۴۷۵۰	سَمِیًّا	ہم نام
۴۷۵۱	عِتِیًّا	بے حد، بے انتہا
۴۷۵۲	ھَیِّنٌ	آسان
۴۷۵۳	لَمْ تَكُ	نہیں تھا تو
۴۷۵۴	صَبِیًّا	بچپن
		ع ۱۵ / ۴
۴۷۵۵	اِنْتَبَذَتْ	علیحدہ چلی گئی
۴۷۵۶	تَمَثَّلَ	صورت پکڑی

الرّبع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۵۷	قَصِیًّا	دور الگ ہٹ کر
۴۷۵۸	مَخَاضُ	دردِ زِہ
۴۷۵۹	جِذْعِ النَّخْلِ	کھجور کے تنے
۴۷۶۰	نَسْیًا مَّنْسِیًّا	بھولی بسری، بھولی بھلائی
۴۷۶۱	سَرِیًّا	نہر، چشمہ، جاری پانی۔
۴۷۶۲	ھُزِّیْ	ہلا (لامن)
۴۷۶۳	رُطَبًا جَنِیًّا	کھجور تازی
۴۷۶۴	قَرِّیْ	ٹھنڈی رکھ
۴۷۶۵	اِنْسِیًّا	آدمی
۴۷۶۶	فَرِیًّا	عجیب
۴۷۶۷	مَھْدُ	گود، پالنا، جھولا۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۶۸	مَادُمْتُ	جبتک رہوں میں
۴۷۶۹	بَرًّا	نیک سلوک
۴۷۷۰	مَشْهَدُ	حاضری کا موقع ، عدالت کی گواہی کی جگہ۔
۴۷۷۱	اَسْمِعُ	کیا ہی سننے والا
۴۷۷۲	اَبْصِرُ	کیا ہی دیکھنے والا
		ع ۲
۴۷۷۳	مَلِیًّا	مدت تک
۴۷۷۴	حَفِیًّا	مہربان
۴۷۷۵	اَعْتَزِلُ	چھوڑتا ہوں
		ع ۳
۴۷۷۶	اَضَاعُوْا	ضائع کردیا انھوں نے
۴۷۷۷	غَیًّا	بڑی خرابی
۴۷۷۸	مَاْتِیًّا	آنے والا (ا ت ی)
۴۷۷۹	نَسِیًّا	بھولنے والا
۴۷۸۰	اِصْطَبِرْ	صبر سے جم جا (ص ب ر)
		ع ۴
۴۷۸۱	جِثِیًّا	اوندھے گرے ہوئے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۸۲	اَوْلٰی	زیادہ لائق
۴۷۸۳	صِلِیًّا	داخل ہونا
۴۷۸۴	حَتْمًا	لازمی
۴۷۸۵	نَدِیًّا	مجلس، محفل
۴۷۸۶	رِءْیًا	دکھاوا، نمود
۴۷۸۷	مَرَدًّا	پھر آنے میں
۴۷۸۸	فَرْدًا	اکیلا
۴۷۸۹	ضِدًّا	مخالف
		ع ۵
۴۷۹۰	اَزًّا	بدکانا
۴۷۹۱	وَفْدًا	مہمان
۴۷۹۲	وِرْدًا	پیاسے (اترنا)
۴۷۹۳	اِدًّا	بھاری
۴۷۹۴	هَدًّا	کانپ کر
۴۷۹۵	وُدًّا	محبت
۴۷۹۶	لُدًّا	جھگڑالو
۴۷۹۷	رِكْزًا	کھٹکا، آہٹ

النصف

ع ۶

سورہ طٰہٰ (۲۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۹۸	تَشْقٰی	رنج اٹھائے تو
۴۷۹۹	عُلٰی	بلند
۴۸۰۰	ثَرٰی	گیلی مٹی
۴۸۰۱	اُمْكُثُوْا	ٹھہرو
۴۸۰۲	اٰنَسْتُ	دیکھا میں نے
۴۸۰۳	قَبَسٌ	انگارا، شعلہ
۴۸۰۴	اِخْلَعْ	اتار ڈال
۴۸۰۵	نَعْلَیْ	جوتیاں (تثنیہ)
۴۸۰۶	طُوًی	ایک مقدس وادی کا نام جہاں حضرت موسیٰ پر وحی کی گئی۔
۴۸۰۷	اِخْتَرْتُ	پسند کیا میں نے (مصدر: اِخْتِیَارٌ)
۴۸۰۸	اَكَادُ	قریب ہوں میں
۴۸۰۹	اُخْفِیْ	پوشیدہ رکھوں گا
۴۸۱۰	تَرْدٰی	ہلاک ہوجائے تو
۴۸۱۱	اَتَوَكَّؤُ	سہارا لیتا ہوں

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۱۲	اَهُشُّ	پتے جھاڑتا ہوں
۴۸۱۳	غَنَمِیْ	بکریاں میری
۴۸۱۴	مَاٰرِبُ	کام
۴۸۱۵	حَیَّةٌ	سانپ
۴۸۱۶	سِیْرَةَ	حالت
۴۸۱۷	اُضْمُمْ	ملالے
۴۸۱۸	بَیْضَاءُ	سفید

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۱۹	اِشْرَحْ	کشادہ کر دے
۴۸۲	اُحْلُلْ	کھول دے
۴۸۲۱	عُقْدَةً	گانٹھ، گرہ
۴۸۲۲	اُشْدُدْ	مضبوط کر
۴۸۲۳	اَزْرِیْ	قوت میری
۴۸۲۴	اَشْرِكْ	ساتھ کر دے
۴۸۲۵	کَیْ	تاکہ (حرفِ ناصب)
۴۸۲۶	اَقْذِفِیْ	ڈال دے (ق ذ ف)
۴۸۲۷	تُصْنَعَ	پرورش پائے تو
۴۸۲۸	عَیْنِیْ	میری نگرانی (میری آنکھ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۹	اَدُلُّ	خبر دوں میں
۴۳۰	تَقَرَّ	ٹھنڈی ہوئی
۴۳۱	فُتُوْنًا	آزمانا
۴۳۲	اِصْطَنَعْتُ	منتخب کیا میں نے
۴۳۳	لِنَفْسِیْ	میرے لئے
۴۳۴	لَا تَنِیَا	مت غفلت کرو (تم دونوں)
۴۳۵	یَفْرُطَ	زیادتی کرے گا، ہاتھ ڈالے گا۔
۴۳۶	اَعْطٰی	دیا
۴۳۷	مَابَالُ	کیا حال
۴۳۸	شَتّٰی	مختلف، الگ الگ
۴۳۹	اِرْعَوْا	چراؤ، چگاؤ جانوروں کو
۴۴۰	اُولِی النُّھٰی	اہل عقل، صاحب فہم

ع ۲ ۱۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۱	تَارَۃً اُخْرٰی	دوبارہ، دوسری بار
۴۴۲	مَکَانًا سُوًی	مقام ہموار
۴۴۳	یَوْمُ الزِّیْنَۃِ	زینت کا دن، خاص تہوار کا دن
۴۴۴	ضُحًی	دن چڑھے
۴۴۵	یُسْحِتَ	فنا کر دے گا
۴۴۶	خَابَ	نامراد ہوا
۴۴۷	مُثْلٰی	مثالی راہ
۴۴۸	اِسْتَعْلٰی	غالب رہا
۴۴۹	حِبَالُ	رسّیاں (واحد: حَبْلٌ)
۴۵۰	عِصِیّ	لاٹھیاں (واحد: عَصًا)
۴۵۱	یُخَیَّلُ	خیال بندھایا گیا
۴۵۲	اَوْجَسَ	چھپایا

الثلثۃ

ع ۳ ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۳	یَبَسًا	خشک راہ
۴۵۴	دَرَکًا	تعاقب کرنا، پانا
۴۵۵	ھَوٰی	گر پڑا
۴۵۶	اَثَرِیْ	میرے پیچھے
۴۵۷	سَامِرِیْ	زمانہ موسیٰ میں ایک آدمی کا نام جو بڑا

نمبر شمار	عربی	اردو
		شعبدہ باز تھا۔
۴۸۵۸	طَالَ	زیادہ ہوا، طویل ہوا
۴۸۵۹	جَسَدًا	جسم
۴۸۶۰	خُوَارٌ	آواز
		ع ۴
۴۸۶۱	یَابْنَؤُمَّ	اے بیٹے میری ماں کے یعنی میرے بھائی
۴۸۶۲	لِحْيَةٌ	ڈاڑھی
۴۸۶۳	لَمْ تَرْقُبْ	نہیں انتظار کیا تو نے
۴۸۶۴	قَبَضْتُ	بھر لیا میں نے (پکڑ لیا میں نے)
۴۸۶۵	قَبْضَةً	مٹھی بھرنا
۴۸۶۶	لَامِسَاسَ	مت ہاتھ لگاؤ
۴۸۶۷	ظَلْتَ	چھا گیا، بیٹھ گیا تو
۴۸۶۸	عَاكِفًا	بیٹھا ہوا
۴۸۶۹	نُحَرِّقَنَّ	ہم جلا ڈالیں گے (ح ر ق)
۴۸۷۰	نَسْفًا	اڑا دینا
۴۸۷۱	زُرْقًا	کیری آنکھیں، نیلی آنکھیں، شدت درد کی وجہ سے

نمبر شمار	عربی	اردو
		چکرا کر آنکھوں کا نیلی پڑ جانا ایسے موقع پر کہا جاتا ہے
۴۸۷۲	يَتَخَافَتُونَ	آہستہ آہستہ کہتے ہوں گے۔
۴۸۷۳	أَمْثَلُ	زیادہ اچھا
		ع ۵
۴۸۷۴	قَاعًا	میدان
۴۸۷۵	صَفْصَفًا	صاف، چٹیل
۴۸۷۶	أَمْتًا	اونچان
۴۸۷۷	هَمْسًا	پاؤں کی آہٹ
۴۸۷۸	عَنَتْ	جھکے ہونگے، ذلیل ہونگے
۴۸۷۹	هَضْمًا	توڑنا، حق مارنا
۴۸۸۰	يُحْدِثُ	نیا کر دیوے وہ
۴۸۸۱	عَزْمًا	پختگی
		ع ۶
۴۸۸۲	لَاتَجُوعَ	نہ بھوکا رہے گا تو (ج و ع)
۴۸۸۳	لَاتَعْرٰى	نہیں بے لباس ہوگا تو (ع ر ی)
۴۸۸۴	لَاتَظْمَؤُا	نہیں پیاسا رہیگا تو (ظ م ء)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۸۵	لَا تَضْحٰی	نہیں دھوپ لگے گی تجھے۔
۴۸۸۶	ضَنْکًا	تنگی، بدحالی

ع ۱۳/۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۸۷	لِزَامًا	چمٹنے والا
۴۸۸۸	زَهْرَةَ	آرائش، رونق
۴۸۸۹	نَفْتِنَ	ہم آزمالیں

ع ۸/۱۷

پارہ نمبر ۱۷

سورۃ الانبیاء (۲۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۹۰	مُحْدَثٍ	نیا جدید
۴۸۹۱	لَاهِيَةً	غفلت، بے دھیان

ع ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۹۲	قَصَمْنَا	ہلاک کیا ہم نے، غارت کردیا
۴۸۹۳	اَحَسُّوْا	احساس کیا انھوں نے
۴۸۹۴	یَرْکُضُوْنَ	بھاگنے لگے بدحواس ہوکر۔

(ر ک ض)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۹۵	رَکْضٌ	ایڑ لگاکر بھاگنا، بدحواس ہوکر
۴۸۹۶	مَا زَالَتْ	ہمیشہ رہا نہیں ختم ہوا
۴۸۹۷	حَصِيْدًا	جڑ سے کٹی ہوئی
۴۸۹۸	خَامِدِيْنَ	بجھے ہوئے
۴۸۹۹	لَا يَسْتَحْسِرُوْنَ	نہیں تھکتے

(ح س ر)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۰۰	لَا يَفْتُرُوْنَ	نہیں اُکتاتے
۴۹۰۱	فَسَدَتَا	بگڑ جاتے، لڑ پڑتے
۴۹۰۲	هَاتُوْا	لے آؤ

ع ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۰۳	رَتْقًا	بند ملے ہوئے
۴۹۰۴	فَتَقْنَا	کھول دیا ہم نے
۴۹۰۵	فِجَاجًا	کشادہ
۴۹۰۶	سَقْفًا	چھت
۴۹۰۷	يَسْبَحُوْنَ	تیر رہے ہیں
۴۹۰۸	خُلْدَ	ہمیشہ رہنا

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۹۰۹۔	اِنْ مِتَّ	اگر مرجائے تو (م و ت)
۴۹۱۰۔	لَایَکُفُّوْنَ	نہیں روک سکیں گے
۴۹۱۱۔	تَبْہَتُ	بدحواس کردے گی
۴۹۱۲۔	بَھْتٌ	بدحواس کرتا (ب ھ ت)

ع ۳

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۹۱۳۔	مَنْ	کون ؟
۴۹۱۴۔	یَکْلَؤُ	نگہبانی کرتا ہے
۴۹۱۵۔	یُصْحَبُوْنَ	ساتھ دیئے جائیں گے
۴۹۱۶۔	نَفْحَۃٌ	جھونکا، بھنک
۴۹۱۷۔	خَرْدَلْ	رائی
۴۹۱۸۔	ضِیَآءً	روشنی

ع ۴

الربع

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۹۱۹۔	تَمَاثِیْل	مورتیں، صورتیں (م ث ل)
۴۹۲۰۔	جُذَاذًا	ٹکڑے ٹکڑے
۴۹۲۱۔	فَتًی	جوان
۴۹۲۲۔	یَنْطِقُوْنَ	بولتے ہیں (ن ط ق)
۴۹۲۳۔	نُکِسُوْا	الٹے کئے گئے
۴۹۲۴۔	حَرِّقُوْا	آگ میں جلادو
۴۹۲۵۔	کُوْنِیْ	ہوجا
۴۹۲۶۔	بَرْدًا	ٹھنڈی

ع ۵

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۹۲۷۔	کَرْب	بھاری، سخت غم
۴۹۲۸۔	نَفَشَتْ	چُگ لیا
۴۹۲۹۔	غَنَم	ریوڑ بکریوں کا، بکری
۴۹۳۰۔	فَفَھَّمْنَا	سمجھ دی ہم نے، فہم دیا۔
۴۹۳۱۔	صَنْعَۃَ	کاریگری
۴۹۳۲۔	لَبُوْسٍ	لباس پہناوا، جنگی لباس
۴۹۳۳۔	تُحْصِنَ	حفاظت رکھے، بچائے
۴۹۳۴۔	عاصِفَۃً	سخت
۴۹۳۵۔	یَغُوْصُوْنَ	غوطہ لگاتے ہیں، غواصی کرتے تھے
۴۹۳۶۔	ذَاالنُّوْنِ	مچھلی والے (یونس علیہ السلام)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۳۷	اَصۡلَحۡنَا	درست رکھا ہم نے
۴۹۳۸	اَحۡصَنَتۡ	حفاظت رکھی
۴۹۳۹	فَرۡج	ناموس، عفت، شرم گاہ، عصمت

ع ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۴۰	کُفۡرَان	ناقدری
۴۹۴۱	حَدَب	بلندی، اونچائی
۴۹۴۲	یَنۡسِلُوۡنَ	دوڑتے ہیں
۴۹۴۳	شَاخِصَة	پھٹی ہوئی
۴۹۴۴	حَصَبُ	ایندھن
۴۹۴۵	وَارِدُوۡنَ	پاس آنے والے، گھاٹ پر آنیوالے
۴۹۴۶	زَفِیۡر	چیخنا، دھاڑنا
۴۹۴۷	مُبۡعَدُوۡنَ	دور رکھے جائیں گے
۴۹۴۸	حَسِیۡس	کھٹکا، آہٹ
۴۹۴۹	فَزَع	حادثہ
۴۹۵۰	نَطۡوِی	ہم لپیٹ لیں گے
۴۹۵۱	طَیّ	لپٹنا
۴۹۵۲	سِجِلّ	لکھے ہوئے مضمون کا کاغذ، قبالہ
۴۹۵۳	اٰذَنۡتُ	خبر دی میں نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۵۴	اِنۡ اَدۡرِیۡ	نہیں میں جانتا

ع ۷

سورۃ الحج (۲۲)

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۵۵	تَذۡهَلُ	بھول جائے گی (ذ ھ ل)
۴۹۵۶	مُرۡضِعَة	دودھ پلانیوالی
۴۹۵۷	تَضَعُ	ڈال دے گی
۴۹۵۸	ذَاتَ حَمۡلٍ	حمل والی
۴۹۵۹	سُکٰرٰی	نشے میں، نشے والے
۴۹۶۰	مَرِیۡد	سرکش
۴۹۶۱	تَوَلّٰی	دوستی کی
۴۹۶۲	عَلَقَة	خون کا لوتھڑا
۴۹۶۳	مُضۡغَة	بوٹی
۴۹۶۴	مُخَلَّقَة	پوری بنی ہوئی
۴۹۶۵	نُقِرُّ	ہم قرار دیتے ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۶۶	طِفْلاً	بچہ
۴۹۶۷	اَرْذَلِ الْعُمُرِ	ناکاری عمر
۴۹۶۸	ھَامِدَۃً	خشک، سوکھی
۴۹۶۹	اِھْتَزَّتْ	ابھرتی ہے (ہلنا)
۴۹۷۰	رَبَتْ	پھولتی ہے، تازی ہوتی ہے
۴۹۷۱	زَوْجٍ بَھِیْجٍ	خوش منظر قسم، جوڑے بارونق، جوڑے خوشنما
۴۹۷۲	ثَانِیَ	موڑنے والا
۴۹۷۳	عِطْف	شانہ
	ع ۱	
۴۹۷۴	حَرْف	کنارے
۴۹۷۵	سَبَبٌ	رسّی
۴۹۷۶	دَوَابٌّ	جاندار
۴۹۷۷	خَصْمٰنِ	جھگڑنے والے دو فریق
۴۹۷۸	اِخْتَصَمُوْ	جھگڑا کیا انھوں نے
۴۹۷۹	قُطِّعَتْ	کاٹ رکھے گئے
۴۹۸۰	ثِیَاب	کپڑے

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۸۱	یُصَبُّ	ڈالا جائے گا
۴۹۸۲	یُصْھَرُ	گل جائے گا
۴۹۸۳	مَقَامِعُ	گھن، ہتھوڑے
۴۹۸۴	حَدِیْد	لوہا
	ع ۲	
۴۹۸۵	لُؤْلُؤٌ	موتی
۴۹۸۶	حَرِیْرٌ	ریشم
۴۹۸۷	عَاکِفُ	رہنے والا، مقامی
۴۹۸۸	بَاد	باہر سے آنیوالا
۴۹۸۹	اِلْحَادُ	بے دینی، شرک، الحاد۔
	ع ۳	
۴۹۹۰	ضَامِر	دُبلے اونٹ
۴۹۹۱	فَجٍّ عَمِیْقٍ	راستے دور دراز کے
۴۹۹۲	بَھِیْمَۃِ الْاَنْعَامِ	چرنے والے جانور
۴۹۹۳	کُلُوْا	کھاؤ
۴۹۹۴	اَطْعِمُوْا	کھلاؤ
۴۹۹۵	اَلْبَائِسَ	بھوکا
۴۹۹۶	یَقْضُوْا	ٹھیک کریں (کرنا)
۴۹۹۷	تَفَثَ	میل کچیل

نمبرشمار	عربی	اردو
۴۹۹۸	بَیْتِ الْعَتِیْق	گھر قدیم
۴۹۹۹	تَخْطَفُ	اُچک لے جاتے ہے
۵۰۰۰	تَهْوِیْ	گرا دیتا ہے
۵۰۰۱	سَحِیْق	بہت دور

ع ۴

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۰۰۲	مُخْبِتِیْن	گردن جھکا دینے والے۔
۵۰۰۳	بُدْن	اونٹ
۵۰۰۴	صَوَآف	قطار سے لگے ہوئے
۵۰۰۵	وَجَبَتْ	گر پڑیں
۵۰۰۶	قَانِعَ	بے سوال
۵۰۰۷	مُعْتَرّ	بے قرار سائل
۵۰۰۸	لُحُوْم	گوشت (واحد : لَحْمٌ)
۵۰۰۹	خَوَّان	خیانت کرنیوالا

ع ۵/۱۲

الثلٰثۃ

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۰۱۰	اُذِنَ	اجازت دی گئی
۵۰۱۱	یُقٰتَلُوْنَ	لڑائی کئے جاتے ہیں، مارے جاتے ہیں
۵۰۱۲	هُدِّمَتْ	ڈھا دیئے جاتے، منہدم کر دیئے جاتے
۵۰۱۳	صَوَامِعُ	خلوت خانے، خانقاہیں، مدرسے
۵۰۱۴	بِیَعٌ	نصاریٰ کے عبادت خانے، گرجے
۵۰۱۵	صَلَوٰت	یہود کے عبادت خانے، کلیسا
۵۰۱۶	اَمْلَیْتُ	ڈھیل دی میں نے
۵۰۱۷	نَکِیْرُ	عذاب
۵۰۱۸	بِئْر	کنواں
۵۰۱۹	مُعَطَّلَة	ناکارہ، خالی، بیکار
۵۰۲۰	قَصْر	محل (جمع : قُصُوْر)
۵۰۲۱	مَشِیْد	اونچے، مضبوط، مزین منقش، بلند
۵۰۲۲	تَعْمَی	اندھی ہو گئی

ع ۶/۱۳

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۰۲۳	تَمَنّٰی	تمنا کی
۵۰۲۴	تُخْبِتَ	عاجزی کریں

نمبرشمار	عربی	اردو
۵.۲۵	عَقِیْمٌ	بانجھ، بے برکت
ع ۱۴		
۵.۲۶	مُخْضَرَّۃٌ	سبز
ع ۱۵		
۵.۲۷	اَنْ تَقَعَ	کہ گر پڑیں
۵.۲۸	یَسْطُوْنَ	حملہ کردیں گے
ع ۱۶		
۵.۲۹	ذُبَابًا	مکھی
۵.۳۰	یَسْلُبُ	چھین لیوے
۵.۳۱	لَا یَسْتَنْقِذُوْا	نہ چھڑا سکیں
۵.۳۲	اِسْتِنْقَاذٌ	چھڑا لینا

پارہ نمبر (۱۸)

سورۃ المؤمنون (۲۳)
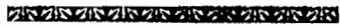
نمبرشمار	عربی	اردو
۵.۳۳	فُرُوْج	شرم گاہیں (فرج: واحد)
۵.۳۴	غَیْرُ مَلُوْمِیْنَ	نہیں ملامت کئے گئے
۵.۳۵	عٰدُوْنَ	حد سے نکل جانیوالے
۵.۳۶	رٰعُوْنَ	رعایت کرنیوالے، خیال رکھنے والے
۵.۳۷	سُلٰلَۃٌ	خلاصہ
۵.۳۸	کَسَوْنَا	پہنادیا ہم نے
۵.۳۹	طَرَآئِقَ	راہیں (واحد: طَرِیْقَۃٌ)
۵.۴۰	ذَھَاب	لیجانیکو
۵.۴۱	دُھْنٌ	چکنائی
۵.۴۲	صِبْغٌ	سالن
ع ۲		
۵.۴۳	اِسْتَوَیْتَ	سوار ہوجائے تو (برابر ہونا)
۵.۴۴	مُبْتَلِیْنَ	آزمائش کرنیوالے
ع ۲		
۵.۴۵	اَتْرَفْنَا	دولت دی ہم نے
۵.۴۶	اِتْرَافٌ	دولت دینا، عیش دینا
۵.۴۷	ھَیْھَاتَ	ناممکن، ہونہیں سکتا
۵.۴۸	غُثَآءً	خس وخاشاک، ریزہ ریزہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۴۹	تَتْرًا	یکے بعد دیگرے، مسلسل
۵۰۵۰	رَبْوَۃٌ	بلند جگہ

ع ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۵۱	زُبُرًا	ٹکڑے
۵۰۵۲	غَمْرَۃٌ	غفلت، چکر
۵۰۵۳	جٔرُ	فریاد کرنا
۵۰۵۴	تَنْکِصُوْنَ	الٹے بھاگے تم (ن ک ص)
۵۰۵۵	سٰمِرًا	افسانہ گوئی کرنا
۵۰۵۶	تَھْجُرُوْنَ	بیہودہ بکواس کی تم نے

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۵۷	نٰکِبُوْنَ	مڑ جانیوالے (ن ک ب)
۵۰۵۸	لَجُّوْا	اَڑے رہے

ع ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۵۹	یُجِیْرُ	پناہ دیتا ہے
۵۰۶۰	لَایُجَارُ عَلَیْہِ	نہیں پناہ دی جا سکتی اس کے خلاف

ع ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۶۱	ھَمَزٰت	وسوسہ، چھیڑ چھاڑ، اکساوا
۵۰۶۲	قَآئِلٌ	کہنے والا
۵۰۶۳	اَنْسَاب	رشتے، ناطے
۵۰۶۴	تَلْفَحُ	جھلس دے گی
۵۰۶۵	کَالِحُوْنَ	بدشکل
۵۰۶۶	عَآدِّیْنَ	گنتی کرنے والے
۵۰۶۷	عَبَثًا	بے فائدہ

ع ۶

سورۃ النور (۲۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۶۸	اِجْلِدُوْا	کوڑے لگاؤ تم
۵۰۶۹	جَلْدَۃ	کوڑے، درّے
۵۰۷۰	رَاْفَۃٌ	رحم، مہربانی
۵۰۷۱	یَرْمُوْنَ	تہمت لگاتے ہیں
۵۰۷۲	ثَمٰنِیْنَ	اسّی ۸۰
۵۰۷۳	یَدْرَءُ	ہٹ سکتا ہے

ع ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۷۴	اِفْكٌ	جھوٹ، بہتان
۵۰۷۵	اَفَضْتُمْ	شروع کیا تم نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۷۶	تَلَقَّوْنَ	لیتے رہے تم بات کو
۵۰۷۷	هَيِّنًا	آسان
۵۰۷۸	تَشِيْعَ	پھیل جائے

ع ۲ / ۸

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۷۹	لَا يَأْتَلِ	نہ قسم کھائیں
۵۰۸۰	اِئْتَلٰى	قسم کھانا
۵۰۸۱	مُبَرَّؤُنَ	بَری ہیں

ع ۳ / ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۸۲	تَسْتَاْنِسُوْا	اجازت حاصل کرلو
۵۰۸۳	غَيْرَ مَسْكُوْنَةٍ	بغیر سکونت والے جہاں کوئی رہتا بستا نہ ہو۔
۵۰۸۴	غَضٌّ	نیچی رکھنا
۵۰۸۵	لَا يُبْدِيْنَ	نہ ظاہر کریں
۵۰۸۶	بُعُوْلَة	شوہر
۵۰۸۷	غَيْرِ اُولِي الْاِرْبَةِ	ایسے مرد جو عورتوں کی حاجت نہ رکھتے ہوں۔
۵۰۸۸	طِفْلٌ	بچہ
۵۰۸۹	عَوْرٰات	چھپی باتیں
۵۰۹۰	اَيَامٰى	بیوہ عورتیں یا مرد
۵۰۹۱	اِمَاءٌ	لونڈیاں (واحد: اَمَۃ)
۵۰۹۲	فَتَيٰتِ	باندیاں
۵۰۹۳	بِغَاءٌ	بدکاری
۵۰۹۴	تَحَصُّنًا	پاکدامن محفوظ
۵۰۹۵	عَرَضَ	اسباب

ع ۴ / ۱۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۹۶	مِشْكٰوۃ	طاق
۵۰۹۷	مِصْبَاح	فانوس، چراغ
۵۰۹۸	زُجَاجَةٌ	شیشہ
۵۰۹۹	كَوْكَبٌ	تارہ
۵۱۰۰	دُرِّيٌّ	چمکدار
۵۱۰۱	يُوْقَدُ	روشن کیا جائے
۵۱۰۲	زَيْت	تیل
۵۱۰۳	يُضِيْٓءُ	خوب روشن ہو جائے
۵۱۰۴	تُرْفَعُ	بلند کئے جائیں
۵۱۰۵	تَتَقَلَّبُ	اُلٹ جائیں گے
۵۱۰۶	سَرَاب	چمکتی ریت جو دور سے پانی کی طرح چمکے

نمبرشمار	عربی	اردو
		اوراس پر پانی کا دھوکا ہو۔
۵۱۰۷	قِیعَۃٌ	میدان
۵۱۰۸	ظَمْاٰنُ	پیاسا
۵۱۰۹	لُجِّیّ	گہرا، عمیق
۵۱۱۰	لَمْ یَکَدْ	نہیں قریب ہوا

ع

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۱۱۱	رُکَامًا	تہ بتہ، ایک پر ایک
۵۱۱۲	وَدْق	بارش
۵۱۱۳	خِلٰل	بیچ
۵۱۱۴	بَرْد	ٹھنڈا، اولوں کی سردی۔
۵۱۱۵	سَنَا	چمک
۵۱۱۶	مُذْعِنِیْنَ	گردن نیچی کرنیوالے منڈیاں ہلاتے ہوئے
۵۱۱۷	یَحِیْفَ	ناانصافی کرے گا

ع ۱۲

الثلٰثۃ

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۱۱۸	یَسْتَخْلِفَنَّ	خلافت دے گا
۵۱۱۹	مُعْجِزِیْنَ	عاجز کرنے والے

ع ۱۳

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۱۲	یَسْتَاْذِنُ	اجازت حاصل کر لیوے۔
۵۱۲۱	اِسْتِیْذَان	اجازت حاصل کرنا
۵۱۲۲	حُلُم	حد بلوغ
۵۱۲۳	تَضَعُوْنَ	اتار رکھتے ہو
۵۱۲۴	ظَہِیْرَۃ	دوپہر
۵۱۲۵	اَطْفَال	لڑکے
۵۱۲۶	قَوَاعِدَ	بیٹھ جانیوالی بڑی عمر کی عورتیں جو نکاح کی خواہش نہ رکھتی ہوں۔
۵۱۲۷	مُتَبَرِّجَاتٍ	زینت کا اظہار کرنیوالیاں۔
۵۱۲۸	اَعْرَج	لنگڑا
۵۱۲۹	اَعْمَام	چچا (جمع)
۵۱۳۰	عَمٌّ	چچا (واحد)
۵۱۳۱	عَمّٰت	پھوپھیاں (واحد: عَمَّۃٌ)
۵۱۳۲	اَخْوَال	ماموں (جمع) (واحد: خَال)

نمبر شمار	عربی	اردو
ع ۱۴		
۵۱۳۳	شَاْنٌ	کام
۵۱۳۴	یَتَسَلَّلُوْنَ	کھسک جاتے ہیں
۵۱۳۵	تَسَلَّلَ	کھسک جانا
۵۱۳۶	لِوَاذًا	نظر بچا کر
ع ۱۵		

سورۃ الفرقان (۲۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۳۷	نُشُوْرًا	جی اٹھنا
۵۱۳۸	اَعَانَ	اعانت کی
۵۱۳۹	تُمْلٰی	اِملا کروائی جاتی ہیں
۵۱۴۰	یَمْشِیْ	چلتا ہے
۵۱۴۱	اَسْوَاق	بازار (واحد: سُوْقٌ)
ع ۱۶		
۵۱۴۲	قُصُوْرًا	محل
۵۱۴۳	تَغَیُّظًا	جوش، غصّہ
۵۱۴۴	ضَیِّقًا	تنگ
۵۱۴۵	مُقَرَّنِیْنَ	جکڑے ہوئے، ایک ساتھ کسی کسی بندھے ہوئے۔
۵۱۴۶	ثُبُوْرًا	ہلاکت، ناس، بربادی، کمبختی۔
۵۱۴۷	اَضْلَلْتُمْ	گمراہ کیا تم نے
۵۱۴۸	بُوْرًا	برباد، غارت ہونے والے۔
ع ۱۷		

پارہ نمبر (۱۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۴۹	حِجْرًا	آڑ، پناہ گاہ، بند
۵۱۵۰	هَبَاۗءً	ریت
۵۱۵۱	مَنْثُوْرًا	پراگندہ
۵۱۵۲	مَقِیْلًا	دوپہر کے وقت آرام کرنا۔ قیلولہ کرنا
۵۱۵۳	غَمَام	بدلی

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۵۴	یَعُضُّ	کاٹ کھائے گا
۵۱۵۵	مَھْجُوْرًا	چھوڑا ہوا
۵۱۵۶	تَرْتِیْلًا	تھم تھم کر
۵۱۵۷	تَفْسِیْرًا	تفسیر، کھول کر وضاحت
	۳ ع	
۵۱۵۸	دَمَّرَ	ہلاک کرنا
۵۱۵۹	اَصْحٰبَ الرَّسِّ	کنویں والے
۵۱۶۰	تَتْبِیْرًا	توڑ پھوڑ کر دینا
	۴ ع	
۵۱۶۱	ظِلَّ	سایہ
۵۱۶۲	دَلِیْلًا	علامت
۵۱۶۳	سُبَاتًا	آرام کا سبب
۵۱۶۴	مَرَجَ	ملا دیا
۵۱۶۵	عَذْبٌ	میٹھا
۵۱۶۶	فُرَاتٌ	پیاس بجھانیوالا
۵۱۶۷	مِلْحٌ	کڑوا (نمکین)
۵۱۶۸	اُجَاجٌ	تیز، چھاتی جلا دینے والا
۵۱۶۹	بَرْزَخٌ	آڑ
۵۱۷۰	نَسَبًا	نلطے، خاندان

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۷۱	صِھْرًا	سسرال
	۵ ع	
۵۱۷۲	سِرَاجًا	چراغ
۵۱۷۳	خِلْفَةً	آگے پیچھے آنیوالے
۵۱۷۴	یَمْشُوْنَ	چلتے ہیں
۵۱۷۵	ھَوْنًا	آہستگی پُر وقار طریقے پر
۵۱۷۶	یَبِیْتُوْنَ	رات بسر کرتے ہیں
۵۱۷۷	غَرَامًا	پُوری تباہی
۵۱۷۸	یَقْتُرُوْا	تنگی کی
۵۱۷۹	قَوَامًا	معتدل، درمیانی
۵۱۸۰	مُھَانًا	رُسوا، ذلیل
۵۱۸۱	غُرْفَةَ	بالاخانے
۵۱۸۲	مَا یَعْبَؤُ	نہیں پرواہ کرنا
۵۱۸۲	لِزَامًا	لازم ہونے والا، چپکنے والا۔
	۶ ع	

الربع

سورۃ الشعراء (۲۶)

۵۱۸۳۔ خٰضِعِیْنَ — نیچی گردن ڈالنے والے۔

ع ۱/۵

۵۱۸۴۔ وَلِیْدًا — بچپن، (لڑکا)

۵۱۸۵۔ مَسْجُوْنِیْنَ — قیدی لوگ

۵۱۸۶۔ ثُعْبَان — اژدہا

ع ۲/۶

۵۱۸۷۔ اَرْجِہْ — ڈھیل دے

۵۱۸۸۔ لَاضَیْرَ — کوئی حرج نہیں

ع ۳/۷

۵۱۸۹۔ شِرْذِمَۃٌ — جماعت، گروہ، ٹولی۔

۵۱۹۰۔ غَآئِظُوْنَ — غصہ میں لانیوالے

۵۱۹۱۔ حٰذِرُوْنَ — بچاؤ کرنیوالے

۵۱۹۲۔ مُشْرِقِیْنَ — صبح کے موقع پر، پو پھٹتے ہی

نمبر شمار عربی	اردو
۵۱۹۳۔ مُدْرَکُوْنَ	پکڑے جانیوالے
۵۱۹۴۔ کَلَّا	ہرگز نہیں
۵۱۹۵۔ اِنْفَلَقَ	پھٹ گیا
۵۱۹۶۔ طَوْدٌ	پہاڑ
۵۱۹۷۔ اَزْلَفْنَا	نزدیک کردیا، ہم نے ملادیا

ع ۴/۸

نمبر شمار عربی	اردو
۵۱۹۸۔ اَقْدَمُوْنَ	قدیم، پہلے لوگ
۵۱۹۹۔ یَسْقِیْنِ	پانی پلاتا ہے مجھے
۵۲۰۰۔ اَلْحِقْ	ملادے
۵۲۰۱۔ اُزْلِفَتْ	نزدیک کردی جائے گی
۵۲۰۲۔ بُرِّزَتْ	ظاہر کردی جائیگی
۵۲۰۳۔ کُبْکِبُوْا	اوندھے ڈالے گئے
۵۲۰۴۔ صَدِیْقٌ	دوست
۵۲۰۵۔ حَمِیْمٌ	دلسوزی کرنیوالا

ع ۵/۹

نمبر شمار عربی	اردو
۵۲۰۶۔ اَرْذَلُوْنَ	کم درجے کے لوگ، ذلیل آدمی
۵۲۰۷۔ طَارِدُ	ہانکنے والا، دور رکھنے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۰۸	مَرْجُومِیْنَ	سنگسار کئے گئے

النصف

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۰۹	مَشْحُوْن	بھری ہوئی
۵۲۱۰	تَبْنُوْنَ	بناتے ہو تم
۵۲۱۱	رِیْعٌ	اونچے مقام
۵۲۱۲	مَصَانِعَ	کاریگری (کارخانے)
۵۲۱۳	بَطَشْتُمْ	پکڑا تم نے
۵۲۱۴	اَمَدَّ	امداد کی

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۱۵	هٰهُنَا	یہاں
۵۲۱۶	هَضِیْمٌ	بوجھ کے مارے ٹوٹے پڑتا ہے
۵۲۱۷	فٰرِهِیْنَ	اترانے والے

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۱۸	ذُكْرَان	مرد (جمع)
۵۲۱۹	قَالِیْنَ	سخت نفرت کرنے والے
۵۲۲۰	عَجُوْزٌ	بڑھیا

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۲۱	اَیْكَة	بن والے، بنواسی، اصحاب الایکہ، ایک قوم کا نام، جو گھنے جنگلات میں بستی تھی۔
۵۲۲۲	جِبِلَّةٌ	مخلوقات
۵۲۲۳	اَسْقِطْ	گرا دے

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۲۴	اَعْجَمِیْنَ	غیر عربی
۵۲۲۵	سَلَكْنَا	چلا دیا ہم نے
۵۲۲۶	مَعْزُوْلُوْنَ	روک دیئے گئے۔
۵۲۲۷	اِنْتَصَرُوْا	بدلہ لیا
۵۲۲۸	مُنْقَلَب	جگہ پھرنے کی

ع

سورۃ النحل (۲۷)

۵۲۲۹۔ تُلَقّٰی سکھایا جاتا ہے، ڈالا جاتا ہے

الثلٰثۃ

۵۲۳۰۔ شِهَاب شعلہ

۵۲۳۱۔ قَبَسٌ انگارہ

۵۲۳۲۔ تَصْطَلُوْنَ سینکو تم

۵۲۳۳۔ بُوْرِكَ برکت دی گئی۔

۵۲۳۴۔ تَهْتَزُّ ہلتا ہوا

۵۲۳۵۔ جَآنٌّ سانپ

۵۲۳۶۔ لَمْ يُعَقِّبْ، نہیں پیچھے مڑا

۵۲۳۷۔ جَيْبٌ گریبان

ع ۱۴

۵۲۳۸۔ مَنْطِق بولی

۵۲۳۹۔ يُوْزَعُوْنَ جمع کرلیے جاتے ہیں

۵۲۴۰۔ وَادِالنَّمْلِ میدان چیونٹیوں کا

۵۲۴۱۔ نَمْلَةٌ چیونٹی

۵۲۴۲۔ لَا يَحْطِمَنَّ نہ کچل ڈالے

۵۲۴۳۔ تَبَسَّمَ مسکرادیا (مصدر، تَبَسُّمٌ)

۵۲۴۴۔ ضَاحِكًا ہنستا ہوا

۵۲۴۵۔ اَوْزِعْ توفیق دے

۵۲۴۶۔ تَفَقَّدَ حاضری لی خبرلی

۵۲۴۷۔ هُدْهُدٌ ایک پرندہ

۵۲۴۸۔ سَبَا ملک سبا ایک ملک کا نام۔

۵۲۴۹۔ خَبْءَ چھپی ہوئی چیز

۵۲۵۰۔ اَلْقِهْ ڈالدے

ع ۱۷

۵۲۵۱۔ قَاطِعَةً قطعی فیصلہ

۵۲۵۲۔ هَدِيَّةٌ تحفہ

۵۲۵۳۔ عِفْرِيْتٌ قوی ہیکل

۵۲۵۴۔ يَرْتَدَّ پھر آوے، لوٹ آوے

۵۲۵۵۔ طَرْفٌ نگاہ، پلک

۵۲۵۶۔ نَكِّرُوْا انجان کردو، بدل دو

۵۲۵۷۔ هٰكَذَا اسی طرح

پارہ (۱۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۵۸	لُجَّةً	گہرا پانی
۵۲۵۹	كَشَفَتْ	کھول دیا
۵۲۶۰	سَاقَيْ	پنڈلیاں (تثنیہ) (واحد: سَاقٌ)
۵۲۶۱	مُمَرَّدٌ	منڈھا ہوا، جڑا ہوا
۵۲۶۲	قَوَارِيْر	شیشے

ع ۳ ۱۳ ۱۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۶۳	رَهْطٌ	جتھے دار
۵۲۶۴	تَقَاسَمُوْا	قسم کھاؤ
۵۲۶۵	نُبَيِّتَنَّ	ہم رات کو مار ڈالیں گے۔
۵۲۶۶	مَهْلِكَ	ہلاکت کا وقت

ع ۴ ۱۴ ۱۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۶۷	اِصْطَفٰى	منتخب کیا
۵۲۶۸	ءَ اللّٰهُ	کیا اللہ؟

پارہ نمبر (۲۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۶۹	حَدَائِقَ	باغات (واحد: حَدِيْقَةٌ)
۵۲۷۰	ذَاتَ بَهْجَةٍ	بارونق
۵۲۷۱	رَوَاسِيَ	پہاڑ
۵۲۷۲	حَاجِزًا	آڑ، حد فاصل
۵۲۷۳	اِدّٰرَكَ	ہار مان گیا، تھک کر مختلف ہوگیا

ع ۵ ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۷۴	رَدِفَ	لگا پیچھے
۵۲۷۵	تُكِنُّ	پوشیدہ ہے
۵۲۷۶	يَقُصُّ	بیان کرتا ہے

ع ۶ ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۷۷	اَمَّاذَا	یا کیا
۵۲۷۸	فَزِعَ	بے ہوش
۵۲۷۹	دَاخِرِيْنَ	ذلیل
۵۲۸۰	جَامِدَةً	جمے ہوئے
۵۲۸۱	كُبَّتْ	اوندھے ڈالے گئے

ع ۷ ۳

سورۃ القصص (۲۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۸۲	ھَامَانَ	فرعون کے وزیر کا نام
۵۲۸۳	اَرْضِعِیْ	دودھ پلا
۵۲۸۳	اَلْتَقَطَ	اٹھالیا
۵۲۸۴	فٰرِغًا	خالی صبر سے
۵۲۸۵	قُصِّیْ	خبر نکال
۵۲۸۶	جُنُب	دور سے، کروٹ سے
۵۲۸۷	اَدُلُّ	خبر دوں

ع ۱ ۴

الرّابع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۸۸	اِسْتِغَاثَۃُ	فریاد کرتا
۵۲۸۹	اِسْتَغَاثَ	فریاد کی
۵۲۹۰	وَکَزَ	گھونسہ مارا
۵۲۹۱	یَتَرَقَّبُ	بھید لیتا ہوا، خطرہ بھانپتا ہوا
۵۲۹۲	اَمْسِ	کل (گذشتہ)
۵۲۹۳	یَسْتَصْرِخُ	پکارتا ہے، چیختا ہے
۵۲۹۴	یَبْطِشَ	ہاتھ بڑھایا (پکڑنا)
۵۲۹۵	اَقْصَی	دور، کنارے
۵۲۹۶	یَسْعٰی	دوڑتے ہوئے
۵۲۹۷	یَاْتَمِرُوْنَ	مشورہ کرتے ہیں حکم جاری کرنیوالے ہیں۔

ع ۲ ۸ ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۹۸	تَوَجَّہَ	رخ کیا، ہولیا
۵۲۹۹	تِلْقَآءَ	طرف
۵۳۰۰	تَذُوْدٰنِ	وہ دو عورتیں الگ رُکی کھڑی ہیں
۵۳۰۱	یُصْدِرَ	پھیر لئے جائے
۵۳۰۲	رِعَاء	چرواہے (جمع رَاعِی کی)
۵۳۰۳	اِسْتِحْیَاء	شرماتے ہوئے
۵۳۰۴	اِسْتَاْجِرْ	مزدور رکھ لے، نوکر رکھ لے

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۳۰۵	اِحْدٰی	کوئی ایک
۵۳۰۶	ھَاتَیْنِ	یہ دونوں
۵۳۰۷	حِجَجٌ	برس (واحد حِجَّۃٌ)
۵۳۰۸	اَیَّمَا	جونسی بھی، کوئی بھی
		ع ۳
۵۳۰۹	سَارَ	لے چلا
۵۳۱۰	جَذْوَۃ	چنگارے
۵۳۱۱	شَاطِئ	کنارے
۵۳۱۲	بُقْعَۃ	مقام
۵۳۱۳	ذٰنِکَ	یہ دو
۵۳۱۴	اَفْصَحُ	زیادہ فصیح، رواں
۵۳۱۵	رِدْاً	ساتھی، تائید کرنیوالا
۵۳۱۶	نَشُدُّ	ہم مضبوط کردینگے
۵۳۱۷	عَضُدًا	بازو، قوت
۵۳۱۸	لَایَصِلُوْنَ	نہ پہنچ سکیں گے
۵۳۱۹	اَوْقِدْ	آگ تیار کر، بھٹی لگا
۵۳۲۰	مَقْبُوْحِیْنَ	برائی کئے گئے، قباحت سے دیکھے گئے

نمبرشمار	عربی	اردو
		ع ۴
۵۳۲۱	تَطَاوَلَ	دراز ہوئی، طویل ہوئی
۵۳۲۲	ثَاوِیًا	رہنے والا
		ع ۵
۵۳۲۳	وَصَّلْنَا	پے در پے کیا ہم نے، لگاتار بھیجا ہم نے

النصف

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۳۲۴	لَانَبْتَغِیْ	ہم نہیں چاہتے
۵۳۲۵	نُتَخَطَّفُ	اُچک لیے جائیں ہم
۵۳۲۶	بَطِرَتْ	اِترا گئی۔ اِترانے لگی۔
		ع ۶
۵۳۲۷	یَخْتَارُ	پسند کرتا ہے
۵۳۲۸	خِیَرَۃ	اختیار
۵۳۲۹	سَرْمَدًا	ہمیشہ
۵۳۳۰	ضِیَآءٌ	روشنی
		ع ۷
۵۳۳۱	تَنُوْءُ	تھکادی
۵۳۳۲	خَسَفْنَا	دھنسادیا ہم نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۳۳۔	وَیْکَاَنَّ	تعجب ہیکہ، بات یوں ہیکہ
		ع ۱۰
۵۳۳۴۔	فَرَضَ	فرض کیا، حکم کیا
۵۳۳۵۔	رَآدٌّ	لوٹانے والا
۵۳۳۶۔	مَعَاد	واپس جانیکی جگہ، مقام عظمت
۵۳۳۷۔	تَرْجُوْا	امید کرتا ہے تو
		ع ۹ / ۱۱

الثلٰثۃ

سورۃ العنکبوت (۲۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۳۸۔	لَاٰتٍ	ضرور آنیوالا
۵۳۳۹۔	اُذِیَ	ستایا جاتا ہے
		ع ۱ / ۱۳
۵۳۴۰۔	یُنْشِئُ	پیدا کرتا ہے (مصدر: اِنْشَاءٌ)
۵۳۴۱۔	تُقْلَبُوْنَ	لوٹائے جاؤ گے
		ع ۲ / ۱۴
۵۳۴۲۔	حَرِّقُوْا	جلا ڈالو
۵۳۴۳۔	نَادِی	مجلس
		ع ۳ / ۱۵
۵۳۴۴۔	سِیْئَ	ناخوش ہوا
۵۳۴۵۔	ذَرْعًا	دل میں
۵۳۴۶۔	رَجْفَۃ	زلزلہ، بھونچال
۵۳۴۷۔	مُسْتَبْصِرِیْنَ	بصارت رکھنے والے، ہوشیار
۵۳۴۸۔	صَیْحَۃ	دھماکہ، ہولناک آواز
۵۳۴۹۔	عَنْکَبُوْت	مکڑی
۵۳۵۰۔	اَوْھَن	بہت کمزور
		ع ۴ / ۱۶

یہاں تک اللہ نے آپ کو اپنی کتاب کے الفاظ یاد کرا دیئے یہ اس کا فضل ہے اب تک رکوع کے نمبر دیئے جاتے تھے لیکن اب چونکہ آگے الفاظ کم ہوتے جائینگے اس لئے رکوع کے نمبر دینا ممکن نہیں اب پاؤ آدھے پون کے نشانات حسب سابق دئے جائیں گے جو صرف پارے کے نشانات ہوں گے (مؤلف)

پارہ نمبر ۲۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۵۱	تَنْهٰی	روک رکھتی ہے، منع کرتی ہے
۵۳۵۲	لَا تَخُطُّ	نہیں لکھتا تو (مصدر: خَطٌّ)

سورۃ الروم (۳۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۵۳	غُلِبَتْ	مغلوب کر دئے گئے، دب گئے
۵۳۵۴	اَدْنَی الْاَرْضِ	قریبی موقعہ، علاقہ یا ملک، سرحد کے قریب لگتی زمین۔
۵۳۵۵	سَيَغْلِبُوْنَ	اب غالب ہونگے، عنقریب غالب ہوں گے۔
۵۳۵۶	اَثَارُوْا	بویا، جوتا
۵۳۵۷	عَمَرُوْا	آباد کیا، بارونق بنایا۔
۵۳۵۸	رَوْضَة	باغ
۵۳۵۹	يُحْبَرُوْنَ	بناؤ کرائے جائیں گے، آؤ بھگت کی جائیگی، استقبال کیا جائیگا
۵۳۶۰	تُمْسُوْنَ	شام کرتے ہو (مَسَاءٌ: شام)
۵۳۶۱	تُظْهِرُوْنَ	دوپہر کرتے ہو (ظُهْرٌ: دوپہر)
۵۳۶۲	تَنْتَشِرُوْنَ	چلتے پھرتے ہو، پھیلے ہوئے ہو
۵۳۶۳	اَهْوَنُ	بہت آسان

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۶۴	مُنِيْبِيْنَ	رجوع ہونیوالے
۵۳۶۵	وَجْهَ اللّٰهِ	اللہ کی رضا
۵۳۶۶	رِبًا	سُود، بیاج
۵۳۶۷	يَرْبُوْ	بڑھ جانے
۵۳۶۸	لَا يَرْبُوْا	نہیں بڑھ سکتا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۶۹	یَصَّدَّعُوْنَ	جُدا جُدا ہوں گے
۵۳۷۰	یَمْهَدُوْنَ	آراستہ کر رہے ہیں، سنوارتے ہیں
۵۳۷۱	تُثِیْرُ	اٹھاتی ہے
۵۳۷۲	وَدْقٌ	بارش
۵۳۷۳	مُصْفَرًّا	زرد
۵۳۷۴	ضُعْفٌ	ناتوانی، کمزوری
۵۳۷۵	شَیْبَةٌ	بڑھاپا
۵۳۷۶	یُسْتَعْتَبُوْنَ	عذر قبول کئے جائیں (ع ت ب)
۵۳۷۷	لَا یَسْتَخِفَّنَّ	نہ برداشت کرنے پائیں، اچھال نہ دیں

لقمان
سورۃ (۳۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۷۸	لَهْوَ الْحَدِیْثِ	غافل کرنے والی بات
۵۳۷۹	عَمَدٌ	ستون

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۸۰	خَرْدَلٌ	رائی
۵۳۸۱	صَخْرَةٌ	پتھر
۵۳۸۲	عَزْمِ الْاُمُوْرِ	ہمت کے کام
۵۳۸۳	لَا تُصَعِّرْ	مت موڑ، گال نہ پھلا
۵۳۸۴	خَدٌّ	گال
۵۳۸۵	مُخْتَالٌ	شیخی بگھارنیوالا
۵۳۸۶	اِقْصِدْ	درمیانی چال کر
۵۳۸۶ الف	اَنْكَرَ	بہت ناپسند
۵۳۸۷	صَوْتٌ	آواز (جمع: اَصْوَات)
۵۳۸۸	اَسْبَغَ	پورا کیا

نمبر شمار عربی	اردو
۵۳۸۹۔ مُقْتَصِدٌ	اعتدال پر، درمیانی راہ پر
۵۳۹۰۔ خَتَّارٍ	عہد کو توڑنے والا
۵۳۹۱۔ جَازٍ	کفایت کرنے والا، کام آنیوالا
۵۳۹۲۔ غَيْث	بارش، مینھ
۵۳۹۳۔ غَدًا	آنے والا کل
۵۳۹۴۔ مَاتَدْرِي	نہیں جانتا

سورۃ سجدہ (۳۲)

۵۳۹۵۔ تَتَجَافٰى	علیحدہ ہوتی ہیں
۵۳۹۶۔ نَسُوْقُ	ہم پہنچاتے ہیں، ہم ہانک دیتے ہیں۔

الثلثۃ

سورۃ الاحزاب (۳۳)

۵۳۹۷۔ جَوْفٌ	پہلو، سینہ
۵۳۹۸۔ اَوْلٰى	بہت تعلق کا حقدار
۵۳۹۹۔ مَسْطُوْرًا	لکھا ہوا (س ط ر)
۵۴۰۰۔ حَنَاجِرَ	نرخرے، گلے
۵۴۰۱۔ اُبْتُلِيَ	آزمایا گیا
۵۴۰۲۔ يَثْرِبُ	مدینہ طیبہ کا پرانا نام
۵۴۰۳۔ اَقْطَارٍ	اطراف (واحد: قُطْرٌ)
۵۴۰۴۔ مَاتَلَبَّثُوْا	نہیں ٹھہریں
۵۴۰۵۔ مُعَوِّقِيْنَ	روکنے والے، رکاوٹ ڈالنے والے
۵۴۰۶۔ هَلُمَّ	چلے آؤ
۵۴۰۷۔ اَشِحَّةً	بخیلی، کنجوسی
۵۴۰۸۔ تَدُوْرُ	گھومتی ہے چکراتی ہیں

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۴۰۹	حِدَاد	تیز تیز
۵۴۱۰	بَادُوْنَ	باہر رہنے والے، بادیہ نشین، جنگل میں رہنے والے
۵۴۱۱	اَعْرَابُ	دیہاتی، گنوار
۵۴۱۲	نَحْبُ	نذر، منّت، ارمان۔
۵۴۱۳	صَیَاصِی	قلعے، گڑھی
۵۴۱۴	قَذَفَ	ڈال دیا
۵۴۱۵	تَطَئُوْا	قدم رکھا تم نے
۵۴۱۶	سَرَاحًا	رخصت کرنا

پارہ نمبر (۲۲)

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۴۱۷	تَبَرُّج	بناؤ سنگھار
۵۴۱۸	وَطَرًا	حاجت
۵۴۱۹	زَوَّجْنَا	بیاہ کر دیا ہم نے
۵۴۲۰	اَدْعِیَاء	منہ بولے، لے پالک

نمبرشمار	عربی	اردو
۵۴۲۱	اٰبَاء	باپ
۵۴۲۲	یُصَلِّیْ	رحمت بھیجتا ہے
۵۴۲۳	دَعْ	نظر انداز کر دے
۵۴۲۴	اَفَاءَ	پھیر دیا، مالِ غنیمت دیا
۵۴۲۵	تُرْجِیْ	ڈھیل دیوے تو
۵۴۲۶	تُؤْوِیْ	توجگہ دیتا ہے، واپس طلب کر لیتا ہے۔
۵۴۲۷	عَزَلْتَ	ایک طرف کر دیا تونے، کنارے کر دیا۔
۵۴۲۸	رَقِیْبًا	نگہبان
۵۴۲۹	اِنَا	پکنا (کھانے کا پکنا)
۵۴۳۰	مُسْتَأْنِسِیْنَ	جی لگا کر بیٹھنے والے۔
۵۴۳۱	یُصَلُّوْنَ	رحمت بھیجتے ہیں
۵۴۳۲	صَلُّوْا	درود بھیجو، رحمت بھیجو
۵۴۳۳	سَلِّمُوْا	سلام بھیجو

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۳۴	تَسْلِیْمًا	فرمانبردار بن کر
۵۴۳۵	یُدْنِیْنَ	نزدیک کریں، لٹکالیں، گھونگھٹ نکالیں
۵۴۳۶	جَلَابِیْب	چادریں
۵۴۳۷	مُرْجِفُوْنَ	افواہ پھیلانیوالے
۵۴۳۸	نُغْرِیَنَّ	ہم مسلّط کردیں گے
۵۴۳۹	لَایُجَاوِرُوْنَ	نہیں پڑوس میں رہ سکیں گے۔
۵۴۴۰	مَلْعُوْنِیْنَ	لعنت کئے ہوئے، پھٹکارے ہوئے
۵۴۴۱	ثُقِفُوْا	پائے جائیں
۵۴۴۲	تَقْتِیْلًا	کچل کر مار دیئے گئے

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۴۳	مَایُدْرِیْكَ	تجھے کیا معلوم
۵۴۴۴	سَادَتَنَا	ہمارے سردار
۵۴۴۵	کُبَرَاءَنَا	ہمارے بڑے
۵۴۴۶	سَدِیْدًا	سیدھی، ٹھیک

سورة سبا (۳۴)
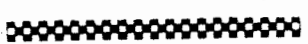
نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۴۷	لَایَعْزُبُ	نہیں پوشیدہ
۵۴۴۸	مُمَزَّقٍ	ریزہ ریزہ
۵۴۴۹	اَوِّبِیْ	رجوع ہو جاؤ
۵۴۵۰	اَلَنَّا	نرم کردیا ہم نے
۵۴۵۱	سٰبِغٰتٍ	زرہیں، کوچ
۵۴۵۲	قَدِّرْ	پکّا کرد، مضبوط صحیح اندازہ رکھو،
۵۴۵۳	سَرْدِ	جوڑنا
۵۴۵۴	غُدُوُّهَا	صبح کی سیر اس کی
۵۴۵۵	رَوَاحُهَا	شام کی سیر اسکی
۵۴۵۶	اَسَلْنَا	بہادیا ہم نے
۵۴۵۷	عَیْنَ الْقِطْرِ	پگھلے ہوئے تانبے کا چشمہ
۵۴۵۸	مَحَارِیْب	بڑے بڑے قلعے، اونچی محراب والی عمارتیں۔
۵۴۵۹	تَمَاثِیْل	تصویریں

نمبر شمار	عربی	اردو
		ڈزائن، نقشے (واحد: تِمثَال)
۵۴۶۰	جِفَان	لگن، تھال، بڑے پیالے
۵۴۶۱	جَوَاب	تالاب، حوض
۵۴۶۲	قُدُور	دیگیں (قِدرٌ: واحد)
۵۴۶۳	رٰسِیٰت	ایک جگہ گڑی ہوئی، رکھی ہوئی
۵۴۶۴	مِنسَاَتَه	عصا اس کا
۵۴۶۵	سَیلَ العَرِم	بہاؤ، زور کا سیلاب
۵۴۶۶	ذَوَاتَی	والے
۵۴۶۷	اُکُلٍ	میوہ (دو باغ میوہ دار)
۵۴۶۸	خَمطٍ	بدمزہ، کڑوے
۵۴۶۹	اَثلٍ	جھاؤ
۵۴۷۰	سِدرٌ	بیر
۵۴۷۱	فُزِّعَ	گھبراہٹ دور کی گئی۔
۵۴۷۲	اَلحَقتُم	ملایا تم نے

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۷۳	مَوقُوفُونَ	کھڑے کئے جائیں گے
۵۴۷۴	غُرُفَات	بالاخانے
۵۴۷۵	یُخلِفُ	عوض دیتا ہے، بدلہ دیتا ہے
۵۴۷۶	مِعشَارَ	دسواں حصہ، عُشر۔
۵۴۷۷	یَقذِفُ	ڈالدیتا ہے، چوٹ لگاتا ہے، پھینک دیتا ہے
۵۴۷۸	فَزِعُوا	گھبرا گئے
۵۴۷۹	لَافَوتَ	نہیں بچنے کا موقعہ (نہیں چھوٹ ہے)
۵۴۸۰	تَنَاوُش	پہونچ، ہاتھ آنا، حصول۔
۵۴۸۱	اَشیَاع	ہم خیال گروہ، پیشوا، پیش رو

سورۃ الفاطر (۳۵)

۵۴۸۲۔ اُولِیْ اَجْنِحَۃ زیادہ پر پنکھ والے (واحد: جَنَاحٌ)

۵۴۸۳۔ یَصْعَدُ پہنچتا ہے

۵۴۸۴۔ یَبُوْرُ ہلاک ہوجائے گا

۵۴۸۵۔ عَذْبٌ میٹھا، ہلکا اور خوشگوار پانی، خوشگوار، لذیذ زود ہضم کھانا۔

۵۴۸۶۔ فُرَاتٌ نفیس و شیریں میٹھا پانی

۵۴۸۷۔ طَرِیًّا تازہ

۵۴۸۸۔ قِطْمِیْر کھجور کی گٹھلی کا چھلکا

الثلثۃ

۵۴۸۹۔ مُثْقَلَۃ بوجھ والی

۵۴۹۰۔ حَرُوْرٌ دھوپ

۵۴۹۱۔ خَلَا ہوگذرا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۹۲	جُدَدٌ	ٹکڑے، حصّے
۵۴۹۳	بِیْضٌ	سفید
۵۴۹۴	حُمْرٌ	سرخ
۵۴۹۵	غَرَابِیْبُ	بھجنگ، گہرے سیاہ
۵۴۹۶	سُوْدٌ	کالے
۵۴۹۷	لَنْ تَبُوْرَ	ہرگز برباد نہ ہوگی
۵۴۹۸	لُغُوْب	تھکان
۵۴۹۹	یَصْطَرِخُوْنَ	چیخ ماریں گے (ص ر خ)
۵۵۰۰	مَقْتًا	ناراضی
۵۵۰۱	اَنْ تَزُوْلَا	کہ ڈھلک نہ جائیں۔
۵۵۰۲	زَالَتَا	ڈھلک گئے دونوں

یسٓ (۳۶)
سورۃ یاسین

۵۵۰۳۔ مُقْمَحُوْنَ جکڑی ہوئی گردن والے۔

۵۵۰۴۔ اٰثَارَ نشانیاں

۵۵۰۵۔ اَحْصَیْنَا شمار کر رکھا ہم نے

۵۵۰۵۔ اِمَامٍ مُّبِیْنٍ سامنے واضح

۵۵۰۶۔ عَزَّزْنَا قوت دی ہم نے

پارہ نمبر (۲۳)

۵۵۰۷۔ لَایُنْقِذُوْنِ نہیں چھڑا سکیں گے مجھے۔

۵۵۰۸۔ لَدَیْنَا ہمارے نزدیک

۵۵۰۹۔ نَسْلَخُ اتار لیتے ہیں

۵۵۱۰۔ مُظْلِمُوْنَ اندھیرے میں رہ گئے وہ۔

۵۵۱۱۔ تَقْدِیْر اندازہ

۵۵۱۲۔ عَادَ ہوگیا (لوٹنا)

۵۵۱۳۔ عُرْجُوْن شاخ، ٹہنی

۵۵۱۴۔ قَدِیْم قدیم، پرانی

۵۵۱۵۔ یَسْبَحُوْنَ تیرتے ہیں

۵۵۱۶۔ صَرِیْخ فریادرس

۵۵۱۷۔ یَخِصِّمُوْنَ لڑتے جھگڑتے ہوں گے وہ۔

۵۵۱۸۔ تَوْصِیَۃ وصیت کرنا

۵۵۱۹۔ اَجْدَاث قبریں

۵۵۲۰۔ یَنْسِلُوْنَ ڈرتے ہوں گے

۵۵۲۱۔ مَرْقَدُ سونے کی جگہ، خواب گاہ، قبر

۵۵۲۲۔ فِیْ شُغُلٍ مشغلوں میں

۵۵۲۳۔ فٰکِھُوْن لذت حاصل کرنے والے

۵۵۲۴۔ فَاکِھَۃٌ میوہ

۵۵۲۵۔ اِمْتَازُوْا جدا ہو جاؤ

۵۵۲۶۔ جِبِلًّا مخلوقات، بھاری گروہ

۵۵۲۷۔ اِصْلَوْا داخل ہو جاؤ

نمبر شمار عربی	اردو
۵۵۲۸۔ طَمَسَ	مٹا دینا، ملیامیٹ کر دینا۔
۵۵۲۹۔ مَسَخ	صورت بدل دینا۔
۵۵۳۰۔ نُنَکِّس	ہم کبڑا بنا دیتے ہیں۔
۵۵۳۱۔ مَایَنبَغِیْ	نہیں مناسب، نہیں لائق
۵۵۳۲۔ ذَلَّلْنَا	تابع کر دیا ہم نے، قابو میں دیا ہم نے
۵۵۳۳۔ رَکُوْبُ	سواری
۵۵۳۴۔ رَمِیْم	بوسیدہ، گلی ہوئی
۵۵۳۵۔ اَخْضَر	گہری سبز
۵۵۳۶۔ تُوْقِدُوْنَ	تم روشن کرتے ہو، جلاتے ہو۔

سورۃ الصّٰفّٰت (۳۷)

۵۵۳۷۔ زٰجِرَات	روکنے، منع کرنے، دفع کرنے، ڈانٹنے والی۔
۵۵۳۸۔ زَجْرًا	ڈانٹنا، روکنا، منع کرنا، دفع کرنا
۵۵۳۹۔ تٰلِیٰت	تلاوت کرنیوالے
۵۵۴۰۔ دُحُوْرًا	دھکے دیئے جانا
۵۵۴۱۔ وَاصِب	دائمی
۵۵۴۲۔ ثَاقِبٌ	چمکتا ہوا
۵۵۴۳۔ لَازِب	چپکتی
۵۵۴۴۔ دَاخِرُوْنَ	ذلیل ہونیوالے

الرّبع

۵۵۴۵۔ سُرُرٌ	تخت (سَرِیْرٌ: واحد)
۵۵۴۶۔ مُتَقَابِلِیْنَ	آمنے سامنے
۵۵۴۷۔ کَأْسٌ	پیالہ، جام

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۴۸	غَوْلٌ	سر چکرانا، دردِ سر
۵۵۴۹	یُنْزَفُوْنَ	مدہوش، بدمست
۵۵۵۰	قٰصِرٰتُ	نیچی رکھنے والیاں
۵۵۵۱	طَرْف	نگاہ
۵۵۵۲	بَیْض	بیضے
۵۵۵۳	مَکْنُوْن	حفاظت میں رکھے ہوئے۔
۵۵۵۴	مَدِیْنُوْنَ	جزا دیے جانیوالے
۵۵۵۵	تُرْدِیْنِ	ہلاک کیا تھا تو نے مجھے۔
۵۵۵۶	مُحْضَرِیْنَ	گرفتار شدہ لوگ
۵۵۵۷	زَقُّوْم	سینڈھ کا درخت
۵۵۵۸	مَالِئُوْنَ	بھرنے والے
۵۵۵۹	شَوْبًا	ملونی، ملا کر
۵۵۶۰	حَمِیْمٌ	کھولتا ہوا پانی
۵۵۶۱	یُهْرَعُوْنَ	دوڑنے لگے
۵۵۶۲	مُنْذِرِیْنَ	ڈرانے والے
۵۵۶۳	مُنْذَرِیْنَ	جن کو ڈرایا گیا
۵۵۶۴	مُجِیْبُوْنَ	قبول کرنیوالے
۵۵۶۵	کَرْبٌ	سختی
۵۵۶۶	سَقِیْمٌ	بیمار
۵۵۶۷	فَرَاغَ	پس ٹوٹ پڑا
۵۵۶۸	یَزِفُّوْنَ	دوڑے ہوئے
۵۵۶۹	تَنْحِتُوْنَ	تم تراشتے ہو
۵۵۷۰	اَسْلَمَا	دونوں فرمانبردار ہوئے۔
۵۵۷۱	تَلَّ	پچھاڑ دیا
۵۵۷۲	جَبِیْن	ماتھے کے بل
۵۵۷۳	مُسْتَبِیْن	مفصل بیان کرنے والی۔
۵۵۷۴	بَعْلًا	سامی قوم کے ایک بُت کا نام۔
۵۵۷۵	اَبَقَ	بھاگ گیا
۵۵۷۶	سَاهَمَ	قرعہ میں شریک ہوا
۵۵۷۷	مُدْحَضِیْن	دھکیلے گئے
۵۵۷۸	اِلْتَقَمَ	لقمہ کرلیا، نگل لیا
۵۵۷۹	حُوْتٌ	مچھلی (جمع، حِیْتَانٌ)
۵۵۸۰	عَرَآء	بغیر گھاس والی بیابان جگہ

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۸۱	يَقْطِيْنَ	بیل دار درخت کدّو کی بیل ۔
۵۵۸۲	فٰتِنِيْنَ	بہکانے میں کامیاب
۵۵۸۲	صَالِ	جانے والا ، داخل ہونے والا
۵۵۸۳	صَافُّوْنَ	صف باندھنے والے
۵۵۸۴	سَاحَتُ	آنگن ، علاقہ ، میدان ۔

سورۃ ص (۳۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۸۵	لَاتَ	نہیں تھا
۵۵۸۶	حِيْنَ	وقت
۵۵۸۷	مَنَاص	خلاصی کا
۵۵۸۸	اِخْتِلَاق	گھڑی ہوئی بات
۵۵۸۹	يَرْتَقُوْا	وہ چڑھ جائیں گے
۵۵۹۰	مَهْزُوْم	شکست کھائے ہوئے
۵۵۹۱	اَوْتَاد	میخیں ، کھونٹیاں
۵۵۹۲	عِقَابٌ	عذاب ، پکڑ
۵۵۹۳	فَوَاق	ڈھیل
۵۵۹۴	قِطّ	حصّہ
۵۵۹۵	ذَالْاَيْدِ	ہاتھ والا ، طاقت ور ۔
۵۵۹۶	فَصْلَ الْخِطَاب	فیصلہ کُن تقریر
۵۵۹۷	تَسَوَّرُوْا	دیوار چڑھ آئے
۵۵۹۸	مِحْرَاب	حضرت داؤد علیہ السلام کی قیام گاہ کے لئے یہ لفظ استعمال کیا گیا ہے ۔
۵۵۹۹	فَزِعَ	ڈر گیا
۵۶۰۰	لَاتُشْطِطْ	نا انصافی مت کر
۵۶۰۱	تِسْعٌ وَّتِسْعُوْنَ	نو ۹ اور نوّے ۹۰ تِسْعٌ وَّ تِسْعُوْنَ یعنی ننانوے ۹۹
۵۶۰۲	نَعْجَةٌ	دُنبی ، بھیڑ
۵۶۰۳	اَكْفِلْنِيْ	سونپ دے مجھے
۵۶۰۴	عَزَّ	دباؤ ڈالا
۵۶۰۵	خُلَطَآءِ	ساجھی (واحد : خَلِيْطٌ)
۵۶۰۶	فُجَّار	بدکار

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۰۷	عُرِضَ	پیش کئے گئے
۵۶۰۸	صُفِنٰتُ الْجِیَاد	اعلیٰ نسل کے ابلق گھوڑے، ایک پاؤں پر کھڑے ہونیوالے
۵۶۰۹	تَوَارَتْ	چھپ گیا (سورج)
۵۶۱۰	مَسْحًا	ہاتھ پھیرا
۵۶۱۱	سُوْق	پنڈلیاں
۵۶۱۲	اَعْنَاق	گردنیں
۵۶۱۳	جَسَدًا	جسم، دھڑ
۵۶۱۴	رُخَآء	ملائم، نرم
۵۶۱۵	حَیْثُ اَصَاب	جہاں پہنچنا چاہا
۵۶۱۶	بَنَّآء	عمارت بنانیوالا
۵۶۱۷	غَوَّاص	غوطہ خور
۵۶۱۸	زُلْفٰی	تقرّب، نزدیکی
۵۶۱۹	حُسْنَ مَاٰب	اچھا ٹھکانہ
۵۶۲۰	نُصُب	تکلیف، ایذا
۵۶۲۱	اُرْکُضْ	پیر مار
۵۶۲۲	مُغْتَسَلٌ	نہانے کا پانی
۵۶۲۳	ضِغْثًا	جھاڑو، سینکوں کا مٹھا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۲۴	لَا تَحْنَثْ	قسم نہ توڑ
۵۶۲۵	اَخْیَار	بہتر لوگ، نیک لوگ
۵۶۲۶	اَتْرَاب	ہم عمر

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۲۷	نَفَاد	ختم
۵۶۲۸	غَسَّاق	پیپ زخموں کا دھوون۔
۵۶۲۹	مُقْتَحِمٌ	داخل ہونیوالی
۵۶۳۰	لَا مَرْحَبًا	خوشی نہ ہو، ناس ہو
۵۶۳۱	صَالُوْا	داخل ہوئے
۵۶۳۲	اَشْرَار	شریر (جمع)
۵۶۳۳	سِخْرِیًّا	ہنسی میں اڑایا
۵۶۳۴	مَلَاِ الْاَعْلٰی	سردار، اعلیٰ افسر، بلند مرتبہ والے
۵۶۳۵	مُتَکَلِّفِیْنَ	بناوٹ کرنیوالے

سورۃ الزمر (۳۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۳۶	یُکَوِّرُ	لپیٹتا ہے
۵۶۳۷	خَوَّلَ	سامان دیا
۵۶۳۸	مَبْنِیَّۃٌ	بنے بنائے
۵۶۳۹	سَلَکَ	چلایا، جاری کیا
۵۶۴۰	یَنَابِیْعَ	چشمے (واحد: یَنْبُوْعٌ)
۵۶۴۱	یَہِیْجُ	خشک ہوتا ہے، زور پر آتا ہے
۵۶۴۲	حُطَامًا	ریزہ ریزہ
۵۶۴۳	مُتَشَابِہًا	ملتے جلتے یکساں
۵۶۴۴	مَثَانِیَ	بار بار دہرائی جانیکے کے قابل
۵۶۴۵	تَقْشَعِرُّ	رونگٹے کھڑے ہوجاتے ہیں۔
۵۶۴۶	تَلِیْنُ	نرم ہوجاتے ہیں
۵۶۴۷	غَیْرَ ذِیْ عِوَجٍ	بن ٹیڑھ والا، سیدھا، کوئی کجی نہیں
۵۶۴۸	مُتَشَاکِسُوْنَ	باہم جھگڑنیوالے، ضدا ضدی کرنے والے۔
۵۶۴۹	سَلَمًا	پورا مسلّم، ایک کا
۵۶۵۰	مَیِّتٌ	میّت مرنیوالا
۵۶۵۱	مَیِّتُوْنَ	مرنے والے

پارہ نمبر (۲۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۵۲	اِشْمَأَزَّتْ	نفرت کرتے ہیں
۵۶۵۳	یٰحَسْرَتٰی	ہائے افسوس
۵۶۵۴	فَرَّطَ	تقصیر کرنا
۵۶۵۵	جَنْبِ اللّٰہِ	خدا کے بارے میں۔
۵۶۵۶	مَقَالِیْدُ	کنجیاں
۵۶۵۷	مَطْوِیّٰتٌ	لپٹے ہوئے
۵۶۵۸	صَعِقَ	بے ہوش ہونا
۵۶۵۹	اَشْرَقَتْ	چمک اٹھے گی۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۶۰	وُضِعَ	رکھدیا گیا (سامنے) (فعل مجہول)
۵۶۶۱	جِایٓءَ	لایا جائے گا، حاضر کیا جائے گا
۵۶۶۲	سِیْقَ	ہانک دیا جائیگا
۵۶۶۳	زُمَرًا	گروہ، ٹولی
۵۶۶۴	خَزَنَةَ	چوکیدار، داروغہ
۵۶۶۵	طِبْتُمْ	خوشحال رہے تم
۵۶۶۶	حَافِّيْنَ	حلقہ باندھے ہوں گے۔

الربع

سورۃ المومن (۴۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۶۷	ذِی الطَّوْلِ	انعام دینے والا
۵۶۶۸	تَلَاقِ	ملاقات
۵۶۶۹	بٰرِزُوْنَ	موجود ہوں گے
۵۶۷۰	یُطَاعُ	کہا مانا جائے
۵۶۷۱	اٰزِفَةُ	قریب آنیوالی
۵۶۷۲	وَاقٍ	بچانے والا
۵۶۷۳	ظٰهِرِيْنَ	غالب ہونیوالے
۵۶۷۴	يَوْمُ التَّنَادِ	دن آوازوں کا، (اس دن کثرت سے آوازیں ہونگی)
۵۶۷۵	تَبَابٌ	ہلاکت

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۷۶	اُفَوِّضُ	سپرد کرتا ہوں
۵۶۷۷	مُسِيْءُ	برے کام کرنے والا۔
۵۶۷۸	سَلٰسِلُ	زنجیریں
۵۶۷۹	يُسْحَبُوْنَ	گھسیٹے جائیں گے
۵۶۸۰	يُسْجَرُوْنَ	جھونک دئے جائیں گے۔

السجدة ۴۱
سورۂ حٰمٓ

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۸۱۔	غَیْرُ مَمْنُوْنٍ	نہیں موقوف ہونے والا
۵۶۸۲۔	اَقْوَات	قوت
۵۶۸۳۔	دُخَانٌ	دھواں
۵۶۸۴۔	طَائِعِیْنَ	خوشی سے کرنیوالے
۵۶۸۵۔	صَرْصَرًا	تندو تیز، زوردار آندھی، جس میں صرصر کی آواز ہوتی ہے۔
۵۶۸۶۔	یُوْزَعُوْنَ	ترتیب سے کھڑے کئے جائیں گے
۵۶۸۷۔	تَسْتَتِرُوْنَ	چھپ سکتے تم
۵۶۸۸۔	یَسْتَعْتِبُوْا	توبہ کریں
۵۶۸۹۔	مُعْتَبِیْنَ	توبہ یا عذر قبول کئے جانیوالے۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۹۰۔	قَیَّضْنَا	مقرر کردیا ہم نے
۵۶۹۱۔	قُرَنَآءَ	ہم نشین
۵۶۹۲۔	اَلْغَوْا	شور مچاؤ
۵۶۹۳۔	اَسْوَاَ	بدتر
۵۶۹۴۔	اَسْفَلِیْنَ	نیچ، گرے ہوئے، خوب ذلیل ہونے والے۔
۵۶۹۵۔	مَاتَشْتَهِیْ	جو چاہے، جو خواہش ہو
۵۶۹۶۔	نَزْغٌ	وسوسہ
۵۶۹۷۔	لَایَسْئَمُوْنَ	نہیں اکتاتے، نہیں تھکتے
۵۶۹۸۔	خَاشِعَةٌ	دبی ہوئی
۵۶۹۹۔	ذُوْعِقَابٍ	عذاب دینے والا۔

پارہ نمبر (۲۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۰۰	اَکْمَامُ	غلاف، خول
۵۷۰۱	اٰذَنّٰا	بتادیا ہم نے
۵۷۰۲	عَرِیْض	لمبی، چوڑی
۵۷۰۳	اٰفَاق	گردونواح، آس پاس

سورۃ الشوریٰ (۴۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۰۴	یَتَفَطَّرْنَ	پھٹ پڑیں گے
۵۷۰۵	یَذْرَءُ	پھیلاتا ہے
۵۷۰۶	شَرَعَ	مقرر کیا
۵۷۰۷	کَبُرَ	بھاری ہو
۵۷۰۸	دَاحِضَةٌ	باطل، بجلی ہوئی
۵۷۰۹	یُمَارُوْنَ	جھگڑتے ہیں
۵۷۱۰	مَوَدَّةٌ	دوستی، چاہت

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۱۱	یَمْحُ	مٹادیتا ہے
۵۷۱۲	غَیْث	بارش، مینھ

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۱۳	جَوَارْ	چلنے والے جہاز
۵۷۱۴	اَعْلَام	اونچے پہاڑ
۵۷۱۵	یَظْلَلْنَ	ہوجائیں
۵۷۱۶	رَوَاکِدَ	تھمے ہوئے
۵۷۱۷	یُوْبِقْ	ہلاک کردے گا
۵۷۱۸	شُوْرٰی	مشورہ
۵۷۱۹	نَکِیْر	انکار
۵۷۲۰	یُزَوِّجُ	ملاکر دیتا، جمع کردیتا، جوڑا دیتا ہے
۵۷۲۱	عَقِیْمًا	بانجھ
۵۷۲۲	تَصِیْرُ	پھیرے جائیں گے

سورۃ الزخرف (۴۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۲۳	اُمُّ الْكِتَاب	مرکزی کتاب
۵۷۲۴	صَفْحًا	ہٹا لینا
۵۷۲۵	بَطْشًا	سخت پکڑ
۵۷۲۶	مَضٰى	ہو گزری
۵۷۲۷	تَسْتَوٗا	سوار ہو جاؤ تم
۵۷۲۸	مُقْرِنِيْنَ	قابو میں لینے والے
۵۷۲۹	جُزْءًا	حصّہ، پارہ
۵۷۳۰	يُنَشَّؤُا	آرائش کی جاتی ہے
۵۷۳۱	حِلْيَةٌ	زیورات، گہنے
۵۷۳۲	مُسْتَمْسِكُوْنَ	مضبوطی سے پکڑنے والے۔
۵۷۳۳	مُقْتَدُوْنَ	پیروی کرنے والے
۵۷۳۴	بَرَآءٌ	بیزار، الگ
۵۷۳۵	فَطَرَ	پیدا کیا
۵۷۳۶	قَرْيَتَيْنِ	دو بستیاں
۵۷۳۷	سُخْرِيًّا	کام میں لانا، مسخر کرنا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۳۸	سُقُفًا	چھت
۵۷۳۹	فِضَّةٌ	چاندی
۵۷۴۰	مَعَارِج	سیڑھیاں
۵۷۴۱	يَظْهَرُوْنَ	چڑھتے اترتے
۵۷۴۲	زُخْرُفًا	چمک دمک سونے کی
۵۷۴۳	يَعْشُ	اندھا بنتا ہے، آنکھ چرائے۔
۵۷۴۴	بُعْد	دوری
۵۷۴۵	مُشْتَرِكُوْنَ	آپس میں ساتھی، شرکت کرنیوالے
۵۷۴۶	مُقْتَرِنِيْنَ	پَرا باندھ کر، اردلی بن کر
۵۷۴۷	اِسْتَخَفَّ	سبک کر دیا، گھبرا دیا
۵۷۴۸	اٰسَفُوْا	غصہ دلایا انھوں نے
۵۷۴۹	يَصِدُّوْنَ	تالیاں بجاتے ہیں، غل مچاتے ہیں
۵۷۵۰	يَخْلُفُوْنَ	جانشین رہتے
۵۷۵۱	لَا تَمْتَرُنَّ	مت شک کرو
۵۷۵۲	اَخِلَّآءُ	دوست (واحد: خَلِيْلٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۵۳	صِحَاف	بڑی رکابیاں، تھال
۵۷۵۴	اَکْوَاب	آب خورے
۵۷۵۵	تَلَذُّ	لذت چاہیں
۵۷۵۶	لَا یُفَتَّرُ	نہیں ہلکا کیا جائیگا، نہیں سُست ہوگا
۵۷۵۷	اَبْرَمُوْا	انھوں نے مقرر کیا
۵۷۵۸	مُبْرِمُوْنَ	مقرر کرنے والے

سورۃ الدخان (۴۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۵۹	یُفْرَقُ	جدا کیا جاتا ہے
۵۷۶۰	اِرْتَقِبْ	منتظر رہ
۵۷۶۱	دُخَانٌ	دھواں
۵۷۶۲	مُعَلَّمٌ	سکھایا ہوا
۵۷۶۳	عَائِدُوْنَ	پھر کرنیوالے
۵۷۶۴	اَدُّوْا	ساتھ بھیج دو

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۶۵	اَسْرِ	لے چل
۵۷۶۶	رَهْوًا	خشک،
۵۷۶۷	فٰكِهِيْنَ	خوشحال، مزہ کرنے والے
۵۷۶۸	مَا بَكَتْ	نہیں رونا آیا
۵۷۶۹	مُنْشَرِيْنَ	جلائے جانیوالے، زندہ کئے جانیوالے
۵۷۷۰	مَوْلًى	دوست
۵۷۷۱	مُهْلِ	پگھلایا ہوا تانبا، تیل کی تلچھٹ
۵۷۷۲	يَغْلِىْ	جوش مارتا ہے
۵۷۷۳	غَلْىُ	جوش مارنا
۵۷۷۴	اَعْتِلُوْا	گھسیٹو
۵۷۷۵	سَوَآءِ الْجَحِيْمِ	بیچوں بیچ جہنم کے۔
۵۷۷۶	صُبُّوْا	ڈالدو، انڈیلو۔
۵۷۷۷	ذُقْ	چکھ

سورۃ الجاثیۃ (۴۵)

۵۷۷۸۔ یُصِرُّ — اصرار کرتا ہے، ضد کرتا ہے

۵۷۷۹۔ اِجْتَرَحُوْا — کرتے ہیں

۵۷۸۰۔ دَھْرٌ — گردش، زمانہ

۵۷۸۱۔ جَاثِیَۃٌ — زانوں کے بل گری ہوئی

۵۷۸۲۔ نَسْتَنْسِخُ — ہم لکھواتے ہیں (مصدر: اِسْتِنْسَاخٌ)

۵۷۸۳۔ مَانَدْرِیْ — ہم نہیں جانتے

۵۷۸۴۔ مُسْتَیْقِنِیْنَ — یقین کرنیوالے

۵۷۸۵۔ اِسْتِیْقَانٌ — مصدر (یقین)

پارہ نمبر (۲۶)

سورۃ احقاف (۴۶) ع

۵۷۸۶۔ اَثٰرَۃٌ — دلیل، نشان

۵۷۸۷۔ بِدْعًا — نیا، انوکھا

۵۷۸۸۔ کُرْھًا — تکلیف

۵۷۸۹۔ ثَلٰثُوْنَ — تیس ۳۰

۵۷۹۰۔ نَتَجَاوَزُ — ہم درگذر کریں گے

۵۷۹۱۔ اَذْھَبْتُمْ — لے چکے تم

۵۷۹۲۔ اَحْقَافٌ — ریگستان

۵۷۹۳۔ عَارِضًا — بادل، گھٹا

۵۷۹۴۔ مُسْتَقْبِلَ — سامنے آنیوالا

۵۷۹۵۔ اَوْدِیَۃٌ — وادیاں، میدان، ندی نالے

۵۷۹۶۔ قُرْبَانًا — تقرب کا ذریعہ، پہنچ۔

۵۷۹۷۔ نَفَرًا — جماعت ٹولی، گروہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۹۸	یُجِرْکُمْ	پناہ دے گا تم کو
۵۷۹۹	لَمْ یَعْیَ	وہ نہیں تھکا

الربع

سورۃ مُحَمَّد (۴۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۰۰	اَضَلَّ	بے راہ کر دیا
۵۸۰۱	کَفَّرَ	دور کر دیا
۵۸۰۲	اَصْلَحَ	درست کر دیا
۵۸۰۳	بَالَ	حال، کیفیت
۵۸۰۴	ضَرْبَ الرِّقَابِ	گردنیں مارنا
۵۸۰۵	اَثْخَنْتُمُ	خوب کچل ڈالا ہو تم نے۔
۵۸۰۶	ثَخْن	خونریزی کرنا، کچل ڈالنا
۵۸۰۷	وِثَاق	قید کرنا، باندھنا
۵۸۰۸	فِدَاءً	فدیہ لے کر چھوڑ دینا
۵۸۰۹	عَرَّفَ	پہچان کرادی
۵۸۱۰	تَعْسًا	گر کر ہلاک ہونا
۵۸۱۱	غَیْرِ اٰسِنٍ	بن بگڑا ہوا، کبھی نہ بگڑنیوالا
۵۸۱۲	خَمْر	(انگوری) شراب
۵۸۱۳	عَسَلٌ	شہد
۵۸۱۴	اَمْعَاء	انتڑیاں
۵۸۱۵	اٰنِفًا	ابھی ابھی
۵۸۱۶	اَشْرَاط	علامتیں
۵۸۱۷	مَغْشِیّ	بے ہوشی چھا گئی ہو
۵۸۱۸	اَوْلٰی	خرابی
۵۸۱۹	اَقْفَال	تالے (قُفْلٌ: کی جمع)
۵۸۲۰	سَوَّلَ	بات بنائی، چکمہ دیا
۵۸۲۱	اَمْلٰی	دور کی سجھائی
۵۸۲۲	اِسْرَارُ	آہستہ، پوشیدہ مشورہ خفیہ، چھپا بھید
۵۸۲۳	اَضْغَانُ	بدنیتی
۵۸۲۴	لَحْنِ الْقَوْلِ	طرز کلام، بات کا ڈھب
۵۸۲۵	لَنْ یَّتِرَ	نہیں کمی کرے گا
۵۸۲۶	یُحْفِ	تنگ کرے

سورۃ الفتح (۴۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۲۷	تَقَدَّمَ	پہلے ہوچکا
۵۸۲۸	تَأَخَّرَ	پیچھے ہوا
۵۸۲۹	ظَآنِّیْنَ	گمان کرنے والے، اٹکل کرنے والے
۵۸۳۰	تُعَزِّرُوْا	تم ساتھ دو، تم قوت دو
۵۸۳۱	تُوَقِّرُوْا	تم ادب کرو
۵۸۳۲	مَغَانِمَ	مالِ غنیمت

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۳۳	اَظْفَرَ	قابو دیا
۵۸۳۴	اَلْهَدْیَ	قربانی کے جانور
۵۸۳۵	مَعْكُوْفًا	رُکا ہوا
۵۸۳۶	تَطَئُوْا	کچل ڈالوگے
۵۸۳۷	مَعَرَّةٌ	تکلیف، خرابی
۵۸۳۸	تَزَيَّلُوْا	جدا ہوجاتے
۵۸۳۹	حَمِيَّةٌ	غلط خیالات، عار،

نمبر شمار	عربی	اردو
		نادانی کی ضد۔
۵۸۴۰	اَلْزَمَ	لازم کردیا، لگائے رکھا
۵۸۴۱	مُحَلِّقِيْنَ	منڈوانیوالے (ح ل ق)
۵۸۴۲	مُقَصِّرِيْنَ	کتروانے والے (ق ص ر)
۵۸۴۳	سِيْمَا	نشانی، بانا
۵۸۴۴	شَطْءَ	پٹھا، سوئی، کونپل
۵۸۴۵	اٰزَرَ	قوت پکڑی، کمر مضبوط ہوئی
۵۸۴۶	اِسْتَغْلَظَ	موٹا ہوا
۵۸۴۷	سُوْقِ	کھیتی کی جڑیں، نال، ڈنٹھل

الثلثة

سورۃ الحجرات (۴۹)

۵۸۴۸۔ اِمْتَحَنَ خاص کرلیا، جانچ لیا

۵۸۴۹۔ تَفِیْءَ پھر آئیں، رجوع ہو جائیں

۵۸۵۰۔ لَاتَلْمِزُوْا مت عیب لگاؤ

۵۸۵۱۔ لَاتَنَابَزُوْا مت برے نام دھرو۔

۵۸۵۲۔ لَاتَجَسَّسُوْا جاسوسی نہ کرو

۵۸۵۳۔ لَایَغْتَبْ نہ غیبت کریں

۵۸۵۴۔ لَایَلِتْ نہیں کم کرے گا

سورۃ ق (۵۰)

۵۸۵۵۔ مَرِیْج اُلجھن میں ڈالنے والا۔

۵۸۵۶۔ فُرُوْج شگاف

۵۸۵۷۔ بٰسِقٰتٍ لمبی لمبی، اونچی

۵۸۵۸۔ نَضِیْدٌ تہ بتہ، گوندھے ہوئے

۵۸۵۹۔ عَیِیْنَا ہم تھک گئے

۵۸۶۰۔ حَبْلِ الْوَرِیْد رگِ گردن

۵۸۶۱۔ عَتِیْد تیار

۵۸۶۲۔ سَکْرَۃُ بے ہوشی، جاں کنی، سکرات

۵۸۶۳۔ تَحِیْدُ تو کنارہ کرتا ہے، بھاگتا ہے

۵۸۶۴۔ غِطَآءَ پردہ

۵۸۶۵۔ هَلِ امْتَلَأْتِ کیا بھر گئی تو

۵۸۶۶۔ نَقَّبُوْا چھان ڈالا

سورۃ الذّٰریٰت (۵۱)

۵۸۶۷۔ ذٰرِیٰتِ — بکھیرنے والیاں

۵۸۶۸۔ ذَرْوًا — بکھیرنا

۵۸۶۹۔ وِقْرًا — بوجھل

۵۸۷۰۔ جٰرِیٰتِ — چلنے والیاں

۵۸۷۱۔ مُقَسِّمٰتِ — تقسیم کرنے والیاں

۵۸۷۲۔ حُبُكْ — راہیں، جالی دار

۵۸۷۳۔ خَرّٰصُوْنَ — اٹکل مارنے والے

۵۸۷۴۔ یُفْتَنُوْنَ — گرفتار کئے جائیں گے۔

۵۸۷۵۔ یَہْجَعُوْنَ — سوتے تھے

۵۸۷۶۔ صَرَّۃ — حیرت

۵۸۷۷۔ صَکَّتْ — ہاتھ مارا

پارہ نمبر (۲۷)

۵۸۷۸۔ رُکْن — رکن سلطنت، طاقت

۵۸۷۹۔ ذَنُوْبًا — (بُرے دن کی) باری (پانی بھرا ڈول) یا پاپ کا گھڑا بھر گیا، انجام، نتیجہ، بُرے دن

سورۃ الطُّور (۵۲)

۵۸۸۰۔ رَقّ — ملائم کاغذ

۵۸۸۱۔ مَنْشُوْر — کھلا ہوا

۵۸۸۲۔ بَیْتِ الْمَعْمُوْر — آباد گھر

۵۸۸۳۔ مَسْجُوْر — جھونکا ہوا، اُبلتا ہوا،

سلگ جانے والا
موجزن۔

۵۸۸۴۔ دَافِعٌ ہٹانے والا
۵۸۸۵۔ مَوۡرًا تھرتھرانا
۵۸۸۶۔ دَعًّا دھکے دینا
۵۸۸۷۔ مَآ اَلَتۡنَا نہیں کم کیا ہم نے
۵۸۸۸۔ رَهِيۡنٌ گرفتار
۵۸۸۹۔ رَيۡبَ الۡمَنُوۡنِ حادثۂ موت
۵۸۹۰۔ اَحۡلَامُ عقلیں
۵۸۹۱۔ طَاغُوۡن سرکش
۵۸۹۲۔ تَقَوَّلَ بات بنایا ہوتا وہ
۵۸۹۳۔ مُصَيۡطِرُوۡن ذمے دار، داروغہ (جمع)
۵۸۹۴۔ مُثۡقَلُوۡنَ بوجھ سے دبے ہوئے۔
۵۸۹۵۔ اَعۡيُنِنَا ہماری نگرانی میں
۵۸۹۶۔ اِدۡبَار پیچھے جانا، پیٹھ دینا۔

سورۃ النجم (۵۳)

۵۸۹۷۔ هَوٰى گرا
۵۸۹۸۔ ذُوۡمِرَّةٍ طاقت ور
۵۸۹۹۔ دَنَا نزدیک ہوا
۵۹۰۰۔ تَدَلّٰى اتر آیا
۵۹۰۱۔ قَابَ قَوۡسَيۡنِ دو کمانیں
۵۹۰۲۔ سِدۡرَةِ الۡمُنۡتَهٰى بیری کا درخت، جو آخری حد پر عالم مادی اور عالم آخرت کے درمیان حد فاصل ہے۔
۵۹۰۳۔ ضِيۡزٰى بے ڈھنگی
۵۹۰۴۔ تَسۡمِيَةً نام رکھنا
۵۹۰۵۔ مَبۡلَغ رسائی، لیاقت، پہنچ۔

الربع

۵۹۰۶۔ لَمَم چھوٹے گناہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۰۷	اَجِنَّۃٌ	بچے
۵۹۰۸	جَنِیْنٌ	وہ بچہ جو ماں کے پیٹ میں ہو۔
۵۹۰۹	اَکْدٰی	بلند کر دیا
۵۹۱۰	اَدْنٰی	پوری پوری
۵۹۱۱	اَضْحَکَ	ہنسایا
۵۹۱۲	اَبْکٰی	رلایا
۵۹۱۳	اَمَاتَ	مارا
۵۹۱۴	اَحْیٰی	جلایا
۵۹۱۵	تُمْنٰی	منی ڈالی جاتی ہے
۵۹۱۶	نَشْاَۃ	پیدائش
۵۹۱۷	اَغْنٰی	غنی کر دیا، محتاجی دور کی، مالدار کر دیا
۵۹۱۸	اَقْنٰی	خزانیوالا کر دیا
۵۹۱۹	شِعْرٰی	ایک ستارہ کا نام جو سورج سے کئی گنا بڑا ہے
۵۹۲۰	اَطْغٰی	بہت زیادہ سرکش
۵۹۲۱	مُؤْتَفِکَۃ	الٹائی ہوئی بستیاں
۵۹۲۲	اَھْوٰی	پھینک مارا
۵۹۲۳	سٰمِدُوْنَ	غفلت کرنیوالے

سورۃ القمر (۵۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۲۴	مُسْتَمِرٌّ	پہلے سے چلا آنیوالا
۵۹۲۵	مُزْدَجَرٌ	کافی ڈانٹ
۵۹۲۶	تَوَلَّ	منہ پھیر لے
۵۹۲۷	نُکُرٌ	ان دیکھی، ناپہچان۔
۵۹۲۸	اُزْدُجِرَ	ڈانٹا گیا
۵۹۲۹	مُنْھَمِرٌ	بکثرت برسایا ہو،
۵۹۳۰	دُسُرٌ	میخیں
۵۹۳۱	کُفِرَ	ناقدری کی گئی
۵۹۳۲	مُدَّکِرٌ	نصیحت حاصل کرنے والا۔
۵۹۳۳	تَنْزِعُ	اکھاڑ پھینکا
۵۹۳۴	اَعْجَازٌ	ڈالیاں
۵۹۳۵	مُنْقَعِرٌ	کٹی ہوئی
۵۹۳۶	سُعُرٌ	جنون، بے عقلی
۵۹۳۷	اَشِرٌ	بہت شریر

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۳۸	مُحْتَضَرٌ	باری باری سے حاضری
۵۹۳۹	تَعَاطٰی	پکڑا
۵۹۴۰	عَقَر	کاٹ ڈالا
۵۹۴۱	هَشِيم	روندا ہوا، چورہ، پامال۔
۵۹۴۲	مُحْتَظِر	کانٹوں کی سوکھی پرانی باڑ۔
۵۹۴۳	حَاصِبًا	پتھروں کی بارش
۵۹۴۴	سَحَر	اخیر شب، رات کا پچھلا حصہ
۵۹۴۵	اَدْهٰی	بہت سخت
۵۹۴۶	اَمَرُّ	بہت کڑوی
۵۹۴۷	سَقَر	آگ تیز جلن
۵۹۴۸	لَمْحٍ بِالْبَصَر	جھپکنا آنکھ کا
۵۹۴۹	اَشْيَاع	جماعتیں، گروہ
۵۹۵۰	مُسْتَطَرٌ	لکھا ہوا
۵۹۵۱	مَقْعَدِ صِدْقٍ	مقام عمدہ
۵۹۵۲	مَلِيكٍ	بادشاہ
۵۹۵۳	مُقْتَدِر	قدرت والا

سورۃ الرحمٰن (۵۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۵۴	حُسْبَان	گردش کرنیوالے حساب سے
۵۹۵۵	اَنَامُ	خلقت
۵۹۵۶	ذُوالْعَصْفِ	بھوسے والا (غلّہ)
۵۹۵۷	رَيْحَانٌ	غذا خوشبودار
۵۹۵۸	آلَاءِ	نعمتیں
۵۹۵۹	فَخَّار	ٹھیکرا
۵۹۶۰	يَلْتَقِيٰنِ	لگے ہوئے مل کر، بھر کر چلنے والے
۵۹۶۱	بَرْزَخٌ	آڑ
۵۹۶۲	لَايَبْغِيٰنِ	نہیں بڑھ سکتے، پار نہیں کر سکتے
۵۹۶۳	لُؤْلُؤُ	موتی
۵۹۶۴	مَرْجَان	مونگے
۵۹۶۵	مُنْشِئٰتِ	اونچی کشتیاں

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۶۶	ذُوالجَلٰلِ	عظمت والا
۵۹۶۷	شَأنٌ	کام
۵۹۶۸	ثَقَلٰنِ	دو خلقتیں بھاری بھرکم (جن وانس)
۵۹۶۹	تَنفُذُوْا	نکل بھاگ سکو
۵۹۷۰	أقطَار	حدود، کنارے
۵۹۷۱	سُلطٰن	زور، اقتدار
۵۹۷۲	شُوَاظ	شعلے، بے دھوئیں کی آگ، بھیانک گرم آگ۔
۵۹۷۳	نُحَاسٌ	تانبا گلا ہوا گرم
۵۹۷۴	وَردَةٌ	سرخ چمڑا
۵۹۷۵	دِھَان	تیل کی تلچھٹ
۵۹۷۶	نَوَاصِیْ	پیشانی (واحد: نَاصِیَةٌ)
۵۹۷۷	أقدَامُ	قدم (جمع)
۵۹۷۸	حَمِیْم	گرم پانی
۵۹۷۹	اٰنٍ	شدید حرارت، کھولتا لاوا
۵۹۸۰	ذَوَاتَا أفنَان	کثیر شاخوں والے دو باغ
۵۹۸۱	بَطَائِنُ	استر، اندر کا حصہ
۵۹۸۲	إستَبرَق	دبیز ریشمی کپڑا چمکدار
۵۹۸۳	جَنَا	منتخب شدہ میوہ
۵۹۸۴	دَانٍ	نزدیک، ہاتھ کے قریب
۵۹۸۵	طَمَثَ	چھونا، نزدیک ہونا
۵۹۸۶	یَاقُوت	جواہر، قیمتی پتھر
۵۹۸۷	مُدھَامَّتٰنِ	گہرے سبز ہرے بھرے دو باغ
۵۹۸۸	نَضَّاخَتٰن	جوش مارنیوالے دو چشمے
۵۹۸۹	رُمَّان	انار
۵۹۹۰	خَیرٰتٌ حِسَان	خوب صورت اور خوب سیرت
۵۹۹۱	رَفرَفٍ	فرش کے مطلب کا باریک کپڑا، باریک ریشمی کپڑا
۵۹۹۲	خُضرٌ	سبز
۵۹۹۳	عَبقَرِیٌّ	قالین

سورۃ الواقعۃ (۵۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۹۴	وَاقِعَةٌ	واقع ہونیوالی
۵۹۹۵	خَافِضَةٌ	نیچا کر دینے والی
۵۹۹۶	رَافِعَةٌ	بلند کر دینے والی
۵۹۹۷	رُجَّتْ	ہلائی جائے گی
۵۹۹۸	رَجًّا	جھٹکا دینا، ہلا دینا
۵۹۹۹	بَسًّا	ریزہ ریزہ کر کے اڑا دینا
۶۰۰۰	هَبَآءً	غبار کا ریزہ
۶۰۰۱	مُنْبَثًّا	پراگندہ
۶۰۰۲	أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ	داہنی طرف والے، اچھے لوگ۔
۶۰۰۳	أَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ	بائیں طرف والے، بُرے لوگ، خراب لوگ
۶۰۰۴	ثُلَّةٌ	بڑی تعداد
۶۰۰۵	مَوْضُونَةٌ	سونے کے تاروں سے بنے ہوئے تخت
۶۰۰۶	مُخَلَّدُونَ	ہمیشہ رہنے والے
۶۰۰۷	أَبَارِيقَ	آفتابے، لوٹے
۶۰۰۸	لَا يُصَدَّعُونَ	نہیں سر دکھائے جائیں گے۔
۶۰۰۹	تَأْثِيمًا	گناہ کی بات
۶۰۱۰	مَخْضُودٍ	بے کانٹے کی
۶۰۱۱	طَلْحٍ	کیلے
۶۰۱۲	مَنْضُودٍ	تہ بہ تہ
۶۰۱۳	مَمْدُودٍ	لمبا سایہ
۶۰۱۴	مَسْكُوبٍ	جھرنوں کا بہتا پانی
۶۰۱۵	أَبْكَارًا	کنواریاں
۶۰۱۶	عُرُبًا	پارسا عورتیں، جو خاوند پر عاشق ہوں۔
۶۰۱۷	أَتْرَابًا	ہم عمر، نوجوان عورتیں
۶۰۱۸	يَحْمُومٍ	بھیانک سیاہ دھواں
۶۰۱۹	يُصِرُّونَ	اصرار کرتے ہیں
۶۰۲۰	حِنْث	گناہ
۶۰۲۱	شُرْبَ الْهِيمِ	پینا پیاسے اونٹوں کی طرح

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۰۲۲	حُطَامًا	ریزہ ریزہ
۶۰۲۳	تَفَکَّھُوْنَ	باتیں بناتے رہ جاؤ گے تم
۶۰۲۴	مُغْرَمُوْنَ	قرض دار ہو گئے
۶۰۲۵	مُزْن	بدلی
۶۰۲۶	تُوْرُوْنَ	تم روشن کرتے ہو
۶۰۲۷	مُقْوِیْنَ	مسافر جنگل و صحرا

الثلثة

۶۰۲۸	مَوَاقِعِ النُّجُوْمُ	ستاروں کا چھپنا
۶۰۲۹	مُطَهَّرُوْنَ	ستھرے لوگ
۶۰۳۰	مُدْهِنُوْنَ	بات کو سرسری اور معمولی سمجھنے والے، خاص اہمیت نہ دینے والے
۶۰۳۱	غَيْرَ مَدِيْنِيْنَ	حساب نہیں دیئے جانے والے
۶۰۳۲	رَوْحٌ	راحت
۶۰۳۳	رَيْحَان	خوشبودار رزق
۶۰۳۴	تَصْلِيَة	داخل ہونا
۶۰۳۵	جَحِيْم	دوزخ، آگ کا گڑھا

الحدید (۵۷) سورۃ

۶۰۳۶	مُسْتَخْلَفِيْنَ	قائم مقام خلیفہ
۶۰۳۷	نَقْتَبِسْ	ہم روشنی حاصل کریں۔
۶۰۳۸	اِلْتَمِسُوْا	ڈھونڈ لاؤ
۶۰۳۹	سُوْر	دیوار، اوٹ
۶۰۴۰	قِبَلَ	طرف
۶۰۴۱	اَلَمْ يَاْنِ	کیا وقت نہیں آیا
۶۰۴۲	طَالَ	دراز ہوئی
۶۰۴۳	اَمَدُ	مدت
۶۰۴۴	تَفَاخُرُ	فخر، بڑائی
۶۰۴۵	تَكَاثُرُ	کثرت
۶۰۴۶	عَرْض	چوڑان، وسعت
۶۰۴۷	نَبْرَاَ	ہم پیدا کرتے ہیں
۶۰۴۸	لَاتَاْسَوْا	مت غم کرو
۶۰۴۹	فَاتَ	جاتی رہی
۶۰۵۰	قَفَّيْنَا	پیچھے لائے ہم
۶۰۵۱	رَهْبَانِيَّة	ترک دنیا، گوشہ گیری

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۰۵۲	رِعَایَۃَ	نگاہ رکھنا
۶۰۵۳	کِفْلَیْنِ	دو حصے

پارہ نمبر (۲۸)

سورۃ المجادلۃ (۵۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۰۵۴	تَشْتَکِیْ	شکایت کرتی ہے
۶۰۵۵	تَحَاوُرَ	سوال و جواب، گفتگو،
۶۰۵۶	یُظَاهِرُوْنَ	ظہار کرتے ہیں (اپنی بیوی کو زمانۂ جاہلیت میں جو شخص یہ کہتا تھا کہ تو مجھ پر میری ماں کی پیٹھ کی طرح ہے تو وہ عورت مستقل طور پر اس مرد سے علیحدہ سمجھی جاتی اسی کو ظہار

نمبر شمار	عربی	اردو
		کہا گیا ہے)
۶۰۵۷	الّٰٓئِیْ	وہ عورتیں جو (اسم موصولہ)
۶۰۵۸	یَتَمَاسَّا	ہاتھ لگائیں ایک دوسرے کو وہ
۶۰۵۹	شَهْرَیْنِ	دو مہینے
۶۰۶۰	مُتَتَابِعَیْنِ	لگاتار، مسلسل
۶۰۶۱	سِتِّیْنَ	ساٹھ
۶۰۶۲	یُحَادُّوْنَ	مخالفت کرتے ہیں
۶۰۶۳	کُبِتُوْا	ہلاک کئے گئے
۶۰۶۴	کُبِتَ	ہلاک کیا گیا
۶۰۶۵	اَحْصٰی	گن رکھا ہے
۶۰۶۶	مَعْصِیَتَ	نافرمانی
۶۰۶۷	حَیَّوْا	دعا سلام کرتے ہیں
۶۰۶۸	تَفَسَّحُوْا	جگہ کھول دو، کشادگی سے بیٹھو
۶۰۶۹	فَسَّحَ	کشادگی
۶۰۷۰	اُنْشُزُوْا	اٹھ کھڑے ہو جاؤ
۶۰۷۱	جُنَّۃَ	ڈھال
۶۰۷۲	اِسْتَحْوَذَ	مسلّط ہو گیا، غالب آیا

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۰۷۳	حِزْبُ	گروہ، جماعت
۶۰۷۴	اَذَلِّیْنَ	بہت ذلیل
۶۰۷۵	یُوَآدُّوْنَ	دوستی کرتے ہیں

سورۃ الحشر (۵۹)

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۰۷۶	مَانِعَةٌ	بچانے والی
۶۰۷۷	حُصُوْنُ	قلعے (واحد حِصْنٌ)
۶۰۷۸	قَذَفَ	ڈالدیا
۶۰۷۹	یُخْرِبُوْنَ	خراب کرتے ہیں
۶۰۸۰	اِعْتَبِرُوْا	عبرت حاصل کرو
۶۰۸۱	جَلَآءَ	جلاوطن کرنا
۶۰۸۲	لِیْنَةَ	تنہ دار درخت
۶۰۸۳	اَوْجَفْتُمْ	دوڑائے تم نے
۶۰۸۴	دُوْلَةً	ہاتھوں ہاتھ لینا
۶۰۸۵	اَغْنِیَاء	غنی، مالدار
۶۰۸۶	حَاجَةً	خلش، رشک حاجت ۔

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۰۸۷	یُؤْثِرُوْنَ	ایثار کرتے ہیں، مقدم رکھتے ہیں
۶۰۸۸	خَصَاصَةً	تنگدستی، محتاجی
۶۰۸۹	یُوْقَ	بچایا گیا
۶۰۹۰	شُحَّ	بخیلی، کنجوسی، حرص، کھٹک

الربع

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۰۹۱	نَافَقُوْا	منافق ہوگئے
۶۰۹۲	رَهْبَةً	ڈر
۶۰۹۳	قُرًى مُّحَصَّنَةً	بستیاں محفوظ
۶۰۹۴	شَتّٰى	مختلف، متفرق، پھٹے ہوئے
۶۰۹۵	وَبَالَ	سزا، وبال
۶۰۹۶	خَاشِعًا	دب جانیوالا
۶۰۹۷	مُتَصَدِّعًا	پھٹ جانیوالا
۶۰۹۸	مُهَيْمِنُ	نگہبانی کرنے والا
۶۰۹۹	مُتَكَبِّرُ	بڑائی والا

(۶۰) سورۃ الممتحنۃ

۶۱۰۰۔ تُلقُونَ	ملاقات کرتے ہو تم
۶۱۰۱۔ بُرَآؤُ	بے زار ہیں
۶۱۰۲۔ عَادَیْتُمْ	عداوت رکھتے ہو تم
۶۱۰۳۔ ظَاھَرُوا	مددگاری کی
۶۱۰۴۔ اِمْتَحِنُوا	امتحان کر لو، پرکھ لو، جانچ کر لو۔
۶۱۰۵۔ لَاتُمْسِکُوا	مت قائم رکھو، نہ تھامے رہو
۶۱۰۶۔ عِصَمِ الْکَوَافِرِ	کافر عورتوں سے تعلقات ناموس رشتۂ نکاح
۶۱۰۷۔ فَاتَ	ہاتھ سے نکل گئی

النصف

(۶۱) سورۃ الصف

۶۱۰۸۔ مَقْتًا	ناراضی
۶۱۰۹۔ بُنْیَان	عمارت
۶۱۱۰۔ مَرْصُوْص	سیسہ پلائی ہوئی

(۶۲) سورۃ الجمعۃ

۶۱۱۱۔ اَسْفَار	کتابیں بہت ساری۔
۶۱۱۲۔ اِنْفَضُّوا	دوڑے جاتے ہیں۔

سورۃ المنافقون (۶۳)

۶۱۱۳۔ اَجْسَام — جسم، بدن (جمع)

۶۱۱۴۔ خُشُبٌ — لکڑیاں

۶۱۱۵۔ مُسَنَّدَۃٌ — سہارے سے لگی ہوئی۔

۶۱۱۶۔ صَیْحَۃ — آواز

۶۱۱۷۔ لَوَّوْا — موڑتے ہیں

۶۱۱۸۔ یَنْفَضُّوْا — بھاگ جائیں، منتشر ہو جائیں

سورۃ التغابن (۶۴)

۶۱۱۹۔ تَغَابُنٌ — ہار جیت

سورۃ الطلاق (۶۵)

۶۱۲۰۔ یُحْدِثُ — نئی بات

۶۱۲۱۔ فَارِقُوْا — جدا کر دو

۶۱۲۱۔ ذَوَیْ عَدْلٍ — دو انصاف پسند آدمی۔

۶۱۲۳۔ بَالِغُ — پہنچے گا، کر کے رہیگا

۶۱۲۴۔ اُولَاتِ حَمْلٍ — حمل والیاں

۶۱۲۵۔ وُجْد — مقدور حیثیت

۶۱۲۵۔ یَضَعْنَ — حمل رکھدیں، یعنی بچہ جن لیں

۶۱۲۶۔ تَعَاسَرْتُمْ — تنگی کرو تم

۶۱۲۷۔ تُرْضِعُ — دودھ پلائے گی

۶۱۲۸۔ اُخْرٰی — دوسری

۶۱۲۹۔ ذُوْسَعَۃٍ — صاحبِ وسعت

۶۱۳۰۔ عَتَتْ — سرکشی کی

سورۃ التحریم (۶۶)

۶۱۳۱۔ تَبْتَغِیْ — تو چاہتا ہے

۶۱۳۲۔ تَحِلَّةَ — کھولنا، حلال کرنا

۶۱۳۳۔ اَسَرَّ — چھپا کر کہا

۶۱۳۴۔ اَظْهَرَ — ظاہر کر دیا

۶۱۳۵۔ عَرَّفَ — بتلا دیا

۶۱۳۶۔ اَعْرَضَ — ٹال دیا

۶۱۳۷۔ صَغَتْ — مائل ہوئے

۶۱۳۸۔ تَظٰهَرَا — کارروائی کرو گی تم دونوں

۶۱۳۹۔ تٰئِبٰتٍ — توبہ کرنیوالیاں

۶۱۴۰۔ سٰئِحٰتٍ — روزہ رکھنے والیاں

۶۱۴۱۔ ثَيِّبٰتٍ — بیوہ، شوہر دیدہ

۶۱۴۲۔ اَبْكَارًا — کنواریاں

۶۱۴۳۔ غِلَاظٌ — سخت دل

۶۱۴۴۔ نَّصُوْحًا — خالص جسمیں خیرخواہی ہو

۶۱۴۵۔ اِبْنِ — بنادے، تیار کردے

۶۱۴۶۔ فَرْجَ — ناموس جسم

پارہ نمبر ۲۹

سورۃ الملک (۶۷)

۶۱۴۷۔ طِبَاقًا — اوپر تلے

۶۱۴۸۔ تَفٰوُتٍ — فرق، چوک

۶۱۴۹۔ فُطُوْرٍ — شگاف، خلل

۶۱۵۰۔ كَرَّتَيْنِ — دوبارہ

۶۱۵۱۔ خَاسِئًا — ذلیل

۶۱۵۲۔ حَسِيْرٌ — تھکی ہوئی

۶۱۵۳۔ رُجُوْمًا — مارنا

۶۱۵۴۔ شَهِيْقًا — چیخنا، دھاڑنا

۶۱۵۵۔ تَفُوْرُ — جوش مارتی ہے

۶۱۵۶۔ تَمَيَّزُ — پھٹ جائے گی

۶۱۵۷۔ سُحْقًا — لعنت

۶۱۵۸۔ ذَلُوْلًا — نرم

۶۱۵۹۔ مَنَاكِبِ — راستے

۶۱۶۰۔ تَمُوْرُ — تھرتھرانے لگی

۶۱۶۱۔ لَجُّوْا — لگ گئے، اڑ گئے

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۱۶۲	مُکِبًّا	اوندھا گرا ہوا
۶۱۶۳	اَهْدیٰ	زیادہ ہدایت یافتہ
۶۱۶۴	زُلْفیٰ	نزدیک
۶۱۶۵	سِیْئَتْ	بگڑ جائیں گے
۶۱۶۶	یُجِیْرُ	پناہ دے گا
۶۱۶۷	اَصْبَحَ	ہوگیا
۶۱۶۸	غَوْرًا	خشک
۶۱۶۹	مَعِیْن	جاری

سورۃ القلم (۶۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۱۷۰	وَالْقَلَم	قسم ہے قلم کی
۶۱۷۱	یَسْطُرُوْنَ	لکھتے ہیں
۶۱۷۲	خُلُقٍ عَظِیْمٍ	اخلاق کا اعلیٰ مقام
۶۱۷۳	مَفْتُوْن	فتنہ والا، دیوانہ
۶۱۷۴	دھن	سُست ہونا، ڈھیلا پڑنا، نرم ہونا
۶۱۷۵	حَلَّاف	بہت قسم کھانیوالا
۶۱۷۶	هَمَّازٍ	طعنے دینے والا

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۱۷۷	مَشَّآءٍ	چال چلنے والا
۶۱۷۸	نَمِیْم	چغلی کھانیوالا
۶۱۷۹	عُتُلٍّ	بدخو، اجڈ
۶۱۸۰	زَنِیْم	بدنصیب، بداصل
۶۱۸۱	نَسِمُهٗ	ہم داغ دیں گے
۶۱۸۲	خُرْطُوْم	ناک، سونڈ
۶۱۸۳	لَا یَسْتَثْنُوْنَ	نہیں ان شاء اللہ کہا انھوں نے، نہیں استثناء کرتے ہیں۔
۶۱۸۴	طَائِفٌ	پھرنے والا
۶۱۸۵	نَائِمُوْنَ	سونے والے
۶۱۸۶	صَرِیْم	جڑ سے کٹا ہوا
۶۱۸۷	تَنَادَوْا	پکارنے لگے
۶۱۸۸	صَارِمِیْنَ	کاٹنے والے
۶۱۸۹	حَرْد	بخیلی
۶۱۹۰	اَوْسَط	بیچ والا
۶۱۹۱	یَتَلَاوَمُوْنَ	الزام دینے لگے
۶۱۹۲	یُکْشَفُ	کھول دیا جائیگا
۶۱۹۳	سَاق	ساق کی تجلی (پنڈلی)

نمبر شمار	عربی	اردو
٦١٩٤	صَاحِبُ الْحُوْتِ	مچھلی والا (یونس علیہ السلام)
٦١٩٥	مَکْظُوْم	غم سے بھرا ہوا
٦١٩٦	تَدَارَكَ	پالیا
٦١٩٧	نُبِذَ	ڈالدیا گیا
٦١٩٨	عَرَاءِ	بن درخت والی جگہ چٹیل میدان
٦١٩٩	يُزْلِقُوْنَ	پھسلادیں گے

الربع

(٦٩) سورۃ الحاقۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٢٠٠	اَلْحَاقَّةُ	حق ہونیوالی
٦٢٠١	طَاغِيَة	حد سے زیادہ
٦٢٠٢	حُسُوْمًا	جڑ سے کٹ گئی
٦٢٠٣	صَرْعٰى	گری ہوئی
٦٢٠٤	رَابِيَة	بلند چڑھی ہوئی
٦٢٠٥	تَعِيَ	یاد رکھے
٦٢٠٦	وَاعِيَة	یادرکھنے والی
٦٢٠٧	نَفْخَةٌ	پھونک
٦٢٠٨	دَكَّةً	توڑ پھوڑ کر دیا جانا
٦٢٠٩	وَاهِيَةٌ	سست، کمزور
٦٢١٠	اَرْجَاءِ	کنارے
٦٢١١	خَافِيَة	پوشیدہ
٦٢١٢	هَاؤُمُ	تم دیکھ لو
٦٢١٣	كِتَابِيَة	عمل نامہ میرا
٦٢١٤	عِيْشَة	عیش بہترین
٦٢١٥	قُطُوْف	میوے کے گچھے
٦٢١٦	دَانِيَة	جھکے ہوئے
٦٢١٧	خَالِيَة	گذرے ہوئے
٦٢١٨	لَمْ اُوْتَ	نہ دیا جاتا میں
٦٢١٩	لَمْ اَدْرِ	نہ جانتا میں
٦٢٢٠	قَاضِيَة	تمام کردینے والی
٦٢٢١	سُلْطٰنِيَهْ	سلطنت میری
٦٢٢٢	غُلُّوْا	طوق پہنادو
٦٢٢٣	صَلُّوْا	داخل کرو
٦٢٢٤	سِلْسِلَة	زنجیر
٦٢٢٥	ذَرْعُهَا	پیمائش اس کی
٥٢٢٦	سَبْعُوْنَ	ستر

نمبرشمار	عربی	اردو
٦٢٢٧	ذِرَاعًا	ہاتھ
٦٢٢٨	اُسْلُكُوْا	جکڑ دو، گھسیٹو
٦٢٢٩	لَا يَحُضُّ	نہیں رغبت دلاتا
٦٢٣٠	غِسْلِيْن	زخموں کا دھوون بہتی پیپ۔
٦٢٣١	كَاهِنٌ	فال بتانے والا
٦٢٣٢	تَقَوَّلَ	بات لگادینا
٦٢٣٣	اَقَاوِيْل	بعض باتیں
٦٢٣٤	وَتِيْن	رگِ دل، ناڑ
٦٢٣٥	حٰجِزِيْنَ	بچانے والے

سورۃ المعارج (٧٠)

نمبرشمار	عربی	اردو
٦٢٣٦	خَمْسِيْنَ	پچاس
٦٢٣٧	اَلْف	ہزار
٦٢٣٨	سَنَة	سال
٦٢٣٩	عِهْن	دھنی ہوئی اون
٦٢٤٠	فَصِيْلَةٌ	کنبہ، قبیلہ

نمبرشمار	عربی	اردو
٦٢٤١	تُؤْوِيْه	جگہ دیا تھا اسکو
٦٢٤٢	لَظٰى	شعلے مارتی ہوئی
٦٢٤٣	نَزَّاعَةٌ	ادھیڑ دینے والی
٦٢٤٤	شَوٰى	منہ کی کھال، کلیجہ۔
٦٢٤٥	اَوْعٰى	بند رکھا، روک لیا۔
٦٢٤٦	هَلُوْعًا	جی کا کچا
٦٢٤٧	جَزُوْعًا	گھبرانے والا
٦٢٤٨	مَنُوْعًا	منع کرنے والا
٦٢٤٩	دَائِمُوْنَ	قائم، لگاتار، مسلسل
٦٢٥٠	عِزِيْنَ	ٹولی پر ٹولی
٦٢٥١	مَسْبُوْقِيْنَ	عاجز ہونے والے
٦٢٥٢	يُوْفِضُوْنَ	وہ دوڑتے ہیں

نوح
سورۃ (۷۱)

۶۲۵۳۔ اَصَرُّوا ڈھٹائی بتائی انھوں نے ، ضد کی

۶۲۵۴۔ وَقَار عظمت ، بزرگی

۶۲۵۵۔ اَطْوَار طرح طرح

۶۲۵۶۔ بِسَاطًا بچھونا ، کشادہ

۶۲۵۷۔ وَدّ قوم نوح کے

۶۲۵۸۔ سُوَاعًا پانچ بزرگوں

۶۲۵۹۔ یَغُوث کے نام جنکی

۶۲۶۰۔ یَعُوق یہ لوگ پرستش

۶۲۶۱۔ نَسْرًا کیا کرتے تھے

۶۲۶۲۔ دَیَّارًا بسنے والا

۶۲۶۳۔ تَبَارًا ہلاک کر ڈالنا

النصف

الجنّ
سورۃ (۷۲)

۶۲۶۴۔ شَطَطًا زیادتی کی بات

۶۲۶۵۔ رَهَقًا بددماغی

۶۲۶۶۔ مُلِئَتْ بھری ہوئی

۶۲۶۷۔ حَرَسًا چوکیدار

۶۲۶۸۔ مَقَاعِدَ بیٹھنے کی جگہ

۶۲۶۹۔ رَصَدًا تیار ، گھات میں لگا ہوا

۶۲۷۰۔ قِدَدًا الگ الگ مختلف

۶۲۷۱۔ هَرَبًا بھاگ کر

۶۲۷۲۔ بَخْسًا کمی ، حق تلفی

۶۲۷۳۔ قٰسِطُوْنَ بدراہ لوگ ، حق سے پھرے ہوئے

۶۲۷۴۔ تَحَرَّوْا قصد کیا ، راستہ ڈھونڈ لیا

۶۲۷۵۔ حَطَبًا ایندھن

۶۲۷۶۔ غَدَقًا وافر ، چھلکتا ہوا

۶۲۷۷۔ صَعَدًا سخت

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۲۷۸	لِبَدًا	بھیڑ لگا کر
۶۲۷۹	لَنْ يُّجِيْرَ	نہیں پناہ دے سکے گا۔
۶۲۸۰	اَقَلَّ	بہت تھوڑے
۶۲۸۱	رَصَدًا	سامانِ حفاظت، نگہبان۔

سورۃ المزمّل (۷۳)

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۲۸۲	مُزَّمِّلُ	کپڑا لپیٹنے والا
۶۲۸۳	نَاشِئَةَ	اٹھنا رات کو نیند توڑ کر
۶۲۸۴	وَطْئًا	روندنا، کچلنا (نفس کا)
۶۲۸۵	اَقْوَمُ قِيْلًا	بہت سیدھی بات
۶۲۸۶	سَبْحًا	کام مشغلہ مصروفیت
۶۲۸۷	تَبْتِيْلًا	کٹ کر آجانا، منقطع ہو کر آنا
۶۲۸۸	مَهِّلْ	مہلت دے
۶۲۸۹	اَنْكَالًا	بیڑیاں
۶۲۹۰	ذَا غُصَّةٍ	گلے میں پھنس جانے والا۔
۶۲۹۱	كَثِيْبًا مَّهِيْلًا	بکھری ہوئی ریت
۶۲۹۲	وَبِيْلًا	بھاری
۶۲۹۳	شِيْبًا	بوڑھے
۶۲۹۴	مُنْفَطِرٌ	پھٹ جانیوالا
۶۲۹۵	ثُلُثَيِ	دو تہائی
۶۲۹۶	يَضْرِبُوْنَ فِي الْاَرْضِ	چلتے ہیں زمین میں

سورۃ المدّثر (۷۴)

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۲۹۷	مُدَّثِّرُ	کپڑا اوڑھنے والا
۶۲۹۸	قُمْ	کھڑا ہو جا
۶۲۹۹	اَنْذِرْ	ڈر سنا
۶۳۰۰	كَبِّرْ	بڑائی بیان کر
۶۳۰۱	رُجْزَ	گندگی
۶۳۰۲	اُهْجُرْ	چھوڑ دے، دور ہو

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۰۳	نُقِرَ	پھونکا جائے گا، آواز دی جائے گی
۶۳۰۴	نَاقُوْر	صور، نرسنگھ
۶۳۰۵	تَمْهِيْدًا	آراستہ کرنا
۶۳۰۶	اُرْهِقُ	چڑھادوں گا میں
۶۳۰۷	صَعُوْدٌ	دوزخ کا پہاڑ، بڑی اونچی چڑھائی
۶۳۰۸	عَبَسَ	تیوری چڑھائی
۶۳۰۹	بَسَرَ	منہ بنانا
۶۳۱۰	يُوْثَرُ	نقل کیا جاتا ہے، ہوتا آرہا ہے
۶۳۱۱	لَوَّاحَةٌ	جھلس دینے والی
۶۳۱۲	تِسْعَةَ عَشَرَ	انیس ۱۹
۶۳۱۳	اَسْفَرَ	روشن ہوئی
۶۳۱۴	رَهِيْنَةٌ	گرفتار، بندھا ہوا
۶۳۱۵	نَخُوْضُ	ہم بحث کرتے ہیں
۶۳۱۶	خَائِضِيْنَ	بحث کرنیوالے
۶۳۱۷	حُمُرٌ	گدھے (جمع)
۶۳۱۸	مُسْتَنْفِرَةٌ	بدکے ہوئے (جنگلی)
۶۳۱۹	فَرَّتْ	فرار ہوئے، بھاگ گئے
۶۳۲۰	قَسْوَرَةٌ	شیر
۶۳۲۱	اَهْلُ التَّقْوٰى	ڈرنے کے لائق، جس کا ڈر رکھنا چاہیئے۔
۶۳۲۲	اَهْلُ الْمَغْفِرَةِ	مغفرت کرنیوالا

الثلثة

سورة القيمة (۷۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۲۳	لَوَّامَةٌ	ملامت کرنیوالی
۶۳۲۴	بَرِقَ	پتھرا جائیں گی، چندھیا جائیں گی
۶۳۲۵	خَسَفَ	بے نور ہو جائے گا
۶۳۲۶	مَفَرٌّ	جگہ فرار ہونیکی
۶۳۲۷	لَا وَزَرَ	نہیں جگہ پناہ کی
۶۳۲۸	مَعَاذِيْرُ	حیلے، بہانے، عذر
۶۳۲۹	نَاضِرَةٌ	بارونق، تازگی والے۔
۶۳۳۰	بَاسِرَةٌ	خشک، سوکھا، بے رونق۔
۶۳۳۱	فَاقِرَةٌ	کمر توڑ دینے والا معاملہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۳۲	تَرَاقِیَ	ہنسلی، جہاں جان اٹکتی ہے۔
۶۳۳۳	رَاق	جھاڑ پھونک کرنے والا۔
۶۳۳۴	اِلْتَفَّت	لپٹ جائے گی
۶۳۳۵	سَاق	پنڈلی
۶۳۳۶	مَسَاق	چلنا
۶۳۳۷	یَتَمَطّٰی	اکڑتا ہوا
۶۳۳۸	اَوْلٰی	بڑی خرابی
۶۳۳۹	سُدًی	بے کار
۶۳۴۰	یُمْنٰی	ٹپکائی جاتی ہے۔

سورۃ الدھر (۷۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۴۱	دَھْر	زمانہ
۶۳۴۲	مَذْکُوْرًا	قابلِ ذکر
۶۳۴۳	اَمْشَاج	ملا جلا
۶۳۴۴	سَلٰسِل	زنجیریں
۶۳۴۵	اَغْلَال	طوق
۶۳۴۶	مِزَاج	ملونی
۶۳۴۷	مُسْتَطِیْرًا	پھیل جانے والا، عام۔
۶۳۴۸	اَسِیْرًا	قیدی
۶۳۴۹	عَبُوْسًا	اُداسی
۶۳۵۰	قَمْطَرِیْرًا	سخت
۶۳۵۱	سُرُوْرًا	خوشی، سرور
۶۳۵۲	شَمْسًا	دھوپ
۶۳۵۳	زَمْھَرِیْرًا	جاڑا
۶۳۵۴	دَانِیَۃ	جھکے ہوئے، قریب
۶۳۵۵	قُطُوْف	میووں کے گچھے خوشے۔
۶۳۵۶	تَذْلِیْلًا	اختیار میں، نزدیک
۶۳۵۷	اٰنِیَۃ	برتن
۶۳۵۸	قَوَارِیْرًا	شیشے
۶۳۵۹	تَقْدِیْرًا	اندازہ
۶۳۶۰	زَنْجَبِیْلًا	سونٹھ
۶۳۶۱	سَلْسَبِیْلًا	جنّت کے ایک رواں دواں چشمے کا نام۔
۶۳۶۲	مَنْثُوْرًا	بکھرے ہوئے
۶۳۶۳	اَسْر	جوڑ، بند

نمبر شمار	عربی	اردو

سورۃ المرسلت (۷۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۶۴	مُرْسَلاَت	بھیجی جانیوالی ہوائیں۔
۶۳۶۵	عُرْفًا	نرمی سے، نفع پہنچانے کیلئے
۶۳۶۶	عَصْفًا	زور سے
۶۳۶۷	فَرْقًا	جدا کرنا
۶۳۶۸	مُلْقِیٰت	ڈالنے والے
۶۳۶۹	طُمِسَتْ	مٹا دئے جائیں گے
۶۳۷۰	فُرِجَتْ	کھول دئے جائیں گے
۶۳۷۱	نُسِفَتْ	اڑا دئے جائیں گے
۶۳۷۲	اُقِّتَتْ	وقت پر لائے جائیں گے۔
۶۳۷۳	اُجِّلَتْ	ملتوی رکھا گیا تھا، وقت کے لئے مقرر کیا گیا تھا۔
۶۳۷۴	کِفَاتًا	سمیٹنے والی
۶۳۷۵	شٰمِخٰتٍ	بلند، بہت اونچے
۶۳۷۶	فُرَاتًا	پیاس بجھانیوالا میٹھا پانی۔
۶۳۷۷	اِنْطَلِقُوْا	چلے چلو
۶۳۷۸	ثَلٰثِ شُعَبٍ	تین شاخیں
۶۳۷۹	لاَ ظَلِیْلٍ	نہیں سایہ دیگا
۶۳۸۰	لَہَب	شعلہ مارتی ہوئی آگ۔
۶۳۸۱	تَرْمِیْ	برساتی ہے، پھینکتی ہے
۶۳۸۲	شَرَرٌ	چنگاریاں
۶۳۸۳	جِمٰلَتٌ	اونٹوں کی قطاریں
۶۳۸۴	صُفْرٌ	زرد، پیلے رنگ کے۔

پارہ نمبر (۳۰)

سورۃ النبا (۷۸)
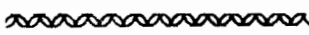
نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۸۵	عَمَّ	کس چیز کی؟
۶۳۸۶	نَوْم	نیند
۶۳۸۷	سُبَاتًا	آرام کا سبب
۶۳۸۸	لِبَاسًا	پردہ

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۳۸۹	وَهَّاجًا	روشن
۶۳۹۰	مُعْصِرَات	رس بھری ہوئی بدلیاں
۶۳۹۱	ثَجَّاجًا	بہ کثرت
۶۳۹۲	اَلْفَافًا	گنجان، گھنے
۶۳۹۳	سَرَابًا	ریت
۶۳۹۴	مِرْصَاد	گھات
۶۳۹۵	مَاٰبًا	ٹھکانہ
۶۳۹۶	لٰبِثِيْنَ	رہنے والے
۶۳۹۷	اَحْقَابًا	بے انتہا، بے مدت لمبا وقت، لگاتار
۶۳۹۸	غَسَّاقًا	پیپ بہتی ہوئی
۶۳۹۹	وِفَاقًا	موافق، پوری
۶۴۰۰	حَدَآئِقَ	باغ (واحد: حَدِيْقَةٌ)
۶۴۰۱	دِهَاقًا	بھرے ہوئے، چھلکتے ہوئے
۶۴۰۲	صَوَابًا	ٹھیک، مناسب

سورۃ النّٰزعٰت (۷۹)

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۴۰۳	نّٰزِعٰت	زور سے کھینچنے والے۔
۶۴۰۴	غَرْقًا	ڈوب کر، غوطہ لگاکر
۶۴۰۵	نَشْطًا	بند کھول دینا
۶۴۰۶	سَبْحًا	تیرنا
۶۴۰۷	سَبْقًا	آگے
۶۴۰۸	رَاجِفَة	کانپنے والی، تھرتھرا دینے والی
۶۴۰۹	تَتْبَعُ	پیچھے آئے گی
۶۴۱۰	رَادِفَة	پیچھے لگی ہوئی
۶۴۱۱	وَاجِفَةٌ	دھڑکتے ہوئے۔
۶۴۱۲	مَرْدُوْدُوْنَ	پھیرے جانیوالے
۶۴۱۳	حَافِرَة	پہلی حالت، الٹے پاؤں
۶۴۱۴	نَخِرَة	گلی ہوئی، بوسیدہ، کھوکھلی۔
۶۴۱۵	سَاهِرَة	میدان
۶۴۱۶	سَمْك	موٹاپا، بلندی
۶۴۱۷	اَغْطَشَ	ڈھانک دیا
۶۴۱۸	ضُحٰى	صبح، دھوپ ظاہر ہونا، دن کا ابتدائی چڑھاؤ

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۱۹۔	دَحٰهَا	بچھا دیا اس کو
۶۴۲۰۔	مَرْعٰى	چراگاہ، چارہ
۶۴۲۱۔	اَرْسٰى	گاڑ دیا
۶۴۲۲۔	طَآمَّة	آفت
۶۴۲۳۔	فِيْمَ اَنْتَ	کیا تعلق ہے تجھے تو کس بات میں
۶۴۲۴۔	عَشِيَّةً	ایک شام
۶۴۲۵۔	ضُحٰهَا	اس کی صبح

سورة عبس (۸۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۲۶۔	تَصَدّٰى	تو فکر کرتا ہے
۶۴۲۷۔	تَلَهّٰى	تو غفلت کرتا ہے
۶۴۲۸۔	اَيْدِيْ سَفَرَة	ہاتھ لکھنے والے
۶۴۲۹۔	كِرَامٍ	بزرگ، عظمت والے
۶۴۳۰۔	بَرَرَة	نیکوکار
۶۴۳۱۔	قُتِلَ	مارا گیا، قتل کیا گیا

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۳۲۔	مَآ اَكْفَرَهٗ	کیسا ناشکری کرتا ہے وہ، کیوں ناشکری کرتا ہے
۶۴۳۳۔	اَقْبَرَ	گاڑ دیا
۶۴۳۴۔	لَمَّا يَقْضِ	نہیں پورا کیا
۶۴۳۵۔	صَبًّا	ڈالنا
۶۴۳۶۔	شَقًّا	پھاڑنا
۶۴۳۷۔	قَضْبًا	ترکاری
۶۴۳۸۔	غُلْبًا	گھنے، گنجان
۶۴۳۹۔	اَبًّا	گھاس
۶۴۴۰۔	صَآخَّة	کان پھوڑنے والی
۶۴۴۱۔	ضَاحِكَة	ہنستے ہوئے
۶۴۴۲۔	مُسْتَبْشِرَة	خندان، شاداں

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۴۳۔	كُوِّرَتْ	لپیٹ لیا جائے گا
۶۴۴۴۔	اِنْكَدَرَتْ	جھڑ پڑیں گے
۶۴۴۵۔	عِشَارُ	دس ماہ کی حاملہ اونٹنی۔

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۴۴۶	عُطِّلَتْ	چھٹی پھریں گی
۶۴۴۷	سُجِّرَتْ	بھڑکا دیا جائے گا
۶۴۴۸	زُوِّجَتْ	جوڑے ملائے جائیں گے
۶۴۴۹	مَوْءٗدَةٗ	زندہ گاڑی ہوئی
۶۴۵۰	کُشِطَتْ	کھال اتار دی جائیگی
۶۴۵۱	خُنَّس	چھپ جانے والے ٹھٹھک کر
۶۴۵۲	الْجَوَارِ	چلنے والے
۶۴۵۳	کُنَّس	تھم رہنے والے
۶۴۵۴	عَسْعَسَ	جانے لگے
۶۴۵۵	تَنَفَّسَ	دم لیا، سانس لیا
۶۴۵۶	مَکِیْن	مرتبہ والا
۶۴۵۷	مُطَاع	کہا مانا جاتا ہے
۶۴۵۸	ثَمَّ	وہاں
۶۴۵۹	بِضَنِیْن	بخیل

سورة الانفطار (۸۲)

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۴۶۰	اِنْتَثَرَتْ	جھڑ جائیں گے
۶۴۶۱	فُجِّرَتْ	بہہ پڑیں گے
۶۴۶۲	بُعْثِرَتْ	اکھاڑ دی جائیں گی

الربع

سورة التطفیف (۸۳)

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۴۶۳	مُطَفِّفِیْنَ	ناپ تول میں کمی کرنے والے۔
۶۴۶۴	اِکْتَالُوْا	ناپ کر لیا انھوں نے
۶۴۶۵	یَسْتَوْفُوْنَ	پورا لیتے ہیں
۶۴۶۶	کَالُوْا	ناپ کر دیا انھوں نے
۶۴۶۷	یُخْسِرُوْنَ	کم کرتے ہیں، نقصان کرتے ہیں
۶۴۶۸	مَرْقُوْم	درج کیا ہوا
۶۴۶۹	رَانَ	زنگ لگ گیا ہے
۶۴۷۰	مَحْجُوْبُوْنَ	روک دیے جائیں گے
۶۴۷۱	رَحِیْق	خالص شراب
۶۴۷۲	مَخْتُوْم	مہر لگی ہوئی
۶۴۷۳	خِتٰم	مہر
۶۴۷۴	مِسْك	مشک
۶۴۷۵	مُتَنَافِسُوْنَ	رغبت کرنیوالے

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۷۶	تَسْنِیْم	جنّت کے ایک چشمے کا نام
۶۴۷۷	یَتَغَامَزُوْنَ	آنکھیں مٹکاتے ہیں۔
۶۴۷۸	فَکِهِیْنَ	باتیں بناتے ہیں، دل لگی کرتے ہیں
۶۴۷۹	هَلْ	خوب (کیا)
۶۴۸۰	ثُوِّبَ	بدلہ مل گیا

سورۃ الانشقاق (۸۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۸۱	اِنْشَقَّتْ	پھٹ جائیگا
۶۴۸۲	اَذِنَتْ	(حکم) سنے گا
۶۴۸۳	حُقَّتْ	لائق ہے
۶۴۸۴	مُدَّتْ	کھینچ لی جائے گی
۶۴۸۵	تَخَلَّتْ	خالی ہوجائے گی
۶۴۸۶	کَادِحٌ	محنت کرنیوالا
۶۴۸۷	کَدْحًا	محنت کرنا، کوشش کرنا
۶۴۸۸	لَنْ یَّحُوْرَ	نہیں پھرے گا
۶۴۸۹	شَفَقَ	کنارۂ آسمان کی وہ سُرخی جو غروب آفتاب کے بعد ہوتی ہے۔
۶۴۹۰	وَسَقَ	اکٹھا کیا، سمیٹ لیا
۶۴۹۱	اِتَّسَقَ	پورا ہوا
۶۴۹۲	یُوْعُوْنَ	وہ چھپا کر دل میں رکھتے ہیں۔ (مصدر: اِیْعَاءٌ)

سورۃ البروج (۸۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۹۳	اُخْدُوْد	خندق
۶۴۹۴	قُعُوْد	آس پاس بیٹھے تھے۔
۶۴۹۵	وَدُوْد	چاہنے والا

سورۃ الطارق (۸۶)

نمبرشمار	عربي	اردو
٦٤٩٦	طَارِق	رات کو آنیوالا ستارہ
٦٤٩٧	دَافِق	اچھلتا ہوا
٦٤٩٨	صُلب	مرد کے پیٹھ کی ہڈی
٦٤٩٩	تَرَائِبُ	سینے کی ہڈی
٦٥٠٠	تُبلٰی	آزمائی جائے گی جانچ کی جائے گی
٦٥٠١	سَرَائِرُ	بھید کی باتیں
٦٥٠٢	ذَاتِ الرَّجعِ	بارش برسانیوالا، یا چکر مارتے والا
٦٥٠٣	ذَاتِ الصَّدعِ	پھٹ جانیوالی
٦٥٠٤	هَزل	بے فائدہ
٦٥٠٥	رُوَيدًا	تھوڑا

سورۃ الاعلیٰ (٨٧)

نمبرشمار	عربي	اردو
٦٥٠٦	مَرعٰی	چارہ
٦٥٠٧	غُثَاء	سوکھی گھاس
٦٥٠٨	اَحوٰی	سیاہ مائل
٦٥٠٩	يَتَجَنَّبُ	ایک طرف رہیگا، الگ رہے گا، اجتناب کرے گا
٦٥١٠	اَشقٰی	بڑا بدبخت (اسم تفضیل)
٦٥١١	يَصلٰی	داخل ہوگا

سورۃ الغاشیۃ (٨٨)

نمبرشمار	عربي	اردو
٦٥١٢	غَاشِيَة	چھاجانیوالی
٦٥١٣	نَاصِبَة	مصیبت جھیلنے والے
٦٥١٤	اٰنِيَة	کھولتا ہوا
٦٥١٥	ضَرِيع	جھاڑ، جھنکاڑ، کانٹے دار
٦٥١٦	لَا يُسمِنُ	نہیں فربہ کریگا، جسم کو طاقت نہ ملے گی۔
٦٥١٧	مَوضُوعَة	رکھے ہوئے، موجود
٦٥١٨	نَمَارِق	غالیچے
٦٥١٩	مَصفُوفَة	لائن سے لگے ہوئے

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٥٢٠	زَرَابِیُّ	مسندیں، نفیس بچھونے
٦٥٢١	مَبْثُوْثَۃ	پھیلے ہوئے، بچھائے ہوئے
٦٥٢٢	نُصِبَتْ	کھڑے کئے گئے
٦٥٢٣	سُطِحَتْ	بچھائی گئی
٦٥٢٤	مُسَیْطِرٌ	داروغہ
٦٥٢٥	اِیَاب	آنا، لوٹنا

سورۃ الفجر (٨٩)

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٥٢٦	شَفَع	جفت، جوڑا، مثلاً ٢، ٤، ٦، ٨ وغیرہ
٦٥٢٧	وَتْرٌ	تنہا، طاق، جو برابر تقسیم نہ ہوں مثلاً ١، ٣، ٥، ٧، ٩ وغیرہ۔
٦٥٢٨	ذِیْ حِجْر	صاحب عقل
٦٥٢٩	اِرَمْ	ایک قوم کا نام
٦٥٣٠	ذَاتِ الْعِمَاد	ستونوں والے
٦٥٣١	جَابُوْا	تراشا انھوں نے
٦٥٣٢	صَبَّ	ڈال دیا
٦٥٣٣	سَوْط	کوڑا
٦٥٣٤	لَاتَحَاضُّوْنَ	نہیں اُبھارا تم نے، رغبت نہیں دلائی
٦٥٣٥	تُرَاث	میراث کا مال
٦٥٣٦	اَکْلاً لَّمًّا	کھانا جم کر، سمیٹ کر کھانا
٦٥٣٧	حُبًّا جَمًّا	محبت کرنا جم کر، خوب محبت کرنا
٦٥٣٨	جِایْٓءَ	لایا جائے گا
٦٥٣٩	وَثَاق	قید کرنا، باندھنا
٦٥٤٠	مُطْمَئِنَّۃ	اطمینان والی

سورۃ البلد ٩٠

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٥٤١	حِلٌّ	جو احرام سے نکل آیا، داخل ہونے والا، اُترنے والا
٦٥٤٢	کَبَد	مشقت میں ڈالا ہوا

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۴۳	لُبَد	خوب
۶۵۴۴	شَفَتَیْنِ	دو ہونٹ
۶۵۴۵	نَجْدَیْنِ	دو راہیں
۶۵۴۶	لَا اقْتَحَمَ	نہیں گزرا، نہیں بیٹھا
۶۵۴۷	عَقَبَة	گھاٹی
۶۵۴۸	فَكُّ	چھڑا دینا
۶۵۴۹	ذِیْ مَسْغَبَة	بھوکا، فاقہ والا
۶۵۵۰	ذَا مَقْرَبَة	قرابت دار
۶۵۵۱	ذَا مَتْرَبَة	خاک آلود
۶۵۵۲	مُؤْصَدَة	بند کی ہوئی، موندی ہوئی

سورۃ الشمس (۹۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۵۳	تَلٰهَا	پیچھے ہوا اس کے
۶۵۵۴	جَلّٰی	روشن کیا
۶۵۵۵	طَحٰی	بچھا دیا
۶۵۵۶	دَسّٰی	گاڑ دیا
۶۵۵۷	سُقْیٰ	پانی پلانا اور اس کی باری
۶۵۵۸	دَمْدَمَ	ہلاکت ڈالی
۶۵۵۹	عُقْبٰی	پچھاڑی کرنا، پیچھا کرنا

سورۃ اللیل (۹۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۶۰	شَتّٰی	مختلف، الگ الگ
۶۵۶۱	عُسْرٰی	تنگی
۶۵۶۲	تَرَدّٰی	برباد ہوگا، گڑھے میں گرے گا
۶۵۶۳	تَلَظّٰی	شعلہ مارتی ہوئی
۶۵۶۴	اَشْقٰی	بڑا بدبخت
۶۵۶۵	اَتْقٰی	خوب پرہیزگار، اللہ سے بہت زیادہ ڈرنے والا۔

سورۃ الضحیٰ (۹۳)

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۵۶۶	ضُحیٰ	دن کا چڑھنا، دھوپ روشن ہوجانا۔
۶۵۶۷	سَجیٰ	قرار پکڑے، چھاجائے
۶۵۶۸	مَاوَدَّعَ	نہیں چھوڑا
۶۵۶۹	مَاقَلیٰ	نہیں ناخوش رہا
۶۵۷۰	عَائِلاً	نادار، تنگدست
۶۵۷۱	لَاتَقْہَرْ	مت سختی کر
۶۵۷۲	لَاتَنْہَرْ	مت جھڑک
۶۵۷۳	حَدِّثْ	بیان کر

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۵۷۴	وَضَعْنَا	اتار دیا ہم نے
۶۵۷۵	اَنْقَضَ	توڑ دیا
۶۵۷۶	ظَہْرَکَ	پیٹھ تیری
۶۵۷۷	اِنْصَبْ	محنت کر
۶۵۷۸	اِرْغَبْ	رغبت کر

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۵۷۹	تِیْن	انجیر
۶۵۸۰	تَقْوِیْم	ترکیب، سانچہ
۶۵۸۱	اَسْفَل	بہت نیچے
۶۵۸۲	سَافِلِیْن	سب سے نیچے

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۵۸۳	عَلَق	جما ہوا خون
۶۵۸۴	اَکْرَم	بڑا اکرم والا
۶۵۸۵	رُجْعیٰ	لوٹنا، پلٹنا، پھر کر جانا
۶۵۸۶	نَسْفَعًا	ہم ضرور گھسیٹیں گے۔
۶۵۸۷	نَاصِیَۃ	پیشانی
۶۵۸۸	نَادِی	ہم مجلس

۶۵۸۹۔ زَبَانِيَة — ڈھکیلنے والے فرشتے، رگیدنے والے۔

سورۃ القدر (۹۷)

۶۵۹۰۔ لَيْلَةُ الْقَدْرِ — شب قدر، مرتبہ اندازہ والی رات

الثلثة

سورۃ البینۃ (۹۸)

۶۵۹۱۔ مُنْفَكِّيْنَ — باز آنیوالے

۶۵۹۲۔ قَيِّمَةٌ — مضبوط، درست

۶۵۹۳۔ شَرُّ الْبَرِيَّةِ — بدترین مخلوق

۶۵۹۴۔ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ — بہترین مخلوق

سورۃ الزلزال (۹۹)

۶۵۹۵۔ زِلْزَال — زلزلہ، بھونچال

۶۵۹۶۔ مَالَهَا — کیا ہوا اس کو (زمین کو)

۶۵۹۷۔ تُحَدِّثُ — بیان کرے گی

۶۵۹۸۔ يَصْدُرُ — نکلنے لگے گا

۶۵۹۹۔ أَشْتَاتًا — متفرق، الگ الگ

سورۃ العدیت (۱۰۰)

۶۶۰۰۔ عٰدِيٰت — ڈورنے والے گھوڑے۔

۶۶۰۱۔ ضَبْحًا — ہانپ کر

۶۶۰۲۔ مُوْرِيٰت — آگ جھاڑنیوالے

۶۶۰۳۔ قَدْحًا — ٹاپ مارنا

۶۶۰۴۔ مُغِيْرٰت — غارت گری کرنے والے

۶۶۰۵۔ اَثَرْنَ — اڑاتے ہیں

۶۶۰۶۔ نَقْعًا — گردوغبار

۶۶۰۷۔ وَسَطْنَ — بیچ میں گھس جاتی ہے۔

۶۶۰۸۔ کَنُوْد — ناشکرا

۶۶۰۹۔ بُعْثِرَ — نکال لیا جائے گا

۶۶۱۰۔ حُصِّلَ — حاصل کرلیا جائیگا

(۱۰۱) سورۃ القارعۃ

۶۶۱۱۔ اَلْقَارِعَۃ — کھڑکھڑاہٹ

۶۶۱۲۔ فَرَاش — پتنگے، پروانے

۶۶۱۳۔ مَبْثُوْث — پراگندہ

۶۶۱۴۔ مَنْفُوْش — دھنا ہوا، پراگندہ

۶۶۱۵۔ اُمُّہٗ — ٹھکانا اس کا (اُمّ: اصل معنی ماں)

۶۶۱۶۔ نَارٌ حَامِیَۃ — دہکتی آگ

(۱۰۲) سورۃ التکاثر

۶۶۱۷۔ اَلْھٰی — غافل کردیا

۶۶۱۸۔ تَکَاثُرُ — کثرت

۶۶۱۹۔ زُرْتُمُ — دیکھ لیا تم نے

۶۶۲۰۔ مَقَابِرَ — قبریں

(۱۰۳) سورۃ العصر

۶۶۲۱۔ وَ — قسم (واؤ قسمیہ ہے)

۶۶۲۲۔ عَصْر — زمانہ، وقت، ڈھلتا ہوا دن

۶۶۲۳۔ تَوَاصَوْا — وصیت کی

(۱۰۴) سورۃ الھمزۃ

۶۶۲۴۔ ھُمَزَۃ — عیب لگانیوالا

۶۶۲۵۔ لُمَزَۃ — طعنہ دینے والا

۶۶۲۶۔ اَخْلَدَ — ہمیشہ رہے گا

۶۶۲۷۔ یُنْبَذَنَّ — ڈالدیا جائے گا

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۶۲۸	حُطَمَة	روندڈالنے والی آگ
۶۶۲۹	مُؤْقَدَة	سلگائی ہوئی
۶۶۳۰	تَطَّلِعُ	خبر لے ڈالے گی
۶۶۳۱	أَفْئِدَة	دل (واحد: فُؤَادُ)
۶۶۳۲	مُمَدَّدَة	لمبے لمبے

سورۃ الفیل (۱۰۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۶۳۳	أَصْحٰبِ الْفِيلِ	ہاتھی والے
۶۶۳۴	اَلْفِيلِ	ہاتھی
۶۶۳۵	تَضْلِيل	سراپا غلط
۶۶۳۶	أَبَابِيل	جھنڈ کے جھنڈ پرندوں کے
۶۶۳۷	عَصْف	بھوسا
۶۶۳۸	مَأْكُول	کھایا ہوا

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۶۳۹	إِيلٰفِ	الفت دلانا
۶۶۴۰	رِحْلَة	سفر
۶۶۴۱	شِتَآءِ	جاڑا
۶۶۴۲	صَيْف	گرمی

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۶۴۳	يَدُعُّ	دھکے دیتا ہے
۶۶۴۴	سَاهُونَ	غفلت برتنے والے
۶۶۴۵	مَاعُونَ	تھوڑی سی چیز، روزانہ استعمال کی چھوٹی اشیاء

سورۃ الکوثر (۱۰۸)

۶۶۴۶۔ اَلْکَوْثَرُ کثرت

۶۶۴۷۔ اِنْحَرْ قربانی کر

۶۶۴۸۔ شَانِئَكَ تیرا دشمن

۶۶۴۹۔ اَبْتَرُ بے نام ونشان

سورۃ الکافرون (۱۰۹)

۶۶۵۰۔ لَآ اَعْبُدُ نہیں میں عبادت کرتا ہوں۔

۶۶۵۱۔ مَا تَعْبُدُوْنَ جسکی تم عبادت کرتے ہو۔

۶۶۵۲۔ مَآ اَعْبُدُ جسکی کی میں عبادت کرتا ہوں۔

۶۶۵۳۔ مَا عَبَدْتُّمْ جسکی تم عبادت کرتے رہے ہو

۶۶۵۴۔ عَابِدٌ عبادت کرنے والا

سورۃ النصر (۱۱۰)

۶۶۵۵۔ اَفْوَاجًا فوج درفوج

۶۶۵۶۔ اِسْتَغْفِرْ مغفرت کی درخواست کر۔

سورۃ اللھب (۱۱۱)

۶۶۵۷۔ تَبَّتْ ٹوٹ گئے، ہلاک ہوگئے

۶۶۵۸۔ تَبَّ ہلاک ہوا

۶۶۵۹۔ مَآ اَغْنٰی نہیں کام آیا

۶۶۶۰۔ ذَاتَ لَهَبٍ شعلہ مارتی ہوئی

۶۶۶۱۔ حَمَّالَةَ اٹھانیوالی

۶۶۶۲۔ حَطَبِ ایندھن، لکڑیاں

۶۶۶۳۔ جِيْدِ گردن

۶۶۶۴۔ مَسَدٍ خوب بٹی ہوئی

سورۃ الاخلاص ۱۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٦٦٥۔	اَحَدٌ	اکیلا
٦٦٦٦۔	الصَّمَدُ	بے احتیاج جس کو کسی کی ضرورت نہ ہو لیکن سب کو اس کی ضرورت ہو
٦٦٦٧۔	لَمْ یَلِدْ	نہیں جنا کسی کو
٦٦٦٨۔	لَمْ یُوْلَدْ	نہیں جنا گیا
٦٦٦٩۔	کُفُوًا	برابری کا

سورۃ الفلق ۱۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٦٧٠۔	اَعُوْذُ	پناہ پکڑتا ہوں
٦٦٧١	فَلَق	صبح، رات کی تاریکی کو چیرنے والی صبح
٦٦٧٢۔	غَاسِق	اندھیرا کرنے والی
٦٦٧٣۔	وَقَبَ	چھا جائے
٦٦٧٤۔	نَفّٰثٰتِ	پھونکنے والیاں
٦٦٧٥۔	عُقَدُ	گنڈے، گانٹھیں

سورۃ الناس ۱۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٦٧٦۔	مَلِكِ	بادشاہ (جمع: مُلُوْك)
٦٦٧٧۔	اَلْخَنَّاس	چھپنے والا (پیچھے ہٹنا) پیچھے ہٹنے والا
٦٦٧٨۔	یُوَسْوِسُ	وسوسہ ڈالتا ہے